

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

**TESCİLLİ ARKEOLOJİK BULUNTU ALANLARINDA, YENİ YAPILANMA
VE KORUMA YAKLAŞIMLARININ TESPİTİ VE İRDELENMESİ: SİNOP
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mahitap SEL

TEMMUZ 2018
TRABZON

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

MİMARLIK ANABİLİM DALI

**TESCİLLİ ARKEOLOJİK BULUNTU ALANLARINDA, YENİ YAPILANMA VE
KORUMA YAKLAŞIMLARININ TESPİTİ VE İRDELENMESİ: SİNOP ÖRNEĞİ**

Mahitap SEL

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
“YÜKSEK MİMAR”
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 30/05/2018
Tezin Savunma Tarihi : 04/07/2018**

**Tez Danışmanı : Doç. Dr. Süleyman ÖZGEN
İkinci Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Davut YİĞİTPAŞA**

Trabzon 2018

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**Mimarlık Anabilim Dalında
Mahitap SEL Tarafından Hazırlanan**

**TESCİLLİ ARKEOLOJİK BULUNTU ALANLARINDA, YENİ YAPILANMA
VE KORUMA YAKLAŞIMLARININ TESPİTİ VE İRDELENMESİ: SİNOP
ÖRNEĞİ**

**başlıklı bu çalışma, Enstitü Yönetim Kurulunun 12/06/2018 gün ve 1757 sayılı
kararıyla oluşturulan jüri tarafından yapılan sınavda
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak kabul edilmiştir.**

Jüri Üyeleri

Başkan :Prof.Dr Ömer İskender TULUK

Üye :Doç.Dr. Süleyman ÖZGEN

Üye :Doç.Dr. Erhan ÖZTEPE

Prof. Dr. Sadettin KORKMAZ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

2008 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde başladığım, İzmir'de hastane –okul mekiğinde koştüğüm ve sonrasında, her hafta Giresun'dan İzmir'e aralıksız şekilde otobüsle 22 saat gidip 22 saat dönüp ve 4 er saatte şehir içi trafiğiyle kampüse ulaştığım; daha sonra KTÜ'ye geçiş yaparak, her hafta Giresun'dan Trabzon'a; devamında Kayseri'den Trabzon'a gidip geldiğim yüksek lisans eğitimini on yılda bitiremedim. Tüm derslerimi, seminerimi yüksek başarıyla vermeme ve tezimi de hazırlamış olmama rağmen tezim kalmıştır. Nihayetinde 2018 yılı bahar döneminde, artık kaydımı sildirme kararından beni döndüren ve destekleyen Hocam Yrd. Doç. Dr. Davut YİĞİTPAŞA'ya, bu konuda bana anlayışla, sabırla destek olan Hocam Doç. Dr. Süleyman ÖZGEN'e ve Hocam Doç. Dr. Mustafa KAVRAZ'a teşekkür ederim.

Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürü Menderes ALAN'a, Kurulda görev yapan ve destek olan bazı arkadaşlarıma, çalışmama destek olan Sinop Müze Müdürü Hüseyin VURAL'a ve Sinop Müze çalışanlarına, Sinop Belediyesi'nden Abdullah TAHTA'ya, proje ve arşivlerini paylaşan Sinop' lu meslektaşlarıma bu son süreç içinde beni yalnız bırakmayarak destek olan Gizem KURNAZ'a; ayrıca birçok konuya vesile olan Trabzon destekçim, meslektaşım Miraç BOZAL'a ve büro çalışanlarına; KTÜ Mimarlık Bölümü, Fen Bilimleri Enstitüsü ve Öğrenci işleri personeline; burada ismini unutmuş olabileceğim ve benim yanımda olan tüm dostlarıma teşekkür ederim.

Destek olmak bazen bir şey yapmak, bazen de bir şey yapmadan sadece izin vermekle olabilir. Bazen de kötü niyetle, kişiyi engelleyerek, kişinin konu üzerindeki kararlılığının artırılmasına neden olunabilir. Tüm eğitim hayatım boyunca çalışarak okumak zorunda olan beni, engelleyerek kararlılığımı artıran kişiler hep oldu. Müdürler; aynı yerde çalışanlar; bazı Hocalar; mimarlık okuduğum için yıllarca bana tavrı alan Babam, Annem, kardeşler...O kişilere de çok teşekkür ederim. Onlara rağmen "Mimarım", tezim bittiBu tez, yirmialtı yıllık iş deneyimiyle, otuzbir yıl artı iki buçuk aylık yoğun emekle gerçekleşmiştir.

Hayatımın CAN'ı, CAN yoldaşım, her anımda destek olan oğlum, Doktorum Doğa CAN' a...

Mahitap Sel
Trabzon, 2018

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Tescilli Arkeolojik Buluntu Alanlarında, Yeni Yapılanma Ve Koruma Yaklaşımlarının Tespiti Ve İrdelenmesi: Sinop Örneği başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Doç. Dr. Süleyman ÖZGEN’in ve Yrd. Doç. Dr. Davut YİĞİTPAŞA’nın sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, deneyleri/analizleri ilgili laboratuvarlarda yaptırdığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim beyan ederim. 04/07/2018

Mahitap SEL

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	X
SUMMARY	XI
ŞEKİLLER DİZİNİ	XII
TABLolar DİZİNİ	XX
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XXI
1. GENEL BİLGİLER	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Çalışmanın Amacı.....	2
1.3. Çalışmanın Örnekleme	4
1.4. Araştırma Yöntemi ve Araçları	5
1.5. Tanımlar	5
1.5.1. Kültür Varlıkları	6
1.5.2. Tabiat Varlıkları.....	6
1.5.3. Sit	6
1.5.3.1. Kentsel Sit	6
1.5.3.2. Arkeolojik Sit	6
1.5.3.3. Kentsel Arkeolojik Sitler.....	7
1.5.3.4. Doğal Sit.....	7
1.5.4. Koruma ve Korunma.....	7
1.5.5. Korunma Alanı	8
1.5.6. Değerlendirme	8
1.5.7. Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Tanımı.....	8
1.5.8. Tespit ve Tescil.....	9
1.5.9. Yapı Esasları.....	9
1.5.10. Bağlantı Noktası	10
1.5.11. Etkileşim-Geçiş Sahası.....	10
1.5.12. Miras Tanımı	10

1.5.13.	Arkeolojik Miras.....	11
1.5.14.	“Antik Çağ” ve “Helenistik Dönem”	11
1.5.15.	Tarih Aralıkları (Sinop İçin).....	11
1.5.16.	Holosen Dönem	12
1.5.17.	Temperli Cam	12
1.5.18.	Gün Işığı Geçirgenlik.....	12
1.5.19.	Gün Işığı Yansıtma (Dış)	13
1.5.20.	Güneş Enerjisi Toplam Geçirgenlik.....	13
1.5.21.	Gölgeleme Katsayısı	13
1.5.22.	Isı Geçirgenlik Katsayısı	13
1.5.23.	Kazıklı Temeller	13
1.5.24.	Radye Temeller.....	14
1.5.25.	Tekil (Münferit) Temeller	15
2.	KORUMA VE MÜDAHALE	16
2.1.	Koruma Yöntemleri	17
2.1.1.	Koruma Değerleri	17
2.1.2.	Mimari Mirasa Müdahale İlkeleri (ICOMOS 2013).....	18
2.1.3.	Müdahale Biçimleri.....	19
2.1.4.	Esaslı Onarım Şekilleri	20
2.1.4.1.	Koruma.....	20
2.1.4.2.	Acil Koruma Önlemleri.....	20
2.1.4.3.	Bütünleme- Reintegrasyon	20
2.1.4.4.	Yapısal İyileştirme	20
2.1.4.5.	Güçlendirme	21
2.1.4.6.	Sağlıklılaştırma- Rehabilitasyon.....	21
2.1.4.7.	Yeniden Kullanım – Yeni İşleve Uyarlama	22
2.1.4.8.	Taşıma	22
2.1.4.9.	Anastylosis	23
2.1.4.10.	Yeniden Yapım (Rekonstrüksiyon)	23
2.2.	Koruma Bildirgeleri ve Mevzuatları	25
2.2.1.	Dünyadaki Koruma Bildirgeleri ve Mevzuatları	25
2.2.2.	Türkiye’deki Koruma Bildirgeleri ve Mevzuatları:	29
3.	SİNOP KENTİ VE TARİHÇESİ.....	41

3.1.	Günümüzdeki Sinop Kenti	41
3.2.	“Sinop” İsmiinin Kökeni ve Tanıtımı:	44
3.3.	Antik Dönemdeki Sinop Kenti	45
3.4.	Sinop Tarihçesi	47
4.	BULGULAR:	58
4.1.	Yeni Yapı Projelerinde Tescilli Arkeolojik Buluntu ve Koruma	58
4.1.1.	Örneklem 1	58
4.1.1.1.	Analiz ve Değerlendirme.....	59
4.1.2.	Örneklem 2	61
4.1.2.1.	Analiz ve Değerlendirme.....	67
4.1.3.	Örneklem 3	67
4.1.3.1.	Analiz ve Değerlendirme.....	69
4.1.4.	Örneklem 4	70
4.1.4.1.	Analiz ve Değerlendirme.....	75
4.1.5.	Örneklem 5	78
4.1.5.1.	Analiz ve Değerlendirme.....	81
4.1.6.	Örneklem 6	81
4.1.6.1.	Analiz ve Değerlendirme.....	85
4.1.7.	Örneklem 7	87
4.1.7.1.	Analiz ve Değerlendirme.....	92
4.1.8.	Örneklem 8	93
4.1.8.1.	Analiz ve Değerlendirme.....	97
4.1.9.	Örneklem 9	97
4.1.9.1.	Analiz ve Değerlendirme.....	102
4.1.10.	Örneklem 10	103
4.1.10.1.	Analiz ve Değerlendirme.....	108
4.1.11.	Örneklem 11	109
4.1.11.1.	Analiz ve Değerlendirme.....	115
4.1.12.	Örneklem 12	116
4.1.12.1.	Analiz ve Değerlendirme.....	120
4.1.13.	Örneklem 13	122
4.1.13.1.	Analiz ve Değerlendirme.....	145
4.1.14.	Örneklem 14	146

4.1.14.1.	Analiz ve Değerlendirme.....	148
4.1.15.	Örneklem 15	150
4.1.15.1.	Analiz ve Değerlendirme.....	155
4.1.16.	Örneklem 16	155
4.1.16.1.	Analiz ve Değerlendirme.....	161
4.1.17.	Örneklem 17	164
4.1.17.1.	Analiz ve Değerlendirme.....	170
4.1.18.	Örneklem 18	171
4.1.18.1.	Analiz ve Değerlendirme.....	176
4.2.	Tescilli Arkeolojik Buluntu ve Yeni Yapılanma Algısı.....	176
4.2.1.	Sinop'ta Arkeoloji Anket ve Sonuçları.....	176
4.2.1.1.	Soru	176
4.2.1.2.	Soru	177
4.2.1.3.	Soru	177
4.2.1.4.	Soru	178
4.2.1.5.	Soru.....	178
4.2.1.6.	Soru.....	179
4.2.1.7.	Soru.....	179
4.2.1.8.	Soru.....	180
4.2.1.9.	Soru (Tescilli Yapılar).....	180
4.2.1.10.	Soru (Tescilli Yapılar).....	181
4.2.1.11.	Soru (Tescilli Yapılar).....	181
4.2.1.12.	Soru (Sit Alanları).....	182
4.2.1.13.	Soru (Sit Alanları).....	182
4.2.1.14.	Soru (Sit Alanları).....	183
4.2.1.15.	Soru (Sit Alanları).....	183
4.2.2.	Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi.....	184
5.	SORUNLAR VE TARTIŞMA	187
5.1.	Çağdaş Yapı – Arkeolojik Buluntu İlişkisinin İncelenmesi.....	187
5.2.	Parsel Bazında Koruma Uygulamasının İncelenmesi	189
5.3.	Kent Ölçeğinde İncelenmesi.....	193
5.4.	Uygulamaların Ziyaret Edilebilirliği ve Sergilenmesine Göre İncelenmesi	197
5.5.	Halkın Korunma ve Yapılanmaya Bakışının Analizi	199

6.	SONUÇ ve ÖNERİLER.....	202
7.	KAYNAKÇA	203
8.	EKLER	211
8.1.	Anket Çalışması.....	211
8.1.	Tablolar	213

ÖZGEÇMİŞ

Yüksek Lisans Tezi

ÖZET

TESCİLLİ ARKEOLOJİK BULUNTU ALANLARINDA, YENİ YAPILANMA VE
KORUMA YAKLAŞIMLARININ TESPİTİ VE İRDELENMESİ: SİNOP ÖRNEĞİ

Mahitap SEL

Karadeniz Teknik Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Mimarlık Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Süleyman ÖZGEN

İkinci Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Davut YİĞİTPAŞA

Yrd. Doç. Dr. Davut YİĞİTPAŞA

2018, 224 Sayfa, 11 Ek Sayfa

Sinop, kent merkezinde, 2011-2018 zaman aralığında, yeni yapı ve arkeolojik buluntuların çakışmış olduğu parsellerdeki uygulamaların tespitinin ve analizinin yapılması, çalışmanın ana hedefidir. Yeni yapı - buluntu içeren tüm parseller, tezin örnekleme olarak seçilmiştir. Çalışmada kesitsel yöntem kullanılmıştır. Veriler arşiv taraması, alan tespiti ve anket yoluyla toplanmıştır. Çalışmanın sonucunda, arkeolojik buluntu üzerine yapılan uygulamalarda temel- buluntu ilişkisi, buluntunun koruma uygulamasının analizi, kent ölçeğinde uygulamanın değerlendirilmesi ve buluntuların içinde, üzerinde yaşayan Sinopluların, “koruma” başlığı altında yaklaşımları analiz edilmiştir. Ankette, %95.4 arkeolojik alanların korunması gerektiği ve yeni yapılanmaya açılmaması sonucuna ulaşılmıştır. Sinop'ta arkeolojik buluntu üzerine yeni yapıların üretim sürecinin belirlenen tarih aralığında gündeme geldiği, daha öncesinde ise buluntulara yönelik verilerin projelere aktarılmadığı ve dikkate alınmadığı tespit edilmiştir. Yapılan tespitlerle, tez amacına ulaşılmıştır. Çalışma Sinop'ta korumaya yönelik hazırlanan daha üstel bir çalışmanın birinci ayağını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sinop, Koruma, Arkeolojik Alan, Buluntu, Sit, Yeni Yapılanma,

Master Thesis

SUMMARY

DETERMINATION AND INVESTIGATION OF NEW CONSTRUCTION
PROTECTION AND APPROACHES IN REGISTERED ARCHAEOLOGICAL
FINDINGS: SINOPE SAMPLE

Mahitap Sel

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Architecture Graduate Program
Supervisor: Assoc. Prof. Süleyman ÖZGEN
Phd. Prof. Davut YİĞİTPAŞA
2018, 224 Pages, 11 Appendix Pages

The main objective of the study, to determine and analyze the applying in the parcels where the new structure and archaeological finds overlap in the city center Sinop, during the time period 2011-2018. All the parcels containing the new structure- finds were selected as thesis sample. Cross sectional method was used in the study. The data were collected by archival scanning, field survey and questionnaire. As a result of the work, new foundation-find relation in the applications on archaeological finds, evaluation of application in urban scale and approaches of Sinopians living on the under the title of “conservation” were analyzed. The survey concluded that 95.4 % of archaeological sites need to be protected and that no new structuring should be opened. It has been confirmed that the production process of new structures on the archaeological finds in Sinop is on the agenda at the determined date range and earlier, the data for the finds have not been transferred to the projects and taken into consideration, with the detections made, the thesis reached its purpose. The Work constitutes the first step of a more exponential work on protection in Sinop.

Key Words: Sinop, Protection, Archaeological Area, Provenance, Situ, New Structuring

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Fore kazık uygulamaları (URL-5, 2018).....	14
Şekil 2- Radye temel çeşitleri .(URL-5, 2018).....	15
Şekil 3. Tekil temeller (URL-5, 2018)	15
Şekil 4. Kayseri Sümer Bez Fabrikası uygulama öncesi (URL-7,2012)	22
Şekil 5. Kayseri Sümer Bez Fabrikası uygulama sonrası (URL-8, 2017)	22
Şekil 6. Kayseri Lisesi yeniden işlevlendirme uygulama öncesi (Sel, 2018)	22
Şekil 7. Kayseri Lisesi uygulama sonrası (URL-8, 2017)	22
Şekil 8. Zeynel Bey Türbesi taşınması (URL-9, 2017)	23
Şekil 9. Anastylosis, Efes'teki Celcius Kitaplığı (URL-10, 2011).....	23
Şekil 10. Somuncu Baba evi uygulama öncesi 1 (ÇEKÜL Vakfi, 2016).....	24
Şekil 11. Somuncu Baba evi uygulama öncesi -2 (ÇEKÜL Vakfi, 2016)	24
Şekil 12. Somuncu Baba evi, rekonstrüksiyon projesi (ÇEKÜL Vakfi, 2016)	24
Şekil 13. Somuncu Baba evi uygulama sonrası (ÇEKÜL Vakfi, 2016)	25
Şekil 14. Günümüzdeki Sinop haritası ve konumu (URL-30	41
Şekil 15. Anabasis haritası, Sinopenin konumu (Ksenefon, 1974, düz. Gökçil, sy.271) .45	45
Şekil 16. Erzen'in 1953 yılı Kocagöz Höyük Kazısı buluntularından (Erzen,1956)	50
Şekil 17. Pontos Euxinosda kurulan Grek Koloni Şehirleri (Işık, 2001)	53
Şekil 18. Örneklem.1 parsel konumu (URL-26).....	58
Şekil 19. Örneklem.1 kazı sonrası (Müze raporu)	58
Şekil 20. Örneklem 1 buluntu krokisi. (Ercan,2018)	60
Şekil 21. Örneklem 1 buluntu koruması -yapı ilişkisi (Ercan, 2018).....	60
Şekil 22. Örneklem 1 buluntu -yapı ilişkisi, B-B kesiti (Ercan, 2018)	61
Şekil 23. Örneklem 2.parselin konumu (URL-26).....	61
Şekil 24. Örneklem. 2 görünüm (Sel,2018)	61
Şekil 25. Örneklem.2 buluntular (Sel, 2018)	63
Şekil 26. Örneklem 2 buluntular 2 (Sel,2018)	63
Şekil 27. Örneklem. 2 buluntular. 3 (Müze raporu)	63
Şekil 28. Örneklem. 2 buluntular.4 (Müze raporu)	63
Şekil 29. Örneklem. 2 buluntu ve yapı planı.(Ercan, 2018)	65
Şekil 30. Buluntu ve yapı planı. (temperli cam) (Ercan, 2018)	66

Şekil 31.	Örnekleme.2 buluntu ve yapı kesiti.2 (Ercan, 2018).....	66
Şekil 32.	Örnekleme.3 parsel konumu (URL.26)	67
Şekil 33.	Örnekleme.3 buluntular(Müze raporu).....	67
Şekil 34.	Örnekleme.3 buluntu planı (Ercan, 2018)	69
Şekil 35.	Örnekleme.3 buluntu planı(Ercan, 2018)	69
Şekil 36.	Örnekleme.3 buluntu (Müze raporu).....	69
Şekil 37.	Örnekleme.3buluntu (Müze raporu).....	69
Şekil 38.	Örnekleme 4 Parselin konumu (URL-26).....	70
Şekil 39.	Örnekleme.3buluntu (Müze raporu).....	70
Şekil 40.	Örnekleme 4 buluntular.2 (Müze raporu).....	70
Şekil 41.	Örnekleme.4 buluntular (Müze raporu).....	70
Şekil 42.	Örnekleme.3 buluntular.2 (Müze raporu)	72
Şekil 43.	Örnekleme 3'deki buluntu (Müze raporu)	72
Şekil 44.	Örnekleme.4 küçük buluntular.2 (Müze raporu).....	73
Şekil 45.	Örnekleme 4 küçük buluntu (Müze raporu).....	73
Şekil 46.	Örnekleme 4 buluntuların krokisi(Kırmızıgül,2018)	73
Şekil 47.	Örnekleme 4. buluntular ve ifraz öncesi parsel planı .(Kırmızıgül,2018)	74
Şekil 48.	Örnekleme 4.buluntu koruma uygulama sonrası 1 .(Sel,2018).....	77
Şekil 49.	Örnekleme.4 buluntu koruma uygulama sonrası 2.(Müze raporu)	77
Şekil 50.	Örnekleme.4 buluntu koruma uygulama sonrası 3 (Sel, 2018).....	77
Şekil 51.	Örnekleme 5. parsel konumu (URL-26)).....	78
Şekil 52.	Örnekleme 4. küçük buluntular	78
Şekil 53.	Örnekleme 5. buluntular. 1 (Müze raporu)	79
Şekil 54.	Örnekleme .5 buluntular. 2 (Müze raporu)	79
Şekil 55.	Örnekleme.5 buluntular.3 (Müze raporu)	80
Şekil 56.	Örnekleme.5 küçük buluntular (Müze raporu)	80
Şekil 57.	Örnekleme.5 buluntu kesiti.1 (Sarabil, 2018)	80
Şekil 58.	Örnekleme.5 buluntu kesiti.2. (Sarabil, 2018)	80
Şekil 59.	Örnekleme.5 buluntu plan.....	80
Şekil 60.	Örnekleme.5 buluntu koruması planı (Sarabil, 2018)	80
Şekil 61.	Örnekleme.5 yeni yapı dışında buluntu koruması cephe (Sarabil, 2018).....	81
Şekil 62.	Örnekleme.6. parselin konumu (URL-26).....	81
Şekil 63.	Örnekleme.6 kazı sonuçları 1.(Müze raporu)	81

Şekil 64.	Örnekleme.6 küçük buluntular 1 (Müze raporu).....	82
Şekil 65.	Örnekleme.6 küçük buluntular.2 (Müze raporu).....	82
Şekil 66.	Örnekleme.6 küçük buluntular 3.(Müze raporu).....	83
Şekil 67.	Örnekleme.6 küçük buluntular 4.(Müze raporu).....	83
Şekil 68.	Örnekleme.6 buluntu rölöve kesiti (Kırmızıgül, 2018)	83
Şekil 69.	Örnekleme.6 küçük buluntular 5.(Müze raporu).....	83
Şekil 70.	Örnekleme.6 küçük buluntular 6 (Müze raporu).....	83
Şekil 71.	Örnekleme 6.kazı sonrası 2.(Müze raporu).....	84
Şekil 72.	Örnekleme 6. kazı sonrası.3 (Müze raporu).....	84
Şekil 73.	Örnekleme.6 kazı sonrası.4 (Müze raporu).....	84
Şekil 74.	Örnekleme.6 kazı sonrası.5 (Müze raporu).....	84
Şekil 75.	Örnekleme.6 buluntu arasında fore kazık temel krokisi .(Kırmızıgül, 2018)	85
Şekil 76.	Örnekleme. 6 yeni yapı zemin kat planı (Kırmızıgül,2018)	86
Şekil 77.	Örnekleme 6. yeni yapı B-B kesiti, buluntu açıkta (Kırmızıgül, 2018)	86
Şekil 78.	Örnekleme 7. parsel konumu (URL-26)	87
Şekil 79.	Örnekleme.7 buluntu.1 (Müze raporu)	87
Şekil 80.	Örnekleme.7 buluntu.2 (Müze raporu)	89
Şekil 81.	Örnekleme.7 buluntu.3 (Müze raporu)	89
Şekil 82.	Örnekleme.7 buluntu.4 (Müze raporu)	89
Şekil 83.	Örnekleme.7 buluntu.5 (Müze raporu)	89
Şekil 84.	Örnekleme.7 buluntu planı (Kırmızıgül, 2018).....	90
Şekil 85.	Örnekleme 7. buluntu ve zemin kat planı (Kırmızıgül, 2018)	90
Şekil 86.	Örnekleme.7 temperli cam uygulaması.1 (Sel, 2018)	90
Şekil 87.	Örnekleme.7 temperli cam uygulaması 2 (Sel, 2018)	90
Şekil 88.	Örnekleme.7 temel planı (Kırmızıgül, 2018).....	91
Şekil 89.	Örnekleme 7. koruma ve yeni yapı kesit (Kırmızıgül, 2018)	91
Şekil 90.	Örnekleme.7 koruma uygulaması.3 (Sel, 2018).....	91
Şekil 91.	Örnekleme.7 koruma uygulaması. 4 (Sel, 2018).....	91
Şekil 92.	Örnekleme 8. parsel konumu (URL-26)	93
Şekil 93.	Örnekleme 8. kazı öncesi (Kurul arşivi)	93
Şekil 94.	Örnekleme 8. kazı sonrası 1 (Müze raporu).....	94
Şekil 95.	Örnekleme 8. buluntu rölöve planı (Coşkunarslan,2018).....	94
Şekil 96.	Örnekleme 8. mezar 1 (Müze raporu)	95

Şekil 97.	Örneklem 8. kazı sonrası2 (Müze raporu).....	95
Şekil 98.	Örneklem 8. mezarlar2 (Müze raporu)	95
Şekil 99.	Örneklem 8. mezar 3 (Müze raporu)	95
Şekil 100.	Örneklem 8. küçük buluntular 1 (Müze raporu).....	96
Şekil 101.	Örneklem 8. küçük buluntular 2 (Müze raporu).....	96
Şekil 102.	Örneklem 8.buluntulu temel planı (Coşkunarslan,2018).....	96
Şekil 103.	Örneklem 8. buluntu koruması planı (Coşkunarslan,2018)	96
Şekil 104.	Örneklem.9. parsel konumu (URL-26).....	97
Şekil 105.	Örneklem.9.kazı sonrası 1 (Müze raporu).....	99
Şekil 106.	Örneklem.9 kazı sonrası 2. (Müze raporu).....	99
Şekil 107.	Örneklem.9 kazı sonrası buluntular 3 (Sel,2018)	100
Şekil 108.	Örneklem.9 kazı sonrası buluntular 4. (Müze raporu).....	100
Şekil 109.	Örneklem.9. kazı sonrası buluntular 5. (Müze raporu).....	100
Şekil 110.	Örneklem.9. buluntu planı. (Ercan, 2018).....	100
Şekil 111.	Örneklem.9 sergileme planı (Ercan, 2018)	101
Şekil 112.	Örneklem.9 temel planı. (Ercan, 2018).....	101
Şekil 113.	Örneklem.9 zemin kat planı. (Ercan, 2018)	101
Şekil 114.	Örneklem .9 cephe, buluntu vitrin camları detayı.(Ercan,2018)	102
Şekil 115.	Örneklem.10 parselin konumu (URL-26).....	103
Şekil 116.	Örneklem.10 buluntular.1 (Müze raporu)	103
Şekil 117.	Örneklem.10 buluntular.2. (Müze raporu)	105
Şekil 118.	Örneklem.10 antik dönem kanal (Müze raporu)	105
Şekil 119.	Örneklem.10 antik dönem seramik fırını 2 (Müze raporu).....	105
Şekil 120.	Örneklem.10 antik dönem seramik fırını 1 (Müze raporu)	105
Şekil 121.	Örneklem.10 buluntu planı (Coşkunarslan,2018).....	106
Şekil 122.	Örneklem.10 buluntu kesiti.1 (Coşkunarslan, 2018).....	106
Şekil 123.	Örneklem.10 buluntu kesiti.2 (Coşkunarslan, 2018).....	106
Şekil 124.	Örneklem.10 buluntu ve temel planı (Coşkunarslan, 2018)	107
Şekil 125.	Örneklem.10 zemin kat planı (Coşkunarslan, 2018)	108
Şekil 126.	Örneklem.10 temel kesiti (Coşkunarslan, 2018)	108
Şekil 127.	Örneklem.11 parsel konumu (URL.26)	109
Şekil 128.	Örneklem.11 kazı sonrası.1.(Müze raporu).....	109
Şekil 129.	Örneklem.11 kazı sonrası.2. (Müze raporu).....	111

Şekil 130.	Örnekleme.11 kazı sonrası. 3.(Müze raporu).....	111
Şekil 131.	Örnekleme.11 antik taş ocağı 1. (Sel,2018).....	111
Şekil 132.	Örnekleme 11 antik taş ocağı .2 (Sel,2018).....	111
Şekil 133.	Örnekleme 11 antik taş ocağı. 3 (Sel, 2018).....	112
Şekil 134.	Örnekleme 11 antik taş ocağı.4 (Sel, 2018).....	112
Şekil 135.	Örnekleme.11 küçük buluntular.1 (Müze raporu).....	112
Şekil 136.	Örnekleme 11 küçük buluntular.2 (Müze raporu).....	112
Şekil 137.	Örnekleme 11 küçük buluntular.3 (Müze raporu).....	113
Şekil 138.	Örnekleme 11 kazı sonrası küçük buluntular.4 (Müze raporu)	113
Şekil 139.	Örnekleme 11. küçük buluntular.5 (Müze raporu).....	113
Şekil 140.	Örnekleme 11 küçük buluntular.6 (Müze raporu).....	113
Şekil 141.	Örnekleme 11 deki antik taş ocağı planı (Ercan, 2018)	114
Şekil 142.	Örnekleme 11 deki antik taş ocağı kesiti 1 (Ercan, 2018).....	114
Şekil 143.	Örnekleme 11 deki antik taş ocağı kesit 2. (Ercan, 2018).....	114
Şekil 144.	Örnekleme 11 vaziyet planı (Ercan, 2018)	115
Şekil 145.	Örnekleme.12 parselin konumu (URL-26).....	116
Şekil 146.	Örnekleme.12 kazı sonrası.1 (Kurul arşivi).....	116
Şekil 147.	Örnekleme.12 kazı sonrası 2 (Müze raporu).....	118
Şekil 148.	Örnekleme.12 küçük buluntular. 1 (Müze raporu).....	118
Şekil 149.	Örnekleme.12 küçük buluntular.2 (Müze raporu).....	118
Şekil 150.	Örnekleme.12 küçük buluntular.3 (Müze raporu).....	118
Şekil 151.	Örnekleme.12 buluntu rölöve planı (Sarabil, 2018).....	119
Şekil 152.	Örnekleme.12 buluntu ve zemin kat planı (Sarabil, 2018).....	119
Şekil 153.	Örnekleme.12 buluntu ve birinci kat planı (Sarabil, 2018)	120
Şekil 154.	Örnekleme.12 buluntu ve yeni yapı krokisi (Sarabil, 2018).....	120
Şekil 155.	Örnekleme.13 parselin konumu (URL-26).....	122
Şekil 156.	Örnekleme.12 kazı sonrası.1 (Kurul arşivi).....	122
Şekil 157.	Örnekleme.13 Müzenin 22.08.1986 tarihli rapor eki 1.(Kurul arşivi)	123
Şekil 158.	Örnekleme.13 Müzenin 22.08.1986 tarihli rapor eki 2.(Kurul arşivi)	123
Şekil 159.	Örnekleme.13 kazı öncesi ve sonrası foto (Kurul arşivi)	123
Şekil 160.	Örnekleme.13 antik mozaik döşeme.1 (Kurul arşivi)	129
Şekil 161.	Örnekleme.13 antik mozaik döşeme.ve havuz .2 (Kurul arşivi).....	129
Şekil 162.	Örnekleme.13 buluntular.1(Kurul arşivi)	132

Şekil 163. Örneklem.13 buluntular.2.(Müze raporu)	132
Şekil 164. Örneklem.13 buluntular.3.(Müze raporu)	132
Şekil 165. Örneklem.13 buluntular.4.(Müze raporu)	132
Şekil 166. Örneklem.13 buluntular.5.(Müze raporu)	132
Şekil 167. Örneklem.13buluntular.6.(Müze raporu)	133
Şekil168. Örneklem.13buluntular.7.(Müze raporu)	133
Şekil 169. Örneklem.13 buluntular.8.(Müze raporu)	133
Şekil 170. Örneklem.13 buluntular.9.(Müze raporu)	133
Şekil 171. Örneklem.13 buluntular.10.(Müze raporu)	134
Şekil 172. Örneklem.13 oygu mezarlar (Müze raporu).....	134
Şekil 173. Örneklem.13 buluntular.9 (Müze raporu)	134
Şekil 174. Örneklem.13 buluntular.12 (Müze raporu)	135
Şekil 175. Örneklem.13 buluntular.13 (Müze raporu)	135
Şekil 176. Örneklem.13 buluntular.14 (Müze raporu)	135
Şekil 177. Örneklem.13 buluntular.15 (Müze raporu)	135
Şekil 178. Örneklem.13 buluntular 16 (Müze raporu)	135
Şekil 179. Örneklem 13. buluntular ve fore kazık temel (Kırmızıgül,2018).....	137
Şekil 180. Örneklem.13 zemin kat planı (Kırmızıgül, 2018)	138
Şekil 181. Örneklem.13 buluntuların üstündeki galeri. 1 (Kırmızıgül, 2018).....	139
Şekil 182. Örneklem.13 buluntuların üstündeki 2.galeri katı (Kırmızıgül, 2018)	140
Şekil 183. Örneklem. 13. yeni yapı A-A kesiti (Kırmızıgül, 2018).....	141
Şekil 184. Örneklem. 13. yeni yapı yan kesiti (Kırmızıgül, 2018)	142
Şekil 185. Örneklem. 13.arka cephe (buluntu verisi yok) (Kırmızıgül, 2018)	143
Şekil 186. Örneklem. 13. yeni yapı ön cephesi (Kırmızıgül, 2018).....	144
Şekil 187. Örneklem.13 yeni yapı sergileme (Kırmızıgül, 2018).....	144
Şekil 188. Örneklem.13 yeni yapı sergileme 2 (Kırmızıgül, 2018).....	144
Şekil 189. Örneklem.14 parselin konumu (URL-26).....	146
Şekil 190. Örneklem.14 buluntu krokisi (Sarabil, 2018).....	146
Şekil 191. Örneklem.14 buluntu kesiti (Sarabil, 2018).....	146
Şekil 192. Örneklem.14. yeni yapı ve buluntu planı (Sarabil, 2018).....	149
Şekil 193. Örneklem.14. yeni yapı kesiti (Sarabil, 2018).....	149
Şekil 194. Örneklem.14. yeni yapı kesiti detayı (Sarabil, 2018)	149
Şekil 195. Örneklem.15. parsel konumu (URL-26).....	150

Şekil 196.	Örnekleme.15 buluntu duvar (Müze kazı raporu).....	150
Şekil 197.	Örnekleme.15 buluntular plan (Sarabil, 2018).....	152
Şekil 198.	Örnekleme.15 antik su sarnıcı (Müze kazı raporu)	152
Şekil 199.	Örnekleme.15 buluntu (Müze kazı raporu).....	152
Şekil 200.	Örnekleme.15 mühürlü amphora kulpları.1 (Müze kazı raporu)	153
Şekil 201.	Örnekleme.15. mühürlü amphora kulpları.2 (Müze kazı raporu)	153
Şekil 202.	Örnekleme.15 küçük buluntular.1 (Müze kazı raporu)	153
Şekil 203.	Örnekleme.15 küçük buluntular.1 (Müze kazı raporu))	153
Şekil 204.	Örnekleme.15 bodrum kat krokisi ve koruma önerisi (Sarabil, 2018)	154
Şekil 205.	Örnekleme.15 yeni yapı kısmı kesit (koruma önerili) (Sarabil, 2018).....	154
Şekil 206.	Örnekleme.16 parsel konumu (URL-26)	155
Şekil 207.	Örnekleme.16 parsel kazı sonrası (Müze kazı raporu)	155
Şekil 208.	Örnekleme.16 parsel kazı sonrası 2 (Kurul arşivi).....	158
Şekil 209.	Örnekleme.16. Örnekleme.16 küçük buluntular.1 (Müze raporu).....	158
Şekil 210.	Örnekleme.16 küçük buluntular.2 (Müze raporu).....	161
Şekil 211.	Örnekleme.16 küçük buluntular 3 (Müze kazı raporu)	161
Şekil 212.	Örnekleme.16 küçük buluntular 4 (Müze raporu).....	161
Şekil 213.	Örnekleme.16 küçük buluntular 5 (Müze raporu).....	161
Şekil 217.	Örnekleme.16 antik döşeme krokisi (Sarabil, 2018).....	161
Şekil 218.	Örnekleme.16 antik döşeme (Müze raporu)	161
Şekil 214.	Örnekleme.16 kazı sonrası (Müze raporu)	162
Şekil 215.	Örnekleme.16 mozaik alan (Müze raporu)	163
Şekil 216.	Örnekleme.16 buluntu döşeme planı (Müze kazı raporu)	163
Şekil 219.	Örnekleme.16 yeni yapı kitleleri ve buluntular (Sarabil, 2018).....	164
Şekil 220.	Örnekleme. 17 parselin konumu (URL-26)	164
Şekil 221.	Örnekleme.17 arkeolojik mezar (Müze raporu).....	164
Şekil 222.	Örnekleme.17 karşıdaki Hipoje mezar, Roma Kalıntıları 1.(Sel, 2018)	165
Şekil 223.	Örnekleme.17 karşıdaki Hipoje mezar, Roma Kalıntıları 2.(Sel, 2018)	165
Şekil 224.	Örnekleme.17 buluntu planı (Sarabil, 2018).....	167
Şekil 225.	Örnekleme.17 antik taş mezar (Müze kazı raporu)	167
Şekil 226.	Örnekleme.17 antik taş mezar ve duvar (Müze raporu)	167
Şekil 227.	Örnekleme.17. buluntu (Müze kazı raporu).....	167
Şekil 228.	Örnekleme.17 küçük buluntular (Müze raporu).....	167

Şekil 229. Örneklem.17 yeni yapı temel planı (Sarabil, 2018).....	168
Şekil 230. Örneklem.17 yeni yapı kitle planı (Sarabil, 2018)	168
Şekil 231. Örneklem.17 yeni yapı kısmı kesiti (buluntuları gösterir) (Sarabil, 2018).....	169
Şekil 232. Örneklem.17 yapı kullanma izni başvurusu (Kurul arşivi)	169
Şekil 233. Örneklem.17 yapı kullanma izni başvurusu (Kurul arşivi).....	170
Şekil 234. Örneklem.17 yapı kullanma izni başvurusu (Kurul arşivi)	170
Şekil 235. Örneklem.17 tahribatı gösterir foto (Kurul arşivi)	171
Şekil 236. Örneklem.18 parsel konumu (URL-26).....	171
Şekil 237. Örneklem.18 kazı sonrası.1 (Müze raporu).....	171
Şekil 238. Örneklem.18 kazı sonrası.2 (Müze raporu).....	174
Şekil 239. Örneklem.18. kazı sonrası.3 (Müze raporu).....	174
Şekil 240. Örneklem.18. kazı sonrası.4 (Müze raporu).....	174
Şekil 241. Örneklem.18. kazı sonrası kroki (Kurul arşivi).....	174
Şekil 242. Örneklem.18 yeni yapı önerisi .(Kırmızıgül, 2018)	175
Şekil 243. Örneklem.18.yeni yapı önerisi (Kırmızıgül, 2018)	175
Şekil 244. Anket sonuç grafiği - 1. Soru	176
Şekil 245. Anket sonuç grafiği - 2. Soru	177
Şekil 246. Anket sonuç grafiği - 3. Soru	177
Şekil 247. Anket sonuç grafiği - 4. Soru	178
Şekil 248. Anket sonuç grafiği - 5. Soru	178
Şekil 249. Anket sonuç grafiği - 6. Soru	179
Şekil 250. Anket sonuç grafiği -7. Soru	179
Şekil 251. Anket sonuç grafiği – 8. Soru.....	180
Şekil 252. Anket sonuç grafiği – 9. Soru.....	180
Şekil 253. Anket sonuç grafiği - 10. Soru	181
Şekil 254. Anket sonuç grafiği - 11. Soru	181
Şekil 255. Anket sonuç grafiği - 12. Soru	182
Şekil 256. Anket sonuç grafiği - 13. Soru	182
Şekil 257. Anket sonuç grafiği- 14. Soru	183
Şekil 258. Anket sonuç grafiği - 15. Soru	183
Şekil 259. Örneklem. 7 temel ve buluntu planı (Kırmızıgül, 2018)	188

TABLolar DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 1. Sinop Tarihçesinin Doonan'a göre kronolojisi (Doonan, 2004 sy.10-11).....	56
Tablo 2. Yeni yapılanma süreç tarihleri tablosu.....	200
Tablo 3. Örneklem.1 ve Örneklem.2 Analiz	213
Tablo 4. Örneklem.3 ve Örneklem.4 Analiz	214
Tablo 5. Örneklem.5 ve Örneklem.6 Analiz	215
Tablo 6. Örneklem.7 ve Örneklem.8 Analiz	216
Tablo 7. Örneklem.9 ve Örneklem.10 Analiz	217
Tablo 8. Örneklem.11 ve Örneklem.12 Analiz	218
Tablo 9. Örneklem.13 ve Örneklem.14 Analiz	219
Tablo 10.Örneklem.15 ve Örneklem.16 Analiz	220
Tablo 11.Örneklem.17 ve Örneklem.18 Analiz.....	221

KISALTMALAR LİSTESİ

Bu Tezde geçen;

Bakanlık	Kültür ve Turizm Bakanlığı'nı
ÇEKÜL	Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı'nı
GEEAYK	Taşınmaz Tarihi Varlıklar ve Anıtlar Yüksek Konseyi / Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nu
Genel Müdürlük	Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nü
ICOMOS	Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi Türkiye Milli Komitesi International Council on Monuments and Sites'i
KUDEB	Koruma Uygulama ve Denetim Büroları'nı
Kurul	Samsun Kültür Varlıkları Bölge Kurulu'nu
KVKBK:	Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nu
KVKYK	Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nu
Müdürlük	Samsun Kültür Varlıkları Bölge Kurulu Müdürlüğü'nü
Müze	Sinop Müze Müdürlüğü'nü
Yasa	2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nu
Koruma Yüksek Kurulu:	Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nu
Sit	Arkeolojik, kentsel, kentsel arkeolojik ve tarihi sit alanları ile bunların birlikte bulunduğu sit alanları'nı
TKTVYK	Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu'nu
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
İfade eder.	

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Sinop, Karadeniz Bölgesinde bulunan ve doğasıyla, tarihi dokusuyla, kent yaşamıyla bütün olan liman kentimizdir. Kent tarihi boyunca birçok yerleşim görmüş zengin kültürel mirasa sahiptir.

Sinop kenti, doğal ve kentsel sit dokusunun yanı sıra toprağının altında yatan arkeolojik sit dokusuyla bütünlük oluşturmaktadır. Yapılaşma, modernize olan kentin gelişim süreci içerisinde devam etmektedir. Sinop'ta, modern yapılar, mevcut yerleşim alanı içinde yeniden yapılanma şeklindedir. Yıkılan eski yapının altından, hemen hemen her parselde, arkeolojik buluntu çıkmaktadır. Yeni yapılanma talebi üzerine Müze denetiminde yapılan kazılar ise parsel bazında gerçekleştirilmektedir. Kazı sonuçları tekil olarak değerlendirilmekte ve yeni yapılanmalara onay verilmektedir.

Günümüz Sinop merkez yerleşimi, kentsel sit dokusu ve antik yerleşim neredeyse birebir üst üste oturmaktadır. Arkeolojik sit alanları ve yapılaşma sorunu, Ülkemizde farklı bölgelerde de görülmekle birlikte sürekli ve il merkezinin tamamını kaplayan arkeolojik doku üzerine, yeni yapılanma şeklinde değildir. Bu anlamda çalışma konusu, alanında özgün olduğu düşünülmektedir.

“Koruma” başlığı altında yapılan uygulama ile birlikte yeni yapılar, arkeolojik dokunun üzerine yapılmaktadır. Bu durum ise arkeolojik- kentsel sitin doku bütünlüğünü bozmakta, arkeolojik- kentsel sitin dokusunun “algılanmaması ve korunmaması gibi sorunları” gündeme getirmektedir.

ÇEKÜL, 2010 yılında yayınladığı “Yerelden Ulusala Ulusaldan Evrensele Koruma Bilincinin Gelişim Süreci Türkiye’de” adlı yayınında; koruma hareketinin 2000’li yıllara kadar dağınıklığından kurtulamadığını, başarısız bir görünüm sergilediğini ifade etmektedir. ÇEKÜL, korumadaki sınırlı, kesintili ve tepeden inme girişimlerle halk kesimlerine koruma bilincinin kazandırılmadığını, tarihi ve kültürel değerleri korumanın öneminin topluma anlatılamadığını, ekonomik ve toplumsal dönüşümlerin çalkantılarına karşı durulamadığını ve yaygın bir yıkım, kıyım ve kayıp yaşandığını; açıklar. Ayrıca ÇEKÜL,

“...Bunlara eklenen kurumlar arası eşgüdüm eksikliği, kaynak yetersizliği ve uzman kadroların hazırlıksızlığı ile kararlılık ve süreklilikten yoksun çabalar, Türkiye’de etkin bir koruma politikasının yerleşmesini başarısız kıldı. Ülkenin toplumsal ve kültürel özünü büyük ölçüde yaralayan, kentlerimizi gündelik çıkarlara feda eden, zevksizlik örneği, birbirinin eşi yerleşmelere dönüştüren bu süreç, atalarının incelikli ve saygılı estetik anlayışından habersiz bir toplumun giderek kimliğinden uzaklaşıp savrulmasına neden oldu...”; şeklinde durumu ifade etmektedir. (ÇEKÜL, 2010)

ICOMOS-1990 Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimi Tüzüğü’nün yasa ve ekonomiye değinen 3. Maddesine göre; “Arkeolojik mirasın korunması bütün insanlar için ahlaki bir görev olarak ele alınmalıdır. Bu aynı zamanda ortak bir toplumsal sorumluluktur. Bu yükümlülük ilgili yasalarda yer almalı ve arkeolojik mirasın etkin yönetimi için gerekli maddi kaynaklar sağlanmalıdır.” (ICOMOS,1990)

Sinop’ta, “yeni yapılanmanın zorlayıcı gücünün getirdikleri” ile “antik döneme ait korunma-sız buluntuların gelecek nesillere aktarılması” ikilemi yaşanmaktadır. Çalışma akademik düzlemde konuya dikkat çekmektedir.

1.2. Çalışmanın Amacı

Sinop’un doğal, kentsel ve arkeolojik sit alanlarının çakıştığı, genelde her metrekaresinde arkeolojik buluntu barındırdığı, kazılarla tespit edilmektedir. Alanlar, parça parça III. derece arkeolojik sit alanı olarak; buluntular ise korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescillenmektedir.

Yapılaşma mevcut yerleşim alanında devam etmekte olup tescilli buluntular ile yeni yapılanmalar çakışmaktadır. Bu çakışma hemen hemen her parselde karşımıza çıkmakta ve arkeolojik buluntuların üzerine, yanına veya dokunun ortasına, yeni yapılar yapılmaktadır. Bu alanlarda “koruma” başlığı altında alınan önlemler/önlemsizlikler neticesinde ise verinin kaybıyla birlikte alanın bütünlüğü de hızla yok olmaktadır. Çalışmada bu problemin, kesitsel tespiti yapılmaktadır.

Çalışmanın ana amacı, arkeolojik buluntularla yeni yapılanmanın üst üste geldiği parselde uygulanan “koruma” yaklaşımlarının tespiti ve incelenmesidir. Buluntuların dönemlerinin verilmesi, buluntuların ziyaret edilme oranının, halkın konuya ilişkin bilgisi

ve korumaya olan yaklaşımının tespiti tezin diğer hedeflerindedir.

Çalışma, yapılan tespitler ve koruma yaklaşım verileri kullanılarak disiplinler arası hazırlanmakta olan üstel çalışmanın bir ayağını oluşturmaktadır.

Tezin birinci bölümünde koruma ve ilgili tanımlar verilmektedir. Tanımlarda özellikle yasadaki anlamalarına yer verilmesinin nedeni, nihai değerlendirmeler ve kararlar, yasal tanımlarla yapılmaktadır. Yasal tanımlarla, sit alanlarındaki yeni yapılanmanın esaslarının anlaşılabilirliğine katkıda bulunmaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, koruma başlığı altında Dünyada ve Ülkemizdeki yasal düzenlemeler ele alınarak bu süreçlerin yasal gerekçeleri verilmektedir. Ayrıca bu bölümde yasal tanımlarıyla birlikte koruma değerleri, müdahale ilkeleri ve biçimleri anlatılmaktadır.

Çalışmanın üçüncü bölümü günümüzdeki Sinop'un ve Antik Dönemdeki "Sinope" tanıtımına; isminin kaynağına ve antik dönemi ağırlıkta olmak üzere, tarihçesine yer verilmektedir. Böylece, Sinop'taki tescilli alanların, yapıların ve tescilli arkeolojik buluntuların göz ardı edilmemesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Çalışmanın dördüncü bölümü olan bulgular iki ana başlıktan oluşmaktadır. Birinci kısımda, analize alınan parsellerin Müze kazı sonuçlarına ve buluntu tarihlendirme bilgilerine, Kurul kararlarına, önerilen ve / veya yapılan projelerine ve "koruma" uygulama analizine yer verilmektedir.

Buluntunun ortaya çıkarılması, korunması, gibi tüm süreçlerde yürütücü ve takipçi olarak halk'ın korumaya yaklaşımının tespiti, uygulamanın sonucu açısından önemli bulunmaktadır. Tespit, çalışmanın diğer hedeflerinden olup bu amaçla hazırlanan anket, tezin dördüncü bölüm ikinci kısmında ele alınmaktadır. "Ankette önemli olan kentsel ve arkeolojik sit dokusunu, tarihi önemini halk biliyor mu? ve korumak istiyor mu?" ve "koruma –sergileme için yapılmakta olan uygulamalar amacına ulaşmış mı?" , " buluntu değerlendirmesi amacına ulaşmış mı?", "Ziyaret ediliyor mu?" Anketle bu soruların analizi tezin diğer hedeflerindedir.

Beşinci bölüm, sorunlar ve analizler; altıncı bölümde ise sonuç ve öneriler, yer almaktadır.

1.3. Çalışmanın Örnekleme

Örneklem kümesi, arkeolojik buluntu alanlarında yeni yapılanma olan parseller ve anket grubu olmak üzere iki alt başlıkla tanımlanmaktadır.

Arkeolojik buluntu alanlarına yeni yapılanma olan parseller için; Sinop adasını kapsayan merkez yerleşimi içindeki, yeni yapılanmaya başlanacak / başlanmış veya bitmiş olan uygulamalar ele alınmaktadır. Örneklem seçimi, parselde arkeolojik veri olması ve bu verinin proje düzlemine aktarılması, aynı alanda yeni yapılanma projesinin hazırlanmış olması koşuluna göre yapılmaktadır.

Çalışma; Sinop Merkezdeki 2011-2018 tarih aralığında, arkeolojik buluntu çıkan parsellerdeki yeni yapılanmalarının ve “buluntu koruma” yaklaşımlarının tespitinin yapılmaktadır.

Tarih aralığının 2011-2018 arasında verilmesinin nedeni: bu tarih aralığından önceki işlem dosyalarında olmak üzere; Sinop'ta yıllardır devam eden yeni yapılanmaların birçoğunda buluntuya ilişkin tescil fişlerinde veri olmasına rağmen mimari projelerde ifade edilmediği, bazılarında arkeolojik verilerin mimari nitelikte rölovesinin alınmadığı, gösterilen verilerde ise ölçü-kot-malzeme gibi verileri içermediği, kadastral aplikasyon planında gösterildiği şeklin mimari veri olarak kabul edilerek projelerin onaylandığı, bu projelerde arkeolojik verinin hiç işlenmediği gibi durumların arşiv çalışmaları sırasında tespit edilmesidir.

Ayrıca, 2013 yıl sonunda Müze Müdürlüğü'nün idari değişikliği ile kazıların sistematik yapılar değerlendirilmesi, 2014 yılı sonrasında Müze kazıları sonucunda kent merkezinde sit kararlarının alınması, arkeolojik verilerin projelere işlettirilmesi ile veriler alınmaktadır. Bununla beraber, 2015 yılından sonra onaylanan, buluntu verilerini belgelemeyen projeler de tespit edilmektedir. Sonuç olarak; çalışmanın dar tarih aralığı 2015-2018 'dir. Geniş tarih aralığı ise, 2011 yılında çıkan bir iki buluntudan dolayı, 2011-2018 alınmaktadır.

Daha fazla yapı üzerinden örneklem çalışılması hedeflenmiştir. Fakat, mimari özellikte veri içeren ve aynı alana yeni yapılanma projesi olan, örneklem niteliğindeki onsekiz adet dosya tespit edilmiştir.

Anketin örneklem kümesi ise Sinopta serbest mimarlık yapan çekirdek kitle

aracılığıyla ulaşılan gruptur. Anket, Sinopu bilen burada yaşamakta olan veya sık aralıklarla ziyaret eden her yaş ve meslek grubuna açık olarak uygulanmıştır.

1.4. Araştırma Yöntemi ve Araçları

Çalışmada, durum tespiti yapılarak, kesitsel çalışma yöntemi kullanılmaktadır.

Veri toplama yöntemi olarak, Kurulunun ve Müze Müdürlüğü'nün arşivlerinden, yazılı izin alınarak yapılan tarama çalışması yapılmaktadır.

Tarama çalışması neticesinde tespit edilen alanlara gidilerek yeni yapılanma projeleri uygulama öncesi / sırasında veya sonrasındaki durumlar belgelenmektedir. Değerlendirilen parsellerden buluntu rölövesi ve yeni yapılanma projesi hazır olan ve verisine ulaşılan tüm parseller tezin örneklem kümesi olarak alınmaktadır. Alan hızla değiştiğinden ve bazıları ise dönüşümsüz olarak bozulduğundan, olabildiğince ulaşılan tüm veriler derlenerek bir sonraki çalışmada ele alınmak üzere birinci tespit çalışmaları yapılmaktadır. Tespit edilen alanlar yerinde incelenerek ve arşiv bilgileriyle tekrardan karşılaştırma çalışması yapılmaktadır.

Seçilen parsellerdeki mimari proje müelliflerinden tedarik edilen projeler, izin alınmak suretiyle analiz haline getirilmektedir.

Ayrıca buluntularla iç içe yaşamak durumunda olan Halkın, "koru-maya" yaklaşımının tespiti için anket çalışması yapılmaktadır.

1.5. Tanımlar

Koruma uygulaması içinde, karar mekanizmaları ve yasal düzenlemeler can alıcı noktadır.

Ülkemizdeki koruma mevzuatı ise 2863 sayılı yasa tabanında olmak üzere yürütülmektedir. Tanımlar kısmında, Ülkemizdeki mevcut mevzuat olan, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'daki (Mayıs,2018 tarihi itibariyle güncel olan haline göre) tanımlara ve tezin ilgili bölümlerinde ele alınan konulara ilişkin kavramalara yer verilmektedir.

1.5.1. Kültür Varlıkları

Yasanın 3.Maddesinin, değişik: 14.07.2004 – 5226/1 maddeye göre; "Kültür varlıkları"; tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi ya da tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklardır. (URL-1)

1.5.2. Tabiat Varlıkları

Yasanın 3. Maddesine göre; Jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli, yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan değerlerdir. (URL-1)

1.5.3. Sit

Yasanın 3. Maddesinin değişik, 14.7.2004 tarihli ve 5226 sayılı Kanununun 1. Maddesine göre sit; tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş veya önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gerekli alanlardır. (URL-1)

1.5.3.1. Kentsel Sit

Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 05.Kasım.1999 gün 658 sayılı ilke kararına göre; kentsel siteler, mimari, tarihsel, sanatsal ve yerel özellik taşıyan ve bir arada bulunmaları ve bütünlükleri nedeniyle değerleri artan kültürel ve doğal evre ögelerinin (yapılar, bahçeler, bitki örtüleri, yerleşim dokuları, duvarlar) birlikte buldukları alanlardır. (URL-1, 2018)

1.5.3.2. Arkeolojik Sit

Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 05.Kasım.1999 gün 658 sayılı ilke kararına göre arkeolojik sit; İnsanlığın varoluşundan günümüze kadar ulaşan eski uygarlıkların yer altında, yer üstünde ve su altındaki ürünlerini, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerini yansıtan her türlü kültür varlığının yer aldığı yerleşmeler

ve alanlardır. (URL-2, 2018)

- I.** Derece Arkeolojik Sit: Korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak sit alanlarıdır. Bu alanlarda, kesinlikle hiçbir yapılaşmaya izin verilmemesine, imar planlarında aynen korunacak sit alanı olarak belirlenmesine,
- II.** Derece Arkeolojik Sit: Korunması gereken, ancak koruma ve kullanma koşulları Koruma Kurulları tarafından belirlenecek, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak sit alanlarıdır. Bu alanlarda, yeni yapılaşmaya izin verilmemesine, ancak;
- III.** Derece Arkeolojik Sit: Koruma - kullanma kararları doğrultusunda yeni düzenlemelere izin verilebilecek arkeolojik alanlardır.

Bu alanlarda, geçiş dönemi yapılanma koşullarının belirlenmesine, geçiş dönemi yapılanma koşullarının belirlenerek, yapılaşma izni Kurul tarafından verilmektedir.

1.5.3.3. Kentsel Arkeolojik Sitler

Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 05.11.1999 gün 658 sayılı ilke kararına göre; Arkeolojik sitlerle, 2863 sayılı yasanın 6. Maddesinde tanımlanan korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarını içeren ve aynı yasa maddesi gereği korunması gerekli kentsel dokuların birlikte bulunduğu alanlardır. (URL-2, 2018)

1.5.3.4. Doğal Sit

Yasanın Ek: 8/ 8 /2011- KHK-648 /41 maddesine göre; "Doğal (tabii) sit"; jeolojik devirlere ait olup, ender bulunmaları nedeniyle olağanüstü özelliklere sahip yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan korunması gerekli alanlardır. (URL-2, 2018)

1.5.4. Koruma ve Korunma

Yasanın 3. Maddesinin 4. Fıkrasına göre; "Koruma"; ve "Korunma"; taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında muhafaza, bakım, onarım, restorasyon, fonksiyon değiştirme işlemleri; taşınır kültür varlıklarında ise muhafaza, bakım, onarım ve restorasyon işleridir. (URL-1, 2018)

1.5.5. Korunma Alanı

Yasanın 3. Maddesinin 5. fıkrasına göre; "Korunma alanı"; taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının muhafazaları veya tarihi çevre içinde korunmalarında etkinlik taşıyan korunması zorunlu olan alandır. (URL-1, 2018)

1.5.6. Değerlendirme

Yasanın 3. Maddesinin 6. Fıkrasına (Değişik: 17.6.1987 - 3386/1 md.) göre; "Değerlendirme"; kültür ve tabiat varlıklarının teşhiri, tanzimi, kullanılması ve bilimsel yöntemlerle tanıtılmasıdır. (URL-1,2018)

1.5.7. Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Tanımı

Yasanın 6. Maddesine göre; korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları şunlardır:

- a) Korunması gerekli tabiat varlıkları ile 19 uncu yüzyıl sonuna kadar yapılmış taşınmazlar,
- b) Belirlenen tarihten sonra yapılmış olup önem ve özellikleri bakımından Kültür ve Turizm Bakanlığınca korunmalarında gerek görülen taşınmazlar,
- c) Sit alanı içinde bulunan taşınmaz kültür varlıkları,
- d) Milli tarihimizdeki önlemleri sebebiyle zaman kavramı ve tescil söz konusu olmaksızın Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunda büyük tarihi olaylara sahne olmuş binalar ve tespit edilecek alanlar ile Mustafa Kemal ATATÜRK tarafından kullanılmış evler. (URL-1,2018)

Ancak, Koruma Kurullarınca mimari, tarihi, estetik, arkeolojik ve diğer önem ve özellikleri bakımından korunması gerekli bulunmadığı karar altına alınan taşınmazlar, korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı sayılmazlar. (URL-1, 2018)

Kaya mezarlıkları, yazılı, resimli ve kabartmalı kayalar, resimli mağaralar, höyükler, tümülüsler, ören yerleri, akropol ve nekropoller; kale, hisar, burç, sur, tarihi kışla, tabya ve istihkamlar ile bunlarda bulunan sabit silahlar; harabeler, kervansaraylar, han, hamam ve medreseler; kümbet, türbe ve kitabeler, köprüler, su kemerleri, su yolları, sarnıç ve kuyular;

tarihi yol kalıntıları, mesafe taşları, eski sınırları belirten delikli taşlar, dikili taşlar; sunaklar, tersaneler, rıhtımlar; tarihi saraylar, köşkler, evler, yalılar ve konaklar; camiler, mescitler, musallalar, namazgahlar; çeşme ve sebiller; imarethane, darphane, şifahane, muvakkithane, simkeşhane, tekke ve zaviyeler; mezarlıklar, hazireler, arastalar, bedestenler, kapalı çarşılar, sandukalar, siteller, sinagoglar, bazilikalar, kiliseler, manastırlar; külliyeleer, eski anıt ve duvar kalıntıları; freskler, kabartmalar, mozaikler ve benzeri taşınmazlar; taşınmaz kültür varlığı örneklerindedir. (URL-1, 2018)

Tarihi mağaralar, kaya sığınaklar; özellik gösteren ağaç ve ağaç toplulukları ile benzerleri; taşınmaz tabiat varlığı örneklerindedir. (URL-1, 2018)

1.5.8. Tespit ve Tescil

Yasanın 7. Maddesine göre; (Değişik: 17 /6/ 1987 - 3386/2 md.): Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının tespiti Bakanlıkça doğrudan doğruya veya diğer ilgili kurum ve kuruluşların uzmanlarının yardımlarından faydalanılarak yapılır. (URL-1, 2018)

Yapılacak tespitlerde, kültür ve tabiat varlıklarının tarih, sanat, bölge ve diğer özellikleri dikkate alınır. Devletin imkanları göz önünde tutularak, örnek durumda olan ve ait olduğu devrin özelliklerini yansıtan yeteri kadar eser, korunması gerekli kültür varlığı olarak belirlenir. (URL-1, 2018)

Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili yapılan tespitler koruma kurulu kararı ile tescil olunur. Tespit ve tescil ile ilgili usuller, esaslar ve kıstaslar yönetmelikte belirtilir. Vakıflar Genel Müdürlüğünün idaresinde veya denetiminde bulunan mazbut ve mülhak vakıflara ait taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları, gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan cami, türbe, kervansaray, medrese han, hamam, mescit, zaviye, sebil, mevlevihane, çeşme ve benzeri korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının tespiti, envanterlenmesi Vakıflar Genel Müdürlüğünce yapılır. (URL-1,2018)

Tescil kararlarının ilanı, tebliği ve tapu kütüğüne işlenmesi ile ilgili hususlar yönetmelikle düzenlenir. (URL-1, 2018)

1.5.9. Yapı Esasları

Yasanın 18. Maddesine göre; (Değişik:m17/ 6/ 1987 - 3386/7 md.) Korunması gerekli

taşınmaz kültür varlıklarının gruplandırılması, maliklerinin müracaat tarihinden itibaren üç ay içinde koruma kurulunca yapılır. Gruplandırılan taşınmaz kültür varlıkları, tapu kütüğünün beyanlar hanesine kaydedilir. Gruplandırma yapılmadıkça, onarım ve yapı esasları belirlenemez. (URL-1, 2018)

Mahalli idareler, taşınmaz kültür varlığı parselinde, ek veya eklenti suretiyle yapılacak veya yeni inşa edilecek yapılara ait koruma kurulunca verilen kararlarda veya onaylanmış kültür varlığı projelerinde değişiklik yapamazlar. Ancak, inşa edilecek yapının fen ve sağlık şartlarının mevzuata uygunluğunu kontrol ederler. (URL-1, 2018)

Korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı parselleri, taşınmaz kültür varlıklarının maliyetine tesir edecek şekil ve surette ayrılamaz ve birleştirilemez. (URL-1, 2018)

1.5.10. Bağlantı Noktası

Yasanın 3. Maddesinin Ek:14/7/2004 – 5226/1 maddesine göre bağlantı noktası; " yönetim alanı sınırlarında yer almamakla birlikte, arkeolojik, coğrafi, kültürel ve tarihi nedenlerle veya aynı vizyon ve tema etrafında yönetim ve gelişiminin sağlanması bakımından bu yer ile irtibatlandırılan kültürel varlıklardır. (URL-1, 2018)

1.5.11. Etkileşim-Geçiş Sahası

Yasanın Ek: 8/8/2011-KHK-648/41 maddesine göre: korunması gerekli kültür varlıklarını ve sit alanlarını doğrudan etkileyen, sit bölgeleriyle bütünlük gösteren, daha önceden sit sınırları içindeyken sit sınırları dışına çıkarılmış veya sit sınırları dışında tutulmuş korunacak sokak, meydan, yapı grupları ve benzerlerinin yer aldığı, sit bölgeleri arasında kalmış, siteleri doğrudan etkileyen veya koruma amaçlı imar planlarının hazırlanma aşamasında göz önünde bulundurulması gereken alanlardır. (URL-1, 2018)

1.5.12. Miras Tanımı

Dünya Mirası Sözleşmesine göre miras, iki kategoride kültürel ve doğal miras olarak sınıflandırılmıştır.

- Kültürel miras: bir anıt, bir yapı grubu veya tarihi, estetik, arkeolojik, bilimsel, etnolojik veya antropolojik bir değer alanı.

- Doğal miras: olağanüstü fiziksel, biyolojik ve coğrafi özellikleri, farklı bitki veya hayvan türlerini ve koruma için en iyi olabilecek önemli bilimsel veya estetik değeri olan alanları içerir (UNESCO, 1972).

1.5.13. Arkeolojik Miras

ICOMOS Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimi Tüzüğü,1990'ın 1. Maddesine göre;“Arkeolojik miras” temel verileri arkeolojik yöntemlerle ele edilen maddi mirastır. İnsan varlığının her tür izini kapsar ve her tür insan etkinliğini yansıtan yerleri, terk edilmiş yapıları, toprak ve su altındaki sitler de dahil olmak üzere her tür kalıntıyı, bunlarla ilişkili taşınabilir tüm kültürel malzemeyi içerir.(ICOMOS, 1990)

1.5.14. “Antik Çağ” ve “Helenistik Dönem”

Antik çağ ya da “Antike” , M.Ö 6 yy- M.S. 3 yy. arasında kalan dönemdir. M.S. 3- M.S. 6 yy. arasına ise “Geç Antik Çağ” denmektedir. Bu deyimler tüm uygarlıklar için değil, sadece Batı Anadolu’da kurulan ve gelişen kent devletleri ve Roma Çağı için geçerlidir. (Tuna, 2008 sy. 25)

Aynı zamanda, Müzenin bazı raporlarında “Antik Çağ” genel bir ifade olup Milattan Önceki tarih aralığına gönderme yapılmaktadır.

Antik çağ sürerken, bu çağın içinde “Helenistik Dönem” denilen bir devir yaşanır; bu devir, Büyük İskender ile başlayıp ölümünden sonra komutanlarınca kurulan krallıklarla devam eden ve bu krallıkların Roma tarafından ortadan kaldırılışı ile sona eren dönemdir.(M.Ö.330- M.Ö.30) (Tuna, 2008 sy.25)

1.5.15. Tarih Aralıkları (Sinop İçin)

Doonan’a (2004) göre:

- Neolitik dönem M.Ö. 8000- M.Ö. 4000
- Kalkolitik Dönem M.Ö.4000-M.Ö.2700
- Erken Bronz Çağ (Tunç Çağı) M.Ö.2700-M.Ö.2000
- Orta Bronz Çağ (Tunç Çağı) M.Ö.2000-M.Ö.1000
- Demir Çağ: M.Ö.1000-M.Ö.600

- Arkaik Dönem: M.Ö.700-M.Ö.500
- Klasik Çağ: M.Ö.500-M.Ö.400
- Helenistik Dönem: M.Ö.400-M.Ö.100
- Roma Dönemi M.Ö.100-M.S.300
- Geç Roma-Erken Bizans Dönemi M.S.400-M.S.700
- Orta Bizans Dönemi M.S 800- M.S.1300
- Selçuklu Dönemi: MS.1300-M.S.1500
- Osmanlı Dönemi: M.S. 1500- 20 yüzyıl
- Cumhuriyet Dönemi: 1923 –Devamı (Doonan, 2004)

1.5.16. Holosen Dönem

Holosen, Kuvaterner devri içerisinde yer alan Pleistosen devresinin bitmesinden (11.000- 12.000 yıl önce) günümüze kadar sürmekte olan jeolojik devredir. Adı antik Yunancada “tamamen yenilenmiş” anlamına gelir. Dönem Genç Buzul çağının (Genç Dryas) bitmesiyle başlayan buzul durgun (interstadial) dönemine karşılık gelir. Holosen, insan türünün mevcut yerleşik hayata ve yazılı tarihe doğru önemli bir geçiş yaptığı ve dünya çapında kültürel gelişimlerin görüldüğü bir çağ olduğu ve yaşadığımız zamanı tanımladığı için jeolojik devirler arasında önemli bir yer kapsar.(URL-29)

1.5.17. Temperli Cam

Bir diğer adı güçlendirilmiş cam ya da güvenlik camı olan bu cam çeşitleri, normal camlara kıyasla kırılmaya daha fazla dayanıklıdır. Normal camlar kırılma sonrası keskin parçacıklara ayrılıp yaralanmalara neden olabilir. Temperli camlar ise kırıldıklarında küçük ve keskin olmayan parçalara ayrılırlar. Bundan dolayı yaralanma riski en aza indirgenmiş olur. Temperli camlar, eşit kalınlıktaki normal camlara göre yaklaşık 5 kat daha dayanıklıdır. Isıya dayanıklılığı da normal camlara göre daha fazladır (URL-3, 2018). (Koruma uygulamalarında tercih edilen temperli camların bu teknik veri ile değerlendirilmesi için tanımlanmaktadır.).

1.5.18. Gün Işığı Geçirgenlik

Cama gelen ışığın camdan geçen yüzdesidir (URL-4, 2018). (Koruma uygulamalarında tercih edilen temperli camların bu teknik veri ile değerlendirilmesi için

tanımlanmaktadır.).

1.5.19. Gün Işığı Yansıtma (Dış)

Cama gelen ışığın cam tarafından geri yansıtılan yüzdesidir (URL-4, 2018) (Koruma uygulamalarında tercih edilen temperli camların bu teknik veri ile değerlendirilmesi için tanımlanmaktadır.)

1.5.20. Güneş Enerjisi Toplam Geçirgenlik

Cam üzerine gelen toplam güneş enerjisinin içeriye giren yüzdesidir. Daha düşük güneş enerjisi toplam geçirgenlik değeri, daha iyi güneş kontrolü demektir (URL-4, 2018). (Koruma uygulamalarında tercih edilen temperli camların bu teknik veri ile değerlendirilmesi için tanımlanmaktadır.).

1.5.21. Gölgeleme Katsayısı

Güneş enerjisi toplam geçirgenliğinin 3 mm. renksiz camla kıyaslanmasıdır. Daha düşük gölgeleme katsayısı, daha iyi güneş kontrolü demektir (URL-4, 2018) (Koruma uygulamalarında tercih edilen temperli camların bu teknik veri ile değerlendirilmesi için tanımlanmaktadır.).

1.5.22. Isı Geçirgenlik Katsayısı

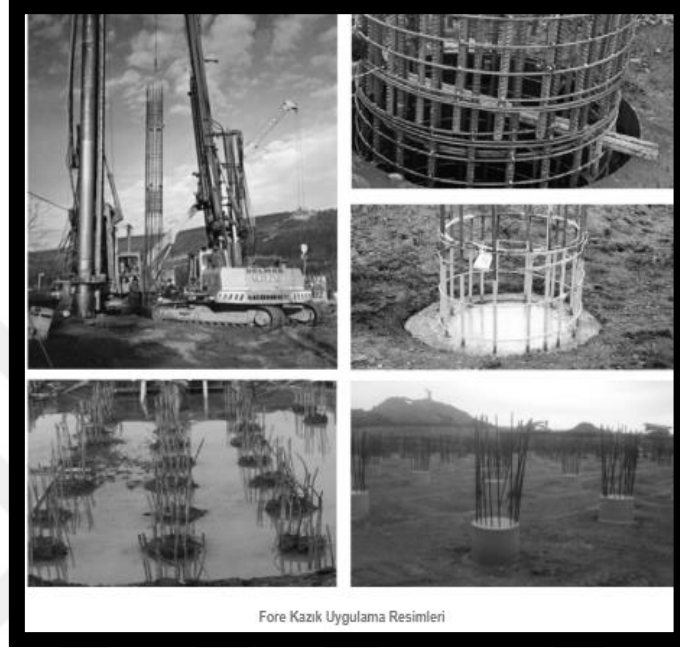
Camlarda ısı yalıtımının ölçütüdür. Daha düşük U değeri daha iyi bir ısı yalıtımı demektir (URL-4, 2018). (Koruma uygulamalarında tercih edilen temperli camların bu teknik veri ile değerlendirilmesi için tanımlanmaktadır.)

1.5.23. Kazıklı Temeller

Çok zayıf zeminlerde, sağlam zeminin çok derinde olmasından dolayı, yapı yükünü sağlam zemine aktarmak için çeşitli metotlar ile kazık temel sistemi uygulanır. Yapı yükleri ya uç kazıklarla ya da kazığın yan yüzeylerinin sürtünmesiyle (yanal sürtünme) zemine iletilir. Bu kazıklar üst kısımda betonarme kirişler veya plak ile birbirlerine bağlanır. Betonarme, çelik ve ahşap kazık türleri mevcuttur.

Kazıklar yüklerin zemine aktarılış şekline, yük taşıma şekline, yapıldıkları malzemeye, zeminin cinsine, kaplama borusu kullanılan veya kullanılmayan, kaplama

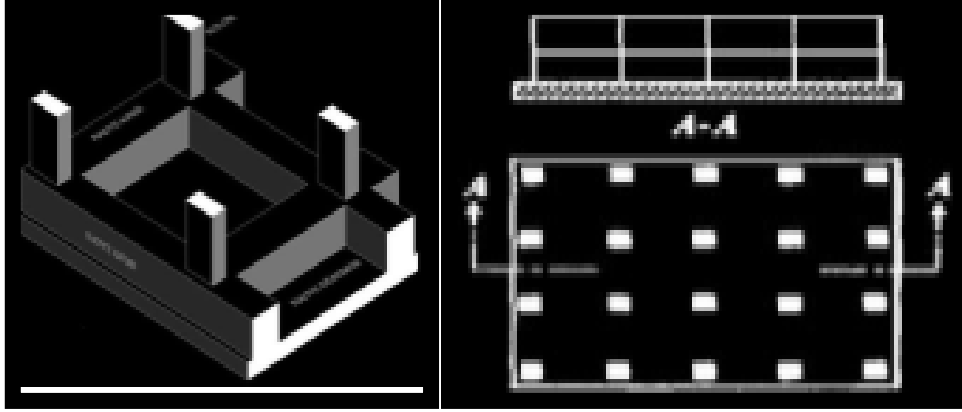
borusu kullanılıyorsa borunun zeminde bırakılması veya bırakılmamasına göre çeşitleri vardır. (URL-5, 2018) (TS.500) . (Yeni yapı temel tespit açıklamaları için tanımlanmaktadır.)

Şekil 1. Fore kazık uygulamaları (URL-5, 2018)

1.5.24. Radye Temeller

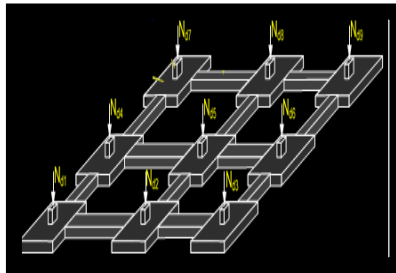
Zeminin çok zayıf olduğu veya yer yer değişkenlik gösterdiği, yapı yüklerinin fazla olduğu, yapının bütün düşey taşıyıcı elemanlarının tek bir temele oturtulduğu temel türlerine “radye temel” denir. Ancak günümüzde sadece zayıf zeminlerde değil, sağlam zeminlerde dahi en çok kullanılan temel türüdür. Radye jeneral temel olarak da isimlendirilir. Yüksek katlı yapılarda tercih edilebilir. Temelde farklı oturma riski düşüktür. Diğer temel türlerine göre daha fazla temel alanına sahip olduğundan, yapı yükünü temel alanınca yayarak, yapı yükünden dolayı zeminde oluşacak gerilmeler de azaltılmış olur. Bu nedenle yayılı temel de denir. Zemin emniyet gerilmesi küçük olan zeminlerde tercih edilme sebebi budur. Radye temeller kirişsiz, kirişli, (üstten kirişli, alttan kirişli (ters Kirişli) , mantar şeklinde, ters kemer radye, rijit perde duvarlı radye, derin temeller) şeklinde çeşitleri vardır (URL-5, 2018) (TS 500). (Yeni yapı temel tespit açıklamaları için tanımlanmaktadır.)

Şekil 2- Radye temel çeşitleri .(URL-5, 2018)

1.5.25. Tekil (Münferit) Temeller

Yapı yüklerinin hafif, temele kadar gelen düşey taşıyıcı elemanların kolon veya kısa perde olduğu (yani en alt katta -bodrum kat perdelerine benzer- perdelerin olmaması vb. durumlar), zeminin zayıf olmadığı koşullarda kolonların altına kolon en kesitinden daha büyük betonarme plakların (pabuç veya sömel de denir) yapıldığı temellere “tekil temel” denir. Zımbalama kontrolleri yapılmalıdır. Bu tip temelerde farklı oturma riski çok yüksektir. Bu nedenle ve deprem kuvvetini aktarması için, her iki yönden bağ kirişler ile birbirlerine bağlanması zorunludur. Çok sağlam, sert kaya bulunan zeminlerde bağ kirişler yapılmayabilir veya azaltılabilir. (URL-5) (TS 500) (Yeni yapı temel tespit açıklamaları için tanımlanmaktadır.)

Şekil 3. Tekil temeller (URL-5, 2018)

2. KORUMA VE MÜDAHALE

Arkeolojik miras hassas ve yenilenemeyen bir kültürel kaynaktır. Arkeolojik mirasın yok oluşunu en aza indirmek için arazi kullanımları denetlenmeli ve geliştirilmelidir. Arkeolojik mirasın korunmasıyla ilgili politikalar arazi kullanımı, gelişme ve planlama kadar kültürel, çevresel ve eğitim politikalarının önemli bir bileşeni olmalıdır. Arkeolojik mirasın korunmasıyla ilgili politikalar sürekli olarak gözden geçirilmeli, güncel tutulmalıdır. Arkeolojik rezerv alanlarının yaratılması bu tür politikaların parçası olmalıdır. Arkeolojik mirasın korunması uluslararası, ulusal, bölgesel ve yerel düzeydeki planlama politikalarıyla bütünleştirilmelidir. (ICOMOS 1990, Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimi Tüzüğü'nün 2. Maddesi)

Koruma, doğası gereği çok disiplinli bir alandır. Kültürel mirasın niteliğine ve sorunlarına bağlı olarak koruma alanında deneyimli veya uzmanlık sahibi mimar, arkeolog, inşaat mühendisi, sanat/mimarlık tarihçisi, kimyacı, fizikçi, şehir plancısı, peyzaj mimarı, hukukçu, işletmeci, ekonomist, iletişim uzmanı, sosyolog, jeoloji mühendisi ve diğer ilgili mühendislik alanlarından aktörler koruma sürecinde yer almalıdır. Koruma alanında uzmanlaşma tanımının birinci boyutunu eğitim, ikinci boyutunu ise uygulama deneyimi oluşturmaktadır. (ICOMOS, 2013)

“Koruma konusunda uzmanlaşmış proje müellifi mimar” ve proje danışmanı uzmanlar, uygulama sürecinde karşılaşılan yeni durumları değerlendirmeli ve çözüme yönelik kararları ortak olarak almalıdır. Koruma alanında uzmanlaşmış farklı disiplinlerin yanı sıra, merkezi ve yerel yönetimler, koruma kurulları, uygulamacılar ve mülk sahipleri mimari mirasın korunmasındaki diğer aktörlerdir. Üniversiteler, sivil toplum örgütleri, halk, kullanıcılar, meslek odaları, basın yayın organları mimari mirasın korunmasındaki paydaşlardır. (ICOMOS, 2013)

Halkın etkin katılımı arkeolojik mirasın korunması ile ilgili politikaların bir parçası olmalıdır.(ICOMOS, 1990'ın 2. Maddesi)

Kentsel gelişim süreci içinde, kentin zorlayıcı baskısı altında, korunması gerekli alanlarda, koruma gereklerinden ödün verilir hale gelmektedir. “Kent büyümeli, bu

alanlarda ortaya çıkan buluntular yeterli değil, çok nitelikli değil, altı üstü bir duvar, vatandaşın hakkı korunmalı, o kadar da yakın değil, silüeti çok da bozmuyor vb. gibi ” cümlelerle alınan kararlar neticesinde aslında bütünlük arz eden alanlar, parça parça yok oluş sürecinde hızla yol almaktadır.

Korumanın sonuçları ve korumanın sonuçları, yakın ve uzun vadede geçmişin projeksiyonunda değerlendirilmelidir. Koruma yaklaşımları içinde “arkeolojik buluntuların korunması” şeklinde ayrı bir başlık oluşturulmalı ve değerlendirilmelidir. Korunmadaki temel yaklaşım Venedik Tüzüğünde belirtilmekle birlikte, yoruma açık olup nesneye, nesnenin durumuna - konumuna, korunan öğenin ait olduğu döneme, korunanın niteliğine, kazı yapan Müze idaresine, dosyayı hazırlayan raportörüne, kararları verenlere, mal sahiplerine, müelliflerine ve uygulayıcılarına göre değişen, “koruma” başlığı altında farklı farklı yaklaşımların olduğu sahada görülmektedir.

Belediyenin, Müzenin ve Kurulun yaklaşımı korumada kilit noktaları oluşturmaktadır. Çok değerli bir mozaik döşemenin üzerine çok katlı bir yapı yapılması da “koruma”, aynı nitelikte farklı yerdeki mozaığın sergilenmesine yönelik düzenlemelerin yapılması da “koruma” olarak değerlendirilmektedir.

UNESCO’nun 1956 tarihli tavsiyelerinin arkeolojik mirasın bakım ve korunmasıyla ilgili ilkeleri uygulanmalıdır. Arkeolojik mirasın korunmasını teşvik için yerel ilgi ve katılım etkin olarak araştırılmalı ve desteklenmelidir. Bu ilke özellikle yerli halkın ve yöresel kültür guruplarının mirası söz konusu olduğunda önemlidir. (ICOMOS,1990) Ayrıca, kazıdan sonra gerekli bakım ve yönetim sağlanamayacaksa, arkeolojik verinin kazılarak ortaya çıkarılmamasını; çıkarıldıktan sonra da her türlü etkene karşı açık bırakılmaması gerektiği, önemlidir.

2.1. Koruma Yöntemleri

2.1.1. Koruma Değerleri

Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi Türkiye Milli Komitesi’nin 2013 yılındaki bildirgesinde; yapı grubu veya yapı parçasının korunması gerekli kültür varlığı niteliğini kazanabilmesi için özgünlük, bütünlük oluşturulmasıyla birlikte tarihsel, belgesel, estetik ve sanatsal değer, teknik ve teknolojik değer, enderlik, teklik veya grup oluşu, kullanım ve

folklorik değerlerinden bir veya birkaçını da sağlamalıdır; denilmektedir. (ICOMOS, 2013)

Yapının özgünlüğü korunduğu takdirde koruma sağlanmaktadır. ICOMOS 2013 bildirgesi; özgünlüğü dikkate alınmadan ve onarılabılır maddi varlığı yok edilerek yeniden ve yeni tasarım, taşıyıcı sistem, malzeme ve işçilik ile ve yeni bir çevre içinde inşa edilen yapıların korunmadığını açıklamaktadır. (ICOMOS, 2013)

Bütünlük ise; kültür varlığının yapısal ve mimari bir bütün olarak tanımlanması ve miras olma durumunu belgeleyen tüm unsurları ile var olması durumudur. Bütünlüğün diğer bir boyutu ise, mimari mirasın içinde varlık kazandığı çevre ve diğer miras unsurları ile birlikte süreklilik göstermesi, şeklinde anlaşılmaktadır. (ICOMOS 2013)

2.1.2. Mimari Mirasa Müdahale İlkeleri (ICOMOS 2013)

1. Mimari mirasın korunmasına yönelik müdahalelerde yapının özgünlüğünün tüm boyutlarıyla korunması esastır.

2. Müdahaleler yapıya zarar vermemeli; tarihi belge niteliği olan izlerin yok olmamasına ve değiştirilmemesine dikkat edilmeli; yapının bütünlüğü korunmalıdır.

3. Herhangi bir kültürün (veya dönemin) verisi, zorunlu olmadıkça diğer bir kültürün verisini açığa çıkarmak için, ortadan kaldırılmamalıdır. Bu konuda girişilecek eylemler, uzmanların ortak mutabakatı ile gerçekleştirilmelidir.

4. Müdahaleler, daha sonra gerçekleştirilecek araştırma ve çalışmaları yanıltmamalı, özgün yapıya olabildiğince zarar vermeden kaldırılabilir ve/veya yenilenebilir tekniklerle yapılmalıdır.

5. Özgün malzeme ve tekniklerle birlikte kullanılması zorunlu olan yeni malzeme ve teknikler, ilgili proje özelinde tanımlanacak testler yapılarak ve bilimsel verilerle uygunluğu ortaya konularak kullanılmalıdır.

6. Uygulama sürecinde ve sonrasında yapılan müdahalelerin etkinliğini belirleyecek şekilde, ölçüme dayalı ve düzenli izleme yapılacak mekanizmalar tanımlanmalıdır.

7. Mimari mirasın korunması ile ilgili olarak proje hazırlama, uygulama ve denetleme süreci, bu sisteme özgü geliştirilecek yasal çerçeve (ihale kuralları-koşulları ve fiyatlandırma

sistemi) kapsamında ele alınmalıdır.

8. Uygulamanın her aşaması belgelenmeli ve bu belgeler, sürecin başlangıcında hazırlanacak diğer belgelerle birlikte arşivlerde bulundurulmalıdır. Bu arşivler, telif haklarının gerektirdiği koşullar saklı kalarak, tüm uzmanların inceleme ve kullanımına açık tutulmalıdır.

9. Her kültür varlığının kendine özgü sorun ve potansiyeli olduğu göz önüne alındığında, evrensel ve ulusal yaklaşımlara uyulmak koşuluyla projelendirme ve uygulamada değişik değerlendirme ve çözümler gerekebileceği kabul edilmelidir. Bu kabulün doğal sonucu olarak, bu çok zengin ve çeşitlilik gösteren kültürel mirasın belgelenmesi, değerlendirilmesi ve uygulamaya yönelik müdahalelerin belirlenmesinde genellemelerden kaçınılmalıdır.

2.1.3. Müdahale Biçimleri

Yüksek Kurulun 05.11.1999 gün 660 sayılı ilke kararına göre; Korunacak yapılara müdahaleler, her yapının kendine özgü koşullarına göre saptanacaktır. Bu ilke kararına göre;

“Bakım; sadece yapının yaşamını sürdürmeyi amaçlayan, tasarımda, malzemede, strüktürde, mimari öğelerde değişiklik gerektirmeyen müdahalelerdir.(Çatı aktarımı, oluk onarımı, boya-badana vb.)

Onarım; yapının yaşamını sürdürmeyi amaçlayan, tasarımda, malzemede, strüktürde ve mimari öğelerde değişiklik gerektiren müdahalelerdir. İki şekilde onarım olur:

Basit Onarım; yapıların; ahşap, madeni, pişmiş toprak, taş vb. çürüyen ya da bozularak eksilen mimari öğelerinin, özgün biçimlerine uygun olarak aynı malzeme ile değiştirilmesi, bozulan iç ve dış sıvaların, kaplamaların, renk ve malzeme uyumu sağlanarak, özgün biçimlerine uygun olarak yenilenmesi bu kapsamda tanımlanmıştır.

Esaslı onarım (restorasyon); yapının rölöveye dayanan restitüsyon ve/veya restorasyon projeleri ile diğer ilgili belgelerin içerikleri ve ölçekleri Koruma Kurulunca belirlenen müdahalelerdir. (sağlamlaştırma (konsolidasyon), temizleme (liberasyon), bütünleme (reintegrasyon), yenileme (renovasyon), yeniden yapma (rekonstrüksiyon), taşıma (moving))...” (URL-6, 1999)

2.1.4. Esaslı Onarım Şekilleri

Koruma müdahalelerinde ilke en az müdahale olmalıdır. Uygulamada özgün ve bütüncül yaklaşımlar sağlanarak esaslı onarımların değerlendirilmesi gereklidir. Bu iki ilkeyi sağlamayan her türlü müdahale yanlış ve tahrip edicidir. (URL-6, 1999)

2.1.4.1. Koruma

Yapı bileşenlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak üzere, malzemeleri sağlamlaştırarak var olanı korumak şeklindeki onarım yöntemidir. (ICOMOS,2013)

2.1.4.2. Acil Koruma Önlemleri

Tescilli taşınmazda meydana gelen hasar nedeniyle çevreye zarar vermesi veya da yapıda daha büyük hasarlara neden olması gibi durumlarda alınan geçici koruyucu çözümleri içerir. Ancak acil koruma yöntemleri alındıktan sonra hazırlanacak projelerine göre kalıcı çözümlerin üretilmesi gereklidir.

2.1.4.3. Bütünleme- Reintegrasyon

Taşınmaz genel olarak ayakta olmasına rağmen kısmen hasarlanmış veya özgününde olmasına rağmen, mevcudunda eksik olan kısımlarının özgününe uygun olarak, özgün veya çağdaş malzeme kullanılarak, projesine göre tamamlanmasıdır.

2.1.4.4. Yapısal İyileştirme

Yatay ve düşey yükler göz önünde bulundurularak, yapının mevcut güvenlik seviyesinin iyileştirilmesi ve en fazla ilk yapım aşamasında sahip olduğu güvenlik seviyesine kadar çıkarılmasıdır. Müdahaleler yapı bileşenlerinin bir bölümünü ya da taşıyıcı sistemin bütününe kapsayabilir. Yapının mevcut taşıyıcı sisteminin, işlevini yeterince yerine getiremediği durumlarda, hasarlı yapı bileşenlerine yapılacak destekler uygulamada farklı müdahale tekniklerini içerebilir (ICOMOS,2013). Yapısal iyileştirmeler, özgünlük-güvenlik ilişkisini yapının gereklerine göre sağlayacak biçimde tasarlanmalıdır.

2.1.4.5. Güçlendirme

Taşınmazın mevcut haliyle statik olarak taşınması sorunu varsa, yapının devamlılığını sağlamak amacıyla özgünüyle uyumlu ve bütünlüğünü koruyacak şekilde yapılan taşıyıcı sistem müdahaleleridir.

Güçlendirme uygulamasında yapının mevcut taşıyıcı sistemin ilkeleri göz önüne alınmalı ve yapının bu sistemine zarar veren durumların ortadan kaldırılarak, mevcut taşıyıcıyla uyumlu olacak şekilde yaklaşılmalıdır.

Yapının geleneksel taşıyıcı sistemi ilkeleri göz ardı edilerek yapılan güçlendirme uygulamaları yapıya geri dönüşsüz olarak zarar verecektir.

Örneğin; UNESCO Dünya Mirası listesinde olan Sivas Divriği Ulu Camii'ye güçlendirme başlığı altında yapılan uygulama neticesinde, 2010 yılında yerinde yapılan incelemede; yapının mevcut taşıyıcı sistemiyle uyumlu olmadığı, yapıda da yük dengesizliğine bağlı eğilmeler, destek verilen cephe tarafına doğru şakülünde kayma ve zeminde çökmeler, yapının tepe kasnağının günümüz delikli tuğla ile tamamlanması vb. gibi uygulamaların, yapının özgünüden farklı olduğu tespit edilmiştir. Uygulamaların yapıya geri dönüşsüz hasar verdiği gözlenmiştir.

Başka bir uygulama örneği ise, Erken Cumhuriyet Dönemi yapılarından olan Kayseri Sümer Bez Fabrikasının Cumhurbaşkanlığı Müzesi'ne dönüşüm projesidir. Ana fabrikaya, sergi salonuna, ana atölye binasına gibi birçok yapısına ayrı ayrı proje kapsamında güçlendirme uygulanmıştır. Uygulamada ağırlıkta karbon liflerle yapılarak yapının yaşam süresi uzatılmıştır.

Tescilli eserlerde güçlendirme uygulaması kararı çok iyi analiz edilerek verilmesi gereken bir karardır. Modern yapılar ölçek alınarak değerlendirilmemeli, doku özgün sistem verilerinin göz önüne alınmalıdır.

2.1.4.6. Sağlıklılaştırma- Rehabilitasyon

Tescilli taşınmazın, özgünlüğünü koruyarak günlük ihtiyaçlara cevap verecek şekilde çağdaş donanımla birlikte yapıyı destekleyen uygulamalardır.

Şekil 4. Kayseri Sümer Bez Fabrikası uygulama öncesi (URL-7,2012)

Şekil 5. Kayseri Sümer Bez Fabrikası uygulama sonrası (URL-8, 2017)

2.1.4.7. Yeniden Kullanım – Yeni İşleve Uyarlama

Tescilli taşınmazın mevcut işlevinin dışında günlük ihtiyaçlar nedeniyle yeniden işlevlendirilmesidir. Yeniden işlevlendirme, restorasyon projesi kapsamında ve yapının özgün niteliklerini koruyacak şekilde ele alınmalıdır. Örneğin Kayseri Lisesinin Müze olarak yeniden işlevlendirilmesidir.

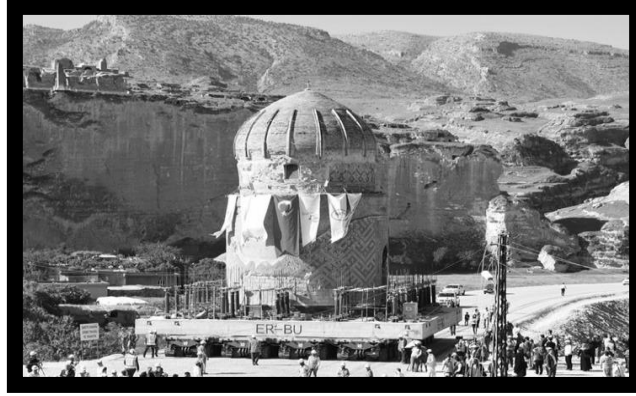
Şekil 6. Kayseri Lisesi yeniden işlevlendirme uygulama öncesi (Sel.2018)

Şekil 7. Kayseri Lisesi uygulama sonrası (URL-8, 2017)

2.1.4.8. Taşıma

Tescilli taşınmazın yerinde korunması (in-situ) gerekir. Ancak taşınmaz için açık ve ortadan kaldırılamaz bir tehdit varsa, en son çözüm olarak taşıma projesi hazırlanarak, taşıma yapılır. Örneğin; Ilısu Baraj Gölü alanında bulunan 550 yıllık Zeynel Bey Türbesi, 2017 yılında Bakanlık tarafından proje kapsamında temellerinde ayrılarak, 2 km. uzağa taşınmıştır. (URL-9,2017)

Şekil 8. Zeynel Bey Türbesi taşınması (URL-9, 2017)

2.1.4.9. Anastylosis

Tescilli yapı kalıntısına ait dağınık mimari parçaları, anıt hakkında fikir verecek biçimde yeniden bir araya getirerek onu belirli bir bütünlüğe kavuşturma yöntemidir. Bu müdahale yeniden yapımı hedeflemez; yapının ayakta tutulması için gereken çağdaş müdahale ve ekler sınırlı tutulmalı ve öne çıkmamalıdır.(ICOMOS, 2013)

Parçalar eksik bile olsa yerlerine yenisi konulmaz. Örneğin: Efes'teki Celcius Kitaplığı bu tür bir anastylosis örneğidir.(URL-10, 2011)

Şekil 9. Anastylosis, Efes'teki Celcius Kitaplığı (URL-10, 2011)

2.1.4.10. Yeniden Yapım (Rekonstrüksiyon)

Yüksek Kurulunun 05.11.1999 gün 660 sayılı ilke kararında tanımı şu şekildedir: “Korunması gerekli taşınmaz kültür varlığının... herhangi bir nedenle yitirilmiş olan yapının, gerek kültür varlığı niteliği, gerekse kültürel çevreye olan tarihsel katkıları açısından, eldeki mevcut belgelerden (yapı kalıntısı, rölöve, fotoğraf, her türlü özgün yazılı-

sözlü, görsel arşiv belgesi vb.) yararlanmak suretiyle kendi parsellerinde daha önce bulunduğu yapı oturma alanında, eski cephe özelliğinde, aynı kitle ve gabaride, özgün plan şeması, malzeme ve yapım tekniği kullanılarak, kapsamlı restitüsyon etüdüne dayalı olarak yeniden yapılmasıdır.” (URL-6, 1999)

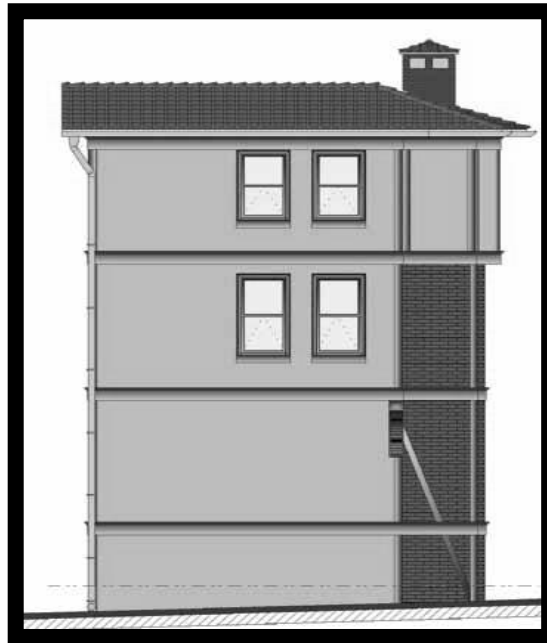
Örneğin: Bursa Osmangazi Belediyesi tarafından yaptırılan Somuncu Baba'nın yaşadığına inanılan ve manevi değeri olan ev ile fırının rekonstrüksiyon projesi ve uygulaması.(ÇEKÜL Vakfı, 2016)

Şekil 10. Somuncu Baba evi uygulama öncesi 1 (ÇEKÜL Vakfı, 2016)

Şekil 11. Somuncu Baba evi uygulama öncesi -2 (ÇEKÜL Vakfı, 2016)

Şekil 12. Somuncu Baba evi, rekonstrüksiyon projesi (ÇEKÜL Vakfı, 2016)

Şekil 13.Somuncu Baba evi uygulama sonrası (ÇEKÜL Vakfı, 2016)

2.2. Koruma Bildirgeleri ve Mevzuatları

Koruma anlayışı ve yaklaşımı, zaman içinde sürekli gelişim ve değişim göstermektedir.

18. yüzyılda koruma çabaları güçlendi,19. yüzyılda restorasyon çalışmaları hız kazandı, 20. yüzyılın ikinci yarısında ise koruma bir disiplin haline geldi. Korumanın bir disiplin halini alması ise II. Dünya Savaşı sonrasında rastlamaktadır. (ÇEKÜL, 2010)

2.2.1. Dünyadaki Koruma Bildirgeleri ve Mevzuatları

Çağdaş restorasyon ilkeleri 1880–1890 yılları arasında, bu tartışmaların ışığında başlamıştır. İtalyan mimar Camillo Boito, tarihi birer belge olan anıtlarda yapılacak değişikliklerin yanıtıcı sonuçlar doğurabileceğini vurgulamıştır. 1883'te III. Roma Mimarlar ve Mühendisler Konferansı'nda sunulan Boito'nun ilkeleri, konferans bildirgesinin temelini oluşturdu ve sonraki yıllarda "Primera Carta del Restauro"(Birinci Restorasyon Şartı) olarak tanındı. (URL-11, 2018)

Boito'nun ardından gelen ve onun kuramını geliştiren Gustavo Giovannoni (1873-1947), anıtların çevreleri ve içinde buldukları tarihi doku ile birlikte korunmaları anlayışına öncülük etti, tarihi yapılara kimliklerine uygun işlev verilerek kullanılmasının yolunu açtı. Boito, yapıdaki tarihi dönemlerin izlerinin silinmemesi, düzenli bakım ve iyileştirmelerin yapılması, yapının olduğu gibi korunup tamamlamalardan kaçınılması,

eklemelerin en az düzeyde, yalın ve algılanabilir olması, müdahalelerin titizlikle belgelenmesi, geleneksel yöntemler yetersiz kaldığında modern tekniklerden de yararlanılabileceğine ilişkin ilkeleri savundu. (ÇEKÜL, 2010)

Atina Şartı (1931), Atina'daki Tarihi Anıtların İlk Uluslararası Mimar ve Teknisyenleri Kongresinde “Tarihi Anıtların Restorasyonu” adlı yedi noktadan oluşan bir manifesto kabul edildi. (Atina Şartı, 1931)

II. Dünya Savaşının ardından Avrupa’da yaşanan yıkım, koruma alanında da yeni ihtiyaçları beraberinde getirdi.

İlk Uluslararası Mimarlık ve Mimarlar Odası 1957'de yapılan Venedik Tarihi Müzesi, mimarlar, şehir planlamacıları ve arkeologlar arasındaki işbirliği vurgulandı. Bu işbirliği, koruma entegrasyonunu tartışan ilk belgedir.

ICCROM, 1959'da kuruldu ve dünya'nın her türlü mirası için çalışan tek hükümetler arası organizasyondur.

1964 yılında Venedik’te toplanan II. Uluslararası Tarihi Anıtlar Mimar ve Teknisyenleri Kongresi’nde görüşülen Venedik Tüzüğü, “kentsel” kavramının ilk olarak tarihi anıtlar ve koruma ilkeleriyle birlikte vurgulanan tüzüktür. Miras terimi "tarihi anıt" olarak tanımlandı. Venedik Tüzüğü, kültür varlıklarının korunması ve restorasyonuna ilişkin uluslararası temel belgedir.

Venedik Tüzüğü (1964)’nün getirdiği ilkeler şöyle özetlenebilir: Tarihi eserler, sanatsal niteliklerinin yanı sıra tarihi belge değeri de taşımaktadır, sadece anıtsal eserler değil belge niteliği taşıyan tüm eserler koruma kapsamına alınmalıdır. Koruma çevreleriyle birlikte ele alınarak yapılmalı, koruma uygun işlevle ve çevresiyle yaşatılarak sağlanmalı, mümkünse in-situ koruma ve korumada geleneksel tekniklere öncelik verilmelidir. Gerektiğinde çağdaş tekniklerinden yararlanılmalıdır, ancak yapılacak eklerin ayırt edilebilir olması sağlanmalıdır. Ayrıca yapılan onarım, bilimsel çalışma ve araştırmalara dayandırılarak yapılmalı ve tarih içerisinde anıta yapılmış olan eklere de saygı gösterilmelidir. Çalışmaların her aşaması, ilgili raporlar ve görsel malzeme ile belgelenmeli, arşivlenerek tüm verilerin birer belge niteliği taşıdığı bilincinde olunmalıdır.(Venedik Tüzüğü, 1964)

Ülkemizin de imzaladığı Venedik Tüzüğü (1964)'nde ; “arkeolojik alanlarda yapılan çalışmalarda yeniden inşa yapılmamalı, ancak yeni ve eski malzemenin bütünlenmesine dikkat edilmelidir” ifadesi 1931 tarihli Atina Şartı’ndan beri vardır. (Venedik Tüzüğü,1964)

“Tarihi anıt” terimi, ICOMOS tarafından 1965'te “anıtı” ve “site” olarak yeniden yorumlandı. 1968'de UNESCO tarafından hem taşınır hem de taşınmazı içerecek şekilde “kültürel mülkiyet” olarak tanımlandı. Uluslararası kuruluşlar olan UNESCO ve ICOMOS tarafından, Venedik Bildirgesinin kabul edilmesinden sonra birçok koruma rehberleri, tüzükler ve kararlar hazırlandı. UNESCO’nun önderliğinde tüm dünyada uygulanan bu belgede yer alan kararlar alındı. İzleyen yıllarda Avrupa Konseyi sempozyumları, 1972 yılında Dünya Mirası Kongresi, (UNESCO, 1972) 1975 yılının “Avrupa Mimari Miras Yılı” ilan edilmesi, ardından çalışmaların UNESCO ve ICOMOS gibi kuruluşların denetiminde gerçekleştirilmesi ile devam etti. (ÇEKÜL, 2010)

Amsterdam Bildirgesi’nde (1975) ise, Avrupa'nın benzersiz mimarlığının tüm halklarının ortak mirası olduğu ve korunması için üye devletlerin aralarındaki işbirliği vurgulanmaktadır.

“Burra Tüzüğü” (1979, 1988'de revize edilmiştir), Venedik Bildirgesi'nin kararlarını ve ilkelerini kabul etmektedir ve “katılım” kavramını tanımlamaktadır. 1999'daki II. Burra Tüzüğü, hem kültürel mirasın koruma hem de yönetimini tanımlamaktadır. Bakım sorununun önemi ve fiziksel, işlevsel ve örgütsel sürdürülebilirlik üzerinde durulur. Burra Tüzüğü’nde, bir yerin kültürel anlamını kaybetmemesi için müdahale, son çare olarak yapılmalı ve “ender olarak” kabul edilebileceği ve yeniden yapılmış olduğunun ayırt edilebilir olması gerektiği belirtilmektedir. (Burra Tüzüğü, 1999)

Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimi Tüzüğü- 1990’a göre; “...arkeolog ve diğer bilim adamlarının, arkeolojik mirasın günümüz ve gelecek kuşakların yararına incelemesi ve yorumlayabilmesi için, korunması ve doğru yönetimi şarttır. Korunma ise yalnız arkeolojik tekniklerin uygulanması ile başarılamaz. Daha geniş mesleki ve bilimsel birikime, becerilere gerek vardır. Arkeolojik mirasın bir bölümü mimari yapıtlardır ve mimari miras kapsamına giren kalıntılar 1964 tarihli Anıtların ve Sitlerin Korunmasıyla ilgili Venedik Tüzüğü’ne göre korunmalıdır. Arkeolojik Mirasın Korunması ve yönetimi -1990 tarihli tüzükte önemle vurgulanan konu Arkeolojik mirasın diğer öğeleri yerel halkın yaşayan geleneklerinin parçasını oluşturması, bu tür yerler ve anıtların korunmaları ve

yaşatılabilmesi için yörenin kültürel guruplarının katılımı gerekli olduğudur.

“...Arkeolojik miras yönetiminin genel hedefi, bütün ilgili belge ve koleksiyonların da uzun vadeli koruma ve bakımını sağlayarak, anıt ve siteleri yerinde korumak olmalıdır. Bu mirasın bazı öğelerinin yeni konumlara taşınması mirası özgün ortamında koruma kuralının çiğnenmesi anlamına gelir. Bu ilke sürekli bakım, koruma ve yönetime olan gereksinimi vurgulamakta, ayrıca eğer kazıdan sonra gerekli bakım ve yönetim sağlanamayacaksa, arkeolojik mirasın kazılarak ortaya çıkarılmamasını ve çıkarıldıktan sonra her türlü etkene açık bırakılmaması önemlidir.

Arkeolojik mirasın korunmasını teşvik için yerel ilgi ve katılım etkin olarak araştırılmalı ve desteklenmelidir. Bu ilke özellikle yerli halkın ve yöresel kültür guruplarının mirası söz konusu olduğunda önemlidir. Bazı durumlarda da anıt ve sitelerin korunmasını ve yönetimini yerli halka bırakmak doğru olabilir. Kaynakların kısıtlı olmasına bağlı olarak, etkin bakımda seçmeci davranmak gerekebilir. Bu durumda yalnız önemli ve gösterişli anıtlarla sınırlı kalınmamalı, anıt ve sitelerin önem ve temsili karakterleri bilimsel olarak değerlendirilerek, değişik türleri içeren örneklere uygulanmalıdır...Arkeolojik verilerin halka sunulması, halkın, kökenlerini kavrama, koruma uygulamasını anlama ve aynı zamanda onun korunması gerekliliğinin anlaşılmasına da yardım eden en iyi araçtır.

Sunuş ve bilgi verilmesi mevcut bilimsel verilerin popüler bir yorumu olarak ele alınmalı ve bu nedenle sürekli güncelleştirilmelidir. Sunuşta, geçmişi anlama yaklaşımlarının çok yönlülüğünün gözetilmesi gerekir. Yeniden yapımlar deneysel araştırma ve yorum gibi iki önemli işleve hizmet ederler. Mevcut arkeolojik verilere zarar vermemeleri için çok özenle yapılmalı; özgün nitelikleri yakalayabilmek için bütün kaynaklarda mevcut bilgilerden yararlanılmalıdır....” (Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimi Tüzüğü- 1990 6. Maddesinden, Bakım ve Koruma, düz: Ahunbay, 2002)

1995 yılında Japonya da Nara Belgesi, kültür mirasının korunması konusunda gelenekselleşmiş kavramları tartışmaya açan ve koruma uygulamalarında kültürlerin ve kültürel mirasın çeşitliliğine daha fazla saygı gösterilmesini sağlamak üzerine tartışma başlatmaktadır. Nara Özgünlük Belgesi 1964 tarihli Venedik Tüzüğü ilkeleri doğrultusundadır.

Nara Özgünlük Belgesine göre; her kültürde kendi miras değerlerine özgün niteliklerin

tanınması ve ilgili bilgi kaynaklarının inanırlılığı ve doğruluğu, en önemlidir. Kültürlere ve miras çeşitliliğine saygı içinde özgünlüğü belirleme çabaları, kültürleri kendi doğa ve ihtiyaçlarına göre analitik süreçler ve araçlar geliştirmeye özendiren yaklaşımlar gerektirir. (Nara Özgünlük Belgesi,1994. Düz. Mazlum, 2005)

Tarihi Kentlerin ve Kentsel Alanların Korunması ve Yönetimiyle İlgili “Valetta İlkeleri” 28 Kasım 2011’de Paris’te yapılan 17. ICOMOS Genel Kurulunda kabul edilmiştir. Tarihi kentler ve kentsel alanların korunmasıyla ilgili tanım ve yöntemlerdeki belirgin evrim dikkate alınarak, amaçlar, eğilimler ve gerekli araçlar yeniden tanımlanmaktadır. (Valetta İlkeleri, 2011. düz. Ahunbay, 2014)

Kısacası, dünyada korumacılık üzerine sürekli geliştirilen ve iyileştirilen düzenlemeler devam etmektedir. Tezde de vurgulandığı ve ICOMOS-1990 da belirtildiği üzere: “Mümkün ve uygun olduğunda, yeniden yapımlar doğrudan arkeolojik kalıntılar üstünde yapılmamalıdır.”

2.2.2. Türkiye’deki Koruma Bildirgeleri ve Mevzuatları:

Ülkemizde tarihi eserlerin korunması Tanzimat döneminde (1839-1876) başlamaktadır. 1869 da Asar-ı Atika Nizamnamesi, anıtların ve tarihi eserlerin korunmasına yönelik ilk kurumsal düzenlemedir. Arkeolog, ressam ve müzeci Osman Hamdi Bey’in girişimleriyle çıkarıldı.

Yürürlüğe konulduğu yılların hayli ilerisindeki yılların ihtiyacına cevap verebilecek özellikteki 1869 tarihli Nizamaname; 1874,1884 ve 1906’da yenilendi. Bu düzenlemelerde arkeolojik kazılarda ele geçen eserlerin kimlere ait olacağını gösteren maddesi bulunmakla birlikte eserin yurtdışına çıkarılmasını yasaklamamaktadır. Türkiye’de yapacakları kazılar sonucunda eski eser bulan yabancıların, bunların sadece fotoğraflarını ve alçıdan modellerini çıkarmalarına izin verilmektedir. Bu düzenlemeler cezayı hükümler içermemektedir. (Asar’ı Atika Nizamnamesi, 1874)

Asar’ı Atika Nizamnamesi’nde 1906 yılında yapılan değiştirilmiş haliyle Cumhuriyet döneminde bile 1973 yılına kadar yarım yüzyıl kullanıldı ve bugün de yürürlükte olan 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’na temel oluşturdu. (Çal,1990)

1912’de çıkarılan “Anıtları Koruma Yasası” ise koruma konusunda bir ilktir.

28. Temmuz 1912 tarihinde Muhafaza-i Abidat Nizamnamesi yürürlüğe girdi. Nizamname ile 1906 tarihli Asâr-ı Atika Nizamnamesi 5. maddesinde belirtilen eserlerin eski eser sayıldığı tekrar edildi ve 2. maddesine göre bunların yıktırılması yasaklandı. (Asar'ı Atika Nizamnamesi, 1874) 15 Nisan 1931'de "Türk Tarih Kurumu", 1933'te "Ulusal Anıtları Koruma Kurulu" kuruldu.

1933'te yürürlüğe giren Belediye Yapı ve Yollar Kanununun 4. maddesinin (G) fıkrası "Muhafazası istenilen abide ve mabetlerin her tarafı en az 10 metre genişliğinde açık bulundurulacaktır." şeklindedir. Bu madde koruma süreci için önemli bir gelişmedir. (Belediye Yapı ve Yollar Kanununun, 1933)

Belediyelerin koruma ile ilgili tek yükümlülüğünü tanımlayan bu hüküm, 1984'e kadar geçerliliğini korudu ve bu hükümle yapılan uygulamalar sonucunda anıtların çevrelerinin açılması; tarihi dokudan koparılmalarına, bütünlüğün parçalanmasına yol açtı. (ÇEKÜL, 2010)

2 Temmuz 1951'de 5805 sayılı kanunla "Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu" (GEEAYK) kuruldu. GEEAYK, tarihi anıtların ve kültürel varlıkların korunması alanında, tespiti ve tescili için merkezi bir yönetim organı niteliğindedir.

GEEAYK, özerk ve siyasetten bağımsızdır ve ülkenin en birikimli uzmanlarından seçilen üyeleri ölünceye kadar aynı görevi sürdürürlerdi. Böylece, kararlarına siyasilerin karışması ya da siyasilerin işlerine gelmeyen kararlarından ötürü görevlerinden alınma gibi bir durum asla söz konusu olmadan, gerçekten özgürce ve özerk çalışırlardı. (Ekinci, 2011)

1956'de 6785 sayılı İmar Kanunu ile Sit koruma ilk defa gündeme geldi. Planlama – Koruma ilişkisi ilk kez düzenlendi.

28. Şubat 1960 tarih ve 7463 sayılı "Hususi Şahıslara Ait Eski Eserlerle Tarihi Abidelerin İstimlak-i Hakkında Kanun" çıkarıldı.

4 Eylül 1967 yılında 3674 sayılı yasa ile Venedik Tüzüğü kararları aynen kabul edildi.

25. Nisan 1973'de 1710 sayılı "Eski Eserler Kanunu" Yurdumuzda tarihi eserlerin korunması konusunda çıkan ve Cumhuriyet tarihinin ilk koruma mevzuatı olma özelliğini taşımaktadır. Böylece Kurulun, yasal dayanakları çok daha kuvvetli olarak, çevre

ölçeğindeki korumayla ilgilenmesi sağlandı. (Kültür ve Turizm. Bakanlığı, 1990).

ÇEKÜL Vakfı'nın 2010 yılı bildirisinde; 1950 sonrasında 1970'lere kadar süren dönemi, "eskinin yeninin önündeki en büyük engel olarak görüldüğü, tarihi yapıların imar hareketlerine feda edildiği, geleneksel kent yapılarını temelden değiştiren yeni bir anlayışın egemen olduğu, koruma tarihimize talihsiz bir zaman dilimi, deyim yerindeyse bir kara sayfa olarak geçtiğini" beyan etmektedir. (ÇEKÜL, 2010)

Selçuk (2014) ve ÇEKÜL (2010); konunun farklı ve çok önemli bir noktası olan Kurullara dikkat çekmektedirler:((Selçuk, 2014) ve (ÇEKÜL, 2010)) "Onarımda alınacak bütün itirazlara ve tepkilere rağmen 1973'ten 1983'e kadar Anıtlar Yüksek Kurulu korumanın tek söz sahibi oldu. Korumanın, gelişmeye engel olduğu algısı ve sürtüşmeler sürdü gitti, ama bu süreçte tescillemeler ve belgelenmeler de bir yandan devam etti." (ÇEKÜL, 2010)

Ülke bütününde korumanın bir merkezden idaresini olanaksızlaşması nedeniyle yeni bir örgütlenmeye ihtiyaç duyuldu.1983 yılında 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, bu gereğe cevap vermek üzere çıkartıldı. (URL-12)

21.Temmuz.1983 tarihinde çıkarılan 2863 sayılı yasa ile GEEAYK'ın yapısı değiştirildi GEEAYK' ın yerini "Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu (TKTVYK) ve "Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Yüksek Kurulu" nun yerini "Koruma Bölge Kurulları" aldı. Kurulda, üyeler arasında bürokrat sayısı arttırıldı. Koruma Kurulları kararların, bir ölçüde yerele devredilmesi sağlandı. Beraberinde Kurullarda yerelin baskısı gündeme geldi.

1987 yılında 2863 sayılı yasanın bazı maddeleri 3386 sayılı yasa ile değiştirildi, bazı maddeleri de iptal edildi. 2863 sayılı yasada: (Değişiklik 17.Haziran.1987 - 3386/11 md.); Yurt içinde bulunan ve bu Kanun kapsamına giren korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili hizmetlerin bilimsel esaslara göre yürütülmesini sağlamak üzere, Bakanlığa bağlı "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu" ile Bakanlıkça belirlenecek bölgelerde "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları" kuruldu. (URL-12)

1989'da Bakanlık, "Kültür Bakanlığı" adıyla kuruldu. 1972'den beri Başbakanlığa

bağlı çalışan Tarihi Varlıklar ve Müzeler Genel Müdürlüğü ikiye ayrıldı, “Tescilli Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü” ile “Kültür ve Tabiat Varlıkları Genel Müdürlüğü” kurularak bakanlığa bağlandı. Bu tarihten sonra koruma, Kültür Bakanlığı'nın sorumluluğuna girdi.

16.Nisan.2003 tarih ve 4848 sayılı kanun ile “Kültür ve Turizm Bakanlığı” kuruldu. (URL-12)

14. Temmuz. 2004 tarihli 5226 sayılı “ Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunu” çıkarıldı. Kanunun 16. Maddesiyle, 3386 sayılı Kanun ile değiştirilen 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 3. Maddesi değiştirildi. Bu maddede, “Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları”, “Kültür ve Tabiat Varlıklarının Koruma Bölge Kurullarına”, “Kültür ve Tabiat Varlıklarının Koruma Kurulu Büro Müdürlükleri” ise “Kültür ve Tabiat Varlıklarının Koruma Bölge Kurulu Müdürlüklerine" dönüştürüldü. (URL-13).

14.Temmuz.2004 tarihli ve 5226 sayılı Kanunda : “17.Haziran.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun'un 16 ncı maddesiyle 2863 sayılı Kanuna eklenen ve Ek Madde 1 olarak numaralandırılan ek madde hükmü gereğince, Kanunun 6, 8, 20 ve 65 inci maddelerinde geçen "Yüksek Kurul, Bölge Kurulları", "Koruma Kurulları"; 54 ve 62 nci maddelerinde geçen "Yüksek Kurul", "Koruma Yüksek Kurulu"; "Bölge Kurulu" ise "Koruma Kurulları" olarak değiştirildi. Daha sonra 14.Temmuz. 2004 tarihli ve 5226 sayılı Kanunun 17 nci maddesiyle değiştirilen Ek Madde 1 hükmü gereğince, bu Kanunda yer alan “Koruma Kurulu” ibareleri, “Koruma Bölge Kurulu” olarak değiştirildi.” (URL-13).

11 Haziran 2005 tarihinde; 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 10. Maddesine göre; Bakanlıkça izin verilen ve İl Özel İdareleri, Büyükşehir Belediyeleri bünyesinde, korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarıyla ilgili işlemleri ve uygulamaları yürütmek, denetimleri yapmak üzere; koruma, uygulama ve denetim büroları kurulması hükme bağlandı. Bu konuda bir yönetmelik çıkartılarak kısaca “Koruma Uygulama ve Denetim Bürolarının (KUDEB)” kuruluş ve işleyiş esasları belirlendi. (URL-14)

Ülkemizdeki “Koruma” sürecinde kilit rolü oynayan Koruma Kurullarının çalışma esasları yönetmeliği, 30.06.2006 gün 106448 sayılı Bakanlık oluruyla yürürlüğe girdi.(URL-15).

08.Ağustos.2011 tarihli ve 648 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 41' inci maddesi ile 2863 sayılı Kanunda yer alan "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu", "Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu" olarak; "Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu" da, "Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu" olarak değiştirildi. Bu değişiklikle "korunması gerekli tabiat varlıkları" Koruma Kurullarının denetiminde çıkarıldı.

Günümüzde, Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları görevlerine devam etmektedirler.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun (KTVKYK) almış olduğu ilke kararlarının birçoğu, günümüzde yürürlükte olup geçerlidir. KTVKYK'nın 05.Kasım.1999 tarih ve 658 sayılı ilke kararı "Arkeolojik Sitler, Koruma ve Kullanma Koşullarını" belirlemektedir.

658 sayılı ilke kararında; arkeolojik sitlerde koruma ve kullanma koşulları ve yapılan derecelendirme, arkeolojik sitlerin taşıdıkları önem ve özelliklerinin yanısıra alanda uygulanacak koruma ve kullanma koşullarını kapsamaktadır. I. derece arkeolojik sit alanları, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak ve yapılaşmaya kesinlikle izin verilmeyecek sit alanlarıdır. İmar planlarında aynen korunacak sit alanı olarak belirlenir. Bu alanlarda, sadece bilimsel amaçlı kazıların dışında hiçbir kazı yapılamaz. II. Derece arkeolojik sit alanları da korunma altındadır. Koruma ve kullanma koşulları belirlenmesinde Kurul yetkilidir. III. Derece arkeolojik sit alanları, koruma - kullanma kararları doğrultusunda yeni düzenlemelere izin verilen arkeolojik alanlardır. Yapılaşma koşullarına ilişkin yetki ve karar Kurul' dadır. Geçiş dönemi yapılanma koşullarının belirlenmesinde; öneri yapı yoğunluğunun, mevcut imar planı ile belirlenmiş yoğunluğu aşmamasına, alana gelecek işlevlerin uyumuna, gerekli alt yapı uygulamalarına, öneri yapı gabarilerine, yapı tekniğine ve malzemesine, mevcut ve olası arkeolojik varlıkların korunmasını ve değerlendirilmesini sağlayacak biçimde çözümler getirilmesine göre yapılaşma kararları alınmalıdır. III. Derece arkeolojik sit alanlarında, belediyesi veya valilik tarafından inşaat izni verilmeden önce, ilgili Müze Müdürlüğü uzmanları tarafından sondaj kazısı yapılmalı, sondaj sonuçlarının bu alanlarla ilgili varsa kazı başkanının görüşleriyle birlikte Müze Müdürlüğüne Koruma Kuruluna iletilmelidir. Kurul kararı alındıktan sonra uygulamaya geçilebilmektedir.

658 sayılı ilke kararıyla, alandaki kazı ve kazı çalışmasına yönelik maddelerde içermektedir. Alanlara yapılacak müdahalelerde her ne kadar bazı koşullar getirilmişse de nihai karar Kurula bırakılmaktadır. Örneğin İlke kararında; taşınmaz kültür varlıklarının mahiyetine tesir etmeyecek şekilde ilgili koruma kurulundan izin almak koşuluyla, birleştirme (tevhit) ve ayırma (ifraz) yapılabileceğine, denilmektedir. Fakat taşınmaz kültür varlığının mahiyetine tesir eden durumun nasıl olduğu belirtilmemektedir.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun 15.Nisan.2005 tarih ve 702 sayılı ilke kararı "Arkeolojik Sitler, Koruma ve Kullanma Koşullarını" belirlemekte ve 658 sayılı ilke kararının 4. Maddesini kaldırarak değiştirmektedir. Bu ilke kararına göre; arkeolojik sit alanlarında arkeolojik değerlerin bilimsel yöntemlerle açığa çıkarılması, onarılması ve sergilenmesi işlemlerinin esas alınarak sağlıklı ve kapsamlı arkeolojik envanter temeline dayalı öz gerekli bütün ölçeklerdeki planlama çalışmalarının ivedilikle yapılmasına, bu planlar onanmadan, parsel ölçüğünde uygulamaya geçilmemesine kararını içermektedir. (Resmi Gazete, Haziran 2005 - Sayı: 25843) Arkeolojik alanlardaki yapılaşmaya ilişkin başka ilke kararları da mevcuttur.

Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun 10.Nisan.2012 tarih ve 37 sayılı ilke kararı yerleşim alanlarında; mevcut arkeolojik sitlerin veya daha önceden varlığı bilinmeyen ancak yeni yapılanma, alt yapı çalışmaları ya da doğal afetler sonucu ortaya çıkan-çıkarılan kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesine ilişkin ilke kararıdır.

37 nolu ilke karar metni şöyledir; "Ülkemizde kentleşme hızının giderek ivme kazanmasının; insan ihtiyaçlarına uygun fiziki mekanların çeşitlenerek artmasına ve yeni alt yapı çalışmalarına yol açtığı, başta büyük kentlerimiz olmak üzere tüm eski kentlerin çekirdek yapılarının bozulup dönüşmekte olduğu, bu kentlerde mevcut alt yapının yetersiz kaldığı ve yeni ihtiyaçların bunlara eklenmesiyle (fiber optik kablo kanalları, doğalgaz iletim hatları, elektrik, su, telefon hatları, metro tünelleri vb.) modern yerleşmelerde, kent içinde sürekli altyapı için hafriyatlar yapıldığı hususları tespit edilmiştir. Bu nedenle, sit alanı ilan edilerek kontrollü yeni yapılanmaya açılan ve müzesi denetiminde temel hafriyatları ve sondajları yapılan alanlarda sıkça kültür varlıklarına rastlandığı, doğal afetler sonucu da (tektonik hareketler, seller, toprak kaymaları vb.) yeraltında bulunan kültür varlıklarının açığa çıkabildiği Bakanlığımıza iletilen yazılı ve sözlü başvurulardan anlaşılmaktadır.

Bu kapsamda;

- Her ne şekilde olursa olsun sit alanı olarak ilan edilen ya da henüz ilan edilmemiş yerlerde Bakanlıkça yaptırılan uzun süreli bilimsel arkeolojik kazılar dışında, açığa çıkan- çıkarılan taşınmaz kültür varlıklarının bilimsel yöntemlerle araştırılması, kazılarının yapılması, temizlenmesi ve uygun koruma yöntemleriyle yerinde teşhir edilerek kent arkeolojisine kazandırılmasının uygun olduğuna,

- Bu kültür varlıklarından, plan vermeyen, küçük boyutta olan ve yerinde korunmasına olanak bulunmayanların ilgili koruma bölge kurulunun kararıyla Bakanlığın uygun göreceği yere konunun uzmanları denetiminde kaldırılabilmesine,

- Ortaya çıkan-çıkarılan kültür varlıkları; plan veren ya da tanımlanabilen bir mimariye sahipse, ait olduğu dönemin özgünlüğünü yansıtıyorsa, antik kent dokusuna aitse veya kazılar sürdürüldükçe bitişik ve komşu parsellerde de yayılma gösterir nitelikteyse (istidadında ise), boyutlarına bakılmaksızın, uygun koruma yöntemleriyle yerinde teşhir edilmesine,

- Bu kültür varlıkları özel mülkiyette ise kamu mülkiyetine geçirilmesinin sağlanmasına, kamu mülkiyetine geçirilemiyorsa tüm giderleri mülk sahibince karşılanmak üzere öncelikle bilimsel kazısı, korunması (projelendirme ve uygulama) ve yerinde teşhirinin sağlanmasına, (Değ: 18.Eylül.2014 tarih ve 340 sayılı İlke Kararı) ancak kamuya açık sergilenmesine yönelik düzenlemeler asıl amaç olmak üzere mülk sahibinin bu alanda yapmak istediği uygulamalara Bakanlığın izni ve koruma bölge kurulunun uygun göreceği projeler kapsamında kültür varlıklarına zarar vermemek ve koruma kuramına aykırı olmamak koşuluyla izin verilebileceğine, izin kapsamında projeler üretilmeden önce, ilgili parsellerin proje alanı kapsamında plan tadilatının yaptırılmasının istenmesine,

(Ek: 18.Eylül.2014 tarih ve 340 sayılı İlke Kararı) III. Derece arkeolojik sitlerdeki koruma ve kullanmaya yönelik uygulamaların Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 05.Kasım.1999 gün ve 658 sayılı ilke kararındaki hükümler dikkate alınarak ilgili koruma bölge kurullarınca değerlendirilmesine karar verildi.” (URL-16)

Sonuç olarak Türkiye; Avrupa Konseyi ve UNESCO'nun birçok kararını onaylamaktadır ve uygulamaktadır. Bunlardan bazıları:

- Venedik Tüzüğü (1964),
- Dünya Kültürel ve Doğal Mirası Koruma Sözleşmesi (1972),
- Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 14.Nisan.1982 tarih ve 2658 sayılı kanunla kabul edilen “Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme”,
- Avrupa Mimari Mirası Koruma Sözleşmesi (1985),
- 13.Nisan.1989 tarih ve 3534 sayılı kanunla kabul edilen “Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi” ni
- Avrupa Arkeoloji Mirasının Korunması Sözleşmesi’ni (1992)
- 05.Ağustos.1999 tarih ve 4434 sayılı kanunla kabul edilen “Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (Gözden Geçirilmiş)” yasallaştırarak iç hukuk belgesi haline getirildi.
- 5366 sayılı Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun,
- 648 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile
- Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname,
- 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ve ilgili yönetmelikleri.)

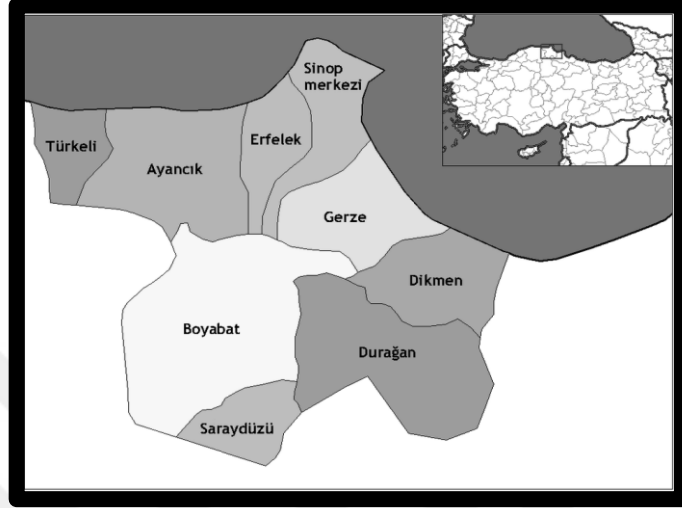
konuya ilişkin diğer mevzuatlardır.

ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi “2013”; Türkiye’nin kültürel miras açısından evrensel düzeyde zenginlik ve çeşitliliğe sahip olması, uluslararası düzeyde Türkiye’ye bir sorumluluk yüklemektedir. Bu nedenle, koruma sürecinde yer alan tüm kadroların, koruma alanına ilişkin ulusal çerçevenin yanı sıra, uluslararası gelişme ve kararları bilmesinin, uzlaşma ve iletişim zeminde buluşmasının gerekli olduğu bildirilmektedir. (ICOMOS, 2013)

Koruma alanını düzenleyen temel yasa olan 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 2004’te yürürlüğe giren 5226 sayılı yasa ile getirilen bazı değişiklikler, ilke kararları korumanın evrensel gereklilikleriyle çelişmektedir.

3. SİNOP KENTİ VE TARİHÇESİ

3.1. Günümüzdeki Sinop Kenti

Şekil 14. Günümüzdeki Sinop haritası ve konumu (URL-30)

Sinop, Karadeniz Bölgesi'nde, Karadeniz kıyı şeridinin kuzeye doğru sivrilerle uzanmış bulunan Boztepe Burnu ve Yarımadası üzerinde kurulmuştur. 41 derece 12 dakika ve 42 derece 06 dakika kuzey enlemleri ile 34 derece 14 dakika ve 35 derece 26 dakika doğu boylamları arasındadır. “42027974” ve “5151725” koordinatlarındadır. İlin rakımı (deniz seviyesinden yüksekliği) 28.2 m. dir. Sinop yüz ölçümü 5,718 km² dir. (URL-18)

Batısı Kastamonu, güneyi Çorum, güneydoğusu Samsun, kuzeyi ise Karadeniz ile çevrilidir. 475 km uzunluğundaki sınırlarının 300 km'si kara, 175 km'si ise deniz kıyısıdır. (URL-19)

Sinop hattı, Karadeniz'in girintili ve çıkıntılı kıyılarını oluşturur. Hopa'dan başlayan ve İstanbul Boğazı'nda sona eren Karadeniz kıyılarının hiçbir yerinde Sinop'taki kadar koy ve körfezlerle korunmuş limanlara rastlanmamaktadır. Sinop kıyılarında Köşk, Kayser, Karakum, Selamet, Boztepe, Sinop, Feryat, Bozburun, İnce, Güllüsü, Usta adlarında birçok önemli burunlar bulunmaktadır. İnce ve Boztepe burunları kendi adlarını taşıyan iki yarımada ucundadır. İnceburun Anadolu'nun en kuzeydeki uç noktasıdır. İnceburun'da bataklık, göl, ve ova vardır. İnceburunda fener bulunmaktadır. (URL-20)

Limanları; Gerze, Sinop iç ve dış limanları, Ayancık, Sarıkum, Hamsilos, Akliman'dır. Sinop kıyılarında (Sarı Ada, Kara Ada, Tavşan Adası) üç tane de küçük adacık bulunmaktadır. (URL-20)

Sinop ili konumu itibariyle kuzey yönden fırtınalara açıktır. Boztepe burnu güneydoğu yönüne doğru adeta denizi kucaklamakta, kuzeyden gelen fırtınaları sırtına alarak kente doğal bir koruma limanı oluşturmaktadır. Bu durum denizcilik tarihinde Sinop ilinin uğrak liman olmasını sağlamıştır. Tarih boyunca iç liman işlek bir denizcilik yaşantısına sahip olmuştur, tersane faaliyetleri burada gerçekleşmiştir (URL-21).

İl sınırları yüksektir ve iç bölgelerle kıyı kesimi arasında ulaşımı zorlamaktadır. Dağlar il arazisinin % 74.3' nü kaplar. Dağlar denize paralel olarak uzanmaktadır. Kuzeybatıda yükselen dağlar, Merkez ilçe sahillerine 9-10 km yaklaştıkça alçalır ve sahil ovalarını meydana getirmektedir. Küre dağları yörenin engebeli arazisidir. İl'deki en önemli dağ sırası Küre Dağları üzerindeki Zindan Dağı (1730 m) dır. En yüksek tepeler Ayancık'ta Çangal (1605 m) ve Boyabat'ta Dranaz' dır. (1345 m). Boyabat çöküntü alanının yanında yer alan Karaoluk Tepesi (1313 m) ve Kuzuluk Tepesi (1125 m) önemli yükseltilerdir. Kuzeye doğru gidildikçe, Sinop Yarımadasının güneyindeki; Sivrice Tepesi (1040 m) ve Dede Tepesi (1038 m.) göze çarpmaktadır. İl topraklarının en güney ucunda ise Alankaya Tepesi (946 m.) yer almaktadır. (URL-20)

En önemli yaylaları, Mehmetli, Aluç, Dariözü, Yaylacık, Sakızlı, Yassıalan, Düdekoğlu, Sucuoğlu, Çan, Altınyayla, Kocaoğlu'dur. (URL-20) Boyabat-Durağan yöresindeki Kızılırmak vadisi dışında önemli bir vadi yoktur. Sinop ve Boyabat düzlükleri en önemli ova benzeri yerlerdir. Kızılırmak, İlin güneydoğu sınırlarını çizer. Yurdumuzun en uzun nehri olan Kızılırmak'ın, büyük kollarından biri olan Gökırmak' ı Sinop'tan almaktadır. Gökırmak, Boyabat ovasını sulayıp Kızılırmak'a karışmaktadır. Çatalzeytin, Ayancık, Karasu, Ayardin Deresi, Kanlıçay (Güzelceçay) ve Kabalı Çayları ise Karadeniz'e dökülmektedir. Tepeçay, Çakıroğlu Çayı, Kanlıdere diğer akarsularıdır. (URL-19)

Sinop'ta sayıları az olmakla beraber küçük göller vardır. Bunlardan Sülük gölü, Sinop Yarımadası üzerindedir. Denizden 210 m. yükseklikindedir. Sarıkum Gölü de deniz seviyesinde bir göldür. Aksaz Gölü yarı bataklık haldedir. Karagöl ise denize seviyesinin altında bir göldür (URL-20).

İklimi ve bitki örtüsü: Kent, nemli - yarı nemli bir iklime sahiptir. Sinop'un kuzey kesimlerinde Merkez, Türkeli, Ayancık, Erfelek, Gerze ve Dikmen ilçelerinde Karadeniz iklim tipi egemendir. Kışları serin, yazları ılıktır, sonbahar ve kış mevsimi deniz tesirindedir. Sıcaklık ve yağış parametrelerine göre mevsimler arası sıcaklık farkı fazla değildir. Güney kesimlerinde, Boyabat, Durağan ve Saraydüzü ilçelerinde ise kıyıya paralel uzanan dağlar nedeniyle, Karadeniz ikliminin etkisi giderek azalmaktadır. Bu bölgede yağışlar azalmakta, sıcaklık düşmekte ve bozkır ikliminin etkileri görülmektedir (URL-20).

Yıllık Ortalama sıcaklık sahil kesimi ilçelerde 13-15 derece, iç kesim ilçelerde 12-14 derece arasında değişmektedir. Sinop'ta karla örtülü gün sayısı 5-6 günü geçmemektedir. En sıcak ay Ağustos, en soğuk ay ise Şubattır. Yazın birkaç günü dışında bütün yıl nemli ve yağışlı geçmektedir. Yağış sonbahar ve kış mevsiminde görülür. Yağışlı gün sayısı yıllık ortalama 133 gündür. Sinop en çok yağışı Ekim'de, en az yağışı Mayıs'da almaktadır. (URL-20).

İl geneli rüzgâr durumu; Kuzey kesimleri yıl boyunca esen sürekli rüzgârlara maruz kalmaktadır. Sahil kesimlerde, hâkim rüzgâr yönü Kuzeybatıdır. Karayel'in yıllık ortalama rüzgar hızı 3.5 m/sn' dir. İç kesimlerde hakim rüzgar batıdadır, rüzgar sahil kesimlere göre daha hafif olmakla birlikte ortalama 1.0 m/sn ile 2.0 m/sn arasında eser. Nisbi nem yönünden sahil kesimler % 75 nem ortalamasının üzerinde, iç kesimler ise % 60 nem oranının altındadır. (URL-20)

Sinop, her zaman yağış alması sebebiyle zengin orman ve bitki örtüsüyle kaplıdır. Ormanlar hem zengin hem de çeşitlidir. Çam, köknar, meşe, gürgen, kayın, dişbudak, karaağaç ve kavak başlıca ağaç türleridir. "Ağaç denizi" olarak nitelendirilen Çangal Ormanları, Ayancık, Türkeli ve Boyabat yörelerini kaplamaktadır. Dıranaz, Göktepe, Soğuksu ve Elekdağ Ormanları da hem önemli doğal güzelliklerindedir hem de ekonomik açıdan önemlidir. (URL-22)

Sinop İlindeki bitki örtüsü, çok çeşitli ağaç türlerinden oluşmuştur. İlin kıyı şeridinde Akdeniz bitkileri de bulunmaktadır. Meşe, defne, karaağaç, çınar, fındık, kızılıçık, kayın, gürgen, karaçam ve sarıçamdan oluşan bu bitki örtüsü, 1.800 metre yükseltiye kadar görülmektedir (URL-22). Sinop Nüfusu TÜİK verilerine göre; toplam il nüfusu, 207.427'dir. Şehir merkez nüfusu ise 63.205 dir (URL-23).

3.2. “Sinop” İsminin Kökeni ve Tanıtımı:

Antik çağda “Paphlagonia” olarak adı geçen bölgenin kuzey ucunda MÖ 7. yüzyılda Miletoslular tarafından bir ticaret kolonisi olarak kurulan Sinop’un bilinen en eski adı “Sinope” dir. Kaynaklarda, kentin bu ismini kurucusu olduğu rivayet edilen Sinope adlı bir amazondan veya mitolojide Irmak Tanrısı Asopos’un su perisi kızı olarak anlatılan Sinope’den aldığı belirtilmektedir. (URL-20) (Keleş, 2003,akt. Robinson,1906,Bilabel, 1920,34; Pekman, 1970, 9 vd.)

MÖ. 756 yılında Milet’ten ayrılan ve kendilerine yeni bir şehir kurmak isteyen göçmenler buraya “Sinope” adını vermişlerdir. Efsaneye göre; tanrıça Sinope ırmak tanrısının kızıdır, Baştanrı Zeus Sinope’ye aşık olur, her dilediğini yerine getireceğine söz verir, Sinope kızlığına dokunmamasını ister, Tanrı yemine bağlı kalarak onu kız bırakır, bugünkü Sinop’un olduğu yere getirir. (URL-24)

Arkaik, Klasik ve Helenistik dönemlere ait kent sikkelerinde geçen ΣΙΝΩ (SİNO) kelimesi, ΣΙΝΩΓΕΩΝ (SİNOPEON) ya da ΣΙΝΩΓΗΕ (SİNOPHE) kelimelerinin kısaltması olarak kabul edilir. Tüm bu dönemler içinde yoğunluklu olarak Sinope’nin başının çeşitli şekillerde bu sikkelerde yer alması, isim kökeninin mitolojideki Asopos’un kızı Sinope’ ye dayandığını doğrular niteliktedir (URL-20)(Keleş, 2003).

Hitit kaynaklarında “Sinuwa / Sinuua” adıyla bahsedilen Sinop’ta yapılan kazılarda Hitit Dönemi buluntularının elde edilememiştir. (Akurgal,1954) Bu nedenle, bazı yazarlar tarafından bu ismin Sinop’u ifade etmesi şüpheli görülmektedir (URL-20).

Bir başka görüşe göre şehir ismini Asurluların ay tanrısı olan “Sin” den almaktadır. Ayrıca, adının ilk söyleniş biçiminin “Sinavur” olduğunu ileri süren kaynaklarla birlikte başka kaynaklar “Sinip” ten geldiğini, bazı tarihçiler “Sen-ha-pi” kökünden türediğini, bazıları ise Farsça “Sine-i ab”, yani suyun göğsü kelimesinden geldiğini ifade etmektedirler.

Şehre “Sinopolis” demiş olan Romalıların kayıtlarında ise General Pompeis’un idaresine verilen on bir kent arasında ismi “Sinop Teium” olarak geçmektedir. Selçuklular döneminde de Rusya’ya gitmek üzere Sinop’tan geçen seyyah Rubruguis şehirden “Sinopolis” diye bahsetmektedir (URL-20).

Fatih Sultan Mehmet’in Ceziretül-Uşşak (Ağaçlıklar Adası) (URL-28) dediği kentin

adı, Türkler şehri fethettikten sonra “Sinap” olarak söylenmeye başlamış ve sonrasında Sinop olarak değişerek günümüze kadar gelmiştir. (URL-20)

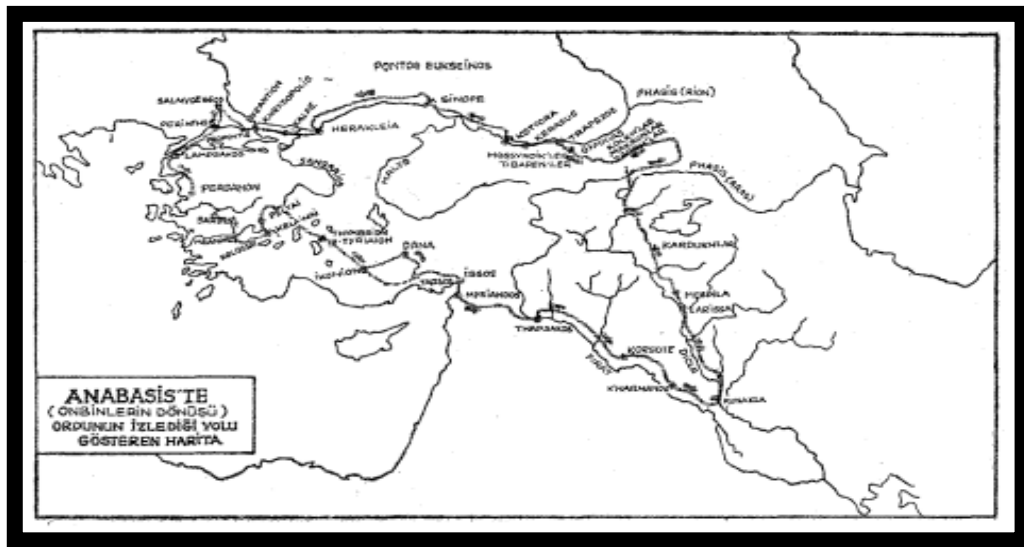
3.3. Antik Dönemdeki Sinop Kenti

Antik dönemde Paphlagonia bölgesinde olan Sinope, Heredotos’ a göre, “.... burası doğuda, güneyden gelerek Syrialılar ve Paphlagonia’lılar arasında akan ve Eukseinos (günümüzdeki Karadeniz) denene denize dökülen Halys Irmağıyla (günümüzdeki Kızılırmak) sınırlanmıştır. (Starbon çev. Pekman, 2000, akt. Herodot İ.Ö 6. yy.)

Paphlagonia, sarp ve dağlık bir bölge olmakla birlikte verimli ovalara da sahiptir. Dağları sık ormanlarla kaplıdır. Bu özellikleri ile koloni çağında Grek kolonizatörlerin dikkatini çekmiş ve buraları pek çok kolonizasyon olayına sahne olmuştur. Sinope, Herakleia ve Amastris gibi şehirler, Paphlagonia’nın önemli koloni şehirleridir. (Işık, 2001)

Strabon’a (M.Ö.64-M.S.37) göre Paphlagonia ; “...doğuda Halys Irmağı’yla, güneyde Galatlar ve Phryg’ler batıda Bithyn’ ler ve Mariandyn’ ler (Kaukon’ların ırkı her yerde yok edilmişti.) ve Kuzeyde Eukseinos’la sınırlandırılmıştır.”(Starbon, çev. Pekman, 2000,sy.21-22)

Sinope sert ve çok ağaçlıklıdır. Ksenefon (M.Ö. 401-400), Anabasis Onbinlerin Dönüşü kitabının Sinope’de geçen bölümlerinden olan, 271.sayfasında, Sinope’nin sık ağaçlıklı olduğundan bahseder. (Ksenefon, düz. Gökçil,1974,)

Şekil 15. Anabasis haritası, Sinopenin konumu (Ksenefon, 1974, düz. Gökçil, sy.271)

Paphlagonialılar, savaşlarda örme başlıklar, küçük kalkanlar, oldukça kısa kargılar, mızraklar ve hançerler kullanmışlardır. (Işık,2001 akt. Her. VII,72) Paphlagonia bölgesi siyasal olarak Anadolu tarihinde pek önemli görevler üstlenmiş bir yer olmamakla beraber Bithynia ve Pontus ile birlikte işlendiğinde pek çok önemli olaylara imza attığı görülür.(Işık, 2001 sy.73 ,akt. Heredot Historiea VII,72)

Starbon “Geographika” kitabında Sinope’yi şöyle tanımlar: “...Şimdi bu ülke, her ikisi de Halys Irmağı’ndan Bithynia’ya kadar uzanan iç kısım ve kıyı kısım olmak üzere, ikiye ayrılmıştır. (VI.Mihridates) ...Eukseinos pontos bunlarla iki denize ayrılır.” (Pekman,1987 akt. Starbon, İI.5.22; XI 2-149) “Krambisten sonra Knolis ve Antikinolise ve küçük bir kasaba olan Abenuteikos ve Armene ya gelinir.- “İşi olmayan Armene’nin duvarlarını yapar.” - atasözü buraya aittir. Burası Sinopelilerin bir köyüdür ve bir de limanı vardır. Sonra, Sinope’ ye gelinir. Burası Armene’ den elli stadion uzaklıktadır; dünyanın o kısmındaki kentlerin en önemlisidir. Bu kent Miletoslular tarafından kurulmuştur. Burada bir deniz üssü kurulmak suretiyle kent, Kyaneai ötesinde bile Helenlerle birçok mücadeleye katıldı. Uzun süre bağımsız kaldığı halde sonunda bu bağımsızlığını koruyamadı ve kuşatılarak zapt edildi ve ilk önce Pharnakes ondan sonra Eupator’a kadar onun selefleri ve en son olarak da Eupator’u yenen Romalılar tarafından ele geçirildi. Eupator Sinope’de hem doğdu, hem de yetişti. Buraya özel bir onur payesi verdi ve krallığının metropolisi...”(Starbon çev. Pekman, 2000, sy.21-22-23)

Billaorusun küresini ve Stanhenisin yapmış olduğu, kentin koruyucusu olarak kabul edilen ve bir tanrı gibi saygı gören, Autolikos’un heykelinin olduğunu ve Kentte ayrıca Autolikosun bir de kehanet merkezi olduğundan bahseder Strabon (Starbon çev.Pekman, 2000, sy.23-24).

Strabon’un Sinope tarifinde ; “...böylece sonradan bu yerin doğal üstünlüklerini ve oturanların zaafa düştüklerini gören Miletoslular burayı kendilerine mal ettiler ve kolonistler yolladılar. Fakat burada şimdi Romalıların da bir kolonisi vardır. Kentin ve toprakların bir kısmı bunlara aittir. Burası Hieron’dan (yani Khalkedionia’da kutsal burunda (Kalkedionia tapınağı)) üçbin beşyüz, Herakliadan iki bin ve Karamisden yedi yüz stadion uzaklıktadır. Kent mükemmel insanlar yetiştirmiştir. Filozoflar arasında Diogenes (Kinik felsefesi mensubu) ve Timotheos Patrion; şairler arasında, komedi yazarı Diphilos; tarihçiler arasında Persika adlı yapıtın yazarı Baton...” (Starbon çev. Pekman, 2000,sy.23-24).

Antik dönemde, Sinop amphoraları birçok bölgeye yayılmıştır.

Karadeniz'in diğer bölgelerinde yapılan arkeolojik araştırmalarda bulunan Sinop amphoraları ise kentin M.Ö. 4. Yüzyılda Kırım Boğazı ve Kolhis ile ticari ve kültürel bağlantıları olduğu, Sinop ve Ereğlililer tüccarların Karadeniz kıyılarında çok sayıda emporion (çeşitli malların alım satımının yapıldığı Pazar yeri, Yunanca "emproros: gezgin tüccar") kurduğu belirtilmiştir.(Öztürk, 2016, akt. Tsetskhadze,1993 b) Zeytinyağı ve şarap amforaları Bulgaristan (Öztürk,2016, akt. Hind,1992-1993 sy.82-112) ve Romanya sahillerinde bol miktarda bulunmuştur. (Öztürk,2016)

3.4.Sinop Tarihçesi

İyon kolonizasyonu tarihinde, ikinci derecede ana şehir rolünü oynayarak Karadeniz'in güney sahillerinde birkaç koloni kuran ve bu bölgenin yegane mahfuz, tabii liman şehri olan Sinop'un zengin bir mazisi vardır.(Erzen,1956)

Sinop'la ilgili ilk kazı çalışması bilgileri 1951-1954 yılları arasında, şehir merkezine 14 km mesafede yer alan Demirciköy'de bulunan Kocagözhöyük'te, Türk Tarih Kurumu adına Prof. Dr. Ekrem AKURGAL, Prof. Dr. Afif ERZEN ve Münster Üniversitesinden Ludwig Budde tarafından yürütölen kazılarda ele geçen arkeolojik malzemelere dayanmaktadır (URL-24).

1980'li yılların sonuna kadar Sinop'un tarih öncesi denildiğinde ilk akla gelen, ilk Tunç Çağdan malzeme veren yer Kocagözhöyük olup tüm bilgiler bununla sınırlı kalmaktaydı. Höyük 90'lı yılların başında M.A. Işın tarafından tekrardan incelenmiştir. (Sinop kazıları,2014 düz.Acar,E., Kanbur,E. ve Çöndür,M.)

Doonan (2004)'e göre; Sinop burnunda 10 bin yıldan daha fazla hatta Karadeniz'in şimdiki şekline gelmeden önce, muhtemelen M.Ö. 6 bin yılından beri insanlar yaşamaktadır. (Doonan, 2004 akt. Ryan, 1997; Hiebert 2001)

Sinop Burnu'ndaki insan yerleşiminin ilk izleri, Anadolu'nun en kuzey bölgesi olan İnceburun'da kaydedilmiştir. Üst Paleolitik dönemin yontulmuş bıçakları ve bu bölgede bulunan diğer taş aletleri Ryan ve Pittman' ın öne sürdüğü gibi; "Karadeniz'in su baskını ile beraber bölgenin iskanının sağlandığı" görüşünün olasılığını artırmaktadır. (Doonan, 2004 akt. Ryan, 1997).

Müze Müdürlüğü'nün 1987 yılında başlattığı ve 1988-1989 ve 1990 yıllarında da devam eden yüzey araştırmaları, Anadolu'nun en kuzey noktası olarak bilinen İnce Burun'daki fenerin batı kesimlerinde kıyının hemen yamaçlarında ele geçen, kesici, yan kazıyıcı, omurgalı kazıyıcı ve yonga parçaları diye adlandırılan taş aletler Üst Paleolitik Çağa (MÖ 30.000-10.000) tarihlendirilmektedir. Bu araştırmalarda ele geçen malzeme incelendiğinde, özellikle sahil şeridinde yakın nehir ağzlarında ve nehir vadileri boyunca Kalkolitik Çağ'dan (MÖ 5.500-3200) itibaren yerleşildiğini ve Tunç Çağı boyunca (MÖ 3200-1200) kent ve çevresinin yoğun iskana tabi olduğu anlaşılmaktadır (URL-25).

Karadeniz'deki büyük tufan tezine, yakın zamanda araştırmacılar Karadeniz'in Marmara Denizi'yle bağlantısının 10.000 yıldan uzun zamandır var olmasını kaynak göstererek itiraz etmişlerdir. Ryan ve Pittman'ın Karadeniz'in su ile dolmasıyla ilgili tarihi veya açıklaması doğru olsa da olamasa da, Karadeniz'in bu günkü su seviyesi Holosen dönemin başında, çok daha yüksektir. Bu da İnceburun'un başlangıçta daha iç kesimde olduğunu ve kullanıldığını göstermektedir. Burnun diğer parçaları bu zaman aralığında dolu olabilir ancak sonraki seller nedeniyle 10 metre toprağa gömülmüş olması bu erken zamanın izlerinin belgelenmesini engellemektedir (Doonan, 2004).

Sinop ili yüzey araştırmalarında birkaç höyükte saplanmış olan veriler proto historik çağa aittir.(Tuna,2008 akt. Dönmez –Dönmez 2005,s.155-156: Dönmez –Dönmez 2007 s.200) (Tuna,2008 sy.62-63)

İlk yerleşimlerden tarih öncesi (prehistorik) zaman dilimine geçiş net değildir. Ancak bazı yerleşimlerle M.Ö. 6000'e kadar götürülebilmektedir. Demirci Vadisi'ndeki sahile yakın olan Mezarlıktepe'deki seramikler, M.Ö.6000'deki Marmara yerleşimindekilere paralellik göstermektedir. (Hazırlıktaki Doonan ve Gantos) Sinop'taki prehistorik seramiklerin tarihlenmesi, şimdiye kadar kazılmış yapıların çok katlı olmaması sebebiyle problematiktir (Doonan, 2004).

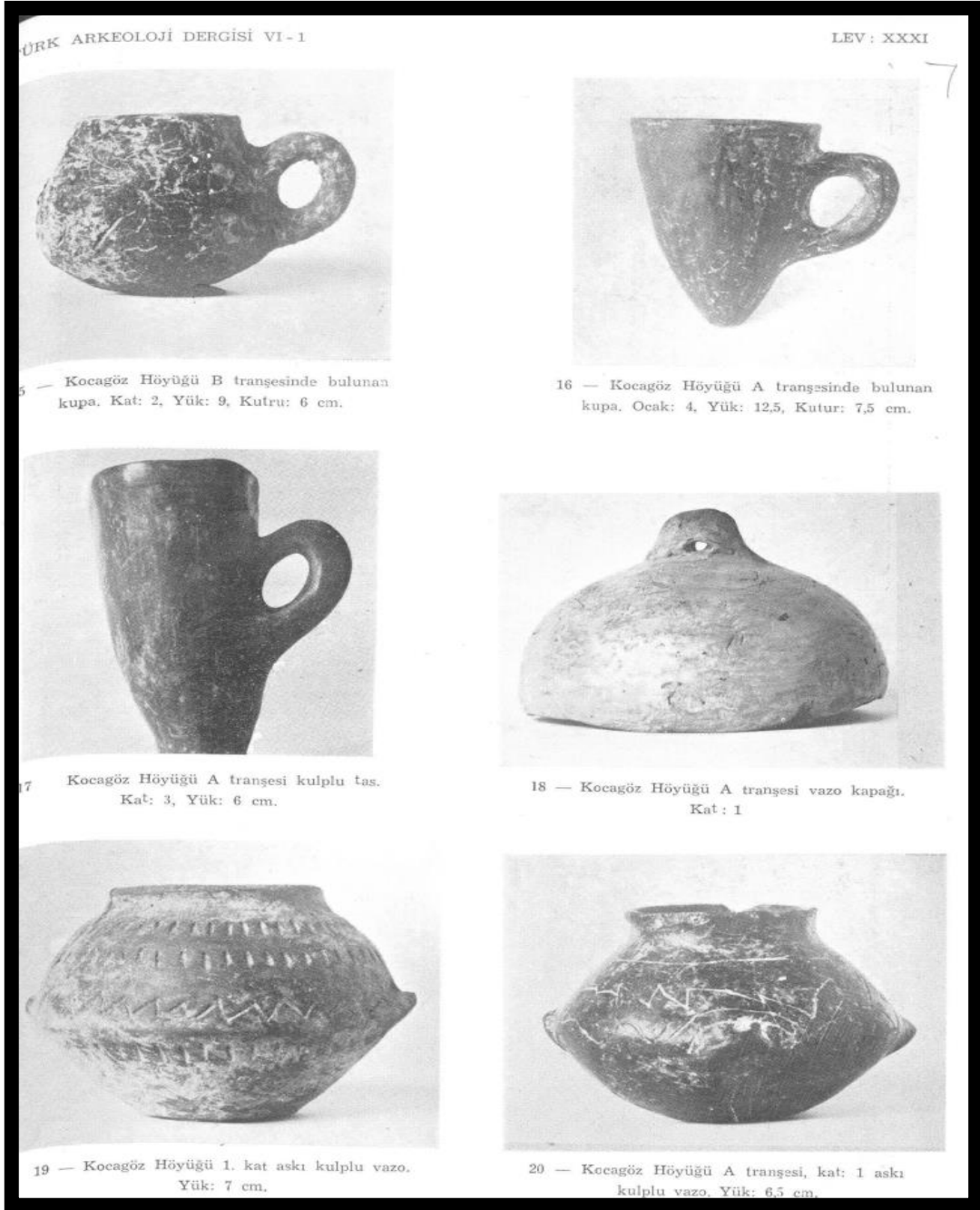
Erzen'in 1953 yılı kazı raporunda; "Sinop'un oldukça yakın sayılan çevresinde prehistorik bir yerleşimin, 1951 yılında tespit edildiğinden; 1953 yılında Demirci Köyü civarındaki Kocagöz Höyüğü ve bu höyükten 5 km. uzakta Hacıoğlan köyü civarındaki Maltepe Höyüğü buluntularının aynı kültür ve aynı devreye ait olduğundan"; bahseder (Erzen, 1956).

Sinop'taki Kızılırmak Delta'sının 90 kilometre doğusunda büyük bir yerleşim olan İkiztepe' deki kazılar, Kalkolitik (M.Ö.5000-M.Ö.4000) ve Erken Bronz Çağ'daki (M.Ö.3000. ve Erken M.Ö. 2000) merkezi Pontus Anadolu çömlekçiliğinin kronolojisini tanımlamaktadır (Doonan, 2004 akt. Alkım ve Bilgili,1988) Sinop Bölgesi'ndeki birçok seramik, İkiztepe' deki örneklerle kıyaslanabilmektedir. Kızılırmak Deltası'ndaki çömlekler Sinop'taki muadillerine göre daha çok merkezi Anadolu esintileri taşımaktadır. Öte yandan Sinop bölgesinin Batı ve Kuzey Pontus tesirinde daha çok kaldığı görülmüştür. Deniz etkileşiminin arttığı dönemde daha büyük bir hareketlilik beklenebilir (Doonan, 2004, akt. Hiebert 2001;ve Doonan,2004, akt. Bauer, 2001)

Kalkolitik (M.Ö. 4000-M.Ö.2700) ve Erken Bronz Çağ'larda(M.Ö. 2700-M.Ö.2000) yaşayanlar özellikle karasal yaklaşım açısından zengin bölgelere dağınık olarak yerleşmişlerdir. Bilgilerimiz halen yetersiz olsa da Erken Bronz Çağ'da yaşayan insanlar sıklıkla denize bakan ya da iç vadileri gözeten alanlara yerleşmişlerdir. Yamantepe ve Kocagöz gibi bazı yerleşimler direk olarak sahilde konumlanmışlardır. Birkaç bölgeden gelen seramikler (Örneğin, Güllüavlu) bazı bölgeleri Karadeniz'in özellikle kuzey batı sahilleriyle nadiren iletişim içinde olduğunu önermektedir. (Doonan, 2004 akt. Bauer 2001; Doonan ve diğerleri 2001).

İç vadiler, sırtlar ve denizi görüp kıyıda olmayan yerler Neolitik Çağ'dan (M.Ö. 8000-M.Ö.4000) Bronz Çağ'a kadar çoğunlukla seçilmiştir. (M.Ö.8000-M.Ö.1000'den). M.Ö.1 binyıldan sonra, sahildeki direk yerleşimlerin kurulmasıyla yeni bir düzenin oluştuğu görülmektedir. Aynı zamanda bu yapıların seramikleri ve mimarisinin Karadeniz'in diğer kesimleriyle yakın bağlantıları olduğunu göstermektedir. Ticareti ilk Karadeniz deniz ekonomisinin önemli bir bileşeni olduğunu görmek her ne kadar cazip olsa da ilk sahil yerleşimlerinin Sinop'tan her yıl geçen döngüsel balık göçlerinden yararlanmaları daha olasıdır. (Doonan, 2004 akt. Ryan,1997-M.Ö.5700).

Erzen 1953, Kocagöz Höyükte üç kültür katından ve katların tabanlarında bir takım kulübe zeminlerine ve ocak yerlerine rastladığını, belirtmektedir. "Kocagöz Höyüğünde bulunmuş olan kültür tabakaları Truva I (M.Ö. 3300/3200-2600) ve bilhassa Truva II (M.Ö.2600-2450) ile benzerlikler gösterdiği gibi Yortan Kültürü ile de paralel gittiğini, buluntu benzerlerinin Karasamsun kazılarında da elde edildiğini" bahseder (Erzen.1956).

Şekil 16. Erzen'in 1953 yılı Kocagöz Höyük Kazısı buluntularından (Erzen,1956)

Sinop yöresinde yapılan yüzey araştırmaları sırasında, Sinop ili Ayancık ilçesinde bağlı Tarakça (Gebelit) köyü yakınında köyün yer aldığı küçük vadinin güney yamacında, denize hakim yerde saptanan Tepecik Höyüğünde üzerinde yaprak izleri olan pise parçalarına rastlanmıştır. Bu piseler yapı duvarlarına ait sıva parçalarıdır. İlk Tunç Çağına (M.Ö. 2700-M.Ö. 2000) ait bu höyük, Geç Roma döneminde de kullanılmıştır (Tuna,2008 akt. Işın 1990,sf.245-249-251) (sy.62-63).

Sinop İli Merkezine bağlı Bektaş Ağa köyünün güneyinde, Sinop Erfelek karayolunun kuzeyinde ve Erfelek çayı kenarında, yayvan bir höyük olan Habuhas Tepe (Tuna, 2008 akt. Işın n1990 sy.240-259) ve çevresinde çok miktarda sıva parçaları bulunmuştur. Pisa parçaları İlk Tunç çağına (M.Ö. 2700-M.Ö. 2000) aittir. (Tuna,2008 sy.62-63)

Sinop İli Erfelek ilçesinin Kirenpara mahallesindeki Üvez Tepede (Işın 1990 sy.251-259) yanık pisa (sıva) parçaları bulunmuştur. Üveztepe İlk Tunç Çağı mimarinin Tepecik ve Habuhas mimarisiyle aynı olduğunu ortaya koymaktadır. (Tuna,2008 sy.62-63)

Sinop Boyabat karayolunun Hıdırlı Köyü sapağından 8 km. içerde kalan Keçi Türbesi, Emir Yayla Köyünün Durasıllı Mahallesi'nin karşı yamacındadır. Keçi Türbesi Höyüğü, güneydoğusunda akarsu kenarı boyunca Soğulçaoluk mevkiinde tamamen nekropol alanıdır. Keçi Türbesi Höyüğünde ele geçen pisa parçaları İlk Tunç Çağı'na aittir. (Tuna,2008, sy.62-63 akt. Işın, 1990(s. 256-257-259)) (Sinop kazıları,2014 düz.Acar,E., Kanbur,E. ve Çöndür,M.)

Kovuklukaya; Orta Karadeniz bölgesinde, Orta Tunç (M.Ö. 2000-M.Ö. 1000) çağının başlarına ait örnek yerleşimlerinden biridir.(Tuna,2008, akt. Özcan-Dereli-Dönmez, 2003 sy.21-22; Dönmez 2004 sayfa 5-6; Erdal, 2004 sy.169-196; Dönmez 2005d, sy.38-82) Sinop ili Boyabat ilçesinin 10 km. kuzeyinde kalan Çulhalı Köyünün 300 metre kadar kuzeydoğusunda bu ören yeri, Aslancevizi Mevkiindeki kayalığın Doğu yamacındadır. 2002 yılında, Sinop – Çankırı karayolunun yapımı sırasında doğu güzergahında kaldığı için kurtarma kazısı yapılan Kovuklukaya'da, 5 aşmada, M.Ö. 2000 yıl başlarına ait alt yapısı plaka taşlarla inşa edilmiş, kabaca beşgen planlı bir yapı ortaya çıkarılmıştır.8*7 metre boyutlarındaki bu yapı iki evrelidir. Erken evresi İlk Tunç Çağı sonlarına, geç evresi ise Orta Tunç Çağı başlarına tarihlenmektedir (Tuna,2008. sy.65) (Kurul arşivi dosyasındaki Müze raporundan).

M.Ö.2. milenyumun sonraki yüzyılları ve birinci milenyumun başlangıcına kadar Sinop'ta yaşayan insanlar ara sıra su toplayıcılığı (balıkçılık) ile beraber zengin bitki örtüsünden ve hayvan kaynaklarından yararlanmışlardır.(Doonan, 2004 akt. Ryan,1997-M.Ö.5700).

Orta Bronz Çağın (M.Ö. 2000-M.Ö. 1000) takibi zordur. Ancak birkaç bölge merkez Anadolu ile bağlantıları göstermektedir. (Doonan, 2004) Bulunan malzeme Sinop, Balkanlar

ve İç Anadolu arasındaki ilişkiyi desteklemektedir (URL-24).

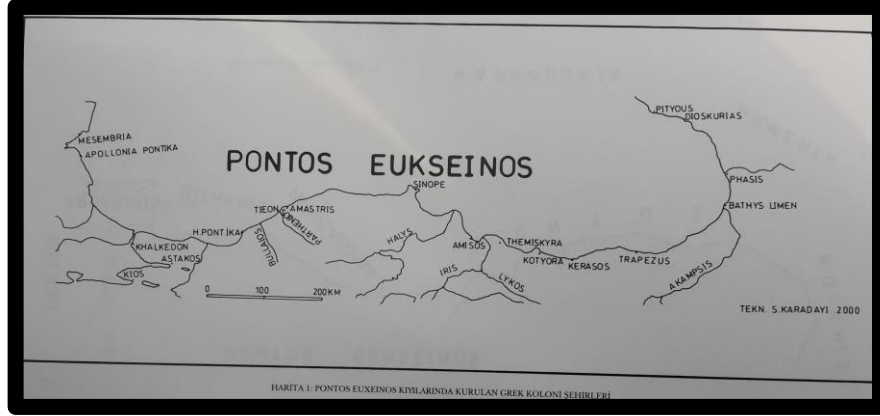
1952-1954 yılları arasında yapılan kazılarda Sinop'ta Hitit dönemini belgeleyecek hiçbir esere rastlanmamıştır (Akurgal,1956).

Hitit metinlerinde Karadeniz'de GAŞKA kavimlerinin varlığından söz edilmekte ise de, ancak şimdiye kadar Sinop yöresinde ve sahil yöresinde de hiçbir buluntu ele geçmemiştir. Yapılan yüzey araştırmasında, sahil bandında bir tek Gerze ilçesi Köşkhöyük'te Er Hitit (MÖ.1800) malzemesine rastlanmıştır. Hitit döneminin Sinop için karanlık bir dönem olduğunu ortaya koymaktadır.(URL-24 ve URL-25)

Müze Müdürlüğü'nce yapılan yüzey araştırmaları, Sinop'un tarih öncesi bilinmeyen yönlerini önemli ölçüde aydınlatmıştır. Sinop Bölgesi yüzey araştırmasında ele geçen buluntular genel olarak Erken Kalkolitik Çağ'dan Geç Frig Dönemine kadar tarihlendirilmektedir. Ancak yüzey buluntularına göre tam tarihi süreklilik sağlanamamaktadır. En büyük boşluk Orta Tunç Çağı ile Geç Frig Çağı arasındadır. Araştırma öncesine kadar bilinmeyen Orta Tunç dönemine ait buluntular, Gerze Köşk Höyük, Tıngıroğlu Höyük, Emiryayla Maltepe Höyük, Sarımsak Maltepe Höyük, Yaygın Karakumru Tepe'de ele geçmiştir. Araştırmanın ortaya koyduğu bir gerçekte Sinop'da İlk Tunç yerleşimlerinin büyük bir yangın sonucunda terkedildiği ve bu dönemden itibaren MÖ 8. yüzyıla kadar karanlık bir dönemin başladığıdır. (URL-25) (Sinop kazıları,2014 düz.Acar,E., Kanbur,E. ve Çöndür, M.)

Tarihi kayıtlara göre ise Sinop, MÖ 756 yılında İon'un Miletos şehrinden ayrılan ve kendilerine yeni bir şehir kurmak için müsait bir yer arayan göçmenler tarafından tesis edilen ve seksen tane olduğu söylenen şehirlerden biridir. Miletliler Sinop'un güzelliğini ve içinde yaşayan halkın zayıflığını görerek şehre hakim olmuş ve buraya yerleşerek bugünkü Sinop'un temelini atmışlardır (URL-24 ve URL-25) (Pekman,1987 akt. Starbon, sy.23-24).

M.Ö.7. yüzyılda Yunan Kolonistler'inin Sinop Limanı'nda bir ileri yerleşke (karakol) kurmaları ile birlikte ekonomilerini büyük miktarda deniz ticaretine yöneltmişlerdir. (Doonan, 2004)

Şekil 17. Pontos Euxinos'ta kurulan Grek Koloni Şehirleri (Işık, 2001)

Paphlagonia tarihte önemli roller almış bir topluluk olmamakla birlikte halkı Anadolu'nun eski halklarından olması bakımından önemlidir. Hititlerin yıkılmasıyla bölge bir müddet Phryg hakimiyeti altında kaldıktan sonra M.Ö. VII. yüzyılda Kimmerler tarafından istila edilmiştir. Lydia kralı Alyattes'in Kimmer tehlikesini ortadan kaldırmasının ardından Kroisos döneminde Lydia egemenliği altına girmiştir (Işık, 2001 akt. Her. III.90).

MÖ 546 yılından İskender'in ölümüne kadar olan dönemde Sinope'nin; Alyattes ve Kroisos devrinde Lydia egemenliği altında olduğunun kaynaklarda belirtilmesine karşın kent ve çevresinde yapılan araştırmalarda bunu belgeleyecek herhangi bir veriye rastlanmamıştır (URL- 25).

Frigler'i tarih sahnesinden silerek batıya doğru uzanan ve zaman zaman Sinop bölgesini de etkisi altına alan Kimmer ve İskitlerin akınlarının sonuncusu Lidya kralı tarafından önlenmiştir. Bir süre sonra, Lidya ve Babil Krallarının Med Kralı ile Anadolu topraklarını bölüşmek amacıyla yaptığı anlaşma sonucunda Sinop'u da içeren Kızılırmak'ın batısı Lidya'ya kalmıştır. Lidya Devleti'nin sınırları doğuda Kızılırmak'a kadar genişlemiş, Sinop ilinin bugünkü sınırlarını da aşmıştır (URL-25).

MÖ 546–547 yıllarında Kroisos'un Kyros'a yenilmesi ile tüm Anadolu ile birlikte Sinope ve çevresinin de Pers işgali altına girdiği anlaşılmaktadır (URL-25).

Persler, Miletoslu deniz tüccarlarının kurdukları kıyı kentlerinin ekonomik yaşantısına karışmamış ancak Sinope'nin de içinde bulunduğu bu kentlerin başına kendi yandaşlarını

atamışlardır. MÖ 420’lerde Yunanlıların Persleri bozguna uğratması ile ayaklanan koloni kentleri belli bir özerklik kazanmıştır. MÖ 340’larda gücünü yitiren Pers Devleti, MÖ 330’larda Makedonya Kralı İskender tarafından bozguna uğratılmış ve Pers egemenliği son bulmuştur (URL-25).

Büyük İskender Ankyra (Ankara) dolaylarına geldiğinde, Sinoplular heyet göndererek Büyük İskender’e bağlılıklarını bildirmişlerdir. Bu çağlarda kentte birçok mabet ve çeşitli yapılar yapılmış, şehrin giriş surları onarılmış, kültüre önem verilerek bilgin ve filozoflar himaye edilmiştir ((URL-25) ve (Işık,2001 sy.75 ,akt. Quintius Curtius, Historica Alexandri Magni.III.I.22))

İskender’in (M.Ö.323) ölümünden sonra Anadolu’nun batısında ve güneyinde çıkan savaşlardan uzak kalan Sinop bölgesi İskender’in satraplarından Eumenes’in denetimine girmişse de Mithridates bu duruma son vermiştir (URL-25).

Mithridates’in başlattığı Pontus Krallığı döneminde Sinop ve çevresi parlak çağın merkezi olmuştur. Tarihe “Büyük” ünvanıyla geçen Pontus Krallığının son yöneticisi olan Mithridates Eupator (VI. Mithridates) döneminde başkent olan Sinope, tarihindeki en yüksek ve ihtişamlı çağını yaşamıştır. Sinope’de doğan ve şehrin çifte limanını genişleten, surlarla çeviren, stoa, agora, gymnasium ve sarayla şehri donatan Mithridates’in kişiliği Sinop ve Anadolu Helenizminin bir sembolü olmuştur. Miletoslular burada bir deniz üssü kurmuş, buradan Helenlerle beraber birçok mücadelelere katılmıştır. Uzun süre bağımsızlığını koruyan kent, tahkim edilmiş olmasına karşın iki kere zapt edilmiştir (Starbon, çev. Adnan Pekman,2000) ve (URL-25).

Doonan (2004), “Sinop burnunun farklı yerlerindeki arkeolojik kanıtların çeşitliliği, burnun erken kültürünün ve ekonomisinin zamanla çeşitlendiğini göstermektedir” ve Hellenistik yerleşimlerin (M.Ö.3.yy ve sonrası) genişlemesinden önceki kültürel farkları, iki temel nedenle birlikte düşünmektedir. İlk olarak, bölgeye göre seramik kronolojisinin ilkel durumu ve el yapımı bazı mal türlerinin kültürel olarak birbirine benzemesidir. İkincil olarak alandan toplanan örneklerdir. Çoğunlukla arazinin şu anki modern çiftçilerin bulunduğu sınırdan bulunmuştur ve bu dönemdeki küçük boyutlu yerleşimlerin düzensiz bir resmini göstermiştir. (Doonan, 2004)

İlk olarak MÖ 183’de Pharnakes hiç beklenmedik bir zamanda kente saldırmış ve ele

geçirmiş, kente bağlı kolonilerden Cerasus yakınlarında Pharnace adlı yeni bir koloni kurmuştur. İkincisinde ise dışarıdan Lucullus ve içeriden tiranın garnizon komutanı olan Bakkhides tarafından aynı anda çifte saldırıya uğramıştır (URL-25) (Pekman,1987 akt. Starbon,sy.23-24)

Daha sonra II Mitridat ve onun oğlu Farnak Sinop'a hakim olmuş. MÖ. 169 yılında devletin başına Mitridat Flapaton geçmiştir. Mitridat Flapaton Sinop'u bayındır etmiş (alt yapı yapmış, gelişip güzelleşmesi için üzerinde çalışmış) başkentini Amasya'dan Sinop'a getirmiştir (URL-24).

Pontus hâkimiyetinin Roma egemenliği tarafından yıkılmasından sonra, Romalı subayların doğrudan yetkisi altına giren diğer Karadeniz kentleri ile birlikte Sinope de, İmparator Augustus döneminde (MÖ 27-MS 14), yerel yöneticiler eliyle yönetilmeye başlamıştır (URL-25).

Sinop'un Roma idaresine geçmesi, tarihinde önemli bir dönüm noktası olmuştur ve Lucullus portreli paralarla yeni bir Roma çağı başlamıştır. MÖ. 70 yılında Roma İmparatorluğu işgal ettiği bu toprakları yeniden tanzim etmiş. Pontus Krallığını Kızılırmak'tan itibaren ikiye bölerek, doğu parçasının idaresini yerli sülalelere vermiş, batı arçasını ise doğrudan doğruya devletin eyaleti haline getirmiştir. Özellikle Cesar zamanında şehre maddi yardımlardan başka, yeni Roma kolonileri gönderilmiş ve genişleyip büyümesi sağlanmıştır (URL-24).

MS 110 yılında, Roma valisi 20 km. uzaklıktaki suyu kemerlerle şehre getirmiş, halkın sıhhati yanında dini ve fikri meselelerle de ilgilenmiştir. Doğal korunaklı limanı ile Bizans döneminde de önemini koruyan Sinop kenti Rusya steplerinden ya da Orta Anadolu'dan gelen ürünlerin boşaltma yükleme merkezi olmuştur (URL-25).

Bizans devri konusunda Sinop için bilgiler yok denecek kadar azdır. Genç Pliny'nin Trajan'a yazdığı bir mektuptan Sinop'ta çok sayıda Hristiyan'ın yaşadığı anlaşılmaktadır. İdari olarak Armeniakon ve Pontus themalarında dinsel olarak da Hellenpontos metropolitliğine bağlı olarak gösterilen Sinop'ta günümüzde harabeleri bulunan Balatlar Manastır Kilisesi'nin VI. yüzyılda yapıldığı düşünülmektedir. Bizans devrinde gittikçe askeri bir yapı kazanan Sinop'un kale içine çekildiği ve tarih boyunca gelişmiş bulunan ticaret ve kültürünün dinsel bazı olaylar nedeniyle gerilediği sanılmaktadır. Justinianos

zamanında Sinop'un kaleler, su yolları, köprüler ve kiliselerle geliştiği fakat kısa süre sonra ortaya çıkan Arap istilalarının bu gelişmeyi durdurduğu anlaşılmaktadır (URL-25).

Sinop, 3 Ekim 1214 tarihinde Selçukluların, 1461 yılında Osmanlıların hakimiyetine girmiştir (URL-24) Sinop, Cumhuriyet'in ilanından sonra yapılan idari düzenlemede sancakların kaldırılması ile il olmuştur. Merkez, Ayancık ve Boyabat ilçelerine, 1920'de Gerze, 1955'de Durağan, 1957'de Türkeli, 1961'de Erfelek ve yakın geçmişte de Saraydüzü ve Dikmen eklenerek ilçe sayısı merkezle birlikte dokuza çıkmıştır. (URL-24)

Tablo 1. Sinop Tarihçesinin Doonan'a göre kronolojisi (Doonan, 2004 sy.10-11)

Zaman dilimi	Tarihler	Büyük yerleşim alanları ve kültürel akımları
Neolitik	Takriben M.Ö.8000-4000	İnceburundaki preseramik yerleşimler (Doonan,2004, akt. Ryan ve Pittman 1997) Marmara denizinin yakınında seramik neolitik akıntıları önermiştir.
Kalkolitik	Takriben M.Ö.4000-2700	Maltepe
Erken Bronz (Tunç) Çağ	Takriben M.Ö. 2700-2000	Sinoptaki geniş yerleşim (Kocagöz) ve Samsun bölgeleri Sinop (Güllüavlu) 'tan Karnova'ya (Bulgaristan) sınırlı paralellikler, Troya (kuzeybatı Anadolu) ve Katakomp kültürü (Ukrayna)
Orta-Geç Bronz(Tunç) Çağ	Takriben M.Ö. 2000-1000	Merkez Anadolu'yla (Güllüavlu) sınırlı etkileşim, Merkez Karadeniz Anadolu'sundaki Kaşkalılar Hitit kaynaklarında bahsedilmiştir.
Demir Çağ	Takriben M.Ö. 1000-M.Ö.600	Sahil yerleşimlerinin kurulması (Köşk Höyük-Gerze, Sinop Kale kuzeybatı, Fener Aklıman) Sinop limanı ile kuzey Karadeniz (Sinop Kalesi-kuzeybatı) arasında temiz bağlantılar
Arkaik Çağ	M.Ö.700-500	Miletos ve Sinop kolonileri tarafından Sinopun Doğu Karadenizde kuruluşu .
Klasik Çağ	M.Ö.500-400	Athenalı kolonilerin Sinopta kuruluşu(430), Xenophon ve Onbinlerin Sinop/Harmene'den geçişi (400), Datames'in Sinop'u kuşatması (368) , Sinop amphoralarının Karadeniz civarına dağıtımı için seri üretimi (M.Ö.360-milattan sonralarına kadar).

Tablo 1.'in devamı.

Zaman dilimi	Tarihler	Büyük yerleşim alanları ve kültürel akımları
Hellenistik Dönem	M.Ö.400 -100	Sinop un I.Pharnaces tarafından ele geçirilmesi, Sinop'un Pontus Krallığı tarafından başkent yapılması (183), Sahil yerleşimlerinin genişlemesi (Keçioğlu-Demirci), Şehir duvarlarının genişlemesi ve güçlendirilmesi, Roma'ya karşı savaşlar (M.Ö. 1.yy başları)
Roma	M.Ö.100– M.S.300	Sinop un Luccullus tarafından fethedilmesi (M.Ö. 70), Romalı koloni "Colonia Iulia Felix" in Sinopa yerleşmesi (M.Ö. 46) , iç bölgede refah tarım alanları (Karapınar) .
Geç Roma- Erken Bizans Dönemi	M.S.400-700	Geniş tarım endüstrisi (Demirci), kenar yerleşimlerin genişlemesi (Kiraztepe), İç bölgede çok miktarda kilise inşası (Çiftlik, Gerna, Kuz,(Erfelek)).
Orta Geç Bizans Dönemi	M.S.8- 13.yüzyıllarda	Arap istilası (830-850), Karatekin önderliğinde Türk İstilas (1081), Merkez Karadeniz'in kontrolü için Bizans ve Trabzon İmparatorluğu arasındaki mücadelelerden dolayı iç bölgelerdeki yerleşimlerin azalması.
Selçuk	M.S.13.-15.Yy.	Sinop'taki şehir duvarlarının ve toplumsal binaların büyük oranda onarımı; limanın iç alanlardan izole edilmesi (Pervane Medresesi, Alaaddin Camii) .
Osmanlı	M.S.15.-20.Yy.	II. Mehmet tarafından fethedilmesi (1461) , Lepanto Savaşı sonrasında artan gemi yapımı(1570), Kazakların Sinop'u yağmalaması(1614), Rusların Sinop'u yağmalaması (1853), Şehrin ve iç bölgenin onarılması(19.yy dan sonra) .
Cumhuriyet Dönemi	1923 - Devamı	Sinopta nüfus değişimi (1920 ler), Tarım alanlarının güney sahili boyunca ilerlemesi (1920 ler ve 1950 ler) , çok miktarda yol yapımı, Erfelek'te bölge merkezinin kurulması(1961), Boztepe'de Amerika -Türkiye askeri karargahının kurulması (1960 lar-90 lar), Boztepede ve Sinop un güney sahili boyunca endüstriyel ve kenar bölgelerde genişleme (1950 ler),

4. BULGULAR:

4.1. Yeni Yapı Projelerinde Tescilli Arkeolojik Buluntu ve Koruma

4.1.1. Örneklem 1

Şekil 18. Örneklem.1 parsel konumu (URL-26)

Şekil 19. Örneklem.1 kazı sonrası (Müze raporu)

Örneklem.1; Sinop İli, Merkez Kefevi Mahallesi, III. derece arkeolojik sit sınırları içinde kalan, özel mülkiyete ait, 10 pafta 228 ada eski 164 nolu (yeni 206) parseldedir. 162 ve 164 nolu parsellere oturan üç katlı iskelet sistemli betonarme yapı ve parsellerin bitişiğinde; parsel sınırına oturan betonarme ilkokul binası bulunmaktadır. Örneklemde, üç katlı yapının arka bahçesine zemin kattaki dükkan ile beraber kullanılmak üzere, tek katlı ilave yapı projesi ele alınmaktadır.

Kurulun 14.Eylül.2016 tarih 3830 sayılı kararıyla örneklem.1 parseli III. derece arkeolojik sit alanı olarak tescil edilmiş ve KTVKYK'nun 5.Kasım.1999 gün ve 658 sayılı ilke kararındaki Koruma - Kullanma Şartları hükümlerine göre yapılaşmaya izin verilmiştir.

Ayrıca aynı kararla 228 adadaki diğer parsellerde sit sınırları içine alınmaktadır. (Kurul Arşivi).

Buluntulara ilişkin Müze Raporu şöyledir:

“ Taşınmazlarda yoğun bir şekilde kültür varlığı kalıntılarının, ince ve kaba yonulu

seramik parçalarının, alanın tamamına yayıldığı ve farklı dönem seramik parçalarının devam ettiği görülmüştür. Hafriyat kesitinde... pişmiş toprak künk görülmüş vaziyettedir. Türk Arkeoloji Dergisi'nin 1956 yılı VI-I sayısında yer alan Prof. Dr. Ekrem Akurgal'ın "Sinop Kazıları" Makalesi'nin 51. Sayfasında "Dağ Mahallesi ile Hükümet Konağı arasında kalan ve büyük ölçüde henüz iskan edilmemiş olan sahada Hellenistik Devir ve Erken Roma Çağı'na ait kalıntılar ve bu arada mozaikler ve duvar resimleriyle süslü, kolaylıkla hafredilecek ev harabeleri mevcuttur. Kefevi Mahallesi'nde yeni yapılaşma hafriyatı çalışmalarında tespit edilen ve Müdürlüğümüzce kazı çalışmaları gerçekleştirilen alanda açığa çıkarılanlar, makaleyi destekler niteliktedir. Açığa çıkarılan kalıntılar Kefevi Mahallesi'nin Antik Sinop Şehri'nin merkezi durumunda olduğunu kanıtlamaktadır." (Kurul Arşivi)

Örnekleme buluntuların 162 ve 164 nolu parselde bütünlük arz ettiğinden, bu iki parsel, yasanın 18. maddesi gereği Kurulun 26.Nisan.2017 gün 4316 sayılı kararıyla tevhid edilmesi uygun görülmüştür.

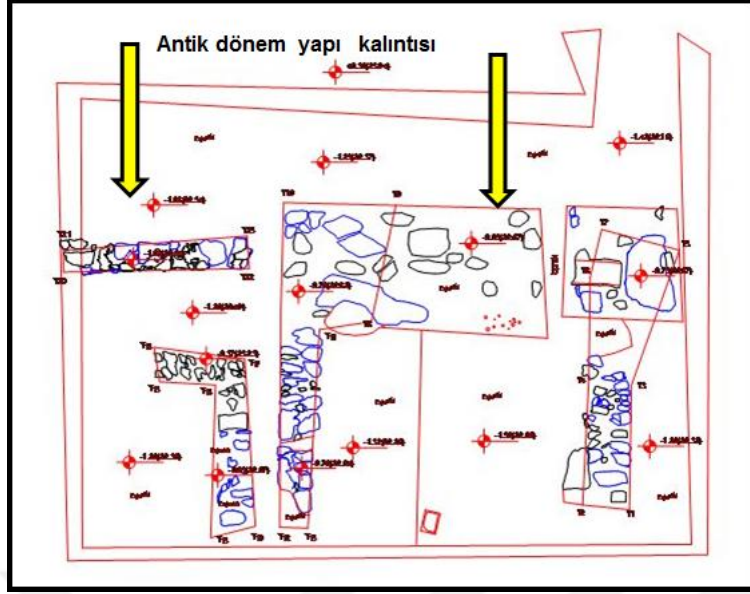
Yeni yapılanmaya ilişkin proje, Kurulun 19.Temmuz.2017 tarih 4554 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Projede, koruma uygulaması olarak buluntulardan 50 cm.lik uzaklaşmak kaydıyla betonarme perde duvarla buluntular çerçeveye alınması ve üzerine çelik taşıyıcılı temperli cam uygulaması önerilmektedir.

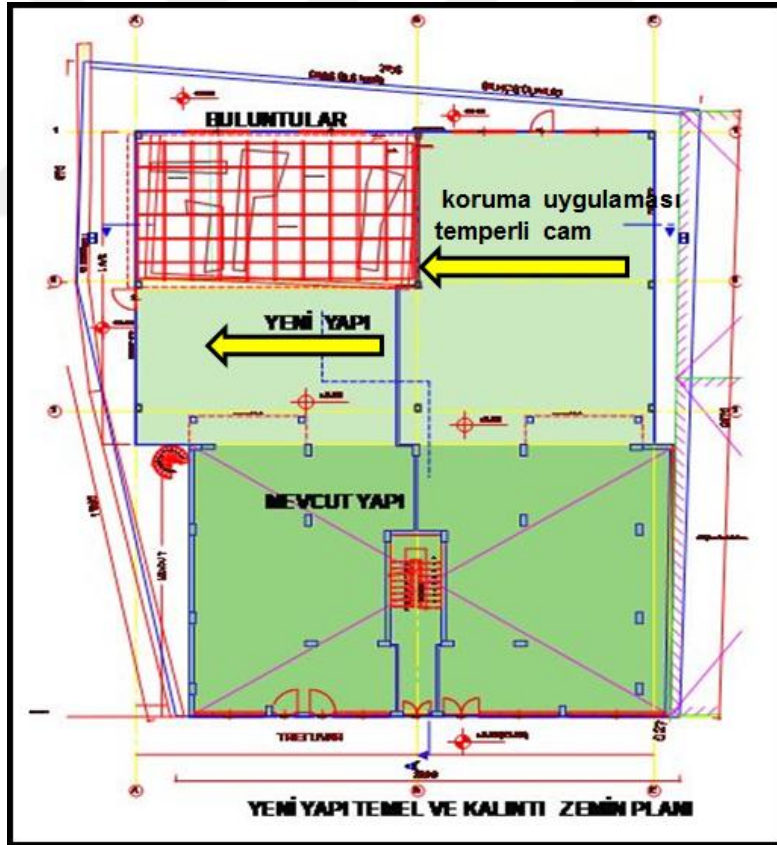
4.1.1.1.Analiz ve Değerlendirme

Parseldeki buluntular, Helenistik Devir ve Erken Roma Çağı'na ait kalıntılarındandır (Müze kazı raporu) ve mevcut betonarme binanın atıl olan arka bahçesinde bulunmuştur. İşlek olan Okullar Caddesine cephe veren dükkâna, arka bahçeyi de kullanarak ek çelik sistemli yapı yapmak, istenilmektedir.

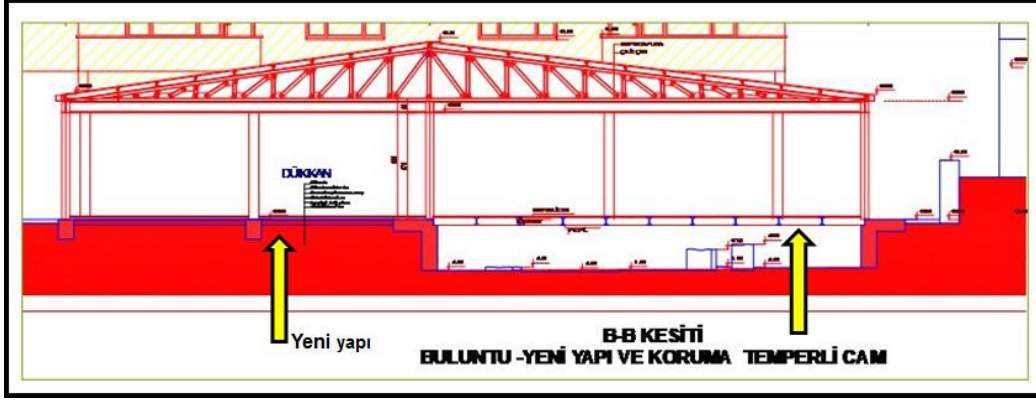
Buluntular yakın çevredeki ve 228 adada bulunan diğer buluntularla birlikte değerlendirilerek koruma uygulamasının yapılması gerektiği düşünülmektedir. Koruma uygulaması tekil parsel bazında ele alındığında, buluntular fiziksel temastan korunacak şekilde betonarme kutu içine alınarak üzeri temperli camla kapatılarak sergilenmektedir. Buluntuların iklimlendirilmesi konusuna dair herhangi bir çözüm getirmemektedir.

Şekil 20. Örneklem 1 buluntu krokisi. (Ercan, 2018)

Şekil 21. Örneklem 1 buluntu koruması -yapı ilişkisi (Ercan, 2018)

Şekil 22. Örneklem 1 buluntu -yapı ilişkisi, B-B kesiti (Ercan, 2018)

4.1.2. Örneklem 2

Şekil 23.Örneklem 2.parselin konumu

Şekil 24. Örneklem. 2 görünüm (Sel, 2018)

(URL-26)

Örneklem 2. Sinop İli Kefevi Mahallesi, özel mülkiyete ait, 228 Ada, Yeni 207 (Eski 136) parselindedir. Parsel kent meydanına oldukça yakın konumdadır.

Kurulun 14.Eylül.2016 tarih ve 3830 sayılı kararıyla III. derece arkeolojik sit alanı olarak tescillidir.

Müzenin Şubat -Nisan 2017 tarih aralığındaki kazının, 10.Nisan.2017 tarih 172 sayılı kazı raporunda; "...2 no.lu açma:1 no.lu açmanın yaklaşık 1.50 m güneyinde açılan açma 5x5 m. boyutlarındadır. Bu açmada yapılan çalışmalar sonucunda yol seviyesinden 1.78 m. derinlikte yaklaşık olarak 4.80x5.10 m. ebatlarında toprak harçlı moloz taş örgülü, her iki

yüzü düzgün yüzeyli olan antik yapı kalıntısına rastlanmıştır. Bu yapı kalıntısına 1 no.lu yapı adı verilmiştir. Bu yapının kuzeybatı köşesinin iç yüzeyi kireç ve kiremit tozu katkılı pembemsi ince bir sıva ile kaplı ve tabanı toprak zeminlidir. Yapının batısında, yapıya girişi sağlayan 1.22x0.33 m. ölçülerinde bir eşik açığa çıkarılmıştır. Eşik üzerinde ahşap kapının söve izleri görülmektedir. Açığa çıkarılan yapı kalıntısının, duvarları tahrip olmuş ve en geniş yeri 54 cm. en derin yeri 1.05 m. ölçülerindedir. Bahse konu olan antik yapının güneydoğu köşesinde yaklaşık 50 cm. derinliğinde kiremit yığını ile karşılaşmıştır. Yapılan temizleme çalışmaları neticesinde çatının çöktüğü anlaşılmıştır.

Söz konusu yapının açığa çıkartılması sırasında bulunan seramik eserlere göre (kandil, unganterium parçaları, figürin parçaları, testi ve amfora parçaları) bu yapı Geç Hellenistik-Erken Roma döneminde kullanılmış olmalıdır....

4 no.lu açma: Parselin kuzeydoğu köşesinde yer alan ve yıkılan binaya ait olan, beton kiriş ve kolonlar arası moloz taş örgülü, içi toprak dolgulu ve üstü şap betonlu dörtgen platformun bir kısmı yıkılıp buraya 5x5 ölçülerinde açma açılmıştır. Devam eden kazı çalışmaları neticesinde mozaik zemin parçalarının bulunması ve zeminin gösterdiği özellikler bu alanın mozaik kaplı olduğunu düşündürmektedir”; denilmiştir.

Parseldeki kazı sonucunda antik yapı kalıntıları açığa çıkarıldığı, kazı yapılan alanda; bronz ok uçları, sikkeler, kandiller, unganteriumlar, adak objesi, ağırlıklar, figürinler ve ayrıca çok sayıda seramik parçaları da bulunmuştur. Parseldeki en erken tarihli buluntu Arkaik Döneme ait olup alandaki bulgular ışığında parseldeki yoğunluğun Hellenistik ve Erken Roma Dönemi'ne ait olduğu ifade edilmektedir. (Kurul Arşivi)

Müzenin Şubat - Nisan 2017 tarih aralığında yaptığı kazının neticesinde çıkarılan mimari kalıntılar, Kurulun 26.Mayıs.2017 tarih ve 4434 sayılı kararıyla “korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı” olarak tescilidir.

Şekil 25. Örnekleme.2 buluntular (Sel, 2018) Şekil 26 Örnekleme 2 buluntular 2 (Sel, 2018)

Şekil 27.Örnekleme. 2 buluntular 3 (Müze raporu) Şekil 28. Örnekleme. 2 buluntular 4 (Müze raporu)

136 nolu parselde yola terk işlemi Kurulun 26.Mayıs.2017 gün 4438 sayılı kararıyla onaylanmıştır. İşlem neticesindeki parsel sınırlarına uygun imar durumuna göre hazırlanan yeni yapı projesi ve arkeolojik buluntuların rölövesi, Arkeolojik buluntuların bir kısmının, 136 nolu parselde bitişik olan 135 nolu parselde kaldığından ve buluntular bölündüğünden Kurulun 23.Ağustos.2017 tarih ve 4634 sayılı kararıyla uygun görülmemiştir.

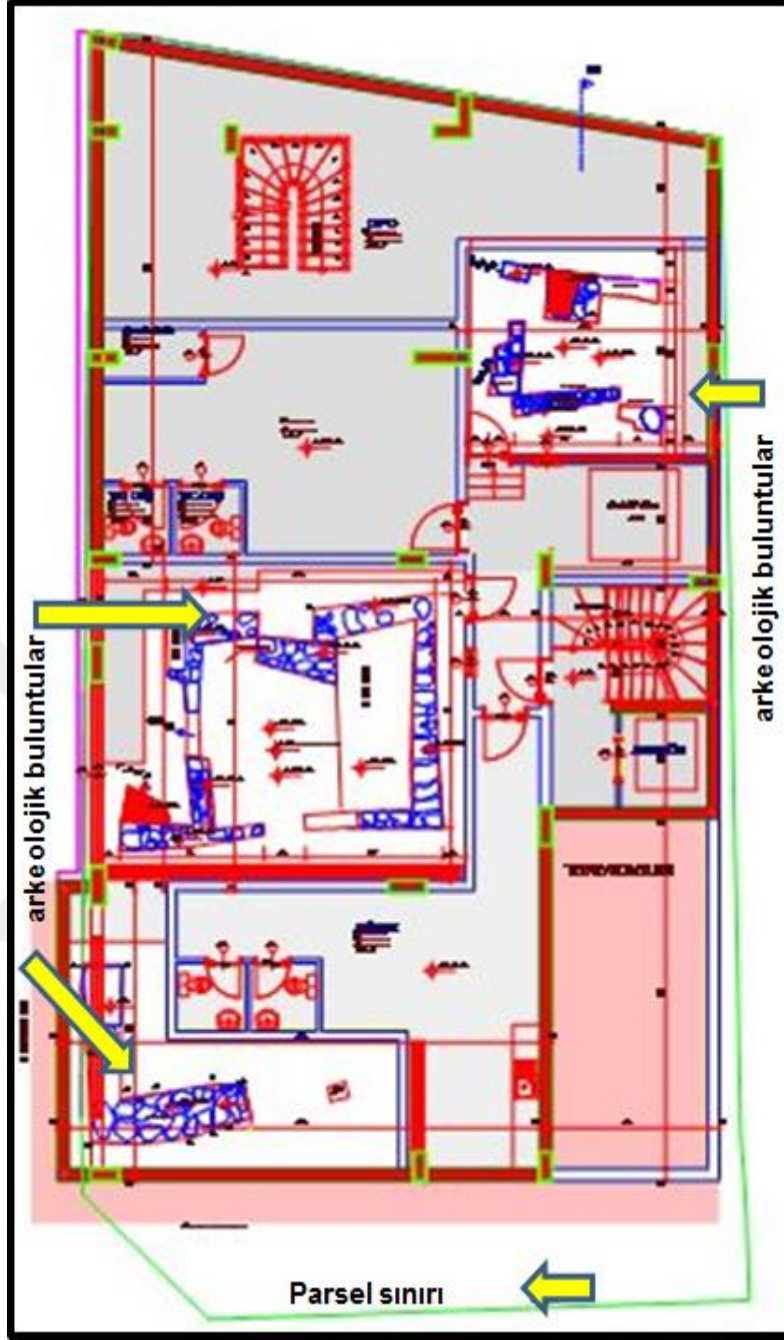
Yasanın 18. maddesine göre, arkeolojik buluntuların bütünlüğünün korunması gereklidir. Belediyesinin mülkiyetinde olan 135 nolu parsel, 136 nolu parselin sahibince, Belediyesinden satın alınarak ifraz işlemi yaptırılmıştır. Kurulun, 25.Ekim.2017 tarih 4774

sayılı kararlar da 136 ve 135 nolu parsellerin ifrazı onaylanmıştır. İfraz neticesinde, 136 ve 135 nolu parseller, yeni 207 nolu parselde dönüşmüştür.

İşlem neticesinde Belediyesince düzenlenen imar durumunda, Belediyeden satın alınan ve 136 ile ifraz edilen 135 nolu parselin tamamı terk ettirilerek imar planındaki cephe hattından farklı bir hat öngörülmektedir. İmar planında imar hattının yola sıfır olduğu halde bu hatta uyulmadığı ve yan parseldeki imar hattına uymayan binaya göre imar hattı belirlenerek, yapının kendi parselinden çektiği anlaşılmaktadır. Bu imar durumuna göre yapı kitle hattı arkeolojik buluntu üzerinde kalmaktadır.

Kurul sürecinde imar plan hattından farklı ve buluntuya sınır oluşturacak şekilde yeni bir yapı kitle hattı belirlenmiştir. Bu hatta göre düzenlenen imar durumunda parsel, B-6 (blok altı katlı) lejantlı, TİCK- 6 kullanımlı (ticaret+konut) yapı adasında kalmaktadır. Bu imar durumuna göre hazırlanan yeni yapılanma projesi, Kurulun 24.Ocak.218 gün 4974 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

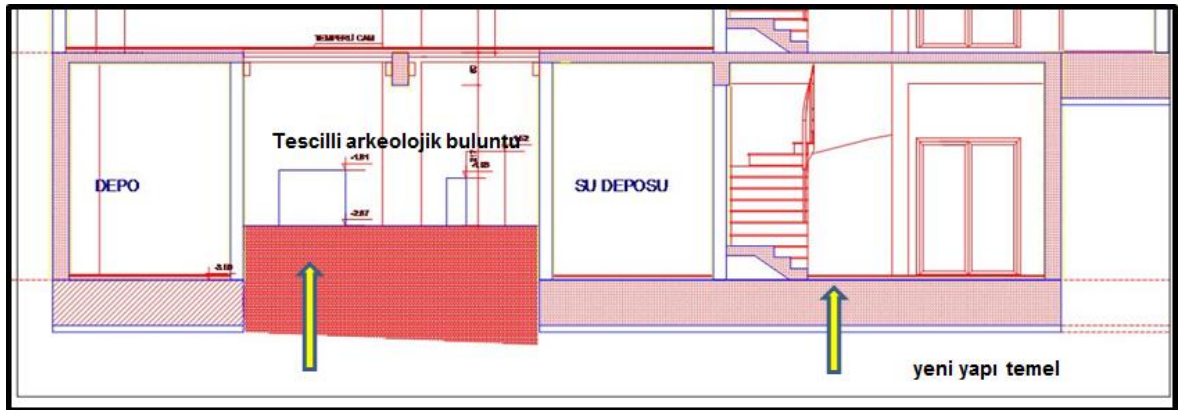
Onaylı projede tescilli buluntular bodrum kotunda kalmakta ve buluntuların olduğu alanlar ayrı mekanlar şeklinde tasarlanmaktadır. Bu mekanlarda ızgaralı havalandırma pencereleri ve zemin kat planında da bu buluntu izdüşümünün algılanması için çelik taşıyıcılı temperli cam uygulaması önerilmektedir. Parselin yola cephe veren ve buluntuya denk gelen cephelerinde ise seyir vitrinleri bulunmaktadır.

Şekil 29 Örnekleme 2 buluntu ve yapı planı (Ercan, 2018)

Şekil 30. buluntu ve yapı planı (temperli cam) (Ercan, 2018)

Şekil 31. Örneklem.2 buluntu ve yapı kesiti.2 (Ercan, 2018)

4.1.2.1. Analiz ve Değerlendirme

Parseldeki en erken tarihli buluntu Arkaik Döneme ait olup alandaki bulgular ışığında parseldeki yoğunluğun Helenistik ve Erken Roma Dönemi'ne ait olduğu anlaşılmaktadır. (Müzenin 10.Nisan.2017 tarih 172 sayılı kazı raporu)

Buluntular parsel içinde üç noktada ve farklı kotlarda yoğunlaşmaktadır. Projede tescilli buluntular bodrum kotunda kalmaktadır. Temelde bu kısımlarda yırtıklar oluşturularak buluntuyla yapı temelinin ayrılması, buluntuların olduğu alanlar ayrı mekanlar şeklinde tasarlanması ve bu mekanlarda ızgaralı havalandırma pencereleri konulması ile doğal havalandırma yapılması önerilmektedir. Buluntulara kapıyla ulaşılabilirliğin verilmesi için zemin kat planında da buluntu izdüşümüne göre çelik taşıyıcılı temperli cam uygulaması yapılması, parselin buluntuya denk yol cephelerinde ise seyir vitrinleri oluşturulması, olumlu olduğu düşünülmektedir.

Sığınak katında yer alan buluntulara yakın konumda ıslak hacim düzenlenmesi işleve bağlı bir zorunluluk olmakla birlikte olumsuz olarak değerlendirilmektedir. Koruma önerisinin sonuçları, kullanım sırasındaki verileri takip edilmelidir.

4.1.3. Örneklem 3

Şekil 32.Örneklem.3 parsel konumu Şekil 33.Örneklem.3 buluntular(Müzeraporu) (URL.26)

Örnekleme 3, Sinop ili merkez Gelincik mahallesinde, özel mülkiyete ait, tapunun 7 ada 75 parselidir. Parsel; Kurulun 19.Mart.2015 gün ve 2479 sayılı kararı ile tescil edilen III. Derece Arkeolojik Sit alanı sınırları içinde, Sinop Kale duvarları yakınında bulunmaktadır.

Söz konusu parselde 04-21.Ekim.2017 tarihlerinde Müze denetiminde kazı yapılmıştır. Kazı sonucunda hazırlanan 438 sayılı Müze raporunda “1 adet fırın, M.S.4.yy’a tarihlenen 2 adet bronz sikke,1 adet bronz olta ucu ile 1 adet pt ağırşak ve 1 adet pt tabak bulunmuştur. Buna göre Geç Roma Dönemi’ne ait olmalıdır...”

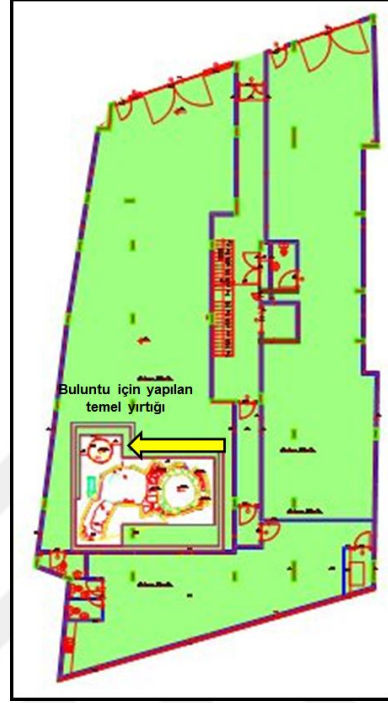
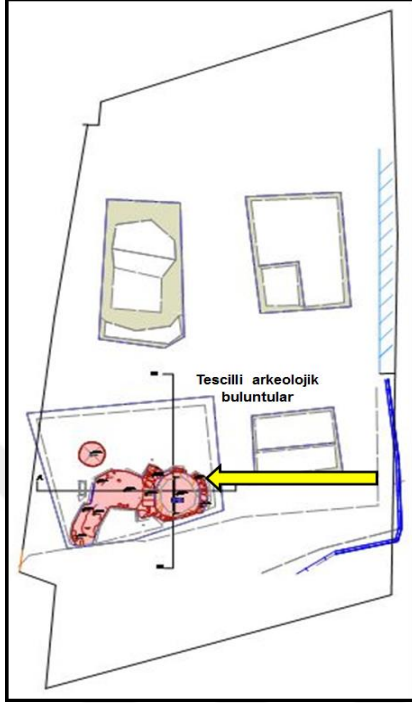
Fırının hemen güneybatı bitişiğinde duvar kalıntısı-1 vardır. Kapının iki tarafında moloz taşlarla yapılmış payandaların arası (fırın kapısı ve önü) siyah renkli kesme ada taşlarıyla örülerek kapatılmış ve fırın iptal edilerek farklı bir işlev için güney kuzey yönüne kavisli duvar-2 oluşturulmuştur. Ayrıca duvar-2 güney köşesinde bir duvar kalıntısı bulunmaktadır. Parselde bu duvar-2 kalıntısının hemen batısında ana toprak içine gömülü bir pithos alt kısmı gömülmüştür.165 cm. çapındaki pithosun fırınla bağlantılı olarak su ihtiyacını karşılamak üzere buraya konulduğu tahmin edilmektedir.

Ayrıca duvar kalıntısı-2 ile pithos arasında güneydoğu-kuzeybatı yönlü büyük oranda bozulmuş kiremit çatıklı bir çocuk mezarı ortaya çıkarılmıştır. İskeletin sadece kafası mevcut olup herhangi bir buluntuya rastlanılmamıştır.” denilmektedir. (Kurul arşivinden)

Tescil kararı olan 19.Mart.2015 gün 2479 sayılı kararla, sit alanındaki yapılaşma şartları belirlenmiş, koruma amaçlı imar planı yapılmıca kadar, “Koruma - Kullanma Şartları” olarak, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu’nun 05.Kasım.1999 gün ve 658 sayılı ilke kararındaki I. ve III. derece arkeolojik sit alanlarına ilişkin hükümlerin geçerli olduğuna karar verilmiştir. Kurulun 29.Mart.2018 gün ve 5161 sayılı kararı ile de halen yürürlükte olan “Koruma - Kullanma Şartları” bir yıl süre ile uzatılmıştır.

Kurulun 22 Kasım 2017 gün ve 4849 sayılı kararı ile adı geçen parseldeki inşaat talebi üzerine Müze Müdürlüğüne yapılan sondaj kazısı çalışmaları sonucu ortaya çıkan duvar kalıntıları ve fırın 2863 sayılı yasa kapsamında korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiş, “tescilli parselde yönelik hazırlanacak mimari projenin duvar kalıntılarını ve fırını koruyacak şekilde hazırlanarak Kurulumuza sunulmasından sonra yapılaşma konusunun değerlendirilebileceğine” şeklinde karar verilmiştir.(Kurul arşivi)

Kurulun 27.04.2018 gün ve 5273 sayılı kararı ile yeni yapılanmaya ilişkin mimari projesi onaylanmıştır. Uygulama henüz başlamamıştır.

Şekil 34 Örneklem.3 buluntu planı (Ercan, 2018) Şekil 35. Örneklem.3 buluntu planı(Ercan,2018)

Şekil 36.. Örneklem.3 buluntu (Müze raporu)

Şekil 37.Örneklem.3buluntu (Müze raporu)

4.1.3.1. Analiz ve Değerlendirme

Parseldeki buluntular Geç Roma Dönemine tarihlendirilmektedir. Yeni yapının

oturma alanı buluntuların üzerine oturmaktadır. Yeni yapının temelinde yırtık oluşturularak temel buluntudan uzaklaştırılmaktadır. Betonarme perde ile çerçevelendirilerek üzeri temperli cam ile kapatılması önerilmektedir. Öneri genel olarak olumlu düşünülmektedir. Bu alanın havalandırılmasına, yalıtımına yönelik herhangi bir öneride bulunulmamış olması olumsuz görülmektedir.

4.1.4. Örneklem 4

Şekil 38 Örneklem 4 Parselin konumu (URL-26)

Şekil 39.Örneklem.3buluntu (Müze raporu)

Şekil 40 Örneklem 4 buluntular.2 (Müze raporu)

Şekil 41.Örneklem.4 buluntular (Müze raporu)

Örneklem 4, Sinop ili, Merkez Kefevi mahallesinde, özel mülkiyete ait, tapununun 151 ada, 215 parselidir. (eski 151 ada, 196 parsel, daha da eski 462 ada, 92 parsel) I. Derece

arkeolojik sit sınırlarında olan ve kazılarına devam edilen Balatlar Yapı Topluluğuna komşu konumdadır.

Kurulun 27.Şubat.2015 gün ve 2433 sayılı kararı ile belirlenen III. Derece Arkeolojik Sit sınırları içerisinde kalmaktadır. Bu kararla, koruma amaçlı imar planı yapılarına kadar koruma kullanma şartlarında KTVKYK'nun 05.11.1999 gün ve 658 sayılı ilke kararının III. maddesinin geçerli olduğuna karar verildi.” denilmekte olup, parselde yapılaşmanın önü açılmıştır.

Müzenin 20.Nisan.2015- 15.Mayıs.2015 tarihleri arasında sondaj kazısı çalışmaları sonucunda 21.Mayıs.2015 gün 113 sayılı raporunda;

“... Buluntular: 196 parselde gerçekleştirilen kazı çalışmalarında M.Ö. 4. yy. tarihlenen ithal siyah figürlü seramik parçaları, terra kotta figürin parçaları, kandil parçaları ile Roma ve Bizans Dönemine tarihlenen pişmiş toprak amphora dip-ağız-kulp parçaları, çatı kiremit parçaları, boncuk, ağırlık, figürin başları, kase parçaları, bronz minyatür potaları, tıp aleti parçaları, aşırı korozyona uğramış mekanik temizliği henüz yapılamamış 12 adet sikke, kemer tokası, ok ucu, fibula parçası, yüzük, spatula, cam, kemik, deniz kabuğu, taş akik boncuk ve yüzük kaşları, taş sütun kaidesi ve taş adak objesi, buğday değirmeni bulunmuştur.

Müze Müdürlüğü uzmanlarınca yapılan sondaj çalışmaları sırasında tespit edilen 4 dönemsel yapı evresi, yapı kalıntılarının olması, anıtsal duvar kalıntıları ve pişmiş toprak su künklerinin yan parsellere de devam ettiğinden , 462 ada,1 ve 2 parsellerinde III. Derece Arkeolojik Sit Alanı olarak tescil edilmesi uygun olacaktır....

Parselde yıkılan eski konutun betondan ve moloz taştan yapılmış lağım ve fosseptik çukurlarının yeni dönem yapısı olması ve bu alanda herhangi bir arkeolojik veriye ulaşılamadığından lağım ve fosseptik çukurlarının kaldırılması uygun olacaktır.

Yeni yapılaşma talebi bulunan III. Derece Arkeolojik Sit Alanı içerisinde yer alan 196 parseldeki (eski 462 ada 92 parsel) kazı çalışması, mal sahibinin sağladığı maddi olanaklar ölçüsünde gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle parseldeki kazı çalışmalarında açmaların bir kısmında tüm tabakalar tespit edilememiş, ortaya çıkarılan kalıntılar doğrultusunda değerlendirme yapılamamıştır.” Aynı raporda, su kanalının ise Geç Osmanlı Dönemine ait

olduğu bildirilmektedir.

Yapılaşma talebi Kurulunun 06.Temmuz.2015 gün ve 2710 sayılı kararı ile uygun görülmemiş ve parsel üzerindeki kalıntılar, buluntular korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı tescil edilmiştir. Parsel üzerindeki duvar kalıntıları ve pişmiş toprak su künklerinin devam ettiği anlaşıldığından yola terk talebi, Kurulun 06.Temmuz.2015 gün ve 2711 sayılı kararıyla uygun görülmemiştir.

Kurulun 09.Ekim.2015 gün ve 2953 sayılı kararında “...Müze müdürlüğü uzmanlarınca yapılan sondaj çalışmaları sırasında tespit edilen 4 dönemsel yapı evresi, yapı kalıntılarının olması, anıtsal duvar kalıntıları ve pişmiş toprak su künklerinin yan parsellere doğru devam ettiği anlaşıldığından, kalıntıların parselin tamamına yakınına yayıldığı bitişik ve komşu parsellerde de yayılım gösterdiği, yeni yapılanmanın temeli kalıntılara zarar vermeden oluşturulamayacağı anlaşıldığından ve koruma kuramına aykırı olduğundan, yapılaşma talebinin uygun olmadığına, 06.Temmuz.2015 tarih ve 2710 sayılı kararımızın geçerli olduğuna karar verildi.” denilmektedir (Kurul arşivinden).

Kurulun 06.Temmuz.2015 gün 2711 sayılı kararıyla red edilen yola terk işlemi, aynı Kurulun 08.Haziran.2016 gün ve 3501 sayılı kararı ile yola terki uygun bulunmuş ve yeni yapılaşma için parseldeki yapı kalıntılarına ait hazırlanacak röleve projesinin Kurula sunulması istenilmiştir.

Şekil 42. Örnekleme.3 buluntular.2
(Müze raporu)

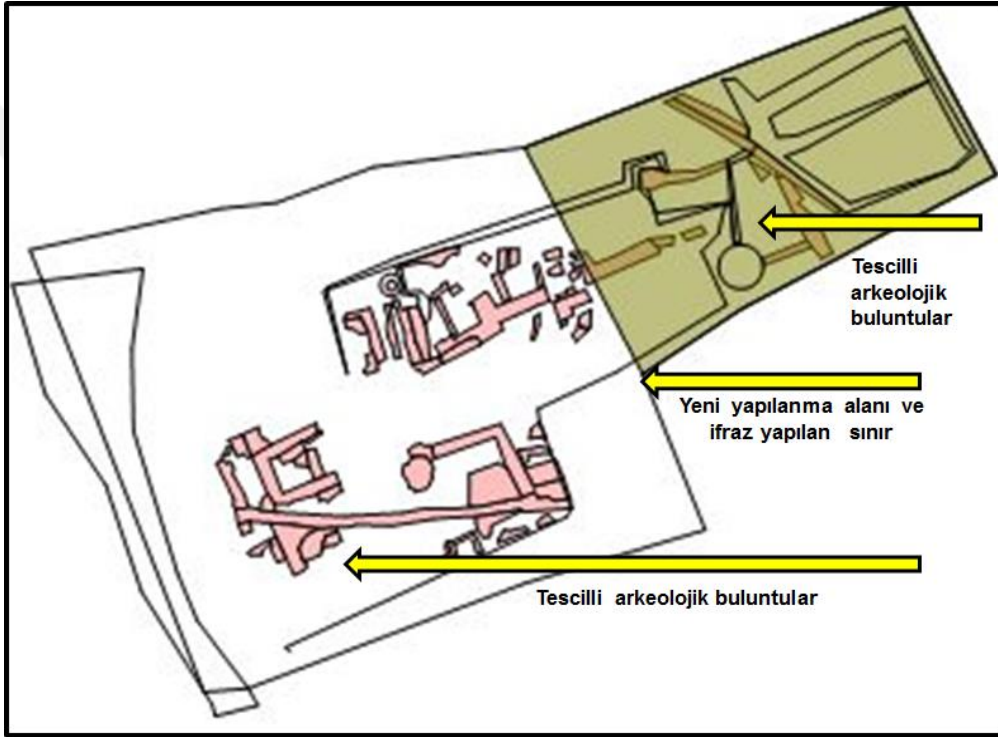
Şekil 43. Örnekleme 3'deki buluntu
(Müze raporu)

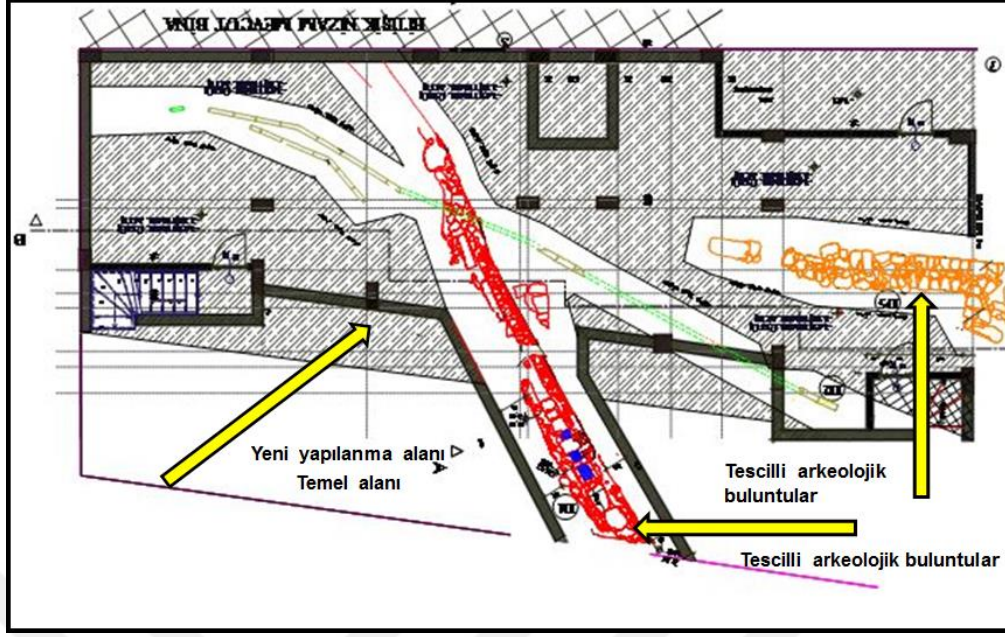
Şekil 44. Örneklem.4 küçük buluntular.2 (Müze raporu)

Şekil 45. Örneklem 4 küçük buluntu (Müze raporu)

Şekil 46 Örneklem 4 buluntuların krokisi(Kırmızıgül, 2018)

Şekil 47. Örneklem 4. buluntular ve ifraz öncesi parsel planı .(Kırmızıgül, 2018)

Kurulun 01.Eylül.2016 gün ve 3711 sayılı kararıyla parselin (12 pafta, 151 ada, 196 nolu parsel) ifrazı ve yola terki onaylanmıştır ve dolayısıyla kalıntılarda bölünmüştür. Yasanın 18. Maddesinde “tescilli kalıntıların bütünlüğünü bozacak şekilde ifraz ve tevhid yapılmaz” hükmü bulunmaktadır.

Elde edilen yeni parselin imar durumunda; parsel konut bölgesinde kalmaktadır ve bitişik nizam 4 kat izinli olarak saçak seviyesi 12,50 m.,verilmektedir. Projesi Kurulun 23.Şubat.2017 gün 4139 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Çağdaş yapı iskan izni için Mart.2018 tarihinde başvuruda bulunulmuştur. İncelemeler neticesinde, koruma uygulaması Müze raporunda belirtilmektedir. Oturma izni için 02.04.2018 tarihli düzenlenen Müze raporunda; “...tescillenen duvar, su kanalı ve su künklerinin üzerinin ızgara planlı temperli cam ile kapatılmış ve bu alan üç ayrı demir kapıdan giriş yapıldığı görülmüştür Tescillenen bu kalıntıların temizliği yapıp, üzerleri ızgara planlı, demir iskeletli temperli cam ile kapatılmıştır. Bu temperli camla kapatılan tescilli taşınmaz kültür varlıklarının iklimlendirilmesi temperli camların kenarlarına delik açılarak sağlanmış olup terlemenin kısmen de olsa önlendiği görülmüştür...tescillenen duvar kalıntısının doğu uç kısmının taşlarını yerinden düştüğü ve sonradan yerine konulduğu görülmüştür.....” ifade edilmektedir....”(Kurul arşivi)

4.1.4.1. Analiz ve Değerlendirme

Parselde yapılan kazı çalışmalarında, M.Ö. 4. yy. tarihlenen ithal siyah figürlü seramik parçaları, terra kotta figürin parçaları, kandil parçaları ile Roma ve Bizans dönemine ait buluntuların olduğu ve su kanalının ise Geç Osmanlı Dönemine ait olduğu bildirilmektedir. (21.05.2015 gün 113 sayılı Müze kazı raporu)

Çağdaş yapı projesinde, korunan –kaldırılan buluntuların ayrımı, koruma uygulamasının buluntularla ilişkisi tam olarak anlaşılmamaktadır. Uygulama sonrasında, buluntular yapı girişine yapılan temperli cam uygulamasının altındadır ve buradan izlenebilmektedir.

Parsele ilişkin kurul kararları ise kronolojik olarak:

- 27.Şubat.2015 gün 2433 sayılı, III. Drece Arkeolojik sit tescil kararı
- 06.Temmuz.2015 gün 2710 sayılı, buluntuların tescillenmesi; yeni yapılanmanın uygun olmadığına ve yapılaşmaya uygun olmadığından projenin reddi kararı
- 06.Temmuz.2015 gün 2711 sayılı, duvar kalıntıları ve pişmiş toprak su künklerinin devam ettiği anlaşıldığından yola terkin uygun olmadığından reddi kararı
- 09.Ekim.2015 gün 2953 sayılı, parselde 4 dönemsel yapı evresi, yapı kalıntılarının olması, anıtsal duvar kalıntıları ve pişmiş toprak su künklerinin yan parsellere doğru devam ettiği anlaşıldığından, kalıntıların parselin tamamına yakınına yayıldığı bitişik ve komşu parsellerde de yayılım gösterdiği, yeni yapılanmanın temeli kalıntılara zarar vermeden oluşturulamayacağı anlaşıldığından ve koruma kuramına aykırı olduğundan, 06.07.2015 tarih ve 2710 sayılı kararımızın geçerli ve yapılaşma reddi kararı
- 01.Eylül.2016 gün 3711 sayılı, ifraz ve yola terkinin onaylanarak parselin bölündüğü ve yapılaşma izni verilen karar,
- 23.Şubat.2017 gün 4139 sayılı, yeni yapılaşma projesinin onayladığı karardır.

2863 sayılı yasanın 18. maddesi gereğinde “Korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı parselleri, taşınmaz kültür varlıklarının mahiyetine tesir edecek şekil ve surette ayrılamaz ve

birleştirilemez.” denilmektedir.

Kurul kararlarının kronolojik olarak sıralandığında, kesinlikle yapılaşmaya açılmaması gereken, tescilli anıtsal Balatlar Kilisesinin (I.derecede arkeolojik sit alanı ve kazısı devam etmekte) hemen yanında bulunan ve çevre parsellere doğru devam eden kalıntı bulunmasına rağmen parsel parçalanarak yeni yapılaşma projesi onaylanmıştır.

Yapılaşmaya, kararların kronolojik değerlendirildiğinde, mevzuat yetkisi kullanılarak açılması, koruma ilkeleriyle, yasanın 18. maddesi ve Kurul alışma yönetmeliğinin 8. Maddesine dikkate alınmadan buluntunun bütünlüğünün bozularak parçalanması, olumsuz değerlendirilmektedir. Konu tartışma konusu olarak akademik platforma sunulmaktadır. Bütünlüğü kaybedilerek geçmişin izlerinin silinmesine neden olunduğu düşünölmektedir. Ayrıca buluntuların Balatların devamı olma niteliği, açılmayan yapı katmanlarının olması değerlendirilememiştir. Tüm yapı katmanlarına ilişkin yeterli veri elde edilmeden; Kurul kararıyla yeni yapı yapılmıştır. İşte bu noktada koruma uygulamasının değerlendirilmesi konusu farklı bir düzlemde tartışma olarak ele alınmalıdır.

Kurulun ifrazı onaylayan kararıyla (01.09.2016 ün 3731 sayılı) parçalanen parselde uygulanan yeni yapının altında kalan birkaç parça tescilli buluntulara yönelik önlemin değerlendirilmesi: uygulamada temperli camda delikler açılarak sağlanan hava akışı, böcek, haşare vb. de beraberinde taşıyacağı düşünölmektedir. Buluntunun sergilenmesi için alanın ziyaret edilebilirlik durumu da tartışmalı bir konu olarak değerlendirilmektedir.

Oturma izni için, Müzenin 02.04.2018 tarihli düzenlenen raporunun sonunda “...Ancak bundan sonra, yeni inşaat yapılacak alanlardaki tescilli, kalıntılara inşai faaliyetler esansında zarar görmemesi için, temel çalışmasına başlanmadan önce tescilli kalıntılara temas etmeden, kalıntıların ahşap kalıplara kapatılarak muhafaza altına alınması gerekmektedir. Böylelikle tescillenen kalıntılar inşaat faaliyetleri sırasında oluşacak muhtemel dış etkenlerden korunmuş olacaktır.” (Kurul arşivi) önerisi önem arz etmektedir.

Aynı raporda ifade edilen durum “ 2 nolu sondajda yer alan ve tescillenen duvar kalıntısının doğu uç kısmının taşlarını yerinden düştüğü ve sonradan yerine konulduğu görölmüştür...” (Kurul arşivi) tespiti, uygulama öncesi korumanın alınması gerekliliğini açıklar niteliktedir.

Şekil 48. Örnekleme 4. buluntu koruma uygulama sonrası 1 (Sel, 2018)

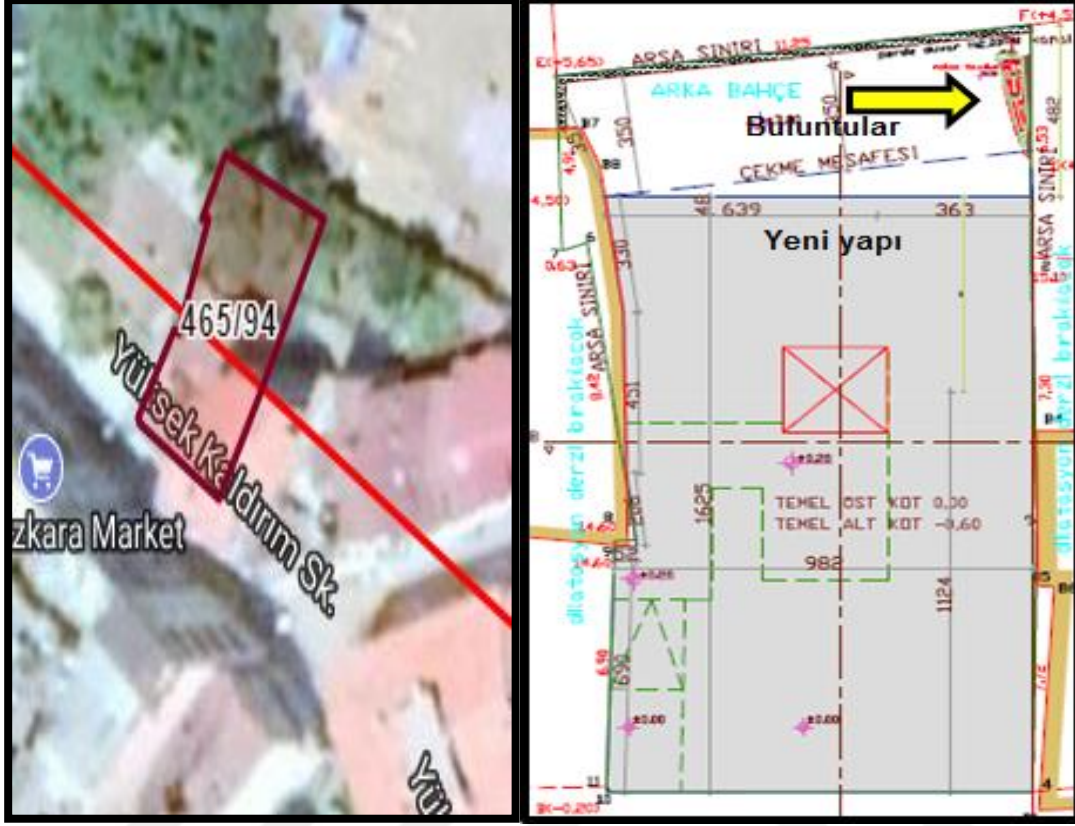

Şekil 49. Örnekleme 4 buluntu koruma uygulama sonrası 2. (Müze raporu)

Şekil 50. Örnekleme 4 buluntu koruma uygulama sonrası 3 (Sel, 2018)

4.1.5. Örneklem 5

Şekil 51. Örneklem 5. parsel konumu (URL-26) Şekil 52. Örneklem 4. küçük buluntular (Sarabil, 2018)

Örneklem 5, Sinop İli Merkez Kefevi mahallesinde, özel mülkiyete ait, tapununun 12 pafta 465 ada 94 parselidir. Parsel herhangi bir sit alanı sınırları içinde kalmamaktadır. Bununla birlikte Kurulunun (151 ada,215 parsel (eski 196)) ve çevresine ilişkin kararı olan 27.Şubat.2015 gün 2433 sayılı kararı ile III. Derece Arkeolojik Sit alanı olarak tescil edilen, Savaş Aralığı Sokak ile Yüksek Kaldırım Sokak arasındaki alanın, hemen yakınında bulunmaktadır örneklem. Söz konusu parsel imar planında B-5 nizamlı yapı adasındadır.

Yeni yapılanma talebi üzerine parselde, Müze Denetiminde, 04.-12.Aralık.2017 tarihleri arasında kazı yapılmıştır. Kazıda buluntular çıkmıştır. Müze Müdürlüğünün 20.Aralık.2017 gün 518 sayılı kazı raporunda; "...Parselin doğu köşesinde 151 Ada, 217 parselde açığa çıkartılan su kanalının 300 cm uzunluğunda 50 cm genişliğindeki devam eden kısmı açığa çıkartılmıştır. Kanalın iç kısmı 16 cm derinliğinde 15 cm genişliğinde olup iç kısmı horasan harçla sıvalıdır. Kanalın üst taşları korunamamış olup, kanal doğu parselde

doğru devam etmektedir. Parselin kuzey ve kuzeydoğu tarafında 250x900 cm alanda yapılan kazıda üç adet sikke, bir adet kandil ve Oryantalizan Döneme ait kap parçası açığa çıkartılmıştır.”

“Kazı çalışmaları sonuncu mimari olarak değerlendirildiğinde parselin kuzeydoğu kısmında 151 ada, 217 parselde açığa çıkartılan su kanalının devamı bulunmuştur. Seramik buluntularına göre, parselde en erken kullanım Oryantalizan Dönem de gerçekleşmiştir. Geç Roma Dönemi kandillerin ve seramik parçalarının bulunması Geç Roma Döneminde parselin kullanımı yoğunlaştığını göstermektedir. Yüzeide bulunan seramik parçalarına göre Geç Osmanlı dönemine kadar kullanıldığı göstermektedir.” ifade edilmektedir. (Kurul arşivi).

Buluntular, Kurulun 29.Mart.2018 gün 5150 sayılı kararıyla “korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı” olarak tescillenmiştir. Aynı toplantıda, Kurulun 29.Mart.2018 gün 5159 sayılı kararıyla yeni yapılanmaya ilişkin projesi onaylanmıştır.

Projede, tescilli su kanalı yapının temel sınırları dışında kalmakta olup dışarıda yüksekliği 60 cm. lik perde duvarla çevrelenmiş ve üzerine 3/30 luk kutu profilli temperli cam uygulaması yapılmıştır.

Şekil 53 Örnekleme 5. buluntular. 1 (Müze raporu)

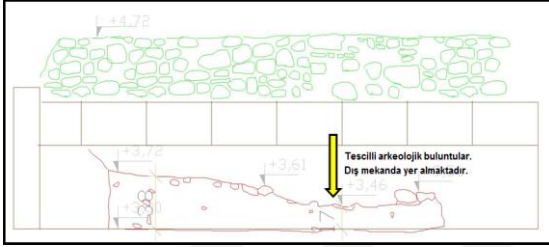
Şekil 54 Örnekleme.5 buluntular 2 (Müze raporu)

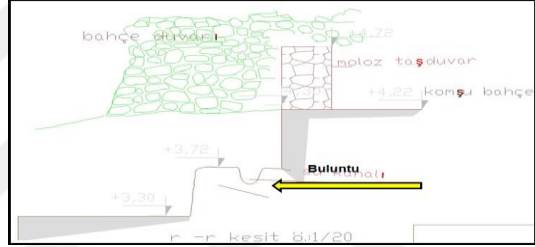
Şekil 55. Örnekleme.5 buluntular.3 (Müze raporu)

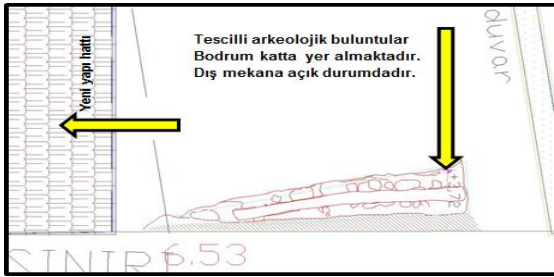
Şekil 56. Örnekleme.5 küçük buluntular (Müze raporu)

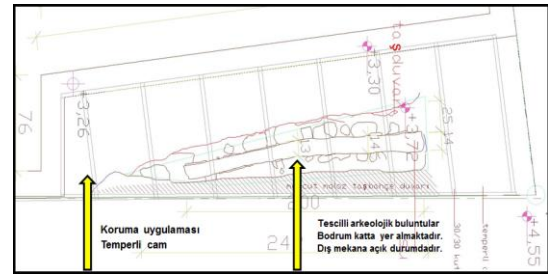
Şekil 57. Örnekleme.5 buluntu kesiti.1 (Sarabil, 2018)

Şekil 58 Örnekleme.5 buluntu kesiti.2. (Sarabil, 2018)

Şekil 59. Örnekleme.5 buluntu plan (Sarabil, 2018)

Şekil 60. Örnekleme.5 buluntu koruması planı (Sarabil, 2018)

Şekil 61. Örnekleme.5 yeni yapı dışında buluntu koruması cephe (Sarabil, 2018)

4.1.5.1. Analiz ve Değerlendirme

Parselde en erken kullanım Oryantalizan Dönem de gerçekleşmiştir. Geç Roma Döneminden, Geç Osmanlı Dönemine kadar kullanılmıştır. Mimari kalıntı olarak çıkan duvar parçası tekil olarak korunmaya alınmış ve etrafına betonarme perde duvar üzerine temperli camla koruma önerilmektedir. Sokaktan geçen insan gözü ölçeğinde koruma kutusunun içindeki buluntunun algılanmasının olanaklı olmadığı düşünülmektedir. yeni yapıdan bağımsız olan betonarme kutuya ilişkin, iklim koşullarına yönelik bir öneri bulunmamaktadır.

4.1.6. Örnekleme 6

Şekil 62 Örnekleme.6. parselin konumu (URL-26)

Şekil 63 Örnekleme.6 kazı sonuçları 1.(Müze raporu)

Örneklem 6, Sinop ili merkez İncedayı (Kefevi) mahallesinde, özel mülkiyete ait, tapunun 12 pafta 31 ada 6 nolu parselidir. Mevcudunda iki katlı betonarme yapı bulunmaktadır. Antik yapı ve nekropol buluntuların yoğun olarak çıkarıldığı bir bölgededir.

Kurulun 02.Haziran.2012 gün 2659 sayılı kararıyla temel hafriyatlarının Müze denetiminde yapılması öngörülen alan sınırları içinde kalan parselde, temel hafriyatında antik kalıntıların çıkması üzerine kazı yapılmıştır. Müzenin 28.Aralık.2015 gün 384 sayılı kazı raporunda “alanda, 3 adet pişmiş toprak ağırlık, 3 tanesi bronz olmak üzere toplam dört adet sikke, 5 adet figürün,4 adet figürün başı,1 adet balık tabağı, 2 adet oinochoe, 2 adet amphora (sadece üst kısmı), 1 adet armudi formlu pişmiş toprak kolye ucu ve 1 adet bronz obje bulunmuştur. Ayrıca; özellikle 1 ve 2 no.lu duvar arasındaki alanda çok sayıda pişmiş toprak seramik parçaları, mühürlü amphora kulpları, figürün parçaları ve mask bulunmuştur....açığa çıkartılan duvar kalıntılarının ve bulgularının Geç Roma Dönemi'ne ait olduğu kanaati oluşmuştur.“ ifade edilmektedir.(Müze raporu)

Şekil 64. Örneklem.6 küçük buluntular 1
(Müze raporu)

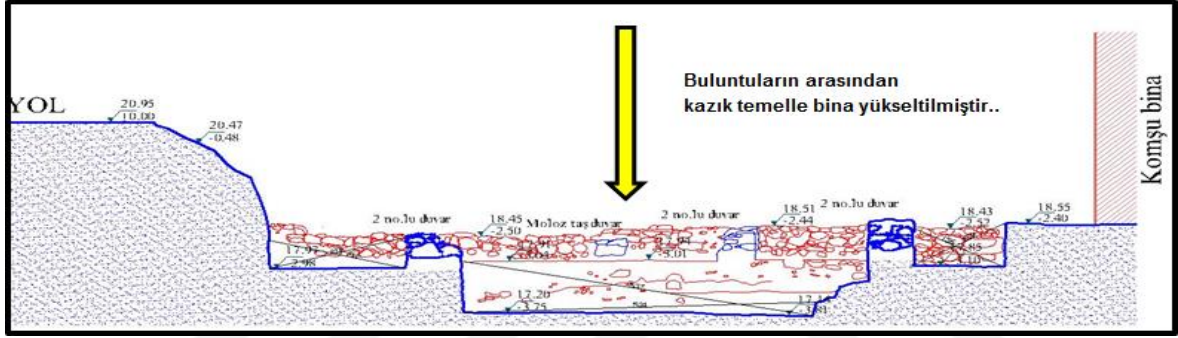
Şekil 65. Örneklem.6 küçük buluntular.2
(Müze raporu)

Şekil 66. Örneklem.6 küçük buluntular
3.(Müze raporu)

Şekil 67 Örneklem.6 küçük buluntular
4.(Müze raporu)

Şekil 68. Örneklem.6 buluntu rölöve kesiti (Kırmızıgül, 2018)

Şekil 69 Örneklem.6 küçük buluntular
5.(Müze raporu)

Şekil 70 Örneklem.6 küçük buluntular 6
(Müze raporu)

Şekil 71. Örneklem 6.kazı sonrası 2.(Müze raporu)

Şekil 72. Örneklem 6. kazı sonrası.3 (Müze raporu)

Şekil 73 Örneklem.6 kazı sonrası.4 (Müze raporu)

Şekil 74 Örneklem.6 kazı sonrası.5 (Müze raporu)

Buluntular Kurulun 17.Şubat.2016 gün 3216 sayılı kararıyla antik yapı kalıntılarını taşınmaz kültür varlığı olarak tescillidir. Aynı kararda önerilen yeni yapılanma projesinin kalıntılara zarar vermeden uygulanamayacağından ve teşhire yönelik önerileri içermediğinden uygun olmadığı belirtilmiştir. Parselin imar durumu B-5 yapı nizamı ve 15.50 m. saçak seviyesi tanımlanmıştır.

Kurulun 08.Haziran.2016 gün 3498 sayılı ve 18.Ocak.2017 gün 4033 sayılı kararlarıyla “yeni yapılanma projesinin kalıntılara zarar vermeden uygulanamayacağından ve teşhire yönelik önerileri içermediğinden uygun olmadığı belirtilmiştir.”

06.Haziran.2017 tarih 318 sayılı Kurul raportör raporunda ; “...yeni yapılanma projesinde 5 katlı yeni yapı külesi tescilli yapı kalıntısının üzerinde kalacak şekilde

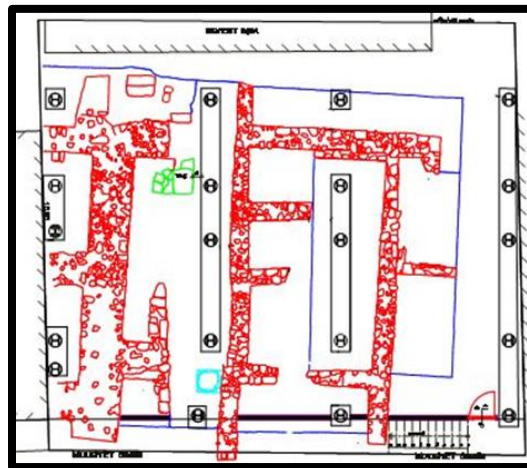
çözümlemeye çalışılmıştır. Önerilen betonarme statik projenin yapı kalıntılarına zarar verip vermeyeceği yönünden açıklayıcı bir statik değerlendirme raporu yoktur. Yapı kalıntıları 80 cm. yüksekliğinde radye temel (?) içinde kalacak şekilde üzeri temperli camla kaplanarak bir yeni yapı projesi önerilmiştir...” şeklinde proje değerlendirilmiştir.(Kurul arşivi)

06.06.2017 tarihli raportör raporunda değerlendirilen yapılanma ve rölöve projesi, raporda verilen açıklamaya ve aynı Kurulun üç red kararına karşın; yeni yapılanma projesi Kurulun 20.Haziran.2017 gün 4525 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

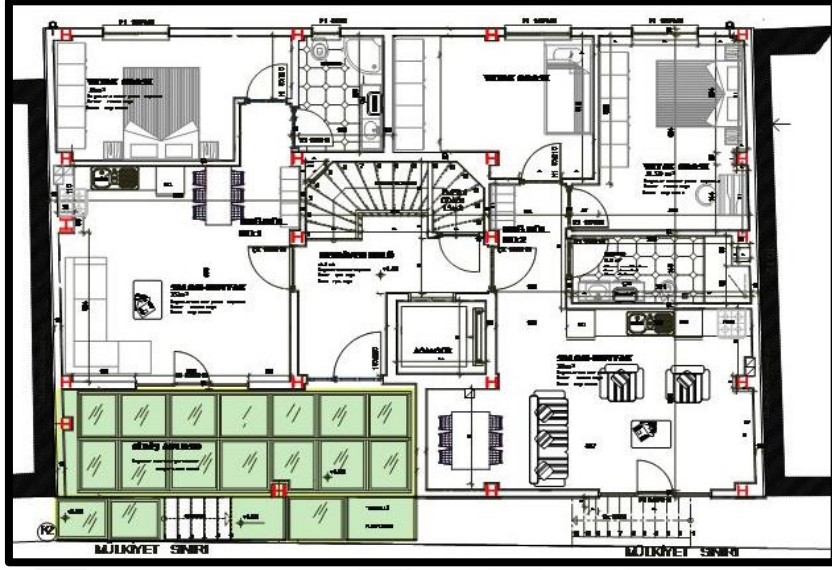
4.1.6.1. Analiz ve Değerlendirme

Kalıntılar Müze raporuna göre Geç Roma dönemine aittir. Yeni yapı projesinde buluntuların arasına da olmak üzere birçok kazık çakılması; kazık temel uygulaması üzerine H çelik taşıyıcılı çelik iskeletli yapı önerilmektedir. Buluntuların arasına atılan temellerin sarsıntı vb. nedenlerle vereceği tahribata ilişkin; sistemin çalışmasına ilişkin veriler bulunmamaktadır.

Öneri sistem sonucunda buluntularda hasar olması muhtemeldir. Uygulama süreci sonunda, teşhir edilebilecek buluntu kalırsa, bodrum katı açıkta bırakılarak teşhire açılmaktadır. Burada birikecek suyun nasıl tahliye edileceği, bu alana ziyaretçilerin nasıl ulaşılacağı gibi birçok sorunu barındıran projenin, buluntuların korunmasına yönelik bilgileri içermediği anlaşılmaktadır.

Şekil 75 Örneklem.6 buluntu arasında fore kazık temel krokisi
(Kırmızıgül,2018)

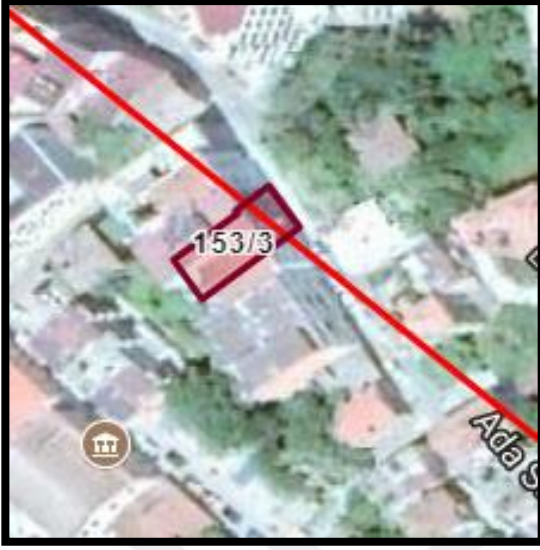

Şekil 76 Örneklem. 6 yeni yapı zemin kat planı (Kırmızıgül, 2018)

Şekil 77. Örneklem 6. yeni yapı B-B kesiti, buluntu açığta (Kırmızıgül, 2018)

4.1.7. Örneklem 7

Şekil 78. Örneklem 7. parsel konumu (URL-26)

Şekil 79. Örneklem.7 buluntu.1 (Müze raporu)

Örneklem 7, Sinop ili Merkez, Yeni mahallesinde kentsel sit alanı sınırları dışında olan, özel mülkiyete ait, tapunun 153 ada 3 parselidir. Parsel, tescilli yapıya cephe verir konumda olup Kurulun 28.Haziran.2013 gün 1157 sayılı kararıyla belirlenen “tescilli yapının koruma alanı” sınırları içinde kalmaktadır.

Tescilli yapı koruma alanında kaldığından kazı öncesi hazırlanan yeni yapılanma projesi, Kurulun 26.Aralık.2014 gün 2276 sayılı kararıyla onaylanmıştır. Bu projeye esas imar durumunda göre yapılaşma şartı, B-4 nizamlı ve 12.50 saçak seviyesidir.

Kurulun “temel hafriyatlarının Müze denetiminde yapılması gerektiğine” kararına istinaden 02 -14.Kasım.2015 tarihleri arasında kazı yapılmıştır. Müzenin 24.Kasım.2015 gün 330 sayılı kazı raporunda ; “...Alanda, tespit edilen duvarın uzandığı yönünün ve yüksekliğinin belirlenebilmesi amacıyla parselin merkezinde yer alan asansör boşluğunda çalışmalara başlanmıştır.

2X2 metre ebatlarında açılan söz konusu asansör boşluğunda başlatılan kazılar esnasında; toprak üst seviyesinden 1,5 metre derinlikte Kuzeybatı-Güneydoğu doğrultulu 6,10 metre uzunlukta ve 95 cm genişlikte bir duvar tespit edilmiştir. Duvarın yüksekliği 1,50 metre olarak ölçülmüştür. Kireç harçlı moloz taş örgülü duvarın kuzeydoğu yüzü horasan harçlarıyla ince olarak sıvanmış olup güney batı yüzünde sıva mevcut değildir. Duvarın

kuzeydoğu yüzündeki sıvalar üst bölümde olup 1,25 metrenin altındaki bölümde mevcut değildir.

Sıvasız olan güneybatı yüzü yapının iç duvarını oluşturmaktadır. Bu duvarın güneydoğu ucundan güneybatıya doğru 125 cm uzunluğunda, ölçülebilen 35 cm genişliğinde, 80 cm yüksekliğinde duvar yer almaktadır. Aynı duvarın kuzeybatı ucundan güneybatıya doğru 110 cm uzunluğunda, 60 cm kalınlığında, 150 cm yüksekliğinde bir duvar ile dönüş yaptığı görülmüştür. Bu duvarın 50 cm güneydoğusunda 105 cm uzunluğunda, 40 cm genişliğinde tek sıra moloz taştan toprak harç ile örülü, basit bir duvar daha uzanmaktadır. Duvarların uzantılarının tespiti, yan parsellerdeki binaların güvenliği açısından yapılamamıştır.

Toprak üst seviyesinde ve ana duvarın güneydoğu köşesinde doğu-batı konumlu basit toprak tipinde mezar açığa çıkartılmıştır. Mezar temizleme çalışmaları esnasında mezarı tarihlemeye yardımcı olabilecek hiçbir buluntu ile karşılaşılmamıştır.

Kazı çalışmaları sonucunda bulunan bronz roma sikkeleri ile çok sayıda pişmiş toprak pithos, amphora, balık tabağı, şamdan, kantharos, pişmiş toprak tava, günlük kullanım kap parçaları Klasik Dönemden Geç Roma Dönemine kadar uzun bir zaman periyodunu kapsamaktadır.” denilmektedir (Kurul arşivinden).

Temel hafriyatı sırasında açığa çıkan yapı kalıntıları Kurulun 17.Aralık.2015 tarih 3092 sayılı kararı ile tescil edilmiştir.

Söz konusu parsel, Kurulun 07.Mayıs.2016 tarih ve 3462 sayılı kararı ile III. Derece Arkeolojik Sit olarak tescillenmiştir. Alanda koruma amaçlı imar planı yapılıncaya kadar Koruma - Kullanma Şartları olarak KTVKYK'nın 05.Kasım.1999 gün ve 658 sayılı ilke kararının III. maddesinin geçerli olduğuna karar verilmiştir. Aynı Kurulu toplantısında; Kurulun 07.Mayıs.2016 gün ve 3463 sayılı kararla üzerindeki kalıntıların işlendiği ve teşhirinin sağlandığı yeni yapılanma tadilat projeleri onaylanmıştır. İkinci tadilat projesi ise Kurulun 25.Ekim.2017 gün ve 4769 sayılı kararı ile uygun bulunmuştur.

Şekil 80. Örneklem.7 buluntu.2 (Müze raporu)

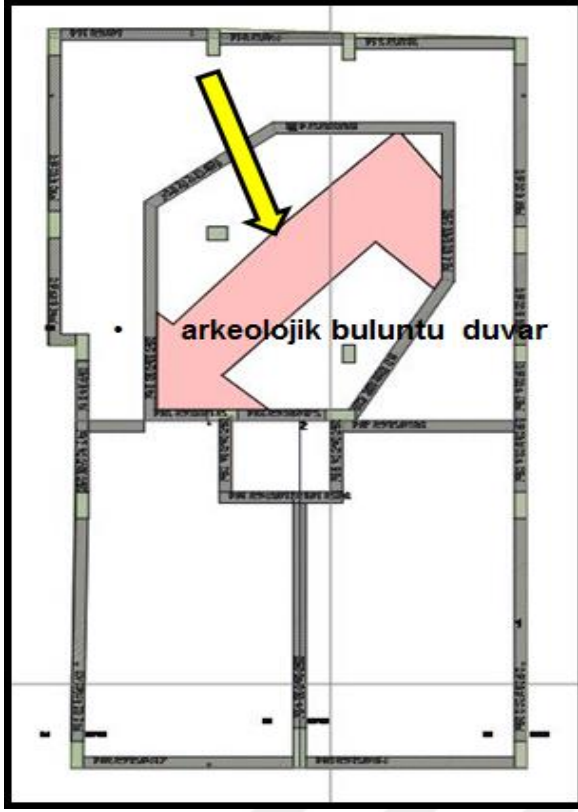
Şekil 81 Örneklem.7 buluntu.3 (Müze raporu)

Şekil 82. Örneklem.7 buluntu.4 (Müze raporu)

Şekil 83 Örneklem.7 buluntu.5 (Müze raporu)

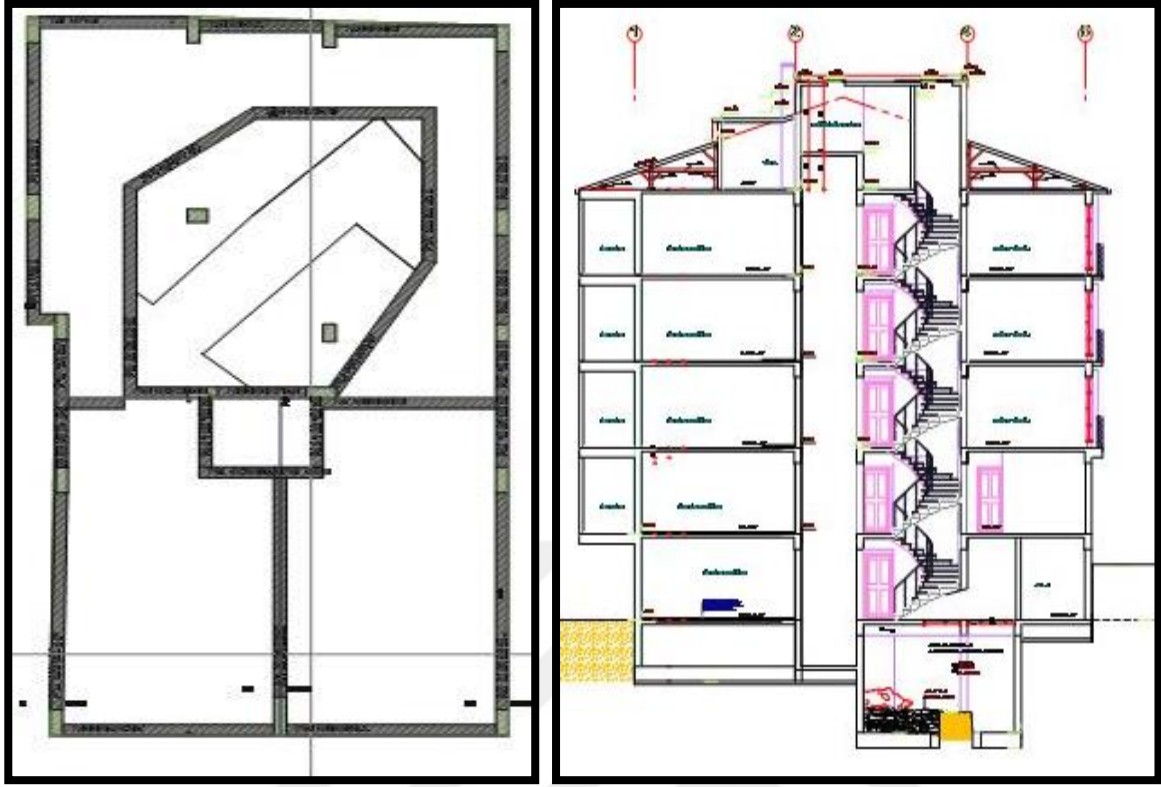
Şekil 84. Örnekleme.7 buluntu planı (Kırmızıgül, 2018)

Şekil 85. Örnekleme.7 buluntu ve zemin kat planı (Kırmızıgül, 2018)

Şekil 86. Örnekleme.7 temperli cam uygulaması.1 (Sel, 2018)

Şekil 87. Örnekleme.7 temperli cam uygulaması 2 (Sel, 2018)

Şekil 88.Örnekle.7 temel planı Şekil 89. Örnekle.7. koruma ve yeni yapı kesit
(Kırmızıgül, 2018)

Şekil 90 Örnekle.7 koruma uygulaması.3 Şekil 91. Örnekle.7 koruma uygulaması 4
(Sel, 2018)

Müzenin yeni yapının iskan için yaptığı 14.12.2017 gün 513 sayılı inceleme raporunda : “...Yenimahalle 135 ada 3 parselde yer alan binanın bodrumunda yer alan taşınmaz kültür varlığı niteliğindeki duvar kalıntısı yerinde incelenmiştir. Yapılan inceleme neticesinde tescillenen duvar kalıntısının üzerinin ızgara planlı temperli cam ile kapatıldığı görülmüştür.

Tescillenen duvarlarda tespit edilen hususlar aşağıda sıralanmıştır:

Tescilli yapının üzerine yapılan temperli camda, tescilli yapıya inip çıkmayı sağlayacak giriş ve çıkışın olmadığı, temperli camda yeterli havalandırma bulunmadığı ve bunun sonucunda temperli camın iç yüzeyinde su damlacıklarının olduğu, tespit edilmiştir.

Duvar kalıntısının üzerine boya kalıntısı ve harç parçaları yapışmış durumdadır. Koruma altına alınan duvar kalıntısının inşaat sonrasında temizliği yapılmamış olup kirli ve kötü görünümlü bırakılmıştır. Duvarın kuzeydoğu yüzünde yer alan sıvalarda dökülmeler gözlemlenmiştir. Duvarın kuzeydoğu yüzünde dik bir şekilde yer alan çatlağın derinleştiği görülmüştür.” denilmektedir. (Müze raporundan)

Yapının iskan talebine ilişkin Kurulun 21 Aralık.2017 gün ve 4941 sayılı kararı “...yapı kalıntısına erişilebilirliğin sağlanması, iklimlendirme ve havalandırmaya ilişkin önlemlerin alınması, inşaat çalışmaları sırasında oluşan kirliliğin Sinop Müze Müdürlüğü denetiminde temizlenmesinden sonra iskân talebinin değerlendirilebileceğine karar verildi.” şeklindedir.

4.1.7.1. Analiz ve Değerlendirme

Parseldeki buluntular neticesinde, buluntular Klasik Dönemden Geç Roma Dönemine kadar uzun bir zaman periyodunu göstermektedir.

Onaylı projesinde temel kotunda kalan buluntuların görünürlüğü sağlanacak şekilde temelde yırtık oluşturulmuştur. Bodrum katı döşeme kotunda ise temperli camla üzeri kapatılarak koruma uygulaması yapılmıştır. Uygulama sonrasında iskan değerlendirilmesi için Müze ve Kurul raportörlerince yapılan incelemede, uygulamadaki eksiklikler tespit edilmiştir. Örnekleme, temperli cam uygulamasında iklimlendirmenin gerekliliği, inşaat sırasında buluntunun korunması zorunluluğu gibi konuları gündeme getirmektedir.

4.1.8. Örneklem 8

Şekil 92. Örneklem 8. parsel konumu Şekil 93. Örneklem 8. kazı öncesi (Kurul arşivi)
(URL-26)

Örneklem 8, Sinop İli Merkez Gelincik mahallesinde, özel mülkiyete ait, III.derece arkeolojik sit alanı sınırları içinde kalan, tapunun 276 ada 91 parselidir. Parsel aynı zamanda Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 15.Ocak.1999 tarih ve 3681 sayılı kararı ile tescillenen Gelincik Mezar Odasına yakın bölgede yer almaktadır.

Yeni yapılanma talebi üzerine ve Kurulun "temel hafriyatlarının Müze denetiminde yapılması gerektiği" kararına istinaden 17-28.Haziran.2016 tarihlerinde kazı yapılmıştır. Müzenin 01.Kasım.2016 gün 366 sayılı kazı raporunun değerlendirme ve sonuç kısmında;

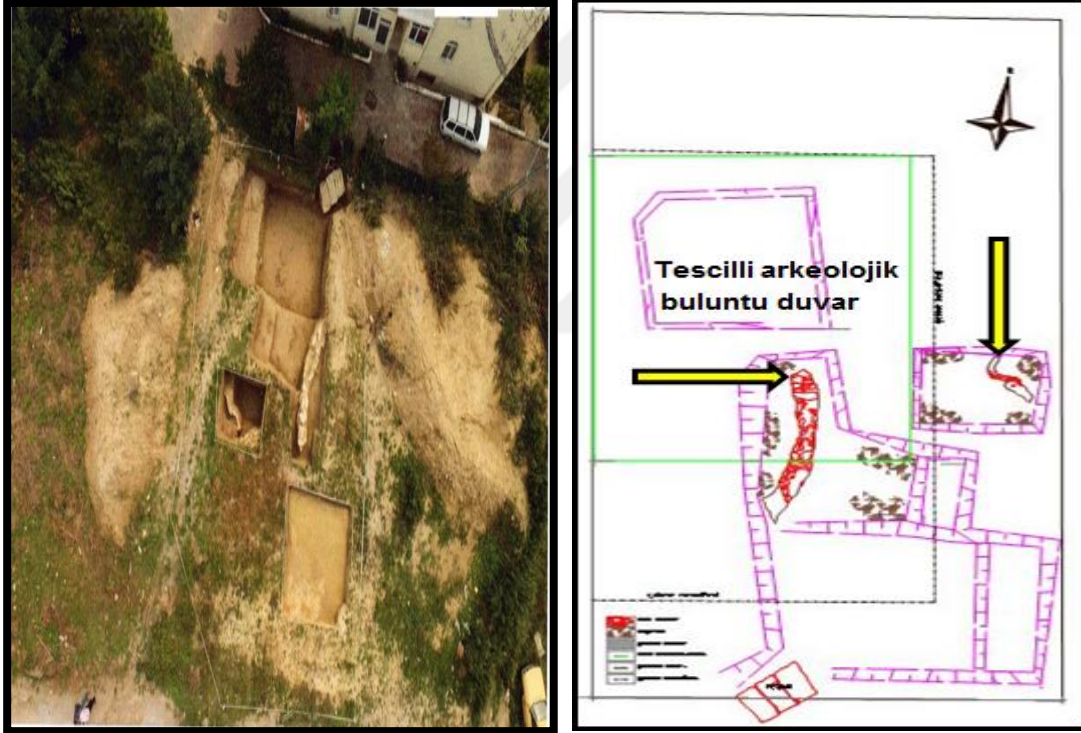
"...yapılan arkeolojik sondaj çalışmasında 3 adet kiremit çatma, 1 adet basit toprak ve 1 adet de taş sanduka mezar açığa çıkarılmıştır. Mezarlar 2 No.lu açmada yoğunlaşmıştır. Kazı yapılan alanda; 1 adet bronz kanca, 2 adet pişmiş toprak unguentarium, 1 adet pişmiş toprak alabastron, 1 adet gümüş sikke, 1 adet bronz yüzük parçası, 1 adet pişmiş toprak bodur lekythos, 2 adet pişmiş toprak lekythos, 1 adet bronz tıp aleti ve boncuk taneleri bulunmuştur. Ayrıca çok az sayıda seramik parçası da bulunmuştur. Alandaki bulgular ışığında parseldeki yoğunluğun Hellenistik ve Erken Roma Dönemi'ne ait olduğu anlaşılmaktadır.

Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunu 15Ocak.1999 tarih ve 3681 sayılı kararı ile tescillenen Gelincik Mezar Odası ve kazı çalışmalarına konu parselde ortaya

çıkarılan mezarlarla, bu bölgenin antik mezarlık alanı olduğu şüpheye yer vermeyecek şekilde doğrulanmıştır.

Ayrıca; 3 no.lu açmada ortaya çıkarılan duvar kalıntısı yan parselde (276 ada, 90 parsel) doğru devam etmektedir. Eldeki verilerle saptanan nekropol ile alakalı olabileceği düşünülen duvarın, gerçekte ne amaçla yapıp kullanıldığını ve mahiyetinin belirlenmesini açıklayacak yeterlikte veri olmadığı için bitişik parselde de kazı yapılması gerekmektedir.” denilmektedir.(Kurul arşivi)

Sonuç olarak, Kurulun 29.Mart.2018 gün 5158 sayılı kararıyla da yeni yapılanma projesi onaylanmıştır.

Şekil 94. Örnekleme 8. kazı sonrası 1 (Müze Şekil 95 Örnekleme 8. buluntu röleve planı (Coşkunarslan, 2018) raporu)

Şekil 96. Örneklem 8. mezar 1 (Müze raporu) Şekil 97 Örneklem 8. kazı sonrası 2 (Müze raporu)

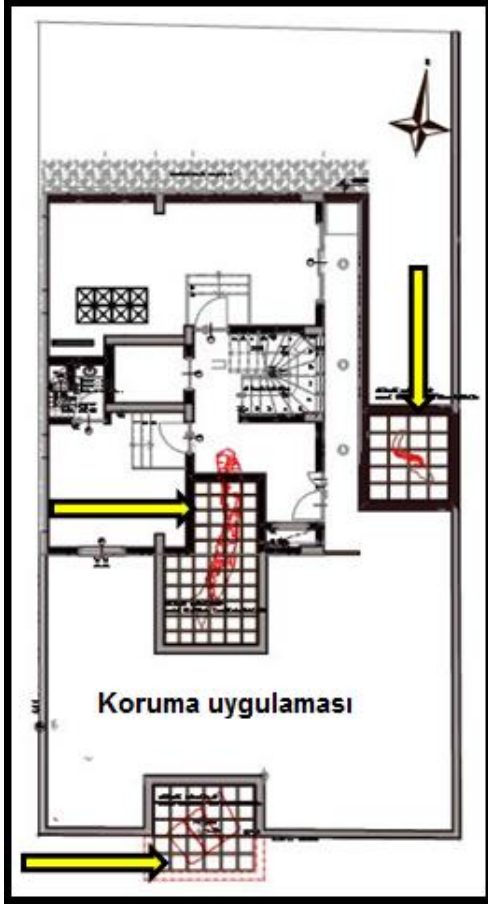
Şekil 98 Örneklem 8. Mezarlar 2 (Müze raporu) Şekil 99 Örneklem 8. mezar 3 (Müze raporu)

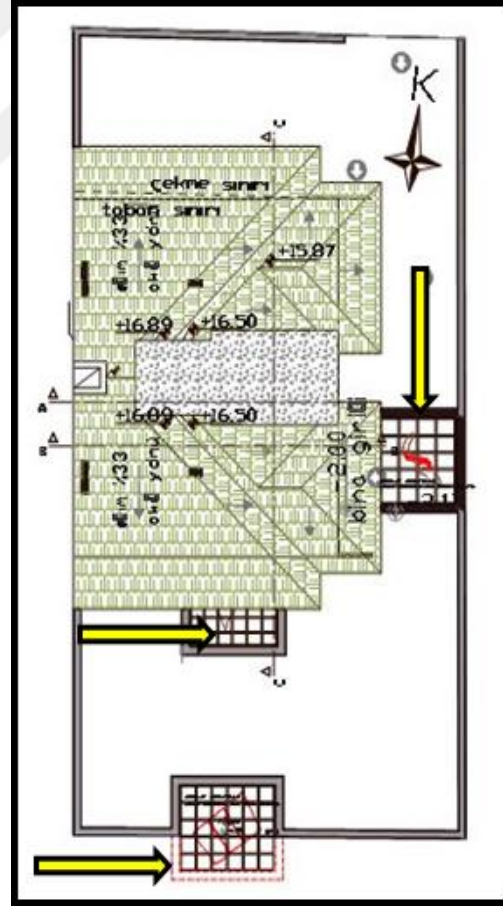
Şekil 100 Örneklem 8. küçük buluntular 1
(Müze raporu)

Şekil 101 Örneklem 8. küçük buluntular 2
(Müze raporu)

Şekil 102 Örneklem 8. buluntulu temel planı
(Coşkunarşlan, 2018)

Şekil 103 . Örneklem 8. buluntu koruması
planı (Coşkunarşlan, 2018)

4.1.8.1. Analiz ve Değerlendirme

Alandaki bulgular ışığında parseldeki yoğunluğun Helenistik (M.Ö.330-30) ve Erken Roma Dönemi'ne ait olduğu anlaşılmaktadır.

Yeni yapılanmaya ilişkin projeden önce taş mezarın taşınması öngörülmüş olmasına rağmen, mezar taşınmadan buluntuların üzerine yeni yapılanma yapılması talep edilmiş ve projesi de onaylanarak uygulamaya geçilmiştir. Yapının temelinde yapılan yırtıkla, temel buluntudan uzaklaştırılmaktadır. Buluntu boşluğunun üzerine temperli camla kapatılmaktadır. Bu şekilde oluşturulan kutunun havalandırılması, iklimlendirilmesi, sergilenmesi gibi sorunlara yönelik çözümlere projede rastlanılmamaktadır.

4.1.9. Örneklem 9

Şekil 104 Örneklem.9. parsel konumu (URL-26)

Örneklem 9, Sinop İli Merkez Kale yazısı mahallesinde, özel mülkiyete ait, tapunun 3 pafta 193 ada 38 (eski 32) parselidir.

Kazı çalışması 12-17.Mayıs.2015 tarihleri arasında yapılmıştır. Müzenin 18.Mayıs.2015 tarihli 109 sayılı raporunda (Kurul arşivinden) ; “1917 yılında yangın geçiren Kapan Camiine ait çeşme ve minare kaidesi ile duvar kalıntıları, bir kısmı tahribata uğramış

3 adet künkli su yolu ile parselin güneydoğu köşesinde; batı duvarı açığa çıkarılan başka bir yapı kalıntısı tespit edilmiştir. Kazı çalışması sırasında ayrıca 3 adet İslami sikke ile 1 adet pişmiş toprak pipo gövdesi ve 1 adet metal anahtar bulunmuştur... Türbe içerisindeki tescilli Tevbe Hatun sandukasının Camii güneyindeki bahçede olduğu kaynaklarda bildirildiğine göre; buradaki bahçede bulunduğu yine kaynaklarda bildirilen, Camiyi tamir ettiren ve 1839 yılında vefat eden Azaldızade Mustafa Ağa'nın kabri ile camiye ait güney duvarı temellerinin büyük bölümünün 1962 yılında kagir evin inşası sırasında ortadan kaldırılmış olabileceği muhtemeldir....

Kapan camiine ait kalıntılar: Kapan Çeşmesi, yan duvarları kireç harç ve kesme taştan yapılmış, üst örtüsünde moloz taş ve kireç harç kullanılmıştır. Ön (batı) cephesinde kitabelik bulunan çeşmenin iç kısmı Horasan harç ile sıvalıdır. 3,50 x 2,30 m. ebatlarında ve 1,20 m. yüksekliğindedir. Doğusundaki minare kaidesine bitişik olan çeşme, Kapan Camiin kuzeybatı köşesini oluşturmaktadır....

Minare Kaidesi; Kapan Camii kuzey cephesinde, batısındaki Kapan Çeşmesi' nin bitişğinde yer almaktadır. Kireç harç ve moloz taştan yapılmış olup, inşasında antik döneme ait devşirme malzeme de kullanılmıştır. 2,90 x 2,70 m. ebatlarında olup, yüksekliği 2 m.dir.

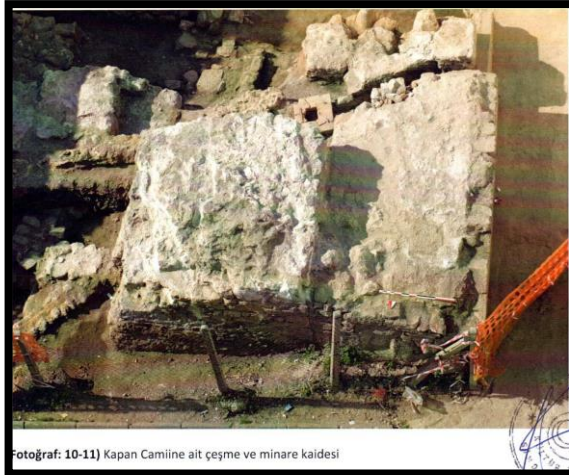
Diğer Kalıntılar: alanın kuzeydoğu köşesinden başlayan ve Kapan Camii'sine ait olduğu değerlendirilen, 80 cm. eninde moloz taş temel kalıntısı sonradan yapılmış olan bahçe duvarı ve kâgir ev duvarının altında parselin doğu sınırı boyunca devam etmekte, türbe kuzey duvarının altından doğuya dönmekte ve türbe duvarının kuzeybatı köşesine yakın bir noktada sonlanmaktadır. Duvar temelinin burada sonlanmasının sebebi 1962 yılında, kagir evin yapımı sırasında Camii güney duvarının büyük bölümünün ortadan kaldırılmış olmasıdır. Camii giriş (kuzey) duvarı minarenin doğu cephesindeki çıkmaya bağlanmaktadır.

Caminin kuzeydoğu köşesi iç kısmında 3 adet geniş taban taşı yerleştirilmiş olması, ana (iç mekan) giriş kapısının bu alanda bulunduğunu göstermektedir. Ana giriş bölümünün batı yönü devamında moloz taş ve kireç harçla yapılmış olan 1,35 m. enindeki duvar kalıntısının sonunda yarısı tahrip olmuş dört köşeli ahşap kiriş yuvası bulunmaktadır. Bu bölümün güneyinde 1,90 m. mesafede, Camii doğu duvarına bitişen, doğu-batı konumlu bir duvar kalıntısı daha bulunmaktadır. Moloz taş ve kireç harçtan

yapılmış olan duvar kalıntısının boyu 4,80 m. ve eni 70 cm.dir. Bu duvar kalıntısı ile ana giriş arasındaki boşlukta topraklı moloz taş malzeme ile dolgu yapılmıştır. Çeşmenin güney tarafına büyük moloz taşlarla duvar yapılmış, bunun yaklaşık 30 cm. alt kotunda Caminin batı duvarına ait olması muhtemel duvar kalıntısı tespit edilmiştir. Caminin batı duvarını oluşturan kalıntıların büyük bölümü ise yerinde mevcut değildir.

Künkli su yolları: Kazı alanı içerisinde 3 adet künkli su yolu tespit edilmiştir. ...Su hattının; Çeşmenin güneydoğu köşesinin dışında kesme taştan yapılmış menfezi bulunmaktadır. Menfezin doğu tarafındaki kırık taşları metal kenetlerle birbirine tutturulmuş, batı tarafında ise şimdi yerinde olmayan metal kapağın tahrip olmuş geçme yuvaları bulunmaktadır. Su hattının Camii giriş bölümündeki kısmı tahrip olmuştur.” denilmektedir.(Kurul arşivi)

Kurulun 26.Ocak.2014 gün ve 2278 sayılı kararı ile parsel üzerinde bulunan Tevbe Hatun Sandukası; Kurulun 06.Temmuz.2015 gün ve 2714 sayılı kararı ile de tarihi kalıntılar (Kapan Cami minare kaidesi, duvar kalıntıları, künk yolu, Kapan Çeşmesi, payandalı duvar kalıntısı) tescil edilmiştir.

Şekil 105.Örnekleme.9.kazı sonrası 1 (Müze raporu)

Şekil 106.Örnekleme.9 kazı sonrası 2. (Müze raporu)

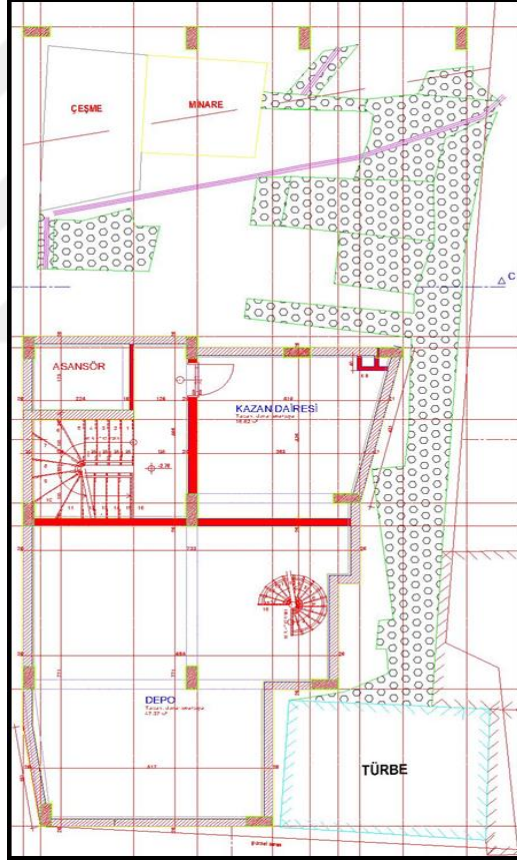
Şekil 107. Örneklem.9 kazı sonrası buluntular 3 (Sel, 2018)

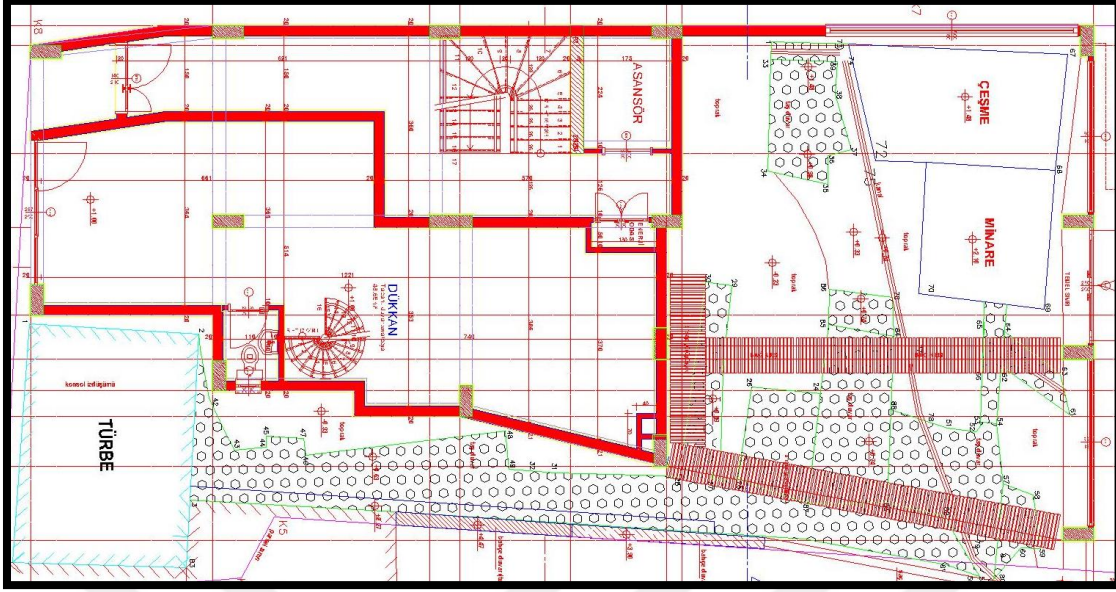
Şekil 108 Örneklem.9 kazı sonrası buluntular 4. (Müze raporu)

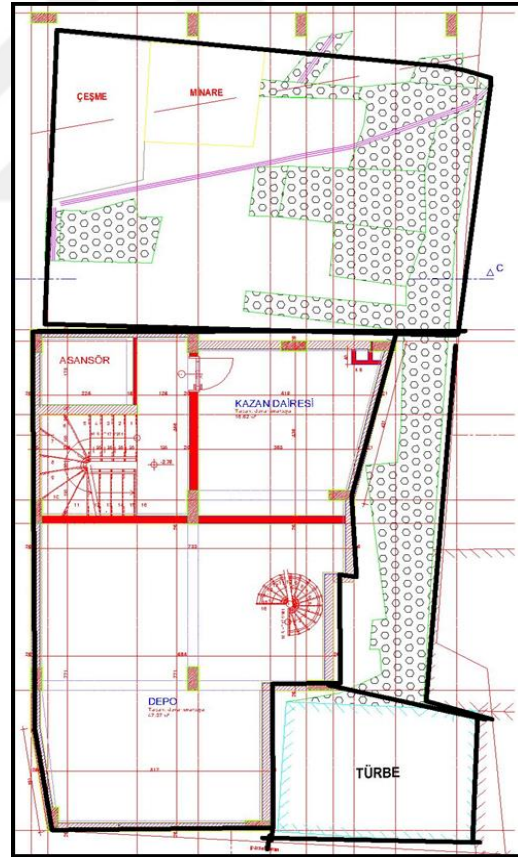
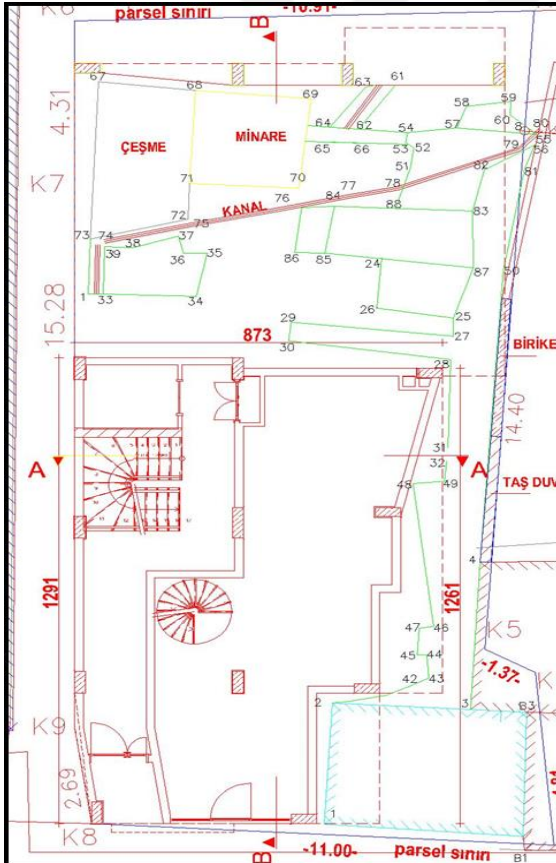
Şekil 109.Örneklem.9. kazı sonrası buluntular 5. (Müze raporu)

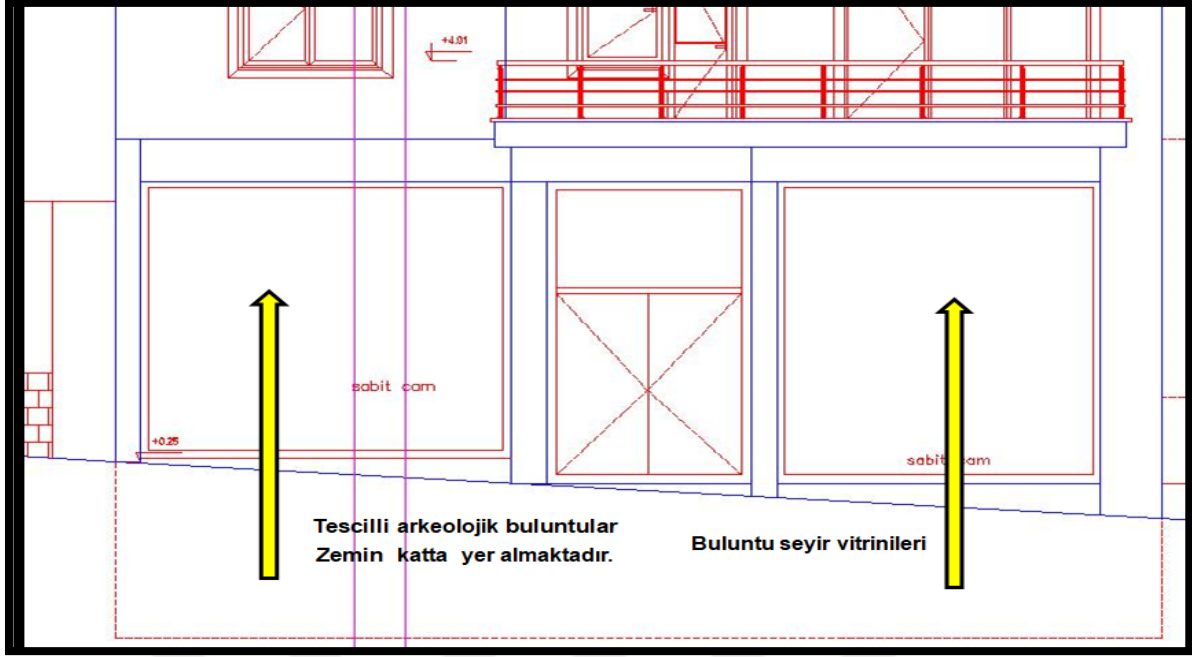
Şekil 110.Örneklem.9. buluntu planı. (Ercan, 2018)

Şekil 111.Örneklem.9 sergileme planı (Ercan, 2018)

Şekil 112. Örneklem.9 temel planı Şekil 113. Örneklem.9 zemin kat planı.
(Ercan,2018) (Ercan, 2018)

Şekil 114. Örnekleme. 9 cephe, buluntu vitrin camları detayı (Ercan,2018)

Söz konusu parsel ile ilişkin hazırlanan tevhit, ifraz, yola terk, yoldan ihdas ve şartsız bağış belgeleri Kurulun 20.Temmuz.2016 gün ve 3596 sayılı kararı ile uygun bulunmuştur.

Yeni yapılanma imar durumuna göre; bitişik nizam 5 kata izinli olup, saçak seviyesi 15,50 m olarak verilmiştir. Parsel konut + ticaret bölgesinde kalmaktadır.

Yeni yapılanmaya ilişkin mimari proje Kurulun 22.Şubat.2017 gün 4136 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Yeni binanın iskan ruhsatı almasında herhangi bir sakınca olmadığı, Kurul Müdürlüğünün 22.Mart.2018 tarihli yazısıyla bildirilmektedir. Uygulama tamamlanmıştır.

4.1.9.1. Analiz ve Değerlendirme

Yapının parselinde tescilli Kapan Cami minare kaidesi, duvar kalıntıları, künk yolu, Kapan Çeşmesi, payandalı duvar kalıntısı bulunmaktadır. Buluntular yeni yapının zemin katına cadde tarafında dükkan alanını kaplamaktadır.

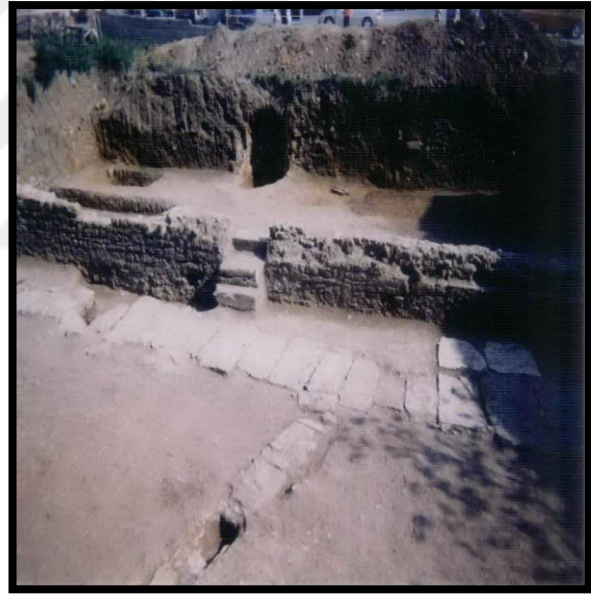
Buluntuların sadece ön cephesine vitrin camları yapılarak sokakla görsel ilişkisi verilmiştir. Buluntular ana yapıdan tamamen bağımsız konumdadır. Buluntuların içerden görülüp gezilebilmesi amacıyla vitrin camının yan cephesi açık bırakılmış ve bu noktadan

ulaşmak üzere, binanın kirişlerinin üzerinde ahşaptan yaya yolu yapılmıştır.

Uygulama sonrası yerinde tespit, giriş yapılması öngörülen kısım oldukça dar bir aralıktadır, yandaki binayla giriş arasında yaklaşık 40 cm. bir boşluktan ahşap platformlara ulaşılmaktadır. Ahşap platformun yerden yüksekliği 1. metreden fazla olup buraya çıkmak için basamak vb. eleman bulunmamaktadır ve ahşap platform amacıyla yapılan bant hem fazlaca oynamakta hem de lineer olarak birbirini takip etmemektedir. Uygulamanın kullanılabilir çözümleriyle yapılması gerekmektedir.

Buluntular yarı kapalı bir mekanda olmamakla birlikte dış şartlardan korunaklı hale getirilmiştir. Yarı açık mekan buluntulara doğal havalandırma imkanı sağlanmaktadır.

4.1.10. Örneklem 10

Şekil 115. Örneklem.10 parselin konumu Şekil 116. Örneklem.10 buluntular.1 (Müze raporu)
(URL-26)

Örneklem 10, Sinop İli Merkez Kefevi mahallesinde, özel mülkiyete ait, tapunun 228 ada 197 parseldir. Parsel, Derviş Sarabil Caddesi üzerinde bulunmaktadır. Çevresindeki parsellerde betonarme, eski ve 3-4 katlı yapılar bulunmaktadır.

Söz konusu parseldeki yeni yapılanma inşaatına 26.Şubat.2007 tarih 143/9 sayılı inşaat ruhsatı ile başlanılmıştır. Temel hafriyatında kalıntıların (kanalizasyon şebekesi, yol ve avlu duvarı, seramik atölyesi ve fırını ve çöp çukuru kalıntıları) çıkması üzerine inşai faaliyet durdurulmuştur. Müze denetiminde parselde, 01-09.Mayıs.2007 tarih aralığında kazı

yapılmıştır. Müze raporundan:

“...Yapılan kazı sonucunda parselin orta bölümünde doğu-batı konumlu bir duvar, duvarın kuzey cephesinde üstü yol olarak kullanılmış bir kanalizasyon ve buna bağlanan tali bir kanalizasyon ile, duvarın güney cephesinde, parselin güney sınırındaki toprak kesitte büyük bölümü tahrip olmuş bir seramik fırını ile güney-doğu köşede fırına ait olabilecek bir çöp çukuru ortaya çıkarılmıştır. Çöp çukuru içinden çıkan sağlam kandillerin yanı sıra kırık mutfak kapları, amphora dip kulp, ağız parçaları ve ağırlıklar ele geçmiştir. Mühürlü amphora kulpları Helenistik dönemi işaret etmektedir. Çöp çukuru tamamen boşaltılmıştır.

Ortaya çıkarılan fırının üst bölümün 2/3 'ü yok olmuştur. Ateşlik bölümünün yan duvarları kalmış olup, taşıyıcı elemanları ve tavanı tespit edilememiştir. Fırının sağında yer alan kesitteki dağılmış durumdaki duvar herhangi bir bilgi verecek durumda değildir.

Parselin ortasında yer alan doğu- batı konumlu duvar büyük ihtimalle kanalizasyon ve üzerinde kullanılan yolun avlu duvarı olmalıdır. Duvarın bu bölümünde herhangi bir yapı kalıntısına rastlanmamış olması bu alanın kanalizasyon ve yolla sınırlı açık bir alan olduğunu akla getirmektedir. Duvarın güney cephesinde ise olası bir seramik atölyesi mevcuttur ancak seramik fırının bir bölümü hariç önemli bir kalıntıya rastlanmamıştır.

Duvarların kuzeydeki taş döşeli yolun sadece kanalizasyon üzerine denk gelen kapak taşları bulunmaktadır. Kanalizasyon ve duvar arasında iki kapak taş dışında yola ait döşeme taşına rastlanmamıştır. Kanalizasyon üzerindeki kapak taşlarının birkaç yerde çatladığı, kırıldığı ve çöktüğü tespit edilmiştir. Bu taşların bazıları devşirme malzeme olarak kullanılmıştır. Kanalizasyonun parsel içinde batı cephede son 2,5 metrelik kısmının üst kapak taşlarının olmaması bu bölümden itibaren tahribatı düşündürmektedir. Her iki cephede yeni yapılanmalar yer aldığından kanalizasyonun parsel dışında, doğu ve batı cephedeki uzantılarını takip etmek mümkün değildir.” denilmektedir.(Kurul arşivi)

Alan, Mülga Samsun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 13.Temmuz.2007 tarih 1331 sayılı kararla III. Derece Arkeolojik Sit alanı olarak tescillenmiş ve yeni yapılanma projesi uygun görülmemiştir. Akabinde, Kurulun 20.Ekim.2007 tarih 1430 sayılı kararı ile de yeni yapılanma projesi uygun görülmemiştir.

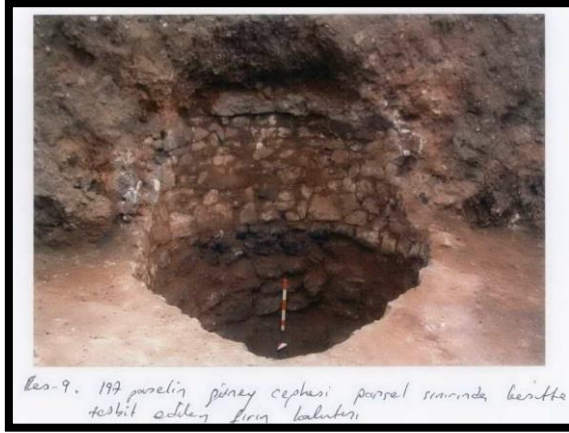
Kurulun 17.Temmuz.2012 tarih 448 sayılı kararıyla III. Derece Arkeolojik Sit

Alanında tahribata yol açanlar ve sorumlular hakkında yasal soruşturma açılmıştır.(Kurul arşivi) Mevcut durumunu koruyan taş plaka kaplı kanalizasyon hattı ve bağlantısı, Kurulun 14.Aralık.2016 tarih 3951 sayılı kararıyla taşınmaz kültür varlığı olarak tescillenmiştir.

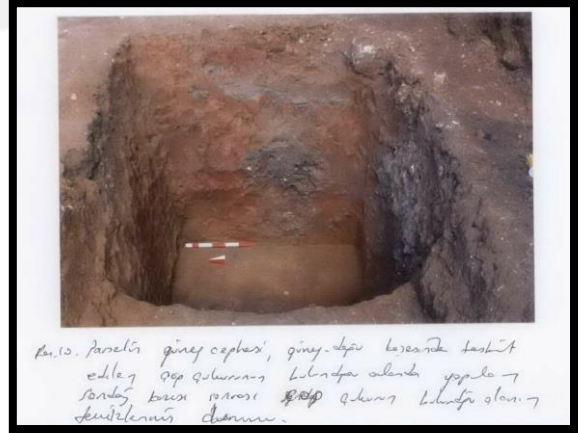

Şekil 117. Örneklem.10 buluntular.2. (Müze raporu)

Şekil 118. Örneklem.10 antik dönem kanal (Müze raporu)

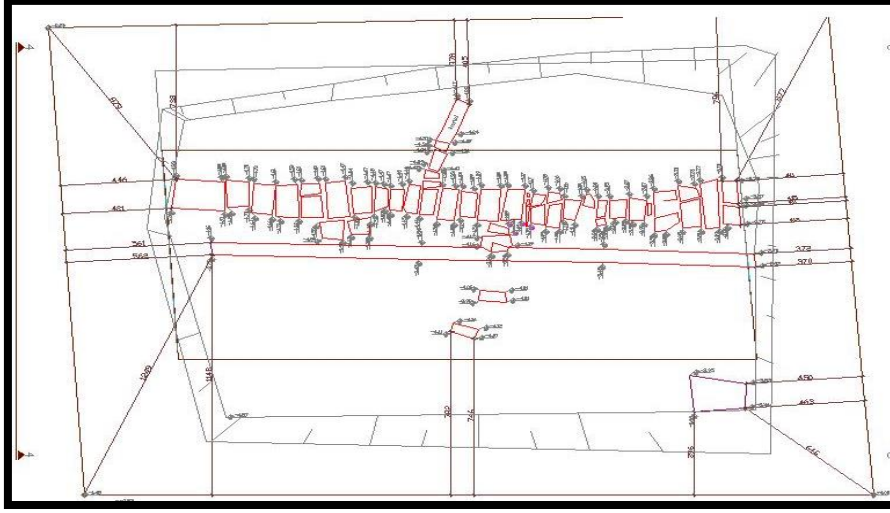
Şekil-9. 197 parçelin çinamik cephesi parçelin yanında kesitte testit edilmiş çinamik kalıntıları.

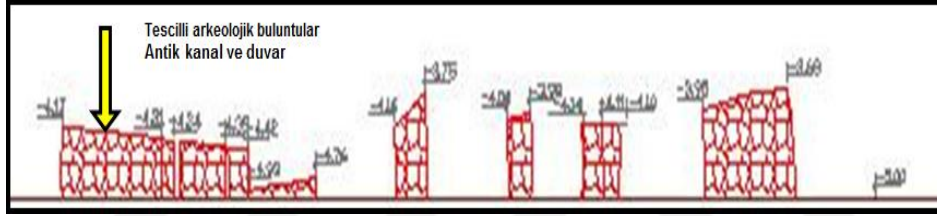
Şekil-10. Parçelin çinamik cephesi, çinamik cephesi kesitte testit edilmiş çinamik kalıntıları yanında çinamik kalıntıları. Parçelin çinamik cephesi çinamik kalıntıları yanında çinamik kalıntıları.

Şekil 119 Örneklem.10 antik dönem seramik fırını 2 (Müze raporu)

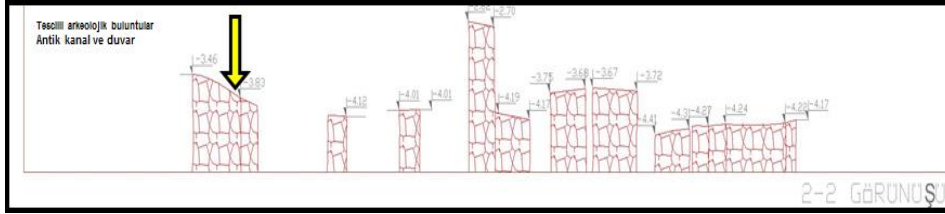
Şekil 120 Örneklem.10 antik dönem seramik fırını 1 (Müze raporu)

Şekil 121. Örneklem.10 buluntu planı (Coşkunarslan,2018)

Şekil 122 Örneklem.10 buluntu kesiti.1 (Coşkunarslan,2018)

Şekil 123 Örneklem.10 buluntu kesiti.2 (Coşkunarslan, 2018)

Belediyesince düzenlenen imar durumuna göre parselde ayırık nizam altı (A-6) katlı olup ön bahçesi 5 metre arka bahçe mesafesi 4 metredir.

Yeni yapılanma projesi başvurusuna istinaden hazırlanan Kurul raportörünün 09.Haziran.2017 tarihli raporundaki önerisi ise şöyledir:(Raportör Mahitap Sel raporundan)

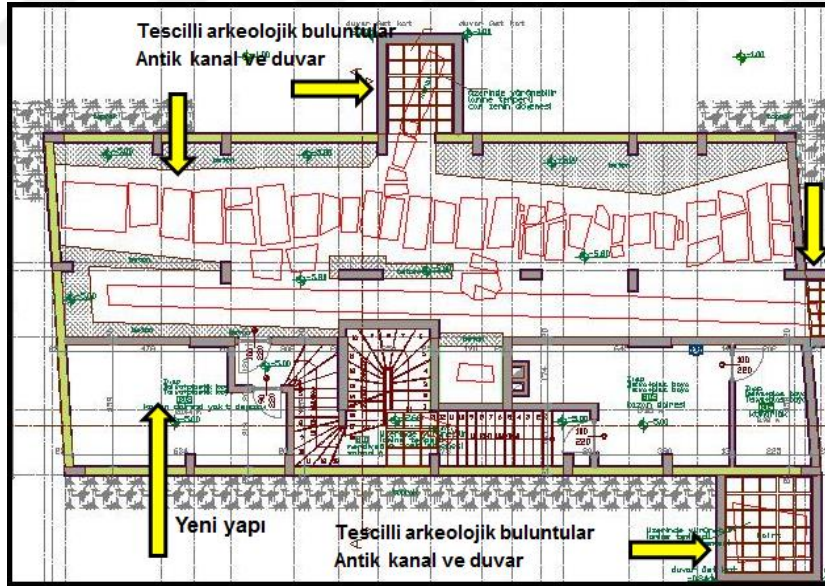
“Yerinde yapılan incelemede kalıntılar hat olarak yan parsellerdeki yapıların altında devam ettiği kuvvetle muhtemeldir. Çünkü parselin orta hattındaki tescilli kanalizasyon şebekesi, yol ve avlu duvarı kalıntıları lineer olarak devam etmektedir. Yani komşu

parsellerde de aynı hatta olması teknik olarak gereklidir. Hiçbir kanalizasyon hattı kısmi olarak yapılamaz ve mutlaka bir drenaj noktasına kadar devam etmelidir.

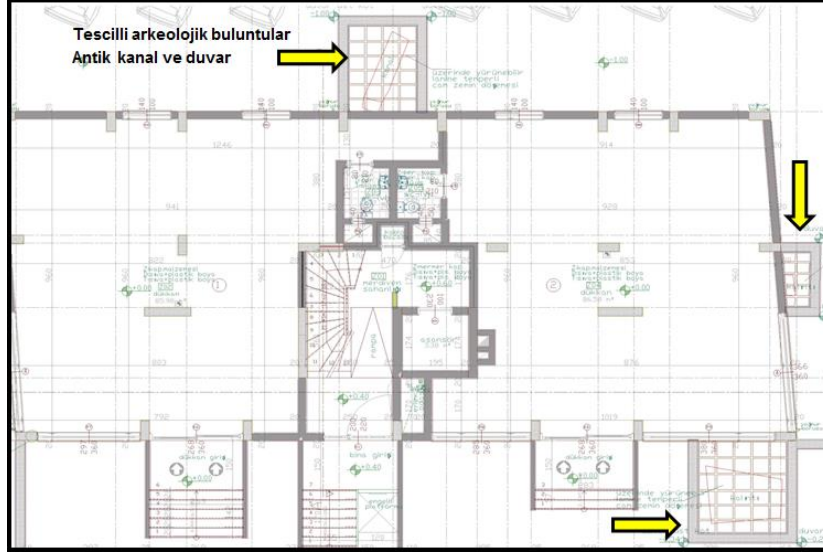
Şu anda yapılaşma hattı için referans alınan parsellerdeki üç-dört katlı eski yapılar yıkılıp yeni altı katlı yapı yapılmak istenildiğinde 197 nolu parselle aynı hatta kanalizasyon, duvar aynı güzergahta çıkılacağından aynı sorun ve imkansızlık, yan parseller de devam edecektir.

Sonuç olarak;

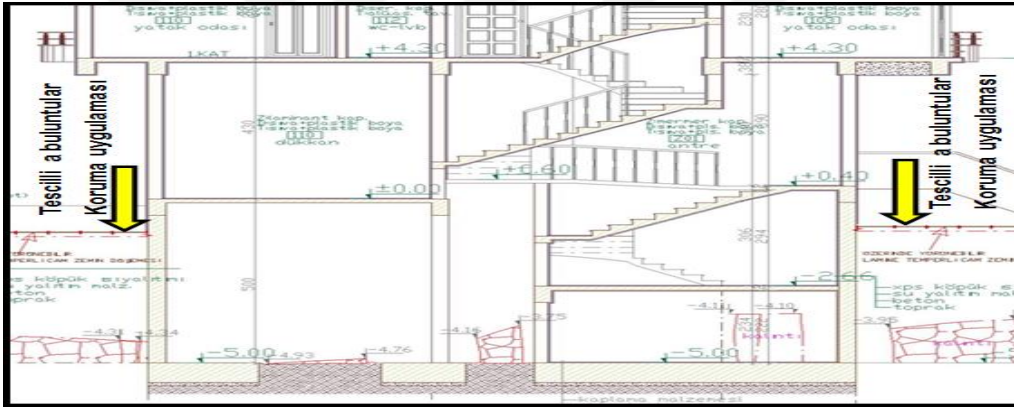
Tescilli kalıntıların sağlıklı ve doğru olarak korunabilmesi için, Sinop İli, Merkez, Kefevi Mahallesi, 11 pafta, 228 adanın Prof. Muammer Aksoy Caddesine bakan cephesinde yapı yaklaşma sınırının değiştirilmesi gereklidir. Söz konusu parselde ve komşu parsellerde de yapı kitlesi kalıntılarla parsel sınırı arasında kalan 11.48 metrelik kısımda kitle hattının oluşturulması, koruma amaçlı imar planında III. Derece Arkeolojik Sit alanı ve tescilli kalıntıların korunması için gerekli plan kararlarının alınması gerektiği;...” önerisinde bulunulmuştur.

Şekil 124. Örneklem.10 buluntu ve temel planı (Coşkunarslan,2018)

Şekil 125. Örneklem.10 zemin kat planı (Coşkunarslan,2018)

Şekil 126 Örneklem.10 temel kesiti (Coşkunarslan, 2018)

Yapılan görüşme neticesinde; Kurulun 20.Haziran.2017 gün 4517 sayılı kararıyla, yapı kitlesi buluntuların üzerine gelecek şekilde, yapının imar durumundaki yerinde yapılmasına, yapı kitle hattında tescilli arkeolojik kalıntılar bulunan 197 parseldeki yeni yapılanmaya ilişkin, radye temellerin üst kotunun kalıntı duvarların alt kotuna gelecek şekilde yapılması şartıyla yeni yapılanma projesi onaylanmıştır. Yapı uygulaması devam etmektedir.

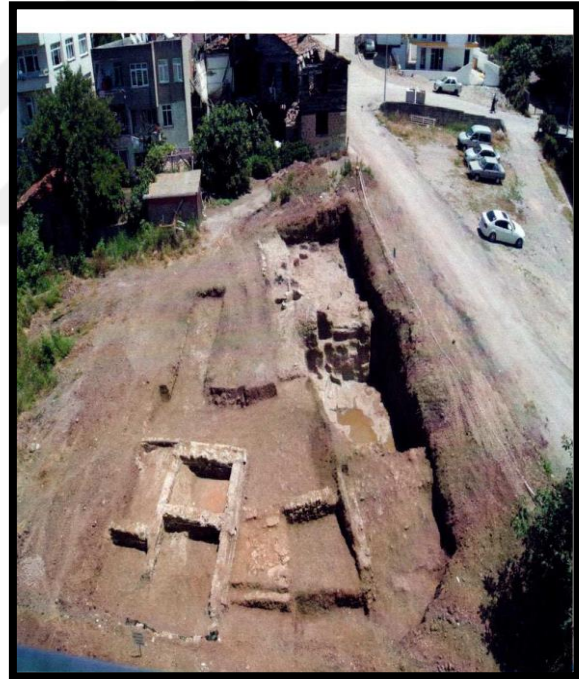
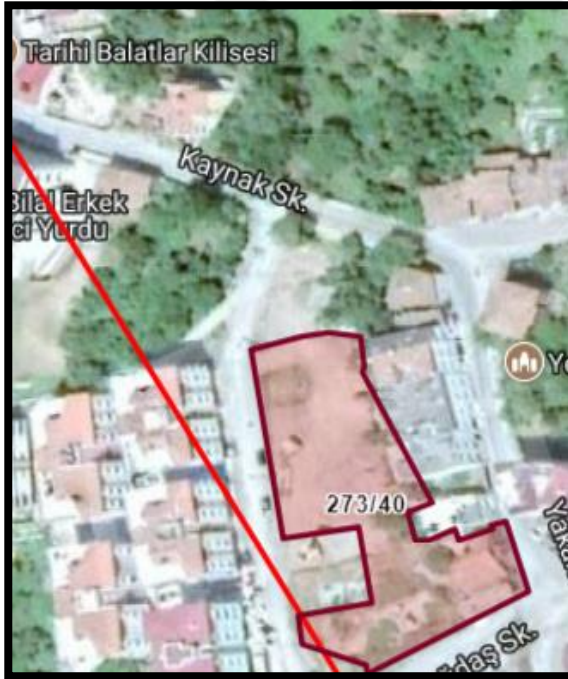
4.1.10.1. Analiz ve Değerlendirme

Parseldeki kalıntılar Helenistik Döneme (M.Ö. 300- M.Ö. 30) aittir. Tescilli kalıntılar parseli boydan boya geçmektedir. Bu duvar ve kanalizasyon hattı yan parsellerde de devam etmelidir ve yan parsellerde çıkması muhtemeldir. Gerek bu parselde çıkmış olan gerekse de

yan parsellerde çıkacak olan Helenistik dönem kanal ve duvar hattının korunması ve yapıları bu hattan çekilmesi, insutu olarak korunmasının doğru koruma yöntemi olduğu düşünülmektedir. Parselin kısa yönünde temel bağlantılarının yapılması için, antik duvarın ve kanalın, yan parsellerle (muhtemelen hattın devamı olduğu düşünülmektedir.) bağlantıları kesilmiştir.

Buluntuların üzerine yapı yapılarak, temperli camlı kutulara alınması ve çıkacak olan hatlarla bağlantısının zorunlu olarak kesilerek yapı yapılması, koruma yaklaşımının olumsuz yönü olarak değerlendirilmektedir. Betoanarme perde üzerine temperli cam uygulaması yapının bodrum kotunda olup havalandırılması ve diğer sorunlara yönelik önlemler bulunmamaktadır. projede yer almamaktadır.

4.1.11. Örneklem 11

Şekil 127.Örneklem.11 parsel konumu Şekil 128. Örneklem.11 kazı sonrası.1.(URL.26) Müze raporu)

Örneklem 11, Sinop İli Merkez Kefevi mahallesinde, özel mülkiyete ait, tapunun 273 ada yeni 77 (eski 40) parselidir. Parsel, I. Derece arkeolojik sit sınırlarına olan ve kazılarına devam edilen 251 ada 2 parselde kayıtlı olan Balatlar Yapı Topluluğu kazı alanına, komşu konumdadır. Parselle Balatlar Kilisesi arasında bağlantı sağlayan parseller mevcuttur. Parselde bulunan tescilli taş ocağının Balatlar yapı kompleksi ile bağlantılı olması

muhtemeldir.

Kurulun 26.Mart.2010 gün 2506 sayılı kararıyla 40 parseldeki tescilli yapının (sivil mimarlık örneği yapı) koruma alanının onaylandığı; 28.Haziran.2013 gün 1156 sayılı kararıyla imar planı tadilatının yapıldığı; Kurulun 22.Temmuz.2014 gün 2007 sayılı kararıyla 40 ve 41 nolu parsellere yönelik yoldan ihdas-ifraz ve tevhid belgelerinin uygun olmadığına ve ada bazında bütüncül bir çözüme yönelik hazırlanacak belgelerin Kurula sunulması gerektiği kararları alınmıştır.

Kurulun 27.Şubat.2015 tarih 2437 sayılı kararında: “.. Sinop Müze Müdürlüğü Uzmanlarınca hazırlanan rapor doğrultusunda söz konusu alandaki kültür varlıklarının yoğun yapılaşmaya baskısı nedeniyle yok olmaması ve yakınındaki Balatlar Yapı Topluluğu’nda devam eden kazı çalışmalarının bu alana doğru genişleme ihtimali bulunmasından 273 ada, 8, 9, 40, 41 parsellerin ekli 1/1000 ölçekli kadastral haritada sit sınırları işaretlendiği şekilde 3386 ve 5226 sayılı yasalar ile değişik 2863 sayılı yasa kapsamında III. derece arkeolojik sit alanı olarak tescil edilmesi” denilmektedir.

Aynı sayılı kararda, yapılaşma için III. derece Arkeolojik Sit Alanında koruma amaçlı imar planı yapılıncaya kadar Koruma - Kullanma Şartları olarak, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu’nun 05.Kasım.1999 gün ve 658 sayılı ilke kararındaki III. derece arkeolojik sit alanlarına ilişkin hükümlerin geçerli olduğuna karar verilmiştir.

Müze Müdürlüğü’nün 24.06.2016 gün 200 sayılı raporunda;(Kurul arşivinden)

“..Bakanlığımız Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü’nün 05.01.2015 tarih 81 sayılı iznine istinaden 17-29.Ağustos.2015 tarihleri arasında sondaj yapıldığı,...

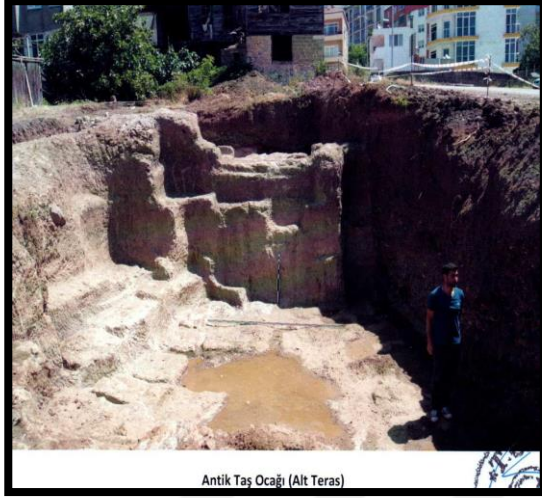
Sondaj sonuçlarına göre; Bakanlığımız Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü’nün 05.Ocak.2016 tarih 1130 sayılı iznine istinaden 20.Mayıs.2016-18.Haziran.2016 tarihleri arasında Müze denetiminde kazı yapıldığı;...

Kazı sonucunda antik taş ocağı, antik yapı kalıntısı, Osmanlı Dönemine ait su hattı rögar kalıntısı ve amphora dip parçaları, mühürlü-mühürsüz antik seramik parçaları, beş adet bronz sikke, iki adet pt. kandil, bir adet ungantarium, bir adet terracotta heykelcik ,altı adet heykelcik parçası ve sekiz adet ağırlık bulunduğu;...” ifade edilmektedir.

“Antik taş ocağı, antik yapı kalıntısı ve Osmanlı Dönemine ait su kanalı rögar,

Kurulun 20.07.2016 tarih 3601 sayılı kararıyla “korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı” olarak tescillenmiştir.

Yeni yapı kitlesi, tescilli taş ocağı ve diğer buluntudan bağımsız bir alanda oturmaktadır. Kurulun 29.Mart.2018 gün 5156 sayılı kararıyla yapılaşma projesinin prensip olarak uygun olduğu fakat buluntuların toprakla kapatılması önerildiği için uygun görülmemiştir.

Şekil 129 Örneklem.11 kazı sonrası.2. Şekil 130 Örneklem.11 kazı sonrası. 3.(Müze raporu)

Şekil 131. Örneklem.11 antik taş ocağı 1. Şekil 132. Örneklem 11 antik taş ocağı .2 (Sel,2018)

Şekil 133. Örneklem 11 antik taş ocağı. 3 (Sel, 2018)

Şekil 134. Örneklem 11 antik taş ocağı.4 (Sel, 2018)

Şekil 137.Örnekleme 11 küçük buluntular.3 (Müze raporu)

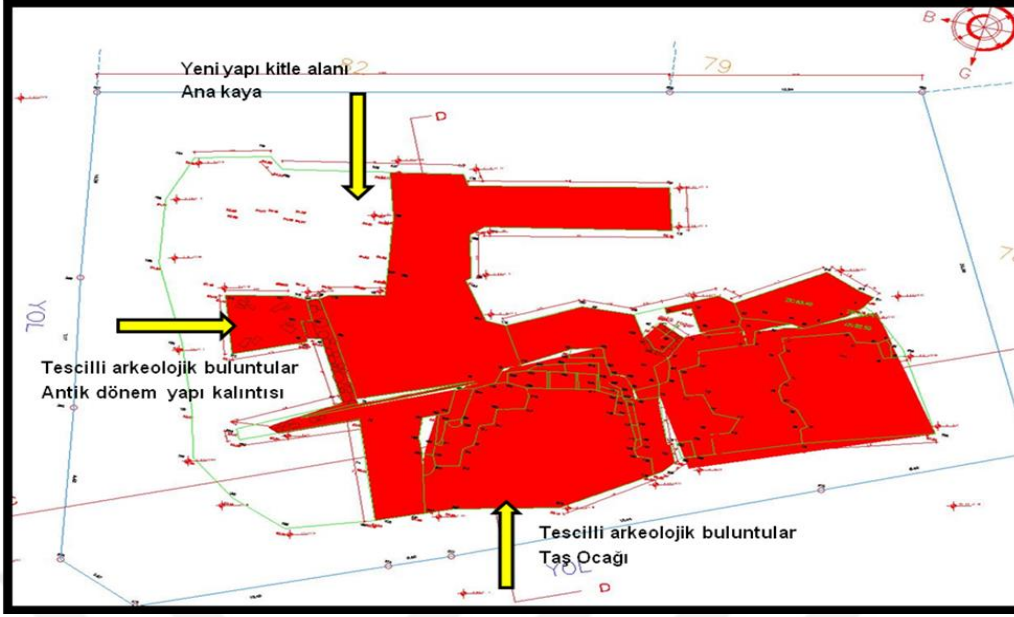
Şekil 138. Örnekleme 11 kazı sonrası küçük buluntular.4 (Müze raporu)

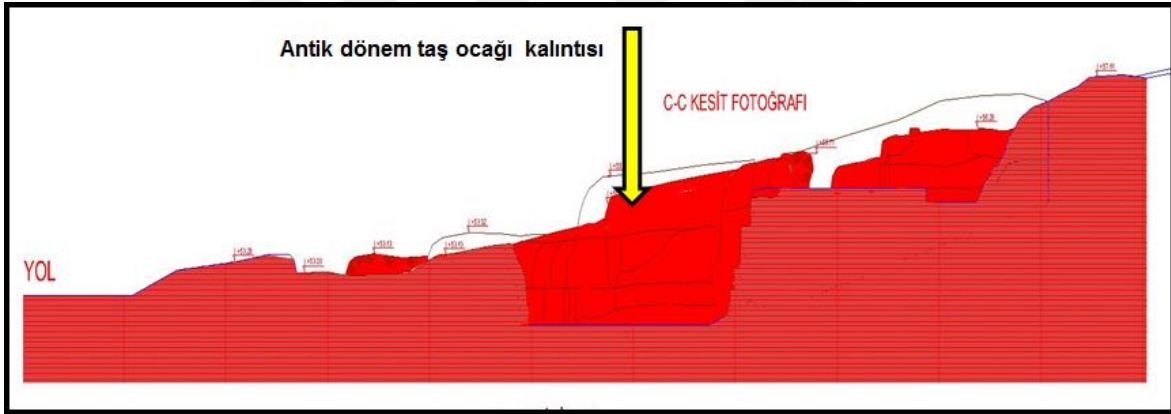
Şekil 139. Örnekleme 11 küçük buluntular.5 (Müze raporu)

Şekil 140.Örnekleme 11 küçük buluntular.6 (Müze raporu)

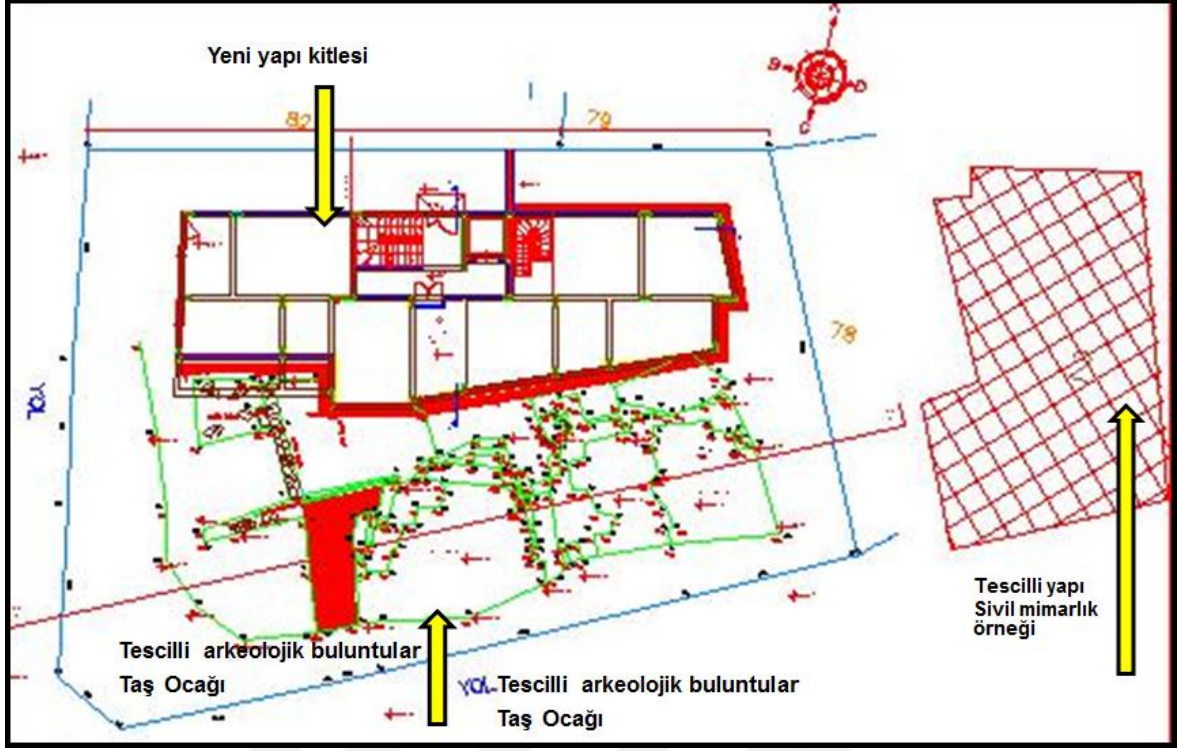
Şekil 141. Örneklem 11 deki antik taş ocağı planı (Ercan, 2018)

Şekil 142 Örneklem 11 deki antik taş ocağı kesiti 1 (Ercan, 2018)

Şekil 143. Örneklem 11 deki antik taş ocağı kesit 2. (Ercan, 2018)

Şekil 144. Örneklem 11 vaziyet planı (Ercan, 2018)

4.1.11.1. Analiz ve Değerlendirme

Parseldeki buluntular taş ocağı, yapı kalıntısı için Müzenin 24.Haziran.2016 gün 200 sayılı raporunda tarihlendirme vermezken su kanalı ve rögarın Osmanlı dönemine ait olduğunu belirtmektedir.

I. derece arkeolojik sit olan ve kazılarına devam edilen 251 ada 2 parselde kayıtlı Balatlar Yapı Topluluğu kazı alanına komşu konumda olması, parseldeki buluntuları arkeolojik açıdan kritik noktaya koymaktadır.

Yerinde yapılan tespit çalışmaları sırasında taş ocağının sürekli su ile dolu olduğu görülmüştür. Taş ocağı yol kotundan yaklaşık 3 metre aşağıdadır. Alanı korumalı olarak ve istenildiğinde açılacak şekilde toprakla doldurmak olası bir koruma yöntemidir. Konut olarak tasarlanan yeni yapılanma binasının önünde kalan taş ocağı, kullanıcıların can güvenliği açısından da tehlike oluşturacak konumdadır.

Diğer taraftan, olası gezi güzergahında önemli bir halka olan “taş ocağı”nın sergilenmesine ve korunmasına yönelik önlemlerle birlikte tüm sorunlarının ele alındığı çözümler gerekmektedir.

4.1.12. Örneklem 12

Şekil 145. Örneklem.12 parselin konumu Şekil 146. Örneklem.12 kazı sonrası.1 (URL-26) (Kurul arşivi)

Örneklem 12, Sinop İli Merkez Kefevi Mahallesiinde, özel mülkiyete ait, tapunun 273 ada yeni 82 (eski 40) parselidir. Eski 40 parselde tescilli sivil mimarlık örneği iki katlı ahşap yapı bulunmaktadır. Parsel, I.derece arkeolojik sit sınırlarında olan ve kazısı devam eden Balatlar yapı topluluğunun komşuluğundadır.

Söz konusu alana ilişkin Müze Müdürlüğü tarafından, kültür varlıklarının yoğun yapılaşma baskısı olduğundan ve yakınındaki Balatlar Yapı Topluluğu'nda devam eden kazı çalışmalarının bu alana doğru genişleme ihtimali bulunduğundan alanın III. derece arkeolojik sit olarak tescili, talep edilmiştir. Kurulun 27.Şubat.2015 gün ve 2437 sayılı kararı ile 273 ada, 8, 9, 40, 41 parsellerin III. derece arkeolojik sit alanı olarak tescil edilmiştir.

III. derece arkeolojik sit alanı sınırlarında kalan 273 ada 40 nolu parselin ifrazı sonucunda 82 ,77 gibi dört adet yeni parseller oluşturulmuştur. Ayrıca 77 parseldeki tescilli taş ocağı, antik dönem yapı kalıntısı, künk kalıntısı vardır.

Aynı kararda sit alanında koruma amaçlı imar planı yapılmaya kadar Koruma - Kullanma Şartları olarak, KTVKYK'nun 5.Kasım.1999 gün ve 658 sayılı ilke kararındaki III. derece arkeolojik sit alanlarına ilişkin hükümlerin geçerli olduğuna karar verilmiştir.

Müzenin 22.Haziran.2015 gün 183 sayılı kazı raporunda:“...Parselde, 08-

17.Haziran.2015 tarihleri arasında kazı yapılmıştır. Söz konusu parseldeki binanın oturma alanında toplam 6 sondaj açılarak kazı çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Yapılan kazı çalışmalarında;

Kazı sırasında yoğun miktarda pişmiş toprak seramik parçalarıyla, pişmiş toprak figürün başı, heykelcik ayağı ve kandil parçaları, bronz halka, çivi, iğne, 1 adet bronz sikke bulunmuştur. ...

D Sondajı: 8.60X5.35 metre ölçülerinde olup, parselin kuzeydoğu ve kuzey batısındadır. Yüzey seviyesinden 1.60 cm derinleştirilmiştir. Seviye inme çalışmaları sırasında 1 nolu yapı olarak adlandırılan, toprak seviyesinden 0.70 metre derinlikte olan "L" biçimli. 15X3.10 metre uzunluğunda ve 20 cm kalınlığında basit çamur harçlı tek sıra moloz taş örgülü duvar kalıntısı tespit edilmiştir ...

Yine aynı açma içerisinde batı ve güney yönüne doğru genişletme çalışmaları sırasında 1 nolu duvar olarak adlandırılan toprak seviyesinden 0.80 metre derinlikte,0.95 metre uzunluğunda, 0.16 metre genişliğinde tek sıra çamur harçlı moloz taş duvar sırası tespit edilmiştir. Seviye inme çalışmaları sırasında söz konusu açmanın güneyinde 1 nolu duvar sırasının devamı olduğu düşünülen aynı özellikte, toprak seviyesinden 0.85 metre derinlikte 0.75X0.62 metre ölçülerinde 2 nolu duvar olarak adlandırılan bir taş sırası gözlenmiştir. 2 nolu taş sırasına paralel, sondajın kuzeyinde, doğu- batı doğrultulu, toprak seviyesinden 0.90 metre derinlikte 1.70 metre ölçülerinde tek sıra halinde, üç adet 0.50X10 metre ölçülerinde pişmiş toprak künk uzantısı tespit edilmiştir. D sondajındaki seviye inme çalışmalarında; pişmiş toprak seramik kap parçaları, mask, at heykelcik ayakları, figürün başlan ile 2 adet bronz sikke ve iğne, elbise aksesuarları, çivi gibi kültür varlıkları tespit edilmiştir...

Sonuç olarak; ..parselde yapılan arkeolojik kazı çalışmasında ele geçen sikke, metal eserler ile keramik parçalarına göre alanın Hellenistik Dönemden- Geç Bizans Dönemlerine kadar kullanıldığı kanaatine varılmıştır. D sondajda açığa çıkarılan tek sıra, moloz taşlardan, çamur harçla örülmüş ve basit işçilik gösteren, döneminde tahrip olmuş 1 nolu "L" yapı kalıntısının inşaat alanı içinde kaldığı, ancak 1 ve 2 nolu tek sıra, basit moloz taşlarla örülmüş ve açığa çıkarılan kısımları çok kısa olan duvar kalıntısı ile insitu halde bulunan pişmiş toprak künk sırasının ise inşaat alanı dışında kaldığı görülmüştür. D sondajda yer alan 1 nolu yapının, 1 ve 2 nolu duvar kalıntılarının çok az korunmuş olmaları nedeniyle işlevsel tanımlaması yapılamamıştır. Saptanan seramik malzeme; insitu olmadığı ve karışık ele

geçtiği için yapı kalıntıları en geç malzemeye göre Geç Bizans Dönemine tarihlendirilmelidir...”denilmektedir. (Kurul arşivi)

Şekil 147.Örneklemler.12 kazı sonrası 2 (Müze raporu)

Şekil 148.Örneklemler.12 küçük buluntular. 1 (Müze raporu)

Şekil 149. Örneklemler.12 küçük buluntular.2 (Müze raporu)

Şekil 150. Örneklemler.12 küçük buluntular.3 (Müze raporu)

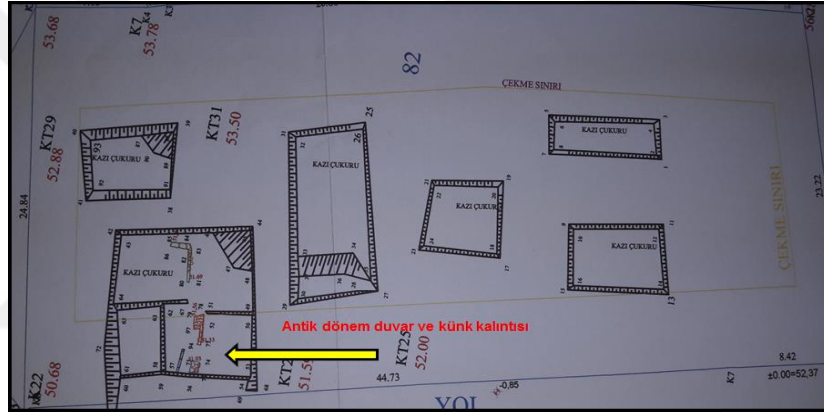
Müze Müdürlüğüne yapılan sondaj kazısı sonucu açığa çıkarılan duvar kalıntıları ve künk sistemi Kurulun 06.Temmuz.2015 gün ve 2721 sayılı kararı ile tescil edilmiştir, aynı kararda “...parseldeki yeni yapılanma talebine ilişkin açığa çıkan kalıntıları dışarıda bırakacak şekilde hazırlanacak mimari projenin Kurula sunulmasına karar verildi.” denilmektedir.

İmar durumuna göre, parsel A-4 yapı nizamı, saçak seviyesi 12.50 metre, TAKS -0.35 KASK-1.40 metre ön bahçe mesafesi 5 metre, yan bahçe mesafesi 3 metre, arka bahçe mesafesi de 6,25 metre olarak verilmiştir.

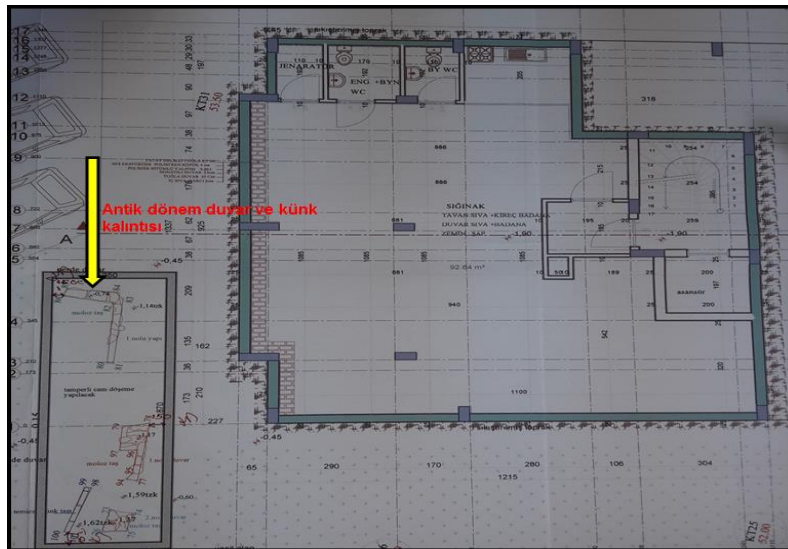
Yeni yapılanmaya ilişkin sunulan projeler Kurulun 11.Kasım.2015 gün ve 2990 sayılı “.... yeni yapılanma projesinin uygun olduğuna ve onaylanmasına, uygulamanın onaylanan projesi doğrultusunda proje müellifi, ilgili belediyesi ve Sinop Müze Müdürlüğü

denetiminde yapılabileceğine; uygulamanın onaylanan projesine uygun olarak bitirildiğine dair müellif, Belediye teknik raporu ve müze raporu ile fotografik belgelerinin Kurula iletilmesine; Kurulun 06.Temmuz.2015 gün ve 2721 sayılı kararına istinaden tescillenenek koruma altına alınan yapı kalıntılarını koruyacak ve üzerinde gezinilebilecek şekilde güçlendirilmiş cam (temperli) yüzey olarak üstlerinin kapatılmasına karar verildi." kararı ile onaylanmıştır. Projede yapı bodrum kat, zemin kat ve 3 normal kat olarak konut kullanımına yönelik tasarlanmıştır

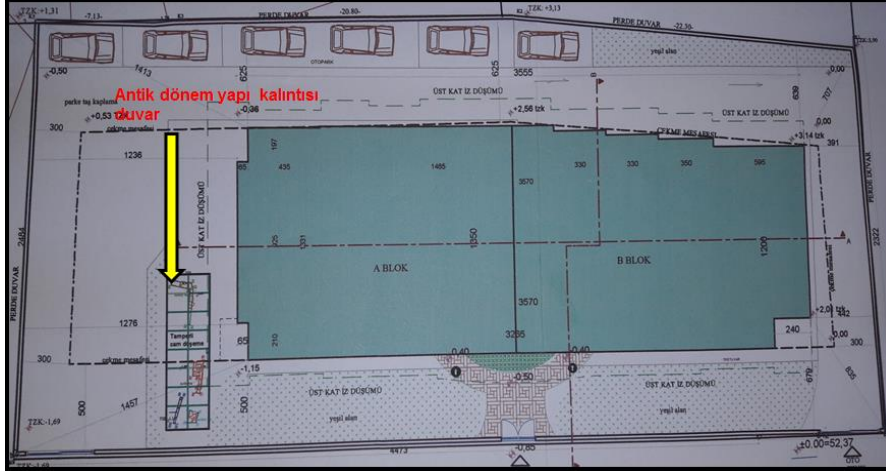
Kurulun 11.Kasım.2015 gün ve 2990 sayılı kararı çerçevesinde proje, parseldeki kalıntılar yapı dışında kalacak şekilde tasarlanmıştır. Kalıntıların çevresine perde duvar yapılarak üzeri temperli cam yüzey ile kapatılmıştır.

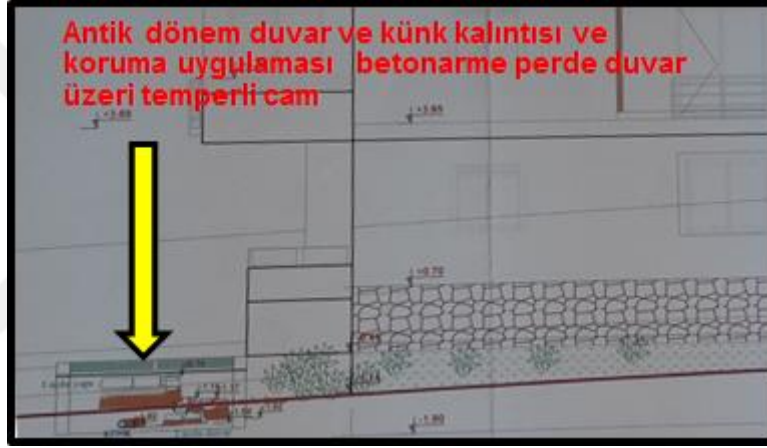
Şekil 151 Örneklem.12 buluntu rölove planı (Sarabil,2018)

Şekil 152. Örneklem.12 buluntu ve zemin kat planı (Sarabil,2018)

Şekil 153. Örneklem.12 buluntu ve birinci kat planı (Sarabil,2018)

Şekil 154. Örneklem.12 buluntu ve yeni yapı krokisi (Sarabil,2018)

4.1.12.1. Analiz ve Değerlendirme

Parselde ele geçen sikke, metal eserler ile keramik parçalarına göre alanın Helenistik Dönemden- Geç Bizans Dönemlerine kadar kullanılmıştır. (Müzenin 22.Haziran.2015 gün 183 sayılı kazı raporundan)

Parselde mimari anlamda künk ve duvar bulunmuştur. Duvarın veya künk'ün devamına rastlanmamıştır. Buluntuda yeni yapının oturma alanının dışındadır. Yapı kenarında kalıntı çevresine betonarme perde yapılarak üzeri tepmeli cam uygulaması önerilmiştir.

21.ve 27 Mart.2018 tarihli görevlerdeki arazi çalışması sırasında, inşaatın %80 oranında bitirildiği, kalıntıların üzerine demirlerin ve inşaat kerestelerinin atıldığı, bir

kısının üzerine çay ve boya döküldüğü ve tahrip edildiği tespit edilmiştir. Mütahhidine uyarıda bulunulmuştur ve durum, Müzeye bildirilmiştir. Uygulama sırasında buluntular korumasız ve tahribata açık kalmıştır.27.Nisan.2018 tarihli Kurulla birlikte alan tespiti çalışmasında, buluntuların çevresine betonarme duvarının yapıldığı görülmüştür.

Buluntular kendi parsel sınırlarında bir bütünlük arz etmemesi nedeniyle, birkaç taş olarak değerlendirilmekte bir bütünün parçası veya bir yapılaşma hattının önemli verisi olduğu gerçeği atlanmaktadır.

Öneri koruma uygulaması, buluntuyu çevreden ayırması ve şeffaf örtüyle kapalı olması olumlu olarak değerlendirilmektedir. Yapılan bu uygulamanın, sokaktan geçen için betonarme bir kutu görüntüsü vermesi, kalıntının algılanmasını engeller nitelikte olması, temperli cam uygulamasında havalandırmaya yönelik bir önlemin olmaması, tepeden güneş vurduğunda temperli camlı betonarme kutu içinde gelişecek ısı artışına yönelik önlem içermemektedir.

Konu “Koruma uygulamasının ve sürekliliğinin sağlanmasında halkın önemli bir bileşen olduğu, kararların ve cezayı yaptırımların olmasının yeterli olmadığı,” örneği olarak değerlendirilmektedir.

4.1.13. Örneklem 13

Şekil 155. Örneklem.13 parselin konumu (URL-26)

Şekil 156. Örneklem.12 kazı sonrası.1 (Kurul arşivi)

Örneklem 13, Sinop İli merkez Kefevi mahallesinde, özel mülkiyete ait, tapunun 90 ada 13 parseldir. Parsel konum olarak kent meydanına çok yakındır.

Parselde 1986 yılında mevcut tek katlı eski yapı kaldırılarak yeni yapı için temel hafriyatı sırasında tonozlu, kemerli yapı kalıntısı açığa çıkmıştır. O dönemde parselin etrafında yapılaşmanın fazla olmadığı dönem fotoğraflarından anlaşılmaktadır. Durdurulan inşaatta, buluntuya ilişkin Sinop Müze Müdürü Vekilinin 22. Ağustos.1986 tarihli raporunda:

: “...2.10 metre yüksekliğinde, 3 metre genişliğinde 2,50 metre uzunluğunda üzeri kemer şeklinde örtülü bir yapı kalıntısı ortaya çıkmıştır. Kemer kısmı küçük düzgün taşlardan horasan harcıyla yapılmıştır. Temel duvarları kesme taşlardan horasan harcı kullanılarak örülmüştür. Kalıntının büyük bölümü parselin sağında bulunan 12 nolu parsel üzerinde 1960 yıllarında yapılan üç katlı binanın altına doğru devam ettiği ve bina bu eski yapının temel duvarları üzerine yapıldığı görülmüştür.

1950 yıllarında mezarlık sahası olarak bilinen bu alanın yakınlarında herhangi bir tarihi bina ve kalıntı bulunmamaktadır. Çevresi binalarla çevrili parselde ortaya çıkan kalıntının çok önceleri tahrip olduğu büyük bir bölümü yıkılmış, yarısı çökmüş, kemerli kısmın su sarnıcı olabileceği tahmin edilmektedir.

Büyük bölümün tahrip olmuş kalıntının korunmasında bir değer görülmemektedir.

Yerinde yapılan araştırmada herhangi bir buluntuya rastlanılmamıştır.” denilmektedir.

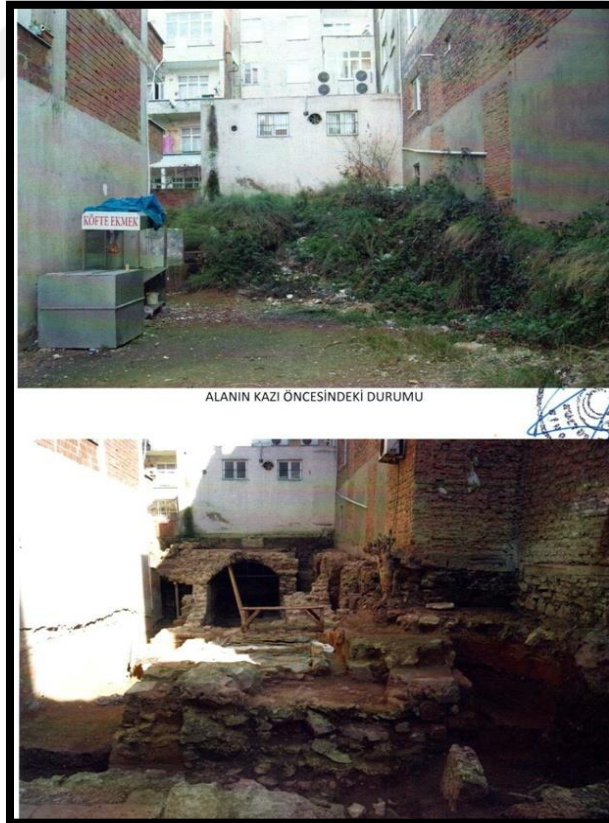
Rapor üzerine; TKTVKYK’nun 16.Eylül.1987 g¼n 3595 sayılı kararında, “kemerli yapı kalıntısı ve diğer buluntuların tesciline gerek olmadığına” denilmiştir.

Şekil 157 Örneklem.13 Müzenin
22.08.1986 tarihli rapor eki
1.(Kurul arşivi)

Şekil 158.Örneklem.13 Müzenin
22.08.1986 tarihli rapor eki
2.(Kurul arşivi)

Şekil 159 Örneklem.13 kazı öncesi ve sonrası foto (Kurul arşivi)

Müzenin 20.Ocak.2015 g¼n 1 sayılı raporundan:“...90 ada, 13 parselde yer alan yapı

kalıntısı yerinde ve dosyası üzerinden incelenmiştir. Buna göre:

Yapı kalıntısı: 13 parselin doğu tarafındadır. Doğudan görülebilir durumdaki kemer kalıntısından yapının, kuzey-güney aksında yan parsellere doğru uzandığı anlaşılmaktadır. Yapının duvarları; moloz taş, tuğla ve horasan harcıyla yapılmış, taban döşemesinde de horasan harcı kullanılmıştır. Kuzey yönde, 39 parselde yer alan apartmanın arka tarafındaki boşluktaki kesitte; yapı kalıntısının kuzey yönde devam ettiğine dair duvar izleri ile bu mevkiin eski dönemlerden itibaren mezarlık alanı olarak kullanıldığını gösteren insan iskeletlerine ait kemik parçaları, kiremit ve seramik parçaları görülebilir durumdadır.....”

Parselde inşaat talebi üzerine kazı yapılmıştır. Müze tarafından yapılan kazının 22.Nisan.2016 gün 122 sayılı kazı raporundan:

“...Parselin doğu tarafında yer alan çalışma kapsamında ilk etapta; bir bölümü görülebilen tonozlu yapı kalıntısı üzerinde ve iç kısmında birikmiş olan çöp, inşaat molozu gibi atıklardan arındırılmış, taş-toprak dolgu ile balçık katmanı temizlenerek yapının ayakta kalabilmiş olan bölümlerinden bir kısmı açığa çıkarılmıştır. Bu temizlik çalışması sırasında dolgu arasında Geç Roma dönemi stel ve dor sütun başlığı parçası bulunmuştur.

Tonoz üzerinde yapılan seviye indirme çalışmaları sırasında kireç ve az tuğla katkılı açık pembe renkli düzgün sıvalı yüzey (taban) açığa çıkarıldı. Bu taban üzerinde yapılan ince temizlik sonrasında 8 adet oygu tekne mezar tespit edilmiştir....

Mezarları tarihlendirebilecek buluntu çıkmamasına karşın yapım tekniği bakımından Sinop Balatlar Kilisesi kazısında yer alan ve 12. yüzyıla tarihlendirilen oygu tekne mezarlarla benzerlik göstermektedir. Ayrıca zemine oyularak yapılan mezarlar bu yapının kilise olarak kullanılmış olabileceğini göstermektedir.

Tonozun üstündeki tabanın kuzey tarafında geç dönemde eklenmiş olduğu anlaşılan doğu-batı konumlu, tek sıra kesme taşlardan çamur harçla örülü 2.90 m. uzunluğunda, 1.48 m. genişliğinde, 50 cm yüksekliğinde 1 no.lu duvar olarak adlandırdığımız duvar kalıntısı yer almaktadır.

Bu taş sırasının hemen kuzeyinde yapıyla bitişik ve yapının zeminden daha aşağı seviyede tahrip olmuş bol kiremit katkılı kireç harçla örülü, tuğla örgülü doğu ve güney duvarlarının bir kısmı (güneydoğu köşesi) korunabilmiş havuzun varlığı tespit edilmiştir. Bu

havuz; 120 x 50 cm ölçülerinde, 70 cm derinliğinde olup iç kısmı ve yan duvarları su tutma özelliği olan koyu kırmızı renkte Horasan harçla sıvalıdır.

Tonoz üstündeki tabanın kuzey parsele devam eden bölümünün mermer ya da tuğla plakalarla kaplı olduğu, plakalarının yerinden söküldüğü harçta bıraktığı izlerden açıkça anlaşılmaktadır.

Tonoz üstü taban içerisinde kuzeydoğu-güneybatı konumlu, 3.50 m. uzunluğunda, 1.00 m. genişliğinde ve 70 cm derinliğinde geç dönemde su kanalı açıldığı saptanmıştır.

Parselin doğusunda yapılan kazılar sonucu doğu-batı ve kuzey-güney yönlü birbiriyle bağlantılı, birbirine geçişi olan üç ayrı odadan oluşan tonoz örtülü bir alt kat açığa çıkarılmıştır. Doğu-batı konumlu olan odaya 1 no.lu oda, kuzey-güney yönlü uzanan ikinci odaya 2 no.lu oda....

2. odanın batısında yer alan kuzey-güney doğrultulu diğer odaya ise 3 no.lu oda adı verilmiştir. Bu alt kat; mahzen ya da depo olarak kullanılmış olmalıdır.

1 nolu oda:

1 no.lu odanın tonozu büyük ölçüde kırık olup çökme tehlikesi sebebiyle kemerli demir profil ve ahşap direklerle alttan desteklenerek koruma önlemi alınmıştır. 3.00 m. yüksekliğinde 3.10 m. eninde, 10.00 m. boyunda olan 1 no.lu oda, doğu-batı konumlu olup, odanın doğudaki parsele doğru devam ettiği görülmektedir. 1 no.lu odayı oluşturan kuzey ve güney duvarları düzgün yüzeyli olup üzerinde herhangi bir sıva kalıntısı tespit edilememiştir. Duvardaki kalıntılardan bu odanın toprak zemin üzerine ince kireç harç sıvanarak zemin oluşturulduğu anlaşılmıştır. Yan duvarlar üzerinde –tonozun hemen altında-tonozun yapımında kullanılan ağaç iskele yuvaları sıralanmaktadır. Bu iskele yuvalarını -sonraki tamiratlarda iskele kurulumunda tekrar kullanmak üzere-açık bırakma uygulamasına Bizans döneminden itibaren rastlanılmaktadır.

1 no.lu odada yapılan ince temizlik sonrası bu odanın burada daha önce var olan başka bir yapının temelleri üzerine oturtulduğu görülerek bu temelleri ortaya çıkarmak ve mahiyetini anlamak için 1 no.lu odanın kuzeydoğusunda sondaj yapılmıştır.

3.50 x 2.20 m. ölçülerinde yapılan sondaj neticesinde -tabakalaşmaya ait olmayan

karışık olarak Klasik ve Helenistik döneme tarihlendirilen seramik parçaları bulunmuştur. 1.70 metre yüksekliğinde, 1.50 m. eninde ve 3.15 m. uzunluğunda, çoğu volkanik- düzgün kesme taşlardan çamur harçla örülmüş temel kalıntıları doğu-batı ve kuzey-güney konumlu, L biçimli olarak uzanmaktadır. Bu kalıntı 1 no.lu temel kalıntısı olarak adlandırılmıştır.

1 No.lu odanın kuzey duvarının dış yüzündeki alanda temizlik çalışmaları sırasında 1.10 metre genişliğinde, 1.50 metre yüksekliğinde düzgün dikdörtgen, volkanik bloklardan oluşan 2 No.lu temel kalıntısı yer almaktadır. 2 No.lu temel kalıntısı, tonozlu yapının altında kaldığından uzunluğu saptanamamıştır. İşçilik ve malzeme olarak 1 No.lu temel kalıntısının devamı niteliğindedir.

13 no.lu parselin kuzeydeki 14 no.lu parselle birleşme noktası ile 1 no.lu odanın kuzey dış duvarı arasında kalan boşlukta açılan sondaj içerisinde 3 no.lu duvar kalıntısı açığa çıkarılmıştır. 2.35 metre uzunluğunda, ölçülebilen 65 cm genişliğinde ve 2.00 metre yüksekliğindeki kısmı ortaya çıkarılmıştır. 3 no.lu temel kalıntısı 1 ve 2 no.lu temel kalıntılarıyla kullanılan malzeme ve işçilik yönünden birbirinin devamı niteliğinde olup, bu temel kalıntılarının tonozlu yapıdan daha önceki farklı bir yapıya ait olduğu anlaşılmaktadır.

2.Nolu oda:

Ölçülebilen 3.00 m. genişliğinde, 2.80 m. uzunluğunda, 3.00 m. yüksekliğinde kuzey güney doğrultulu uzanan ve 1 no.lu oda ile bağlantılı olan 2 no.lu odanın büyük bölümü güney yöndeki 12 parsel üzerinde bulunan binanın altında kalmaktadır. Odanın tonoz kısmının büyük bölümü yıkılmış, bir kısmı da güneydeki parsel üzerinde bulunan bina yapılırken tahrip edilmiştir. Bu odanın zemini 1 no.lu odadan farklı olarak moloz taş + kireç harç malzemeyle sağlam bir taban yapılmıştır. Bu odanın doğu duvarının ortasında 1.70 m. yüksekliğinde, 1.00 m. genişliğinde ve 2.50 m. derinliğinde dikdörtgen şeklinde açıklık bulunmaktadır. Bu açıklıkta 2.50 m. x 1.00 m. ölçülerinde küçük bir sondaj açılmıştır. Açılan sondajda volkanik kayaların düzgün bloklar halinde kesilmesiyle oluşturan eski yapı kalıntısının temellerinin devam ettiği görülmüştür. Bu temel kalıntısının uzantısına 4 no.lu temel kalıntısı adı verilmiştir. Bu temel kalıntıları kullanılan malzeme ve işçilik yönüyle 1-2-3 no.lu temel kalıntılarına benzemekte olup birbirinin devamı niteliğindedir.

3.nolu oda:

2 no.lu odanın hemen batısında kuzey güney doğrultulu uzanan ölçülebilen 2.50 m. uzunluğunda, 2.60 m. genişliğinde ve 2.00 m. yüksekliğindeki 3 no.lu odanın büyük kısmı güney parselde yer alan binanın altında kaldığından bu oda hakkında bilgilerimiz son derece kısıtlı kalmıştır. Bu oda 1 ve 2 no.lu odalardan farklı olarak; 1 no.lu odanın duvarına bitişik olarak yapılmış başka bir duvarla kapatılmış tek girişli oda görünümündedir. Bu odayı kuzeyden kapatan bitişik duvarlar yıkılmış durumdadır. Tonozun üstü çökmüş olup yan kısımları ayaktaadır.

Zeminden 1.10 m. yükseklikte, 60 x 70 cm. ölçülerinde, sonraki bir dönemde yapıldığı anlaşılan tuğla taban döşemesi yer almaktadır.

2 nolu duvar:

Kazı çalışmaları başlamadan önce parsel üzerinde açıkta duran ve parselin güney sınırında yer alan 6.15 m. uzunluğunda, 2.00 m. genişliğinde, ölçülebilen 1.90 m. yüksekliğinde devşirme bloklardan yapılmış ve düzensizce kireç harçla birbirine tutturulmuş 2 no.lu duvar adını verdiğimiz kalıntı yer almaktadır. Güneydeki 12 parselde bulunan güncel bina bu duvarın üzerine inşa edilmiştir.

2 no.lu duvarın batı yönünde farklı bir işçiliğe ve işleve sahip 1 no.lu yapı kalıntısı açığa çıkarılmıştır. Mozaikli zeminin güney köşesinden itibaren üzeri kil ile kapatılarak devşirme bloklar yerleştirilmiş ve bu alanın üzerine horasan harçlı su tutma özelliği olan düzgün sıvalı zemin yapılmıştır. Yapılan bu zeminin altına sağlamlık için moloz taş kırıkları kireç harçla karıştırılarak gelişigüzel harmanlanmıştır. 2 no.lu duvarın içerisinde ve 1 no.lu yapıyı tahrip ederek çamur harçla tuğla örgülü 120 x 40 cm. ölçülerinde sonraki dönemlere ait ocak yer almaktadır. Kazılar neticesinde bu alanda tarihlendirmede kullanabileceğimiz bir buluntu ele geçmemiştir. Güney parseldeki kargir binanın bir bölümü bu yapının üzerine oturmaktadır. 2 no.lu duvarı kuzey-güney yönlü kesen ve ince kireç harçlı volkanik düzgün kesme taşlardan kesilmiş devşirme bloklarla örülü duvara 3 no.lu duvar adı verilmiştir. 2.48 m. genişliğinde, 6.90 m. uzunluğunda olan bu duvar, tonozlu yapının batı dış duvarı üzerine inşa edilmiştir.

Mozaikli alan:

Batı yönünde devam eden kazılar neticesinde hemen hemen parselin orta noktasında yer alan 4.50 x 3.20 m. ölçülerinde, çakıl taşlarıyla yapılmış mozaikli taban tespit edilmiştir. Bu mozaikli tabanın sonraki dönemlerde güney tarafı 2 no.lu duvar ile 1 no.lu yapı kalıntısının altında kalmış, 3 no.lu duvarın inşası sırasında mozaığın doğu tarafı tahrip edilmiştir. Mozaığın üzerinin kil ile kaplanmış olması bu mozaikli alanın Roma döneminden sonra da kullanıldığını göstermektedir. Mozaikli alan kuzey taraftan 7.60 m. boyunda devşirme bloklardan oluşan duvar ile sınırlandırılmaktadır. Bu duvar üzerinde 46 cm genişliğinde, 1.50 m. uzunluğunda kapı eşiği yer almaktadır. Kapı eşiğinin varlığı bu mozaikli alana girişin kuzeyden olduğunu göstermektedir. Mozaikli alanın batısına sonradan 2.83 x 2.74 m. boyutlarında, 20 cm derinliğinde sığ su havuzu inşa edilmiştir. Buradaki mozaığın üzeri ince kireç harç ile sıvanarak havuzun tabanı oluşturulmuştur. Havuz içinde yaptığımız kazı çalışması sırasında havuzun tamamen kalker tabakasıyla kaplı olduğu görülmüş olup, bu durum bize havuzda sıcak suyun kullanıldığını göstermektedir. Havuzun içinde sıcak su kullanılması bu alanın sonradan ılık olarak kullanılmış olabileceğini düşündürmektedir.

Siyah zemin üzerine beyaz bezeme anlayışıyla yapılan bu mozaik üzerinde; ana sahnede dıştan içe doğru iki kuşak içerisinde sırayla meander ve dalga motifleri işlenmiş ve en içte madalyon yer almaktadır. Madalyon içerisinde kartal kılığına girmiş “Zeus'un Ganymedes'i kaçırma sahnesi” betimlenmiştir. Kartal kılığındaki Zeus, kanatları açık uçmakta ve Ganymedes'i pençeleri arasına alarak kaçırmaktadır. Kartal figürü oldukça ayrıntılı işlenmiş olup kanat ve tüy detaylarına varıncaya kadar itinayla gösterilmiştir. Mozaik, ayrıntılı olarak incelendiğinde; Ganymedes'in vücut detayları Kartala göre daha sönük betimlenmiştir. Siyah fon üzerine beyaz renkte işlenen figürlerin ayrıntıları siyah çakıl taşlarıyla vurgulanmıştır. Figürler üzerinde stil kritiği yaptığımızda; Ganymedes'in vücut hatlarının son derece sade betimlenmesi açısından Chersonesos'ta (Sivastapol-Kırım) bulunan ve MÖ 3. yüzyıla tarihlendirilen mozaik betimleriyle benzerlik gösterse de, burada Ganymedes'in üzerindeki hymationun Klasik dönem etkisiyle abartılı uçuşması bu mozaığı MÖ 3. yüzyılın başlarına kadar götürmektedir. Anadolu coğrafyasında şimdiye kadar Sinope, Assos, Aphrodisias, Pergamon, Priene, Erthrai, Klazomenai, Tarsos, Halikarnasos, Anemorion ve Kyme kentlerinde Helenistik döneme tarihlenen mozaikler bulunmuştur. Bu mozaik üzerinde betimlenen kartal kılığında Zeus Ganymedes sahnesi Anadolu'da şimdiye kadar mozaikler üzerinde rastlanan ilk örnektir.

Şekil 160. Örneklem.13 antik mozaik döşeme.1 (Kurul arşivi)

Şekil 161 Örneklem.13 antik mozaik döşeme.ve havuz .2 (Kurul arşivi)

Cadde ve kanalizasyon:

Parselin batı ucunda asfalt yol tarafında yapılan kazıda; devşirme düzgün kesimli bloklardan oluşan 7.90 m. uzunluğunda, 2.35 m. genişliğinde kuzey-güney yönlü uzanan taş döşemenin antik dönemde kullanılmış cadde ya da sokak yolu olduğu anlaşılmaktadır. Bu döşemenin altında iç genişliği 43 cm. yüksekliği 61 cm. olan bir kanal tespit edilmiştir. Döşemenin çökme ihtimali yüksek olduğu için kanalın içi kazılamamıştır. Sinop antik kentinin MS 4. ve 6. yüzyılda şehir surlarının dışına doğru genişlediği bilinmekte olup, bu yol ve kanalizasyon sistemi o dönemden kalmış düzenleme olmalıdır.

Bu yol ile mozaikli alan arasında alt kotta doğu-batı doğrultulu ölçülebilen 3.00 m. uzunluğunda, 1.80 m. genişliğinde kireç harçlı moloz taşların düzensizce atılmasıyla oluşturulmuş 5 no.lu temel kalıntısı ile bu kalıntıyı kuzey-güney yönlü kesen ölçülebilen 1.80 m. genişliğinde, 3.00 m. uzunluğunda düzgün yüzey oluşturan küçük moloz taşlarla ve kireç harçla yapılmış 4 no.lu duvar kalıntısı açığa çıkartılmıştır. Tarihlendirmede kullanabileceğimiz buluntu ele geçmemiştir. Bu kalıntıların yol ve kanalizasyonun altına doğru devam etmesi kanalizasyon ve sokak yolu öncesinde inşa edilmiş olduğunu göstermektedir.

2 Nolu Yapı Kalıntısı:

Mozaikli alanın kuzey tarafında yapılan sondajda doğu-batı ve kuzey-güney yönlü (L biçimli) uzanan 1.30 x 1.60 m. ölçülerinde, 2.00 m. yüksekliğinde çamur harçla örülü 2 no.lu yapı kalıntısı bulunmuştur. Bu kalıntının 1.00 m. doğusunda yer alan ve 3 no.lu duvarın kısmen kestiği devşirme bloklardan yapılmış ve sürekli tamir gördüğü anlaşılan 70 cm genişliğinde, 2.20 m. yüksekliğinde, 2.00 m. uzunluğundaki bu duvara 5 no.lu duvar adı verilmiştir. 2 no.lu yapının duvarının dış köşesinde yapılan sondaj sonucu, duvarın üst sınırından 2.20 m. derinliğinde zemine ulaşılmıştır. Zemin üzerinde atılmış olarak Helenistik döneme ait sağlam 1 amphora, 1 testi ve farklı testilere ait parçalar bulunmuştur. 2 no.lu yapı kalıntısı ile 5 no.lu duvar arasında koridor olduğu tespit edilen bu alanın batı köşesinde 1.95 m. derinlikte 110 x 50 cm ölçülerinde kapı eşiği bulunmuştur. Duvarlar incelendiğinde farklılık göze çarpmaktadır. Helenistik duvar düzgün dikdörtgen bloklarla yapılırken koridorun doğu duvarı devşirme bloklarla yapılmış ve sürekli tamir edildiği anlaşılmaktadır.

Değerlendirme ve Sonuç: III. Derece Arkeolojik Sit Alanında yapılan kazı çalışması

ile; ...tescilli tonozlu yapı kalıntısının ayakta kalabilmiş olan bölümleri açığa çıkarılmıştır. Bu bölümler 1-2 ve 3 nolu oda olarak adlandırılmıştır. Tescilli yapı kalıntısının tonozu üzerinde kireç ve az tuğla katkılı açık pembe renkli düzgün sıvalı yüzey (taban) açığa çıkarılmış olup, bu harç taban içerisinde 8 adet oygu tekne mezar tespit edilmiştir. Söz konusu oygu mezarlar bu yapının Bizans döneminde kilise olarak kullanılmış olabileceğini göstermektedir.

Tescilli tonozlu yapı kalıntısının temelleri Geç Klasik - Erken Helenistik dönemden kaldığı tahmin edilen volkanik düzgün kesme taşlardan yapılmış kalıntılar üzerinde yükselmektedir. Bu kalıntıların bir kısmı tonozlu yapı kalıntısının batı duvarı üzerinde de görülmektedir.

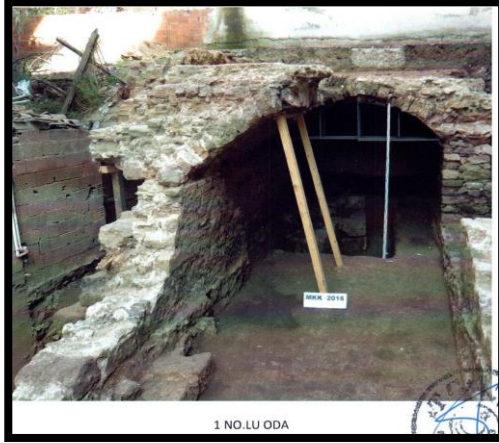
Tonozlu yapı kalıntısını batı tarafında, 13 no.lu parselin ortasında etrafı antik duvarlarla çevrili mozaik döşemeli zemin yer almaktadır. MÖ. 3. yüzyıla tarihlenen söz konusu mozaik üzerinde kartal kılığına girmiş Zeus' un Ganymedes' i kaçırma sahnesi betimlenmiş olup, bu sahne yaptığımız araştırmalara göre Anadolu'da şimdiye kadar mozaikler üzerinde rastlanan ilk örnek olması bakımından önem arz etmektedir. Mozaikli evrenin bir tapınak yapısına ait olması muhtemeldir. Daha sonraki dönemde mozaikli tabanın üzerine sığ havuz yapılmış olup, bu durum alanın işlik olarak kullanılmış olduğunu göstermektedir.

Mozaikli alanın batı tarafında alt kotta başka bir yapıya ait temel kalıntıları yer almakta, parselin en batısı MS 4-6. yüzyıl da yapıldığı tahmin edilen kuzey-güney yönlü antik sokak yolu ve kanalizasyon sistemi ile sonlanmaktadır.

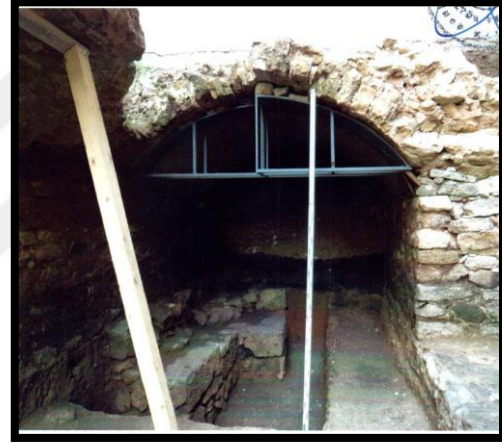
Alanda tespit edilen bulgular değerlendirildiğinde; buradaki yapılaşmanın MÖ 4. yüzyılda başladığı, alandaki yapıların Roma ve Bizans dönemlerinde farklı fonksiyonlara yönelik mevcut kalıntılar üzerinde yeniden dizayn edildiği anlaşılmaktadır.”

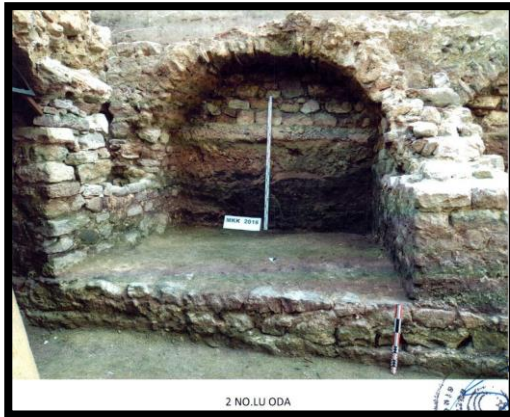
Şekil 162. Örneklem.13 buluntular.1 (Kurul arşivi)

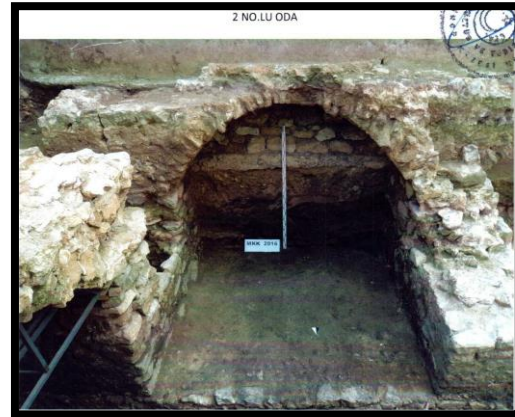
Şekil 163.Örneklem.13 buluntular.2.(Müze raporu)

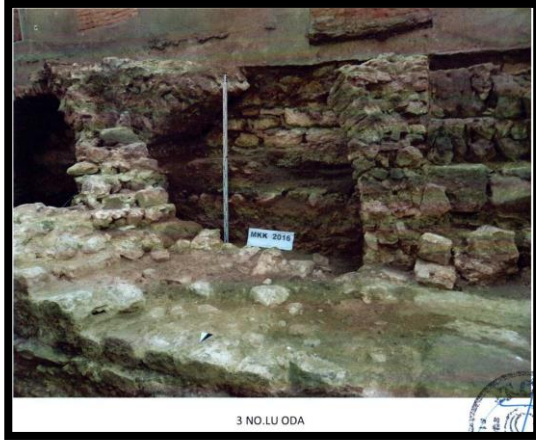
Şekil 164 Örneklem.13 buluntular.3.(Müze raporu)

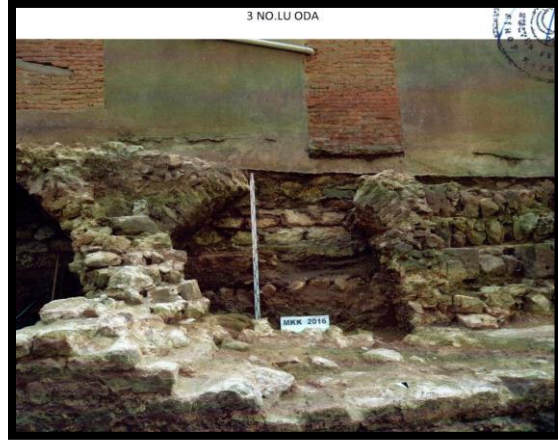
Şekil 165.Örneklem.13 buluntular.4.(Müze raporu)

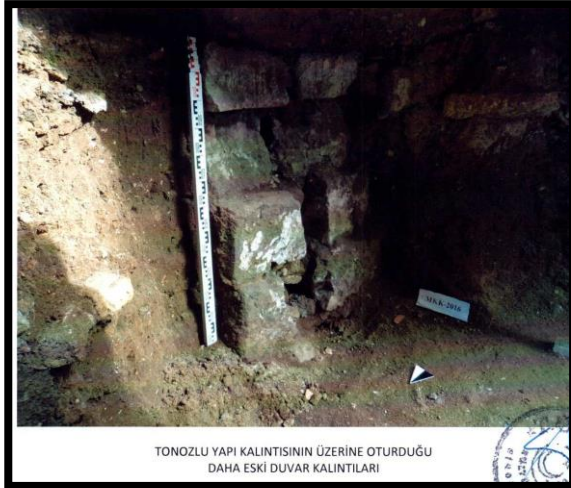
Şekil 166. Örneklem.13 buluntular.5.(Müze raporu)

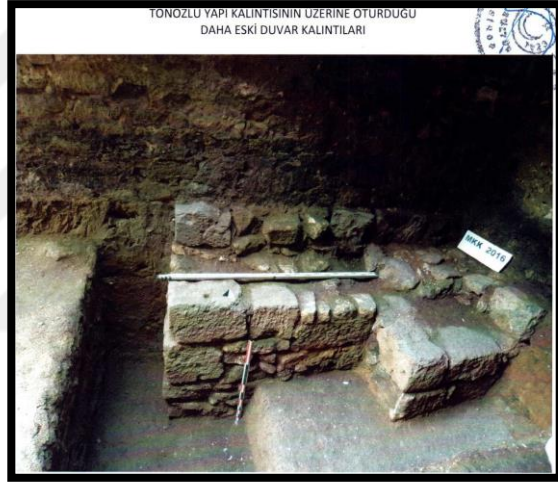
Şekil 167 . Örneklem.13 buluntular.6.(Müze raporu)

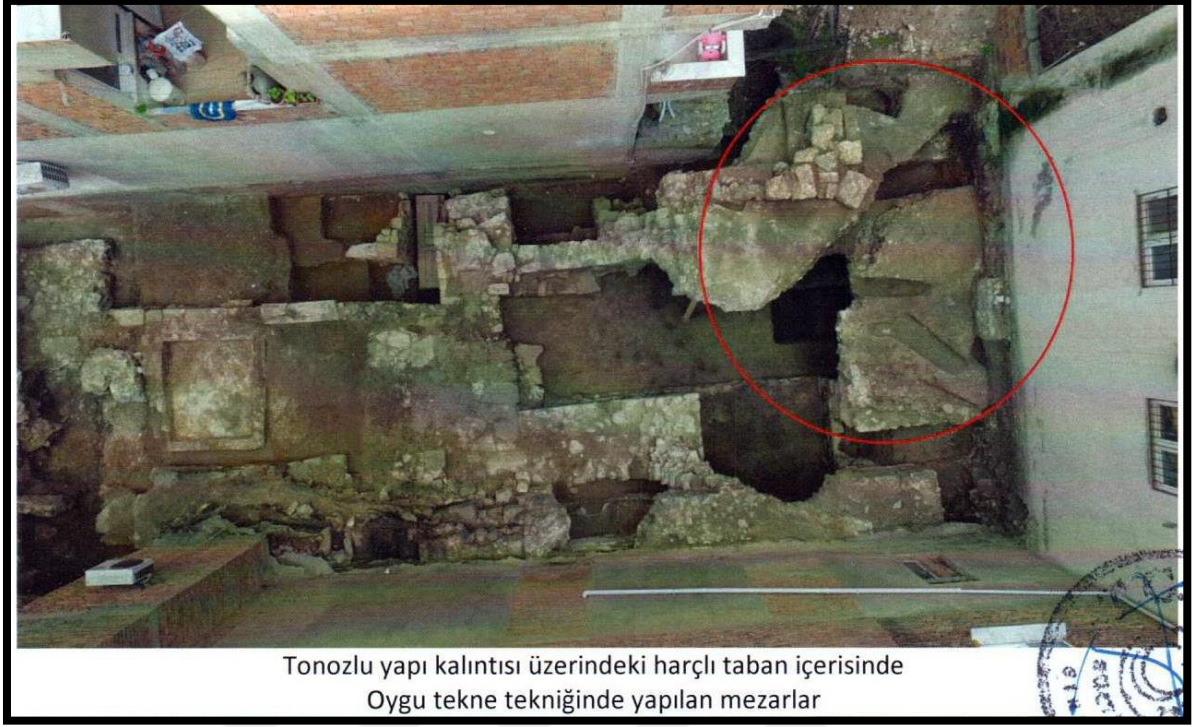
Şekil168 Örneklem.13 buluntular.7.(Müze raporu)

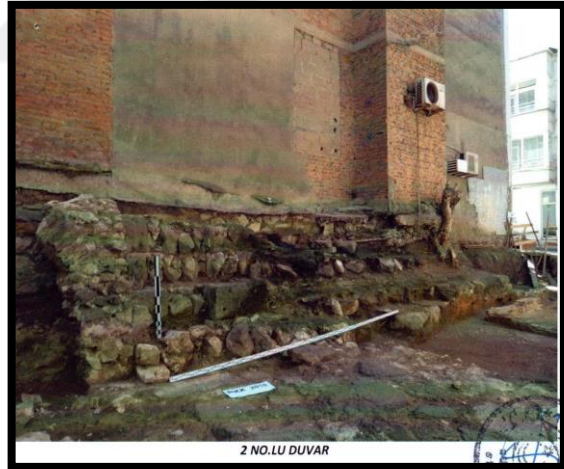
Şekil 169.. Örneklem.13 buluntular.8.(Müze raporu)

Şekil 170 Örneklem.13 buluntular. 9. (Müze raporu)

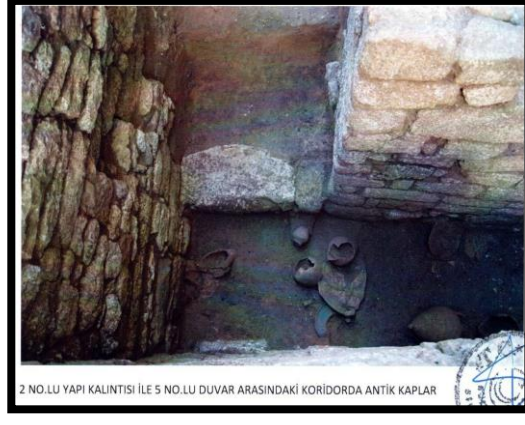
Şekil 171 Örneklem.13 buluntular.10.(Müze raporu)

Şekil 172.Örneklem.13 oygu mezarlar Şekil 173. Örneklem.13 buluntular.9
(Müze raporu)

Şekil 174 Örnekleme alanındaki buluntular.12 (Müze raporu)

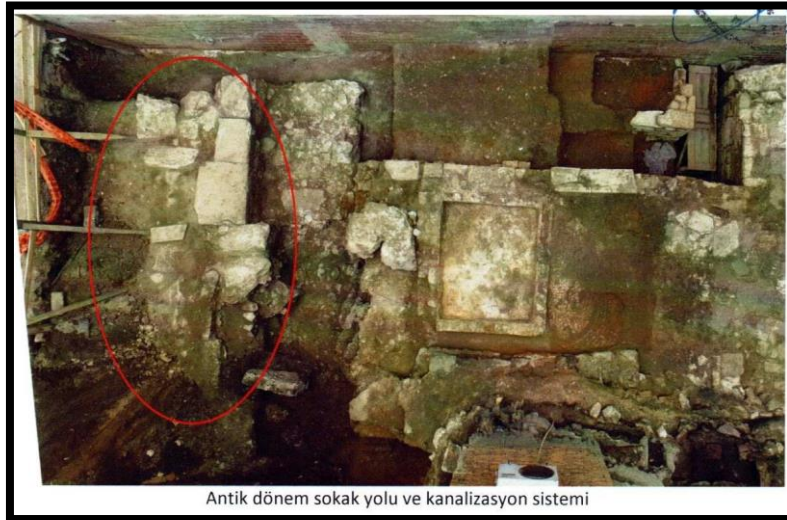
Şekil 175 Örnekleme alanındaki buluntular.13 (Müze raporu)

Şekil 176 Örnekleme alanındaki buluntular.14 (Müze raporu)

Şekil 177. Örnekleme alanındaki buluntular.15 (Müze raporu)

Şekil 178. Örnekleme alanındaki buluntular 16 (Müze raporu)

Söz konusu parsel üzerindeki bir bölümü açığa çıkmış olan yapı kalıntısı, Kurulun 09.Ekim.2015 gün ve 2951 sayılı kararı tescil edilmiştir. Parsel, aynı karar ile III. Derece

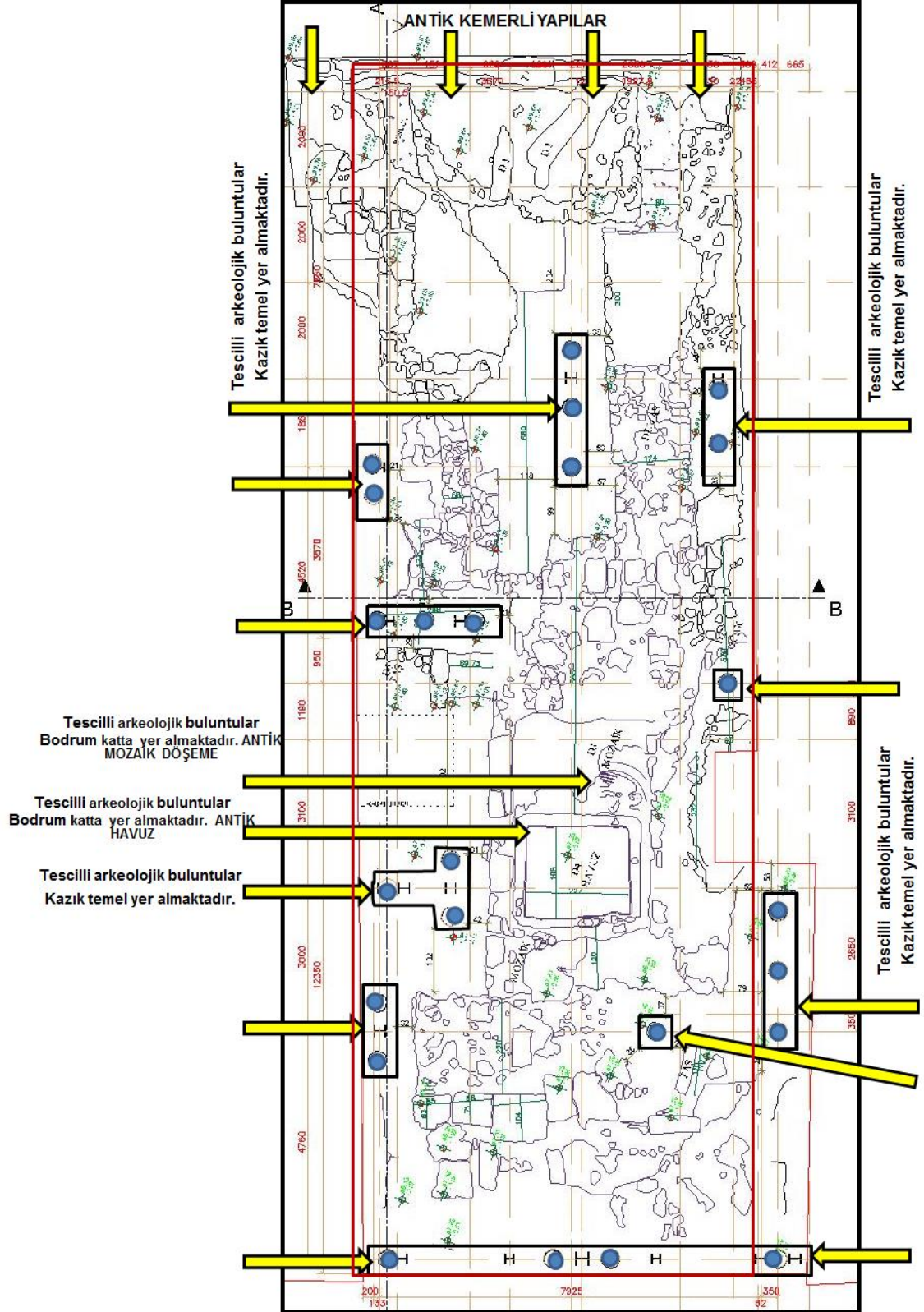
arkeolojik sit alanı olarak belirlenen sınırlar içinde kalmıştır.

Müze tarafından yapılan sondaj çalışmaları sonucunda açığa çıkan antik yapı kalıntıları ve mezarları Kurulun 07.Mayıs.2016 gün ve 3458 sayılı kararı ile tescil edilmiştir. Aynı kararda; "...kalıntıların plan ve kesit olarak rölövelerinin hazırlanmasına, tescilli parselde yönelik hazırlanacak mimari projenin antik yapı temel kalıntılarını koruyacak ve teşhir edecek şekilde Kurulumuza sunulması gerektiğine karar verildi." denilmiştir.(Kurul arşivi)

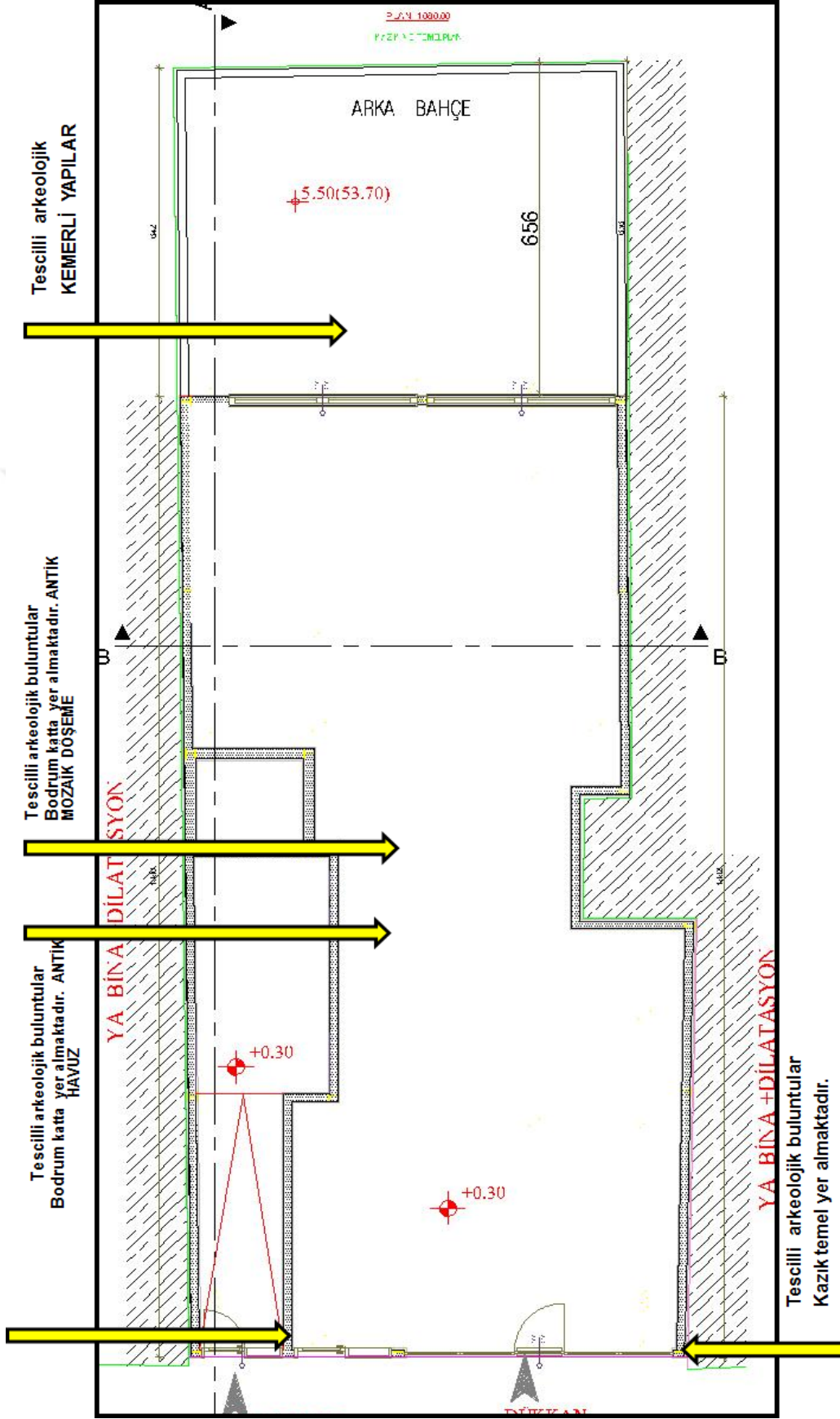
Tescilli antik yapı kalıntılarının bulunduğu parselde, yapılanma talebine ilişkin çelik konstrüksiyonlu olarak çözümlenen yeni yapı projesi Kurulda değerlendirilmiş ve Kurulun 14.Şubat.2016 gün ve 3949 sayılı kararında " ... Kurulunun 07.Mayıs.2016 gün ve 3458 sayılı kararı tescil edilen antik yapı kalıntıları üzerine fore kazık ve çelik sistem olarak önerilen yeni yapı projesinde zemin kat döşemesi ve galeri kat döşemesi ile tescilli yapı kalıntıları arasındaki mesafe yakın çözümlendiğinden sunulan yeni yapı projesinin uygun olmadığına karar verildi. " denilmiştir.

İmar durumuna göre parsel, B-6 ticaret bölgesinde kalan; 6,25m ve 18,50m saçak hakkı bulunmaktadır. Kurulun 26.Mayıs.2017 gün 4436 sayılı kararıyla tescilli antik yapı kalıntılarının bulunduğu parselde yeni yapılanma projesi, uygun görülmüştür.

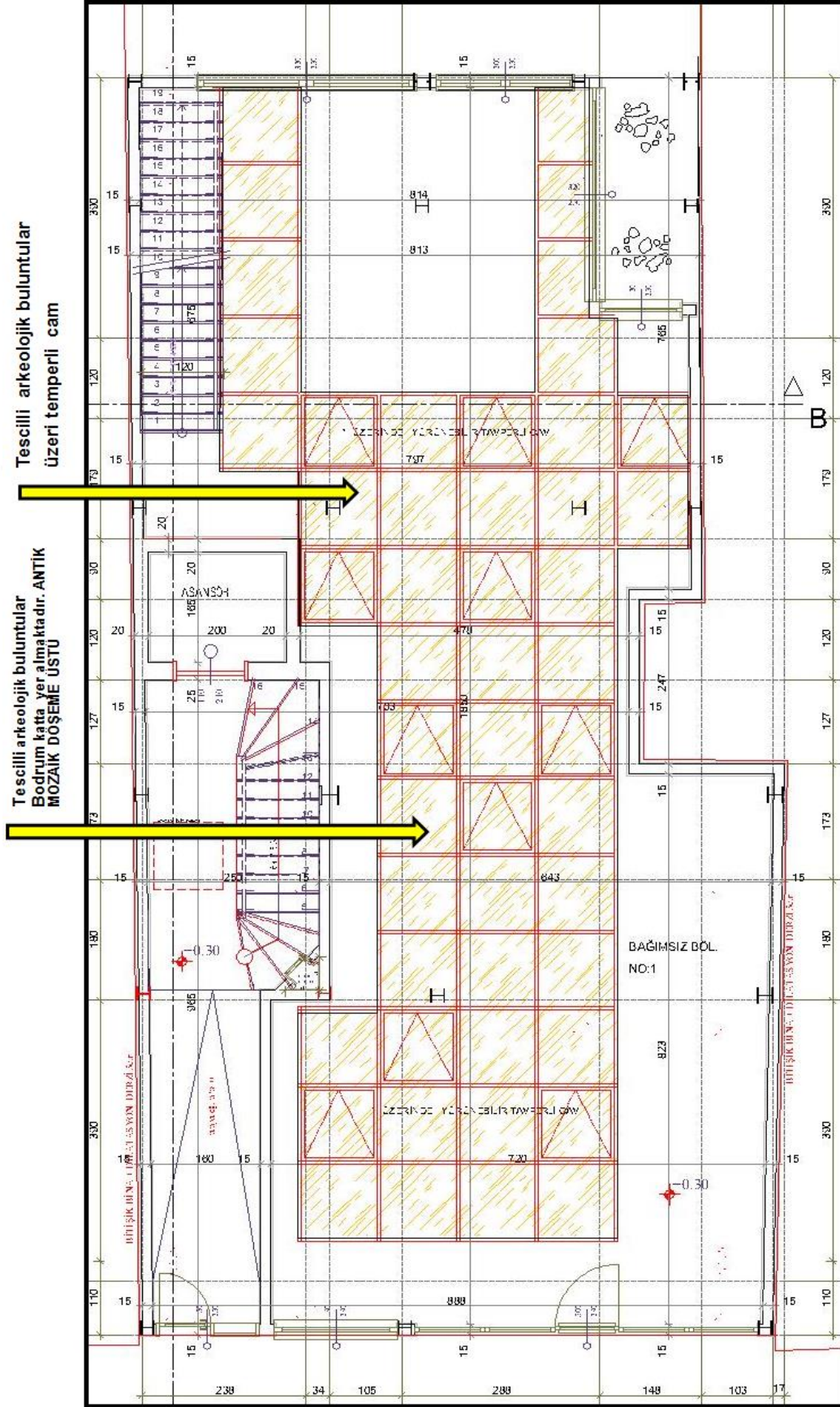
Yeni yapı projesi zemin kat+ galeri kat+ 4 normal kat+ çatı katı olarak kalıntılar üzerine fore kazık ve çelik sistem olarak çözümlenmiştir.

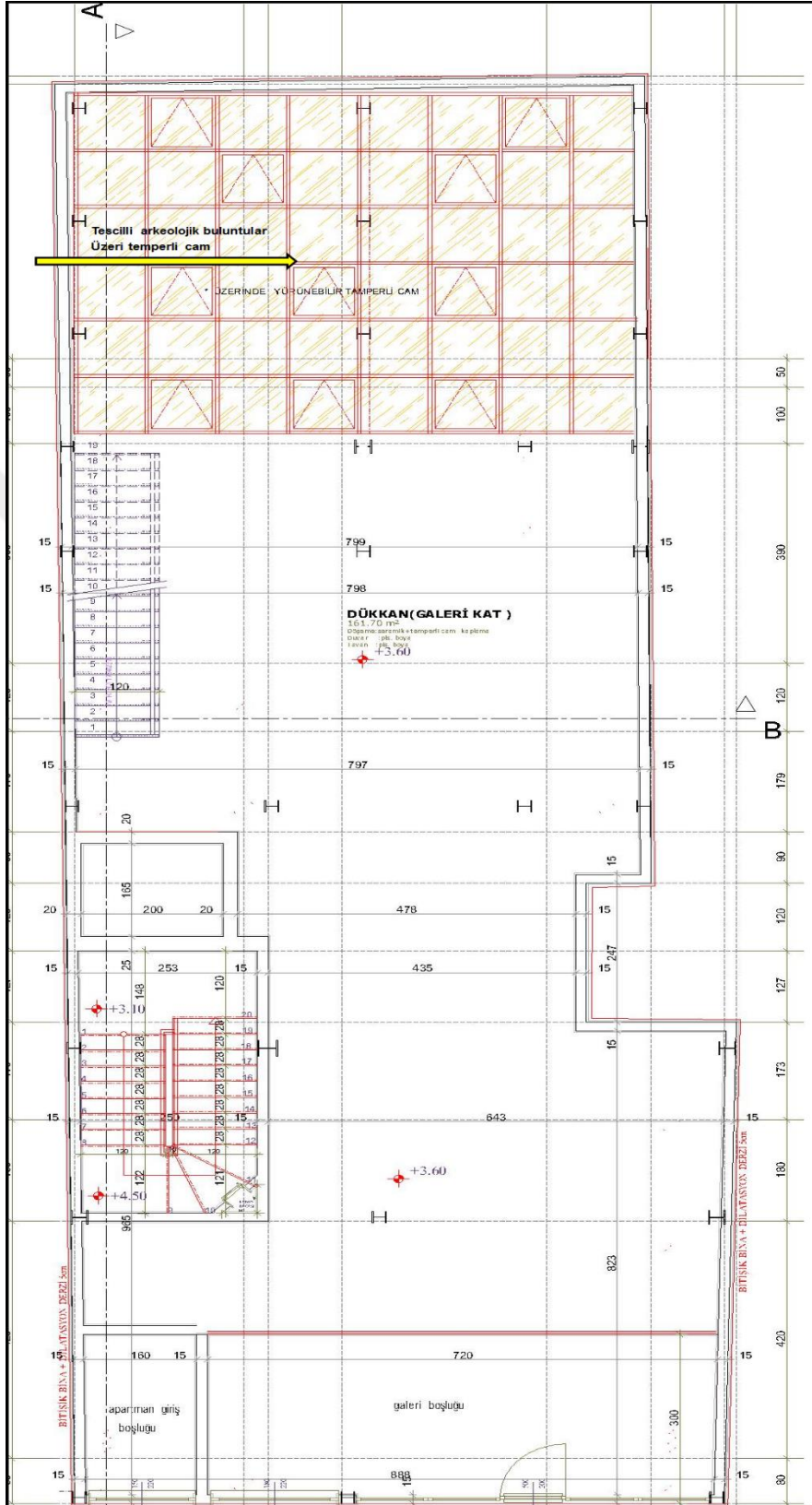
Şekil 179. Örneklem 13. buluntular ve fore kazık temel (Kırmızıgül,2018)

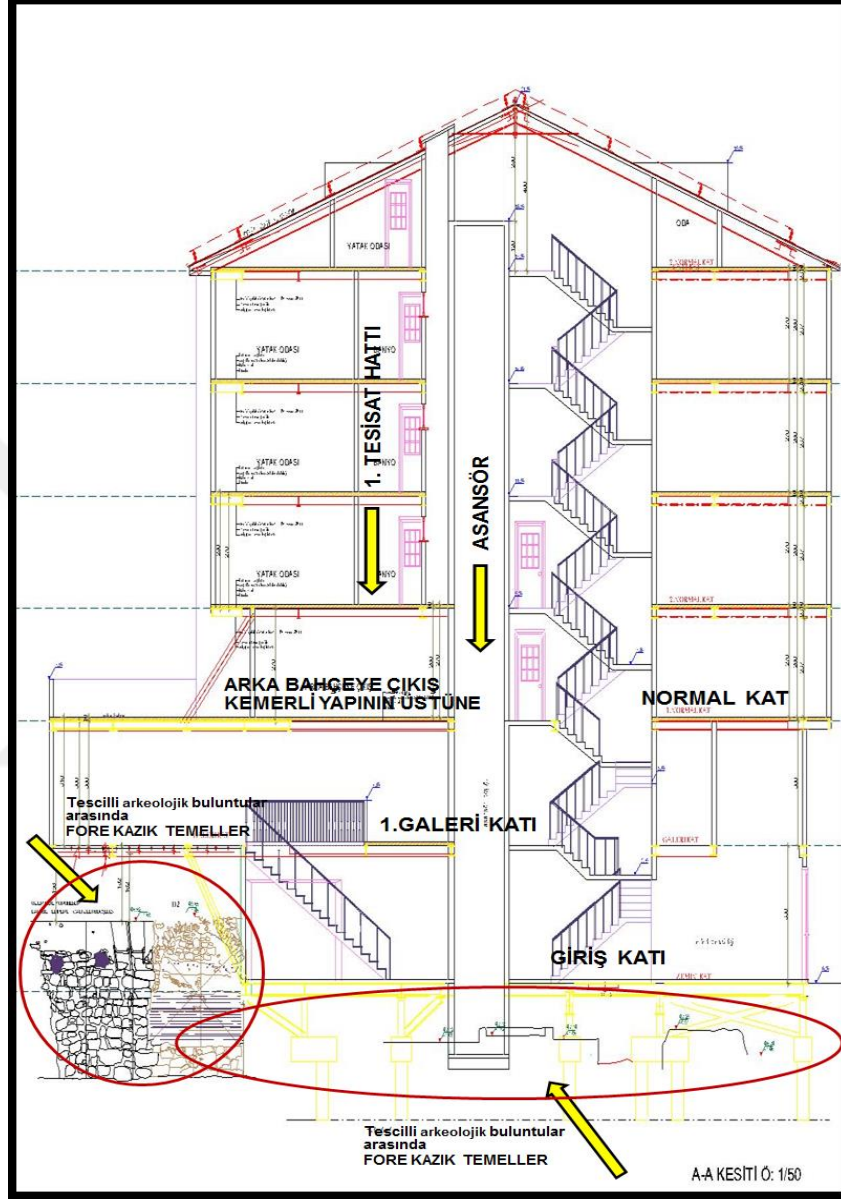
Şekil 180. Örneklem.13 zemin kat planı (Kırmızıgül, 2018)

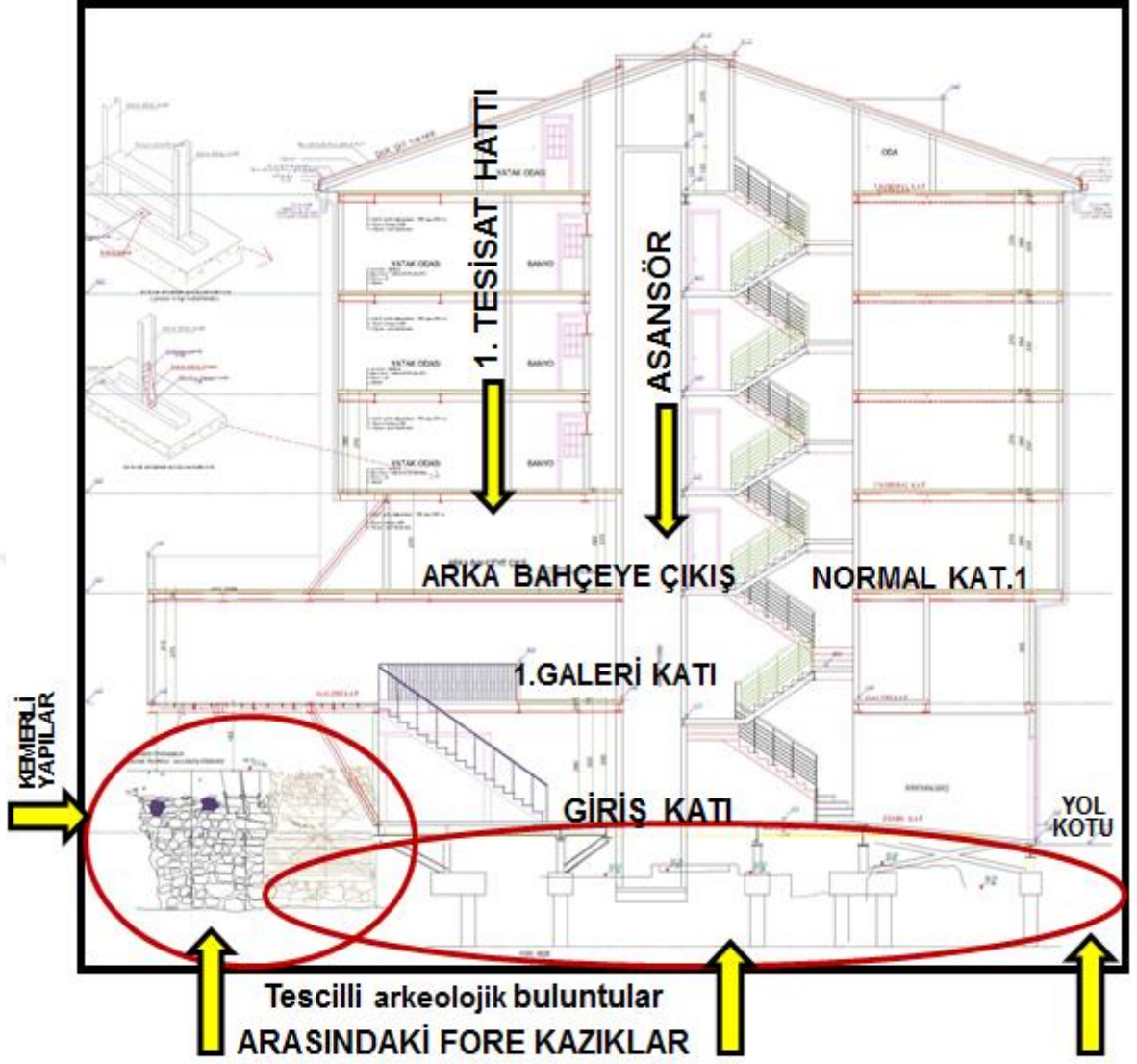
Şekil 181. Örnekleme.13 buluntuların üstündeki galeri. 1 (Kırmızıgül, 2018)

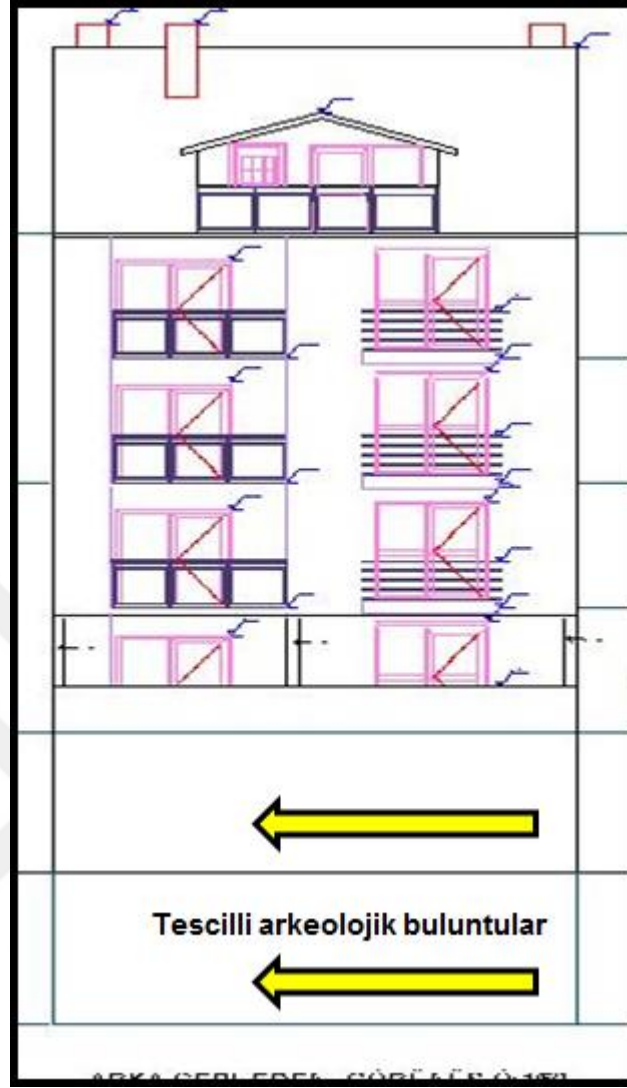
Şekil 182. Örneklem.13 buluntuların üstündeki 2.galeri katı (Kırmızıgül, 2018)

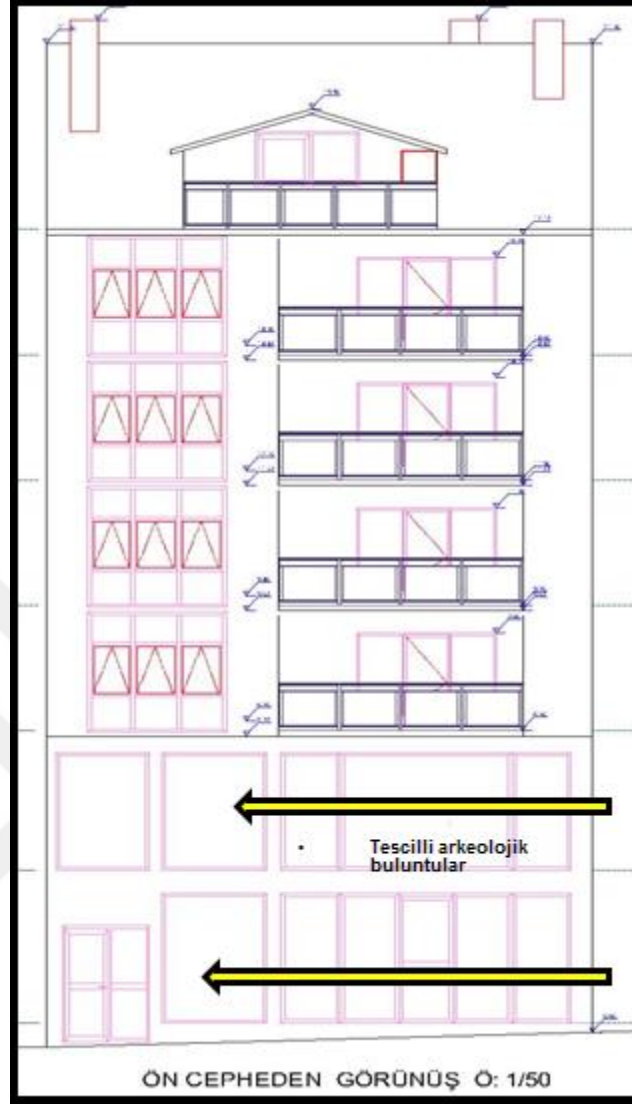
Şekil 183. Örneklem 13. yenyapı A-A kesiti (Kırmızıgül, 2018)

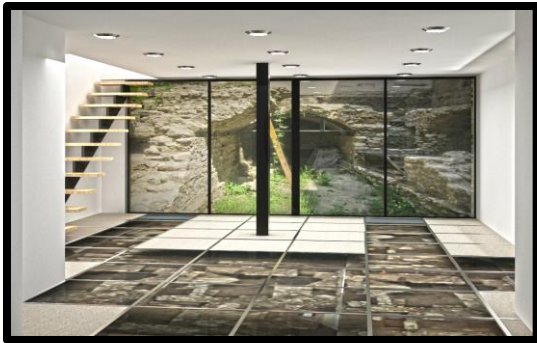
Şekil 184. Örneklem 13. yeni yapı yan kesiti (Kırmızıgül, 2018)

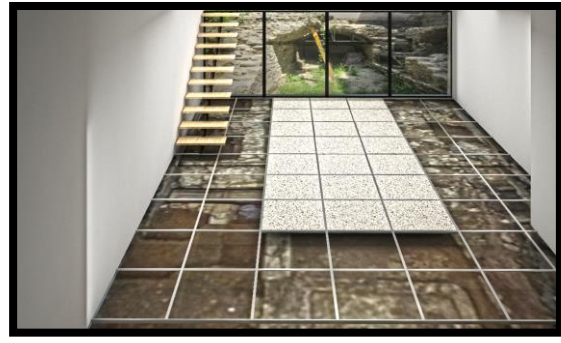
Şekil 185. Örneklem 13. arka cephe (buluntu verisi yok)
(Kırmızıgül, 2018)

Şekil 186. Örneklem 13. yeni yapı ön cephesi (Kırmızıgül, 2018)

Şekil 187. Örneklem.13 yeni yapı sergileme

Şekil 188. Örneklem.13 yeni yapı sergileme 2

4.1.13.1. Analiz ve Değerlendirme

Parseldeki buluntular, Alanda tespit edilen bulgulara göre parseldeki yapılaşmanın MÖ 4. yüzyılda başladığı, alandaki yapıların Roma ve Bizans dönemlerinde farklı fonksiyonlara yönelik mevcut kalıntılar üzerinde yeniden dizayn edildiği anlaşılmaktadır. (Müzenin 22.Nisan.2015 gün122 sayılı raporundan)

Bu mozaik üzerinde betimlenen kartal kılığında Zeus Ganymedes sahnesi Anadolu'da şimdiye kadar mozaikler üzerinde rastlanan ilk örnektir.

Söz konusu parsel üzerindeki buluntuların üzerine yeni yapılanma izni verilmiş olması koruma ilkelerine göre olumsuz değerlendirilmektedir. Parselin tamamını kaplayan ve ilk örnek olması nedeniyle parselin, I.Derecede Arkeolojik Sit alanı olarak değerlendirilmesi ve yapılaşmaya açılmadan in-situ olarak sergilenmeye yönelik çözümler üretilerek korunması gerekmektedir. Fakat yeni yapı yapılması onaylanmıştır.

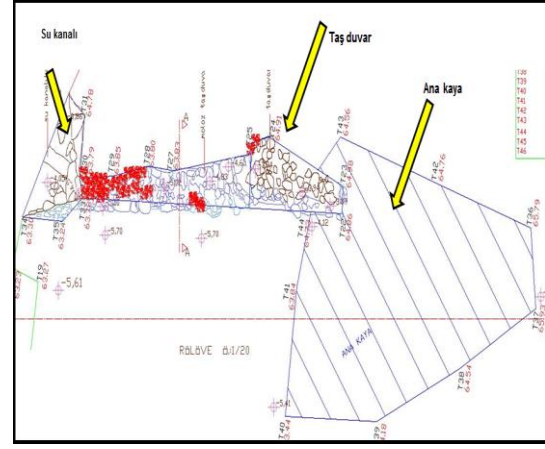
Üzerine konulan uygulamanın koruma ilkelerine göre irdelenmesi:

Kalıntıların rölövesinde, üçüncü boyutunu anlatan kesit, malzeme vb. bilgileri ve arkeolojik rölöve verileri izlenememektedir. Projede buluntuların arasına sık aralıklarla fore kazık temel atılması öngörülmektedir. Fore kazık temel üzerine çelik sistemli döşeme yapılması, bu döşemede de yırtık oluşturularak temperli cam uygulaması öngörülmektedir. Aynı şekilde galeri katı düzenlemesi yapılmaktadır. Yeni yapı kalıntılardan yukarı kaldırılmaktadır. Tasarımda, galeri katından aşağıdaki buluntular; yapının caddeye bakan cephesinde vitrin camından zemin kotundaki buluntular sergilenmektedir. Arka cepheden de görülmesi gereken buluntular paftada yer almamaktadır.

Proje yaklaşımı genel prensip olarak olumlu değerlendirilmektedir; şayet buluntuların sarsmadan çizim yapar gibi kazık temeller atılabilmiş olsaydı... Atılan kazık temellerin buluntuları sarsmadan konulmasının teknik olarak olanaklı olmadığı ve uygulamanın, buluntuları korumak yerine tüm buluntulara zarar vereceği öngörülmektedir.

“Koruma” başlığı altında onaylanan bu projenin koruma yaklaşım ilkeleriyle uyumlu olmaması, buluntuların sürekliliğin sağlamadığı düşünülmektedir.

4.1.14. Örneklem 14

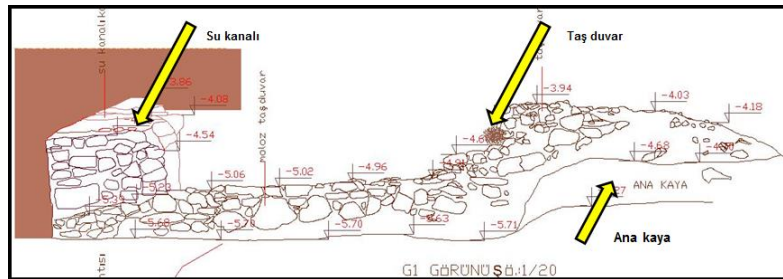

Şekil 189. Örneklem.14 parselin konumu Şekil 190. Örneklem.14 buluntu krokisi (URL-26) (Sarabil,2018)

Örneklem.14, Sinop İli merkez Ada mahallesinde, özel mülkiyete ait, tapunun 23 pafta, 98 ada, yeni 48 (eski 41) parselidir. Parsele komşu, tescilli Roma Dönemi Su Sarnıcı, ve tescilli Balatlar Kilisesi yapı topluluğu bulunmaktadır. Su sarnıcı ve Balatlar Kilisesi I.derecede arkeolojik sit alanı olup çevresiyle bir bütünü oluşturmaktadırlar. Alan III. derece Arkeolojik Sit sınırları içindedir.

Roma sarnıcının koruma alanı Kurulun 16.Nisan.2011 gün ve 3071 sayılı kararıyla belirlenmiştir. Eski 41 parselin bir kısmı bu koruma alanı içinde kalmaktadır.

Eski 41 nolu parseldeki kazı çalışması, Kurulun 02.Haziran.2015 tarih ve 2659 sayılı kararı gereğince yapılmıştır. Parsel üzerindeki buluntular ise Müzenin 12.Nisan.2017 gün 169 nolu kazı raporunda: “ ...söz konusu parseldeki hafriyat çalışmasında açığa çıkan kuzey-güney doğrultulu duvar kalıntısı ve su kanalı, tescilli Roma Dönemi su sarnıcının yaklaşık 12.50m. güneyinde tespit edilmiştir....

Şekil 191. Örneklem.14 buluntu kesiti (Sarabil,2018)

Değerlendirme ve sonuç:

Su kanalının kuzeyindeki komşu 33 parseldeki doğrultuyu da içine alacak şekilde devam etmesi suyun Antik Sinop kentinin Ada mevkiindeki kaynaklardan gelen cazibe akımı ile taşındığını ve Roma sarnıcı beslediğini göstermektedir. Kazı sonucunda saptanan kuzey –güney doğrultulu her iki duvar kalıntısı ve su kanalı, (eski 41) yeni 48 parselde açığa çıkmış olmakla birlikte, komşu 33 parselden devam ederek tescilli Roma Sarnıcına yönelmektedir....2 adet Bronz Roma Sikkesi bulunmuştur....”şeklinde ifade edilmektedir.

Yapılan kazı çalışması sonucu ortaya çıkan su kanalı ve onu destekleyen duvar Parselde Müze denetiminde yapılan hafriyat sırasında açığa çıkan su kanalı ve duvar kalıntısı, Kurulun 26.Mayıs.2017 gün 4433 sayılı kararıyla tescil edilmiştir.

Aynı tarihli 26. Mayıs.2017 günlü toplantıda, I.derece arkeolojik sit olan Roma sarnıcının koruma alanı içinde kalan parsel, Kurulun 4437 sayılı kararıyla onaylanan yola terk, parka terk, ihdas, tevhid işlemleri sonucu oluşan yeni 48 nolu imar parseli, onaylanan uygulamalar neticesinde koruma alanı dışında çıkarılmıştır.

Müze, 48 parselin de içinde yer aldığı alanı, yeni kazı verilerine göre, I. Derece arkeolojik sit alanı önerisinde bulunmuştur. Bu öneri Kurulun 29.Mart.2018 gün ve 5154 sayılı kararı ile değerlendirilmiş ve alanın yerinde incelenmesi kararı alınmıştır.

Kurulun 27.Nisan.2018 tarihli toplantısı Sinop'ta yapılmış ve yerinde incelemede görevli raportör mimar olarak bulunulmuştur. Alanlar gezilmiştir. Söz konusu parsel I. derece arkeolojik sit alanının hemen bitişiğinde olup devasa Roma Su Sarnıçlarının çok yakınındadır. Balatlar Kilisesi ile alanlar arasında, arkeolojik çakıl mozaik döşeme de açığa çıkarılmıştır. Müze tarafından “bu alanın da Balatlar yapı kompleksini oluşturan bir bütünün parçası olduğundan I. derece arkeolojik Sit olması ve “yapı yasağının getirilmesi” gerektiğini ifade etmiştir ve yaptığı kazı verileri ile de önerinin dayanaklarını göstermiştir.”

Söz konusu parsel I. derece arkeolojik sit sınırlarına dahil edilmemiş III.derece arkeolojik sit sınırları içinde kalmıştır.

Kurul raportörünün 24.Nisan.2018 gün 321 sayılı raporunda:“...proje incelendiğinde ise tescilli duvar kalıntısı ve su kanalı 2. bodrum katta arka bahçeden görülen yarı açık mekan olarak bırakılmıştır.

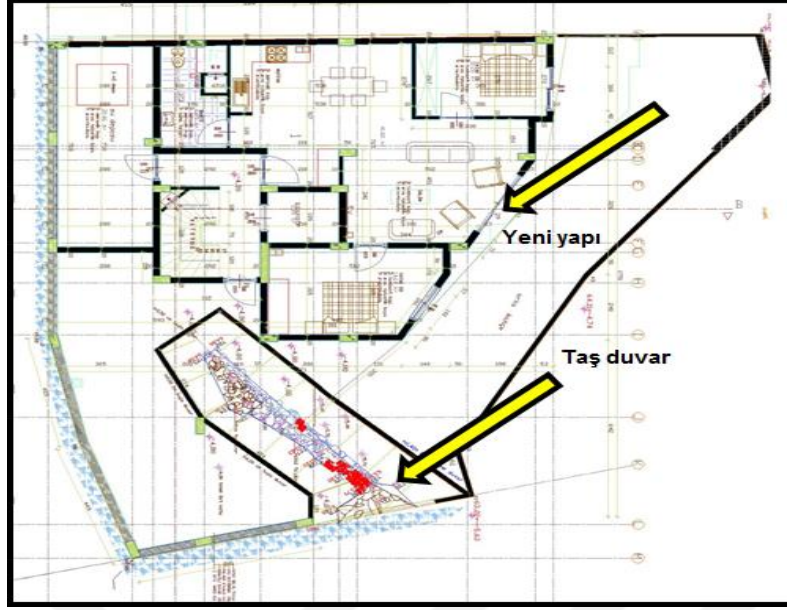
İmar durumu B-3 kattır. 2 bodrum+3 kat olarak çözümlenmiştir..... Yapı kalıntılarının bir kısmının arka bahçede açıkta kalması durumu değerlendirildiğinde gerek yağmursuyu gerekse dış tahribatlara açık olması yönünden herhangi bir koruma önerisi projede bulunmamaktadır.” denilmektedir.

Kurulun 27.Nisan.2018 tarih 5282 sayılı kararıyla yeni yapılanma projesi düzeltmelerle uygun görülmüştür. Buluntuların korunması içinse kararda şu ifadeye yer verilmektedir: “...parseldeki tescilli su kanalı ve duvar kalıntılarının koruma ve sergilenmesine yönelik hazırlanacak projenin Kurulumuza sunulmasına ve kültür varlığının korunmasına yönelik gerekli güvenlik önlemleri Müze Müdürlüğü denetiminde alınmadan uygulamaya başlanmaması gerektiğine karar verildi.” (Kurul arşivi)

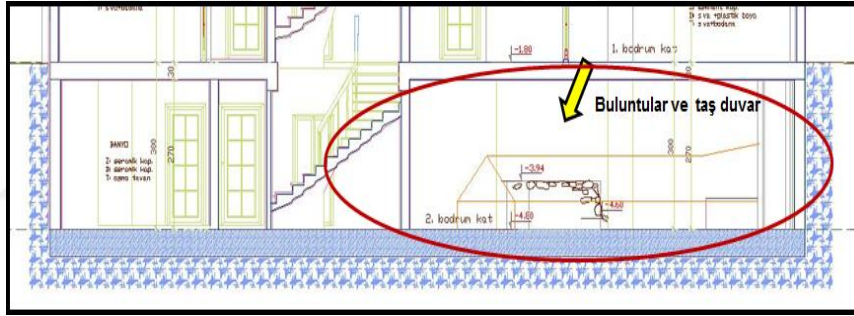
4.1.14.1. Analiz ve Değerlendirme

Sinop’un antik döneminin önemli kanıtlarından olan tescilli Balatlar Kilisesi kompleksi ve devasa Roma Su Sarnıçlarının hemen yanında bitişik nizamlı üç katlı betonarme bir yapının yapılması tartışmalı bir konudur. I.derece arkeolojik sit verilerinin tartışıldığı alanda yola terk, ifraz ve tevhid vb.işlemlerle yapılaşmasına onay verilmesi de tartışma konusu olarak değerlendirilmektedir.

Kurulun 27.04.2018 tarih 5282 sayılı kararıyla onaylanan yeni yapılanma projesinde, yapılanmadaki buluntuların korunması ve sergilenmesine yönelik ayrı proje hazırlanması istenilmektedir.

Şekil 192. Örneklem.14. yeni yapı ve buluntu planı (Sarabil,2018)

Şekil 193. Örneklem.14. yeni yapı kesiti (Sarabil,2018)

Şekil 194. Örneklem.14. yeni yapı kesiti detayı (Sarabil,2018)

4.1.15. Örneklem 15

Şekil 195. Örneklem.15. parsel konumu Şekil 196. Örneklem.15 buluntu duvar (Müze kazı raporu)

Sinop İli Merkez Kefevi mahallesinde özel mülkiyete ait, tapunun 168 ada 3 parselidir.

Yapılaşma izninden sonra Müze denetiminde yapılan kazının 23.Ekim.2015 gün 329 sayılı kazı raporundan:

“...Kazı 30-31.Eylül.2015 tarihlerinde denetimimizde yapılmıştır.

Hafriyat çalışmaları esnasında 3 nolu parselin kuzeybatı köşesinde bir duvar izine ve inşaat alanının genelinde 2863 sayılı yasa kapsamında çok sayıda taşınır kültür varlığı ile toprak kesitlerinde insan kemiği parçalarına rastlanılmıştır.

A Açması: Alanın güneybatı köşesinde...; 96 cm ağız çapı ve 173 cm dip çapına sahip, 2.90 metre yüksekliğinde, kırmızı tuğla örgülü, içi sıvalı bir sarnıç olduğu anlaşılmıştır. Sarnıcın taban bölümünde orta kısımda 74 cm çapında ve 30 cm derinliğinde bir tortu toplama çukuru tespit edilmiştir. Sarnıcın içinden ve tabanı üzerinden çok sayıda pişmiş toprak çanak-çömlek parçası, çatı kiremidi parçası, hayvan kemiği, bronz parçalar, cüruf, pişmiş toprak kandil, amphoralara ait çok sayıda dip, kulp ve gövde parçası ile pişmiş toprak dokuma tezgahı ağırlığı bulunmuştur. Buluntular arasında kronolojik benzerlik

bulunmamaktadır.

B Açması: Alanın kuzeydoğusunda çok sayıda pişmiş toprak çanak-çömlek parçası, cüruf vb. buluntular ele geçmiştir....

C Açması: Alanın güney doğusunda ... bir pithosun alt kısmı bulunmuştur....

E Açması: Alanın güney tarafında ... çok sayıda bronz parça ile pişmiş toprak boğa figürin bulunmuştur.

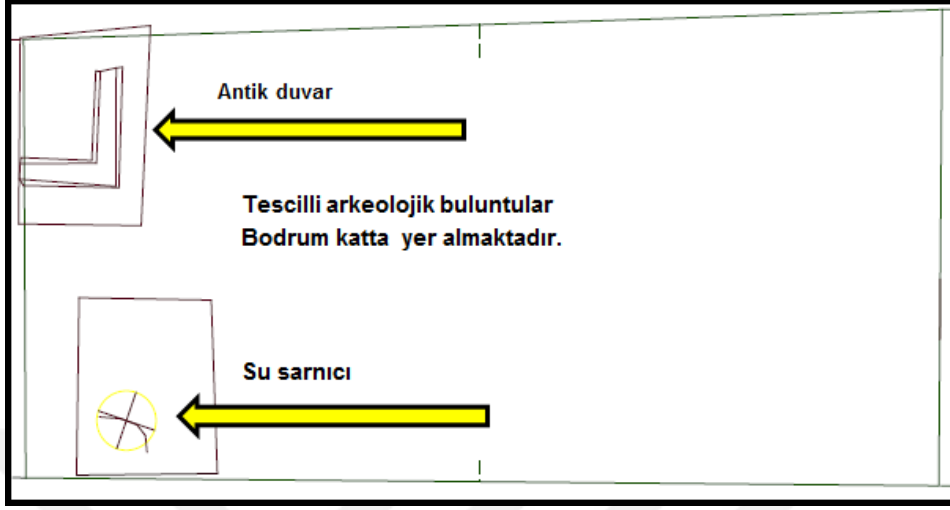
F Açması: Alanın kuzeybatı köşesinde 3 nolu parsel içerisinde ortaya çıkarılan duvar kalıntısının mahiyetinin ve sınırlarının tespiti amacıyla doğu-batı yönlü uzanan duvar takip edilmiştir. Duvarın 55 cm genişlikte, 45 cm yükseklikte iki sıra taştan ve harçsız olarak örülü olduğu ve doğu istikametinde 3,15 metre devam ettikten sonra kuzey istikametine dönüş yaptığı ve 3,90 metre devam ettiği anlaşılmıştır. Söz konusu duvar kuzey yönünde yola, batı yönünde ise 168 ada, 2 parselde bulunan binanın altına doğru devam etmektedir. Duvarın yanlarının daha iyi görülebilmesi amacıyla duvar çevresinde de 6,20 x3,60 metre ebatlarında bir açma daha oluşturulmuştur. Söz konusu duvarın ait olduğu yapının işlevini ve dönemini tanımlayabilecek yeterli veri elde edilememiştir.

Kazı çalışmaları sonucunda bulunan M.Ö.IV-M.Ö. III.'ya tarihlenen pişmiş topraktan çeşitli kaplara ait kulp, kaide, dip, gövde, ağız parçaları ile Helenistik döneme ait boğa figürini, kandil, damgalı amphora kulpları, terracotta heykelcikler, bodur lekythos, balık tabağı, Roma ve Geç roma dönemine ait çatı kiremidi parçası, pithos parçaları, tuğla vb. buluntular Klasik Dönemden Geç Roma Dönemi'ne kadar uzun bir zaman periyodunu kapsamaktadır.

Değerlendirme ve Sonuç:

...İncedayı Mahallesi, 9 pafta, 168 ada, 3 parselde ortaya çıkan sarnıç: (aynı zamanda Kefevi Mahallesi, 11 pafta, 228 ada, 116 parselde sarnıçlı kilise ve aynı parseldeki hafriyat çalışmasında ortaya çıkan sarnıç yapısı; İncedayı Mahallesi, 90 ada,13 parselde (13. Sıra nolu dosya Naciye Tuncel) bulunan ve Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 09.10.2015 tarihli ve 2951 sayılı kararı ile tescil edilen sarnıç ile devam eden su kanalları, antik Sinope şehrine ait alt yapı unsurlarıdır.

Söz konusu parsellerde saptanan son bulgular, bölgenin arkeolojik açıdan potansiyel taşıdığı yönündeki kanaatimizi tekrar teyit etmiştir.”(Kurul arşivi)

Şekil 197. Örneklem.15 buluntular plan (Sarabil, 2018)

Şekil 198. Örneklem.15 antik su sarnıcı (Müze kazı raporu) Şekil 199. Örneklem.15 buluntu (Müze kazı raporu)

Şekil 200 Örneklem.15 mühürlü amphora kulpları.1 (Müze kazı raporu)

Şekil 201.Örneklem.15. mühürlü amphora kulpları.2 (Müze kazı raporu)

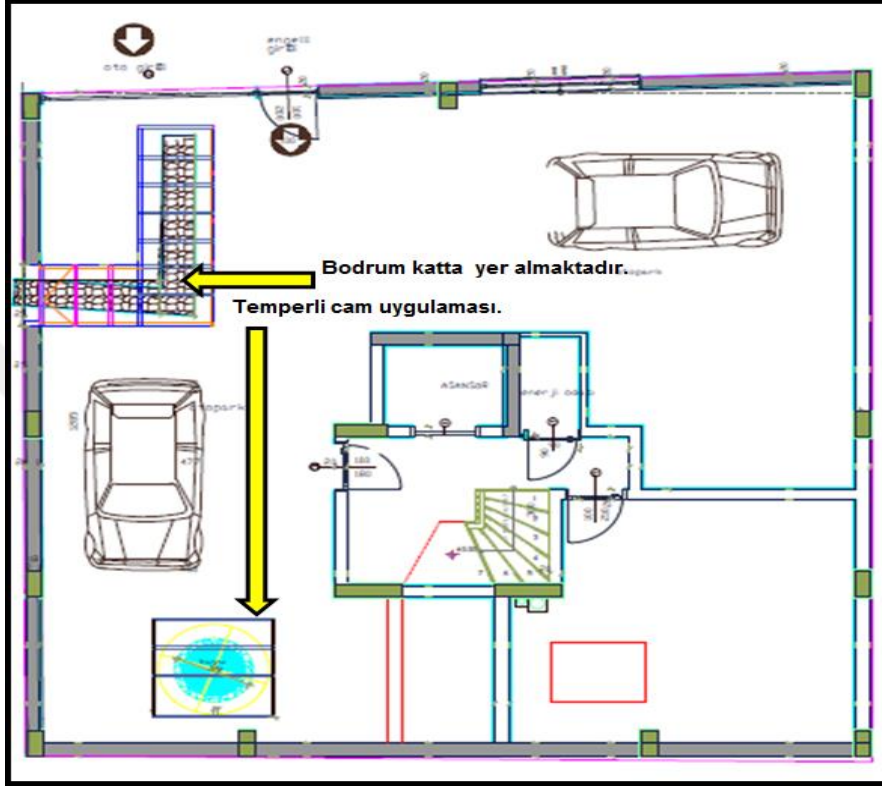

Şekil 202 Örneklem.15 küçük buluntular.1 (Müze kazı raporu)

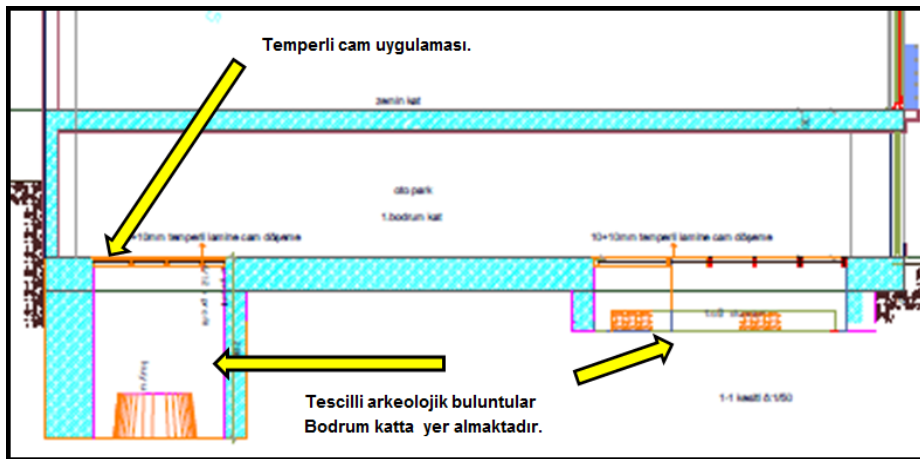
Şekil 203.Örneklem.15 küçük buluntular.1 (Müze kazı raporu)

Parsel, Kurulun 17.Şubat.2016 gün 3228 sayılı kararıyla III. Derece Arkeolojik Sit sınırları içindedir. Antik buluntular Kurulun 07.Mayıs.2016 gün 3494 sayılı kararıyla ant

olarak tescillidir. Aynı kararla parselde Yüksek Kurulunun 05.Kasım.1999 gün 658 sayılı ilke kararına göre yeni yapılaşma izni verilmiştir. Aynı tarihli (07.Mayıs.2016) toplantıda Kurulun 3473 sayılı kararıyla da yeni yapı projesi onaylanmıştır. İmar durumuna göre yapı izni, beş kat, 15.50 saçak seviyelidir.

Şekil 204. Örneklem.15 bodrum kat krokisi ve koruma önerisi (Sarabil, 2018)

Şekil 205. Örneklem.15 yeni yapı kısmı kesit (koruma önerili) (Sarabil, 2018)

4.1.15.1. Analiz ve Değerlendirme

Parselde çıkan buluntular IV-III yüzyıl, Helenistik dönem (M.Ö.330-M.Ö.30),Klasik Dönemden Geç Roma Dönemi'ne kadar uzun bir zaman periyodunu kapsamaktadır. Ayrıca parselde ve diğer parsellerde sayılan sarnıçlar, “antik Sinope” şehrine ait alt yapı unsurlarıdır. Parselde taşınmaz antik dönem duvar ve su sarnıcı vardır. (Müzenin 23.11.2015 tarih 329 sayılı raporundan)

Yeni yapılaşma projesinde, tescilli buluntular yapı bodrum kotunda (otopark katı) kalmış ve temel betonunda yırtıklar yapılması, yırtıkların üzeri 10*10 mm. temperli camla kaplanması önerilmektedir.

Otopark işlevli kattaki temperli camlı koruma uygulamasında, buluntuların havalandırılması ve otoparktaki egzoz gazı ve diğer etkenlere yönelik çözüm bulunmamaktadır.

4.1.16. Örneklem 16

Şekil 206. Örneklem.16 parsel konumu Şekil 207. Örneklem.16 parsel kazı sonrası (URL-26) (Müze kazı raporu)

Sinop İli, Merkez Kefevi mahallesinde, özel mülkiyete ait, tapunun 100 ada yeni 190 (eski 5) parselidir. Parsel, Çukurbağ Şehir Mezarlığına komşu konumdadır. Kurulun 01.Nisan.2016 gün 3368 sayılı kararıyla 100 ada 4 ve 5 parseller III. derece arkeolojik sit olarak tescillidir ve 658 sayılı ilke kararındaki sit alanlarına ilişkin hükümler geçerlidir. Belediyesince, eski 5 ve 4 nolu parseller yeniden düzenlenerek 190,196 nolu gibi parseller oluşturulmuştur.

Tescilli ve korunan arkeolojik buluntulara ilişkin Müze raporları (Kurul arşivinden):

“...Parselde yeni yapılanma talebi üzerine 28.Mart.2016 - 10.Haziran.2016 tarihlerde yapılan sondaj kazısı raporuna göre; farklı uzunluk ve genişlikte, basit taş örgülü ve çamur harçlı olarak yapılan duvarlar bulunmuş.... Duvarın yapımında düzgün profilli blok taşlar kullanılmıştır. ...Duvarın önünde M.Ö. I. yy' a tarihlenen Helenistik Dönem' e ait 1 adet bronz AMISOY (Amisos) sikkesi ele geçmiştir....

...6,38 x 6,15 metre ebatlarında ve zemini dikdörtgen formlu plaka taşlarla döşenmiş bir oda şeklindedir. Mekanın doğu ve güney kenarlarını oluşturan kesme taşlar diğer kenarlara nispeten daha iyi korunmuş durumdadır. Mekanın güneybatı köşesinde kapı açıklığı olduğu değerlendirilen bir bölüm bırakılmıştır. Ayrıca güney kenarında kullanılan düzgün kesme taş blokları üzerine hatıl delikleri mevcuttur. Mekanın batısında ve kuzeydoğu köşesinde dairesel formlu bir sütuna ait 30 cm çapında iki adet mimari eleman devşirme olarak kullanılmıştır. Batı ve kuzey kenarları tahrip olmuştur.

Mekana ait zeminin üstünde kuzey kenarına 3 metre mesafede toprak üst seviyesinden 1,10 metre derinlikte bir adet bronz olta ucu ile 4 adet bronz çivi ve 1 adet bronz yüzük ele geçmiştir.

Mekan B:

Açmanın ve parselin güney sınırında yer almaktadır. Doğu-batı yönünde yaklaşık 5 metre ve kuzey-güney yönünde 1,20 metredir. Mekanın en dış kısmı değişik boyutlarda kırık seramik parçaları ile döşenmiştir. Bu döşemenin hemen güneyinde ise siyah renkli çakıl taşları ile yapılmış olan ve muhtemelen güney istikametinde kalan bir mozaığe ait ana sahnenin dış bordürü yer almaktadır. Mozaikli zemine sahip bu mekanın 196 parsel (güney) istikametine doğru devam ettiği anlaşılmaktadır. A ve B mekanları arasında yapılan çalışmalarda; mekanın güneyinde toprak üst seviyesinden 1,20 metre derinlikte M.Ö. I. yy' a tarihlenen Helenistik dönem 2 adet bronz AMIEOY (Amisos) sikkesi ele geçmiştir. Mekanın batısında toprak üst seviyesinden 50 cm derinlikte ise bir bronz bir çivi ele geçmiştir. Mekan B' nin batısında 1,5 metre uzunluğunda ve yaklaşık 15 cm çapında künk sırası ve parselin batı sınırında dört adet taştan oluşan tek sıra bir taş dizisi tespit edilmiştir.

Mekan C:

Açmanın doğusundaki bu mekanın kuzeyinde 3 nolu duvar yer almaktadır. İrili ufaklı çakıl taşlarından oluşan sıkıştırılmış bir zemine sahiptir. Zemin üzerindeki in-situ vaziyette bulunan yoğun miktarda pişmiş toprak çatı kiremidi, oluk parçaları ve küfeki taş parçaları bu bölümde oluşturulan mekansal düzenlemenin üst çatı aksamının ve yan duvarlarının yıkılmış olduğunu göstermektedir...

F Sondajı:

.... su kanalının tespiti yapılmıştır. Söz konusu kanallardan kuzey-güney doğrultulu uzanan kanal 5 metre uzunluğunda olup içten içe genişliği 15 cm' dir. İçi ince sıvalı olarak düzenlenmiş olan kanalın her iki tarafı taş sırası ile çevrelenmiştir. Doğu-batı istikametinde uzanan diğer kanal ise 3 metre uzunluğunda ve içten içe 15 cm, dıştan dışa 70 cm genişliğindedir. Bahse konu kanalların uzanım alanı parsel sınırları dışına taşmasından dolayı F sondajındaki çalışma sonlandırılmıştır.

Bu kanalların Osmanlı Döneminde Boztepe adı verilen tepedeki su kaynaklarından Çukurbağ bölgesinde bulunan sokak çeşmelerine su nakledilmesi için kullanılmış olması kuvvetle muhtemeldir.....

Söz konusu kazı çalışmaları sonucunda bulunan eserler içerisinde;....

Küçük Buluntular:

Kazı çalışmalarında, müzelik değerde tescil ve tasnife tabi olduğu değerlendirilen Helenistik Döneme ait bronz sikkeler, mobilya aksamlarına veya ahşap mimari elamanlara ait olduğu düşünülen bronz çiviler, pişmiş toprak unguentarium, kandil, figürin başı ve tezgah ağırlığı ile bronz olta ucu, kolye, halka, yüzük ve saç iğnesi küçük buluntulardandır.

Sikkeler: Kazı çalışmasında bulunan sikkeler bronz olup Helenistik Döneme tarihlenmektedir. Sikkelerde genellikle arka yüzde kılıç ve kın tasvirleri yer almaktadır. Bir adet bronz sikkenin arka yüzünde ise omzunda palmiye yaprağı taşıyan Nyke tasvir edilmiştir. Tasvirlerin altlarında Grekçe AMILOY (Amisos) ve EINHITHL (Sinope) yazmaktadır. sikkelerden bir adetinde ise sadece N ve E harfleri yer almaktadır. Sikkelerin ön yüzlerinde ise Ares, Zeus ve Medusa (Gorgo) başı yer alır. Helenistik dönem özellikleri gösteren sikkeler yaklaşık olarak M.Ö I. yy.'a tarihlendirilmektedir.

Mühürlü Amphora Kulpları: Kazı çalışmalarında çok sayıda Helenistik Dönem mühürlü amphora kulpları da ele geçmiştir. Amphora kulpları üzerinde yer alan mühürler üzerinde yapılan tetkikte; BN05 ve BN09 numaralı amphoraların M.Ö 295-290'e tarihlenen Magistrat Demetrios I; M.Ö 260- 220'e tarihlenen Magistrat Apollo Doros ait Helenistik Dönem amphoralarının kulpları olduğu anlaşılmıştır. Bu kulplardan başka üzerinde profilden portre, kantharos, ayakta duran insan, üzüm salkımı ve profilden Heracles tasvirleri olan çok sayıda amphora kulbu ele geçmiştir....”

Şekil 208. Örneklem.16 parsel kazı sonrası 2 (Kurul arşivi)

Şekil 209.Örneklem. 16. Örneklem.16 küçük buluntular.1 (Müze raporu)

Kurulun 14.10.2016 gün 3832 sayılı kararıyla 100 ada 190 parseldeki buluntular ant eser olarak tescillidir. Arkeolojik buluntular yeni 190 ve 196 (eski 5 parsel) parsellerde

devam etmekte olup bütünlük arz etmektedir.

Müzenin 19.Temmuz.2017 tarihli kazı çalışması raporundan: "...Alanın kuzeyinde yer alan 100 ada, 190 parselde, geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen kazı çalışmasında, emarelerine ulaşılan mozaikli alanı açığa çıkarmak amacıyla çalışmalara devam edilmiştir.

Kiremit parçalarıyla oluşturulmuş dış çerçeve 0.75x4.95 m. ebatlarındadır. Mozaikli alan ise yaklaşık 3.4x4.17 m. ölçülerindedir. Mozaikler doğu-batı yönünde eğimli tarım arazisi olarak kullanılan alanda toprak tabakasının kalın olduğu kısımlarda korunmuşken, mozaığın batısında yer alan duvar kalıntısının batı kısmında toprak derinliğinin az olması ve zirai faaliyetler sebebiyle tahrip olmuştur. Mozaik yapımında kullanılan çakıl taşlar, ayrılmış vaziyette ve harç yer yer dağılmış durumdadır. Mozaığın batısında yer alan duvara doğru mozaığe ait horasan harcı devam etmektedir. Mozaikli alanda statümen ve rudus tabakalarına rastlanmamıştır. Sıkıştırılmış sert toprak ve taş dolgu üzerine horasan ve kireç harcı ile yassı taşları düzenli diziliminden oluşan bir taban tespit edilmiştir. Mozaik yüzeyini oluşturan tabaka, kireç harcından ve antik dönem onarım harcı olabileceği düşünülen pembe renkte tuğla tozu ağırlıklı olduğu düşünülen harç üzerine siyah beyaz çakıl taşı tesseralarından oluşmaktadır. Bu pembe harçtan örnek alınıp Ankara Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarı'na gönderilmiştir. Mozaığın kenar bordürleri kireç harcı taban üzerine kiremit parçalarının dizilmesiyle düzenlenmiştir. Mozaikli alan üzerinde özellikle ana sahnenin olduğu kısımlarda büyük ve küçük lacunalar (boşluklar) yer almaktadır. Kabarmalar ve çökmelerin olduğu gözlenmiştir. Mozaikli alanın diğer kısımları ise iyi durumda olup kireç harcı sağlamdır. Mozaikli alan, restoratör yönetiminde koruma altına alınmıştır.

Mozaik tabanlı odaya giriş, mozaığın batı kısmında yer almakta olup eşik kısmı korunmuş ve daha geç evrede duvar desteklenmiştir. Kapı eşiği, 1.96 m. eninde ve 0.19 m. yüksekliğindedir. Kapı eşiğinin hemen batısında ise yaklaşık 0.80 m. çapında gövdeden yukarısı kırık ve noksan olarak, tabana gömülü vaziyette pithos bulunmuştur.

Mozaikli alanın doğusunda kuzey-güney doğrultulu, 4 m. uzunluğunda duvar kalıntısı bulunmakta olup bu duvarla aynı hizada fakat farklı döneme ait güneye doğru bir başka duvar kalıntısı tespit edilmiştir. Güneye doğru 5 m. uzunluğunda devam eden bu duvar kuzeye doğru dönerek 5 m. uzunluğunda aynı yöne doğru devam etmektedir. Kuzey köşeden güney köşeye doğru ortalama 13 m. uzunluğunda devam eden duvar yapısı, tekrar batıya

doğru dönmektedir. Bu duvar kalıntısı ortalama 10 m. uzunluğundadır. Bu duvar kalıntılarının kare planlı geç antik döneme ait bir yapıya ait olabileceği, mimari yapısı, kullanılan malzeme ve buluntular ışığında değerlendirilmiştir. Bu yapının büyük bir kısmı neredeyse yok olmuş, duvar parçası tespit edilebilmiştir. Doğu kısımda yer alan duvarda iki adet; kuzey ve güney kısımda yer alan duvarda ise bir adet payandanın oluşu, bu duvar kalıntılarının büyük bir yapıya ait olabileceği kanısı yaratmaktadır. Ancak; yapının ortasında çatıyı destekleyecek herhangi bir taşıyıcı unsura ulaşılamaması ve tabanda herhangi bir döşemenin yer almayışı, döneminde yok edildiğini düşündürmektedir. Bu yapı ile mozaikli alan arasında da yan yana dizilmiş küçük depolama amphoralarının bulunması, Helenistik yapıya ait kiler olarak kullanılan küçük bir alanın varlığına kanıt oluşurmaktadır.

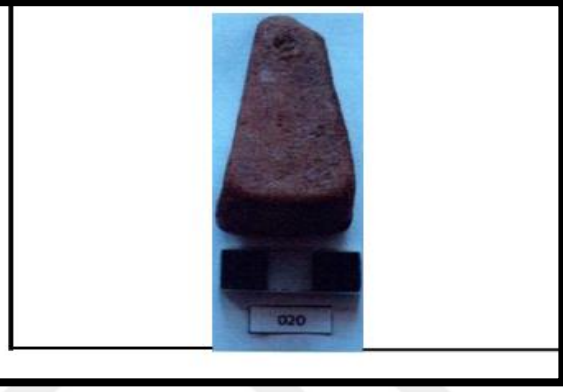
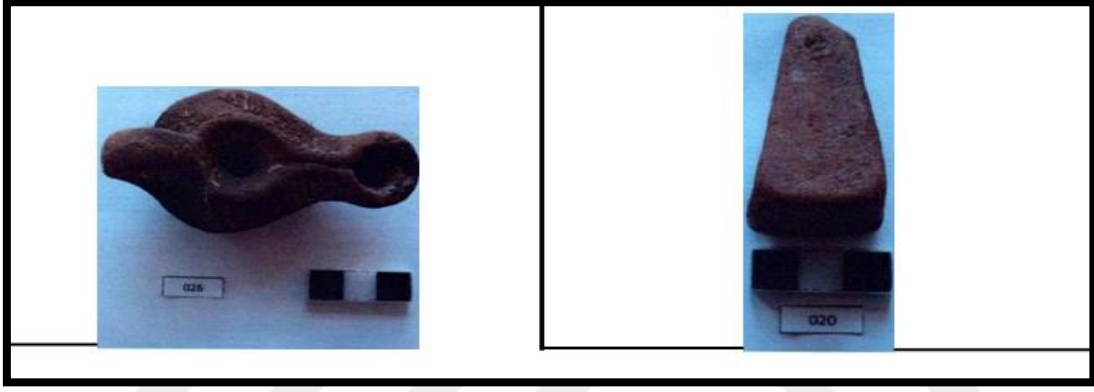
Değerlendirme ve sonuç:...kurtarma kazısında, Helenistik Dönem Mozaikli Taban, Geç Antik Dönem'e ait yapı açığa çıkarılırken, envanterlik nitelikte, 25 adet sikke, bir adet figürin başı, bir adet sa iğnesi bulunmuştur. Ayrıca, muhtelif miktarda pişmiş toprak seramik parçaları ve bakır alaşımlı metal buluntularda ele geçirilmiş olup tespit edilen taşınır kültür varlıkları Sinop Müzesi Müdürlüğüne nakledilmiştir.”

Parseldeki buluntular özellikle çakıl taşı ile yapılmış mozaik döşemenin hemen üstünden ele geçen Helenistik Dönem bronz sikkeler ve pişmiş toprak buluntular bu yapının Helenistik Döneme (M..330 –M..30) ait olduğunu göstermektedir. Buluntular büyük bir yapı kompleksine ait öğelerdir. (Müze kazı raporundan)

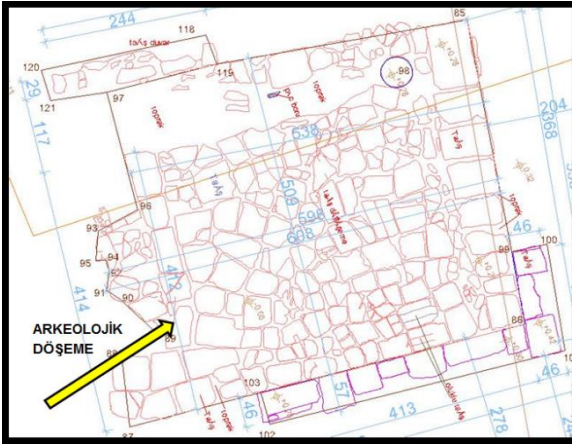
Kefevi mahallesi 100 ada 190 parselde yeni yapılanma, sondajlar neticesinde şu anda buluntu çıkmayan kısım Kurul üyelerince yerinde görülerek iki blok halinde yeni yapı Kurulun 27.04.2018 gün 5268 sayılı kararıyla yeni yapılanma uygulama projesi onaylandı. ve tescilli kalıntıların kısmı rölövesi uygun bulundu. Buluntuların 100 ada 196 parselde de bütünlük arz eder şekilde devam ettiğinde rlvenin ve koruma uygulamasının bir bütün olarak; 2863 sayılı yasanın 18. maddesi 2863 sayılı yasanın 18. maddesi gereğince “Korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı parselleri, taşınmaz kültür varlıklarının mahiyetine tesir edecek şekil ve surette ayrılamaz ve birleştirilemez.” değerlendirilmesi gerektiğinden “kalıcı korumasına yönelik” bir karar verilemedi. Alana yapılacak her türlü müdahalenin tescilli ve bütün olan kalıntılara zarar vereceği dşnlmektedir.

Şekil 210 Örneklem.16 küçük buluntular.2 (Müze raporu) Şekil 211. Örneklem.16 küçük buluntular 3 (Müze kazı raporu)

Şekil 212 Örneklem.16 küçük buluntular 4 (Müze raporu) Şekil 213. Örneklem.16 küçük buluntular 5 (Müze raporu)

Şekil 214. Örneklem.16 antik döşeme.1 (Müze krokisi) (Sarabil,2018) Şekil 215 Örneklem.16 antik döşeme.2 (Müze raporu)

4.1.16.1. Analiz ve Değerlendirme

Alandaki mimari kalıntılar 196 nolu parseldeki kalıntılarla birlikte antik dönem konut planına uyum göstermektedir. Buluntuları açığa çıkması ve tescillenmesi süreciyle eş

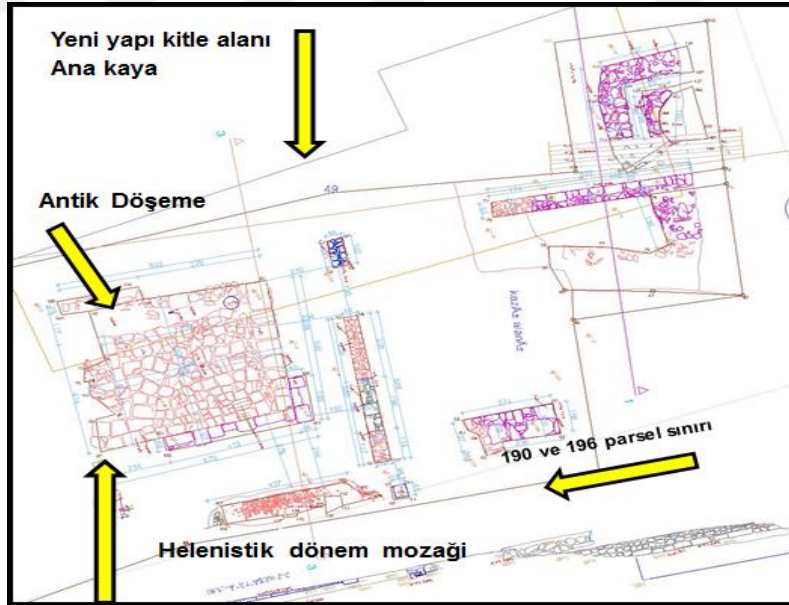
zamanlı olarak Belediyesince parseller ifraz ettirilmiştir. Şimdi açığa çıkan buluntuların yarısı 190 parselde yarısı 196 nolu parsel olup iki parselin kesişim notasında nitelikli mozaik döşeme kalmaktadır.

Kaldı ki; 196 nolu parseldeki buluntular parselin tamamını kaplar nitelikte olduğundan konunun çözümü ve kamulaştırılması için Müze tarafından ve Kurul kararıyla konu iletilmiş olsa bile bir sonuca bağlanmamıştır.

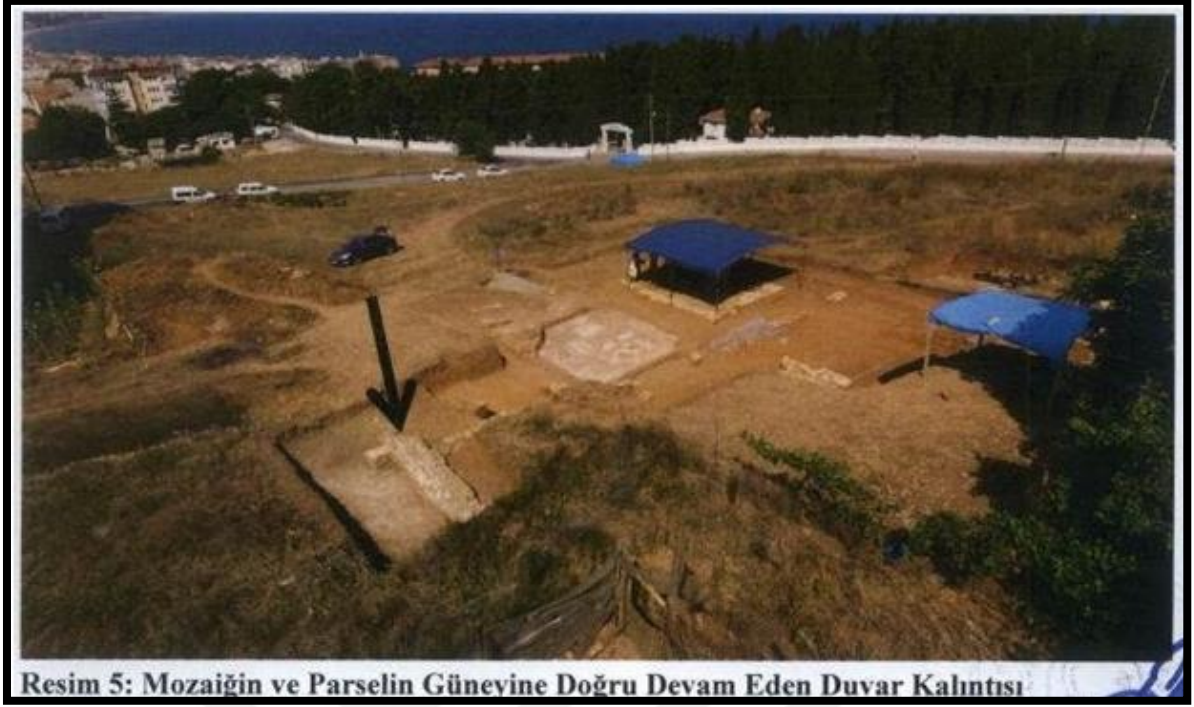
Aradan geçen bu zaman içinde 190 parselin yeni yapılanma projesi onaylanmış olup komşu 196 nolu parsel üzerine de 196 parselin de yeni yapılanma projesi de hazırlanmaktadır.

Hal böyle olunca aslında bir bütün oluşturan nitelikli anıtsal tescilli mimari kalıntıların içinde gene betonarme yeni yapılar yükselecektir.

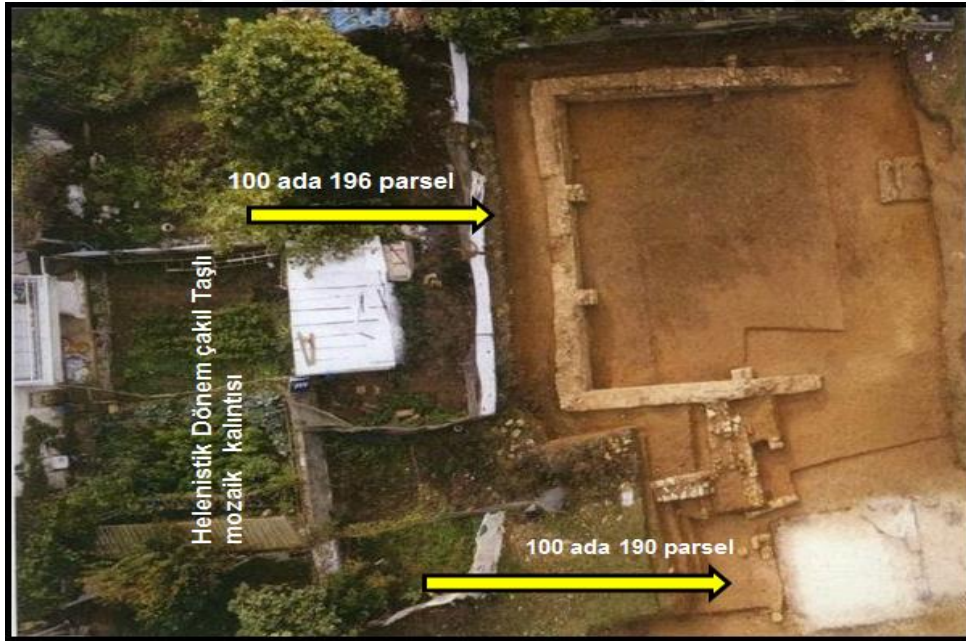
Projelerde korumaya yönelik bir önlem önerilmediğinden konu bu anlamda analiz edilememişse de Kurul süreci içinde korumaya olan yaklaşımın analizi akademik alana katkıda bulunacağından proje tez çalışma kapsamına alınmıştır.

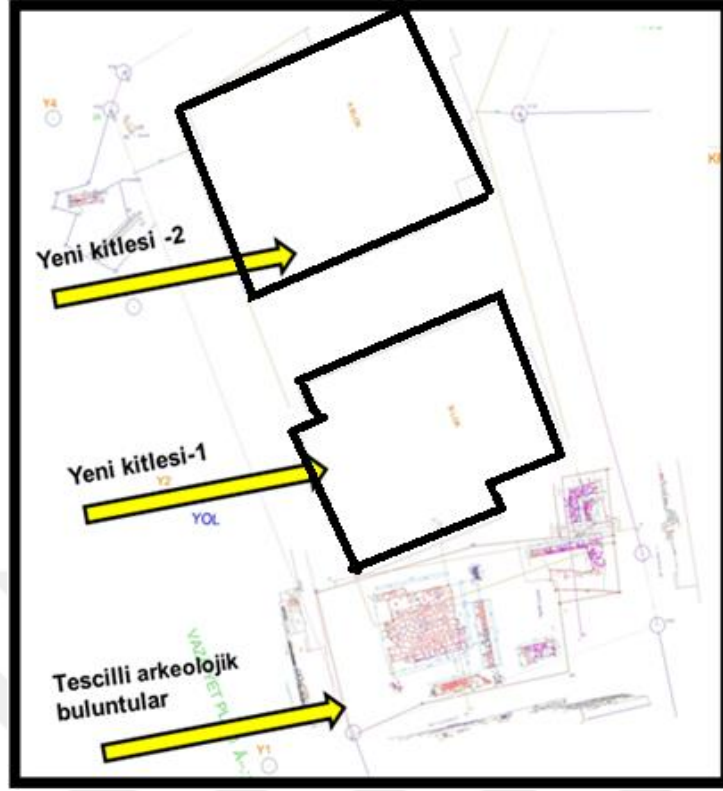
Şekil 216. Örneklem.16 kazı sonrası (Müze raporu)

Şekil 217. Örneklem.16 mozaik alan (Müze raporu)

Şekil 218. Örneklem.16 buluntu döşeme planı (Müze kazı raporu)

Şekil 219. Örneklem.16 yeni yapı kitleleri ve buluntular (Sarabil,2018)

4.1.17. Örneklem 17

Şekil 220. Örneklem 17 parselin konumu (URL-26)

Şekil 221. Örneklem.17 arkeolojik mezar (Müze raporu)

Şekil 222. Örneklem.17 karşıdaki Hipoje mezar, Roma Kalıntıları 1.(Sel,2018)

Şekil 223.Örneklem.17 karşıdaki Hipoje mezar, Roma Kalıntıları 2.(Sel,2018)

Sinop İli, merkez Ada mahallesinde, özel mülkiyete ait, tapunun 25 pafta 316 ada yeni 328 (eski 280) parselidir.

Söz konusu parsel; tescilli Roma yapısı kalıntısına ve Hipoje mezarlarına cephe verir konumdadır. Söz konusu parselin karşıdaki Hipoje mezarlar ise Jandarma Komutanlığı'nın girişindedir ve açık durumdadır.

316 ada, 279 ve 280 parseldeki imar planı değişikliği Kurulun 06.Temmuz.2015 gün ve 2722 sayılı kararı ile onaylanmıştır. 280 parselin yoldan ihdas, ifraz, tevhit ve yola terk işlemi Kurulun 21.Ocak.2016 gün ve 3166 sayılı kararı ile uygun bulunmuştur. Bu işlem sonucunda 280 parselden 316 ada, 328 parsel oluşmuştur.

Tescilli Roma yapı kalıntısının da dahil olduğu, sınırları ve koordinatları 1/2000 ölçekli haritada işaretlenen alan Kurulun 07.Mayıs.2016 gün ve 3461 sayılı kararı ile I.Derece Arkeolojik Sit alanı olarak tescil edilmiştir. Tescilli su kanalı, Geç Roma dönemi platform ve mezarın ortaya çıktığı 316 ada, 328 parsel de aynı I.Derece Arkeolojik Sit alanı sınırları içindedir.

Alanda Kazı çalışmasına; 13.-24.Mayıs 2016 tarih aralığında yapılmıştır. Kazı 27.Mayıs.2016 gün ve 161 sayılı Müze raporundan : "... parselde 5 adet sondaj çukuru açılmıştır.....

1 nolu açmada : ..parselin güneyinde ise 1.30 m. derinliğe ulaşılmıştır. Bu sondaj

içerisinde tabanda ana kaya içerisine oyularak yapılmış eski bir su kanalı tespit edilmiştir.

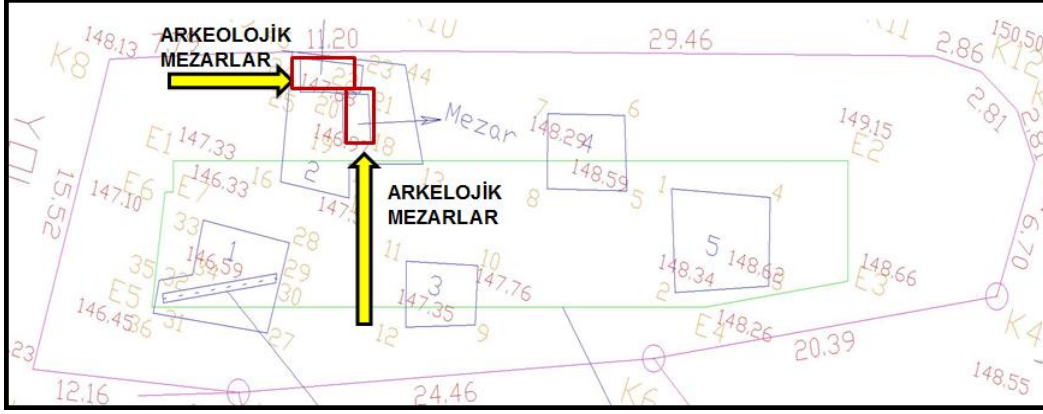
Su kanalı: Ana kaya oyularak içerisine inşa edilmiştir. Güneybatı- kuzeydoğu konumdadır. Kanalı kenarları tuğla tozu karışımı kireç harçta yapılmış, üzeri ise tuğla ve kireç taşlarıyla kapatılmış, bağlayıcı malzeme olarak kireç harç kullanılmıştır. Kanalin iç kısmı 15 cm. genişliğinde ve 14 cm. derinliğindedir. Kanalin sondaj içerisindeki uzunluğu 7 m. ölçülmüş olup, parseldeki diğer sondajlarda tespit edilemediğinden hangi yöne doğru gittiği anlaşılamamıştır....

2 Nolu açma:... parselin kuzeybatı tarafında yer almaktadır. Ortalama 50 cm. derinlikte ana zemine ulaşılmıştır. Açmanın kuzey tarafında ana kayaya oturan moloz taş platform ile platformun önünde bir adet mezar tespit edilmiştir....

Platform: Ana kayanın üzeri düzleştirilerek moloz kireç taşlarından yapılmış olup, bağlayıcı malzeme olarak kireç harç kullanılmıştır. 3.90 m. Eninde ve zeminden 35 cm. yükseklikindedir. Boyu kuzey yönde devam etmekte olup, sondaj içerisinde 1.60 metrelik bölümü açığa çıkarılmıştır.

Mezar: Platformun güneydoğu köşesine bitişik olarak yapılmış olup, kuzey -güney yönlü uzanmakta ve platformdan daha aşağı kotta, inşaat oturma alanının dışarısında yer almaktadır. Ortalama 32 cm. kalınlığındaki duvarlar moloz kireç taşı + kireç harçla yapılmış, mezarın iç kısmı tuğla tozu karışımı kireç harçla sıvanmıştır. Mezarın tabanı düzleştirilmiş kaya zeminin üzerine sıva yapılarak oluşturulmuştur. Kuzey duvarı hariç diğer duvarları büyük ölçüde tahrip edilmiştir. Mezarın iç ebatları 185 x 90 cm. olup. yüksek ise yaklaşık 70 cm.dir.

Buluntular: İskelet nenden dolayı büyük oranda erimiştir. Mezar içerisinde bir adet lekythos parçası, cam kaba ait parçalar ile bir kap dibi bulunmuştur. Ayrıca mezarın yakınında tahribat sırasında mezardan atıldığı anlaşılan başka bir kap dibi daha bulunmuştur. Söz konusu buluntular Geç Roma dönemine tarihlenmektedir....”

Şekil 224. Örneklem.17 buluntu planı (Sarabil,2018)

Şekil 225. Örneklem.17 antik taş mezar (Müze kazı raporu)

Şekil 226. Örneklem.17 antik taş mezar ve duvar (Müze raporu)

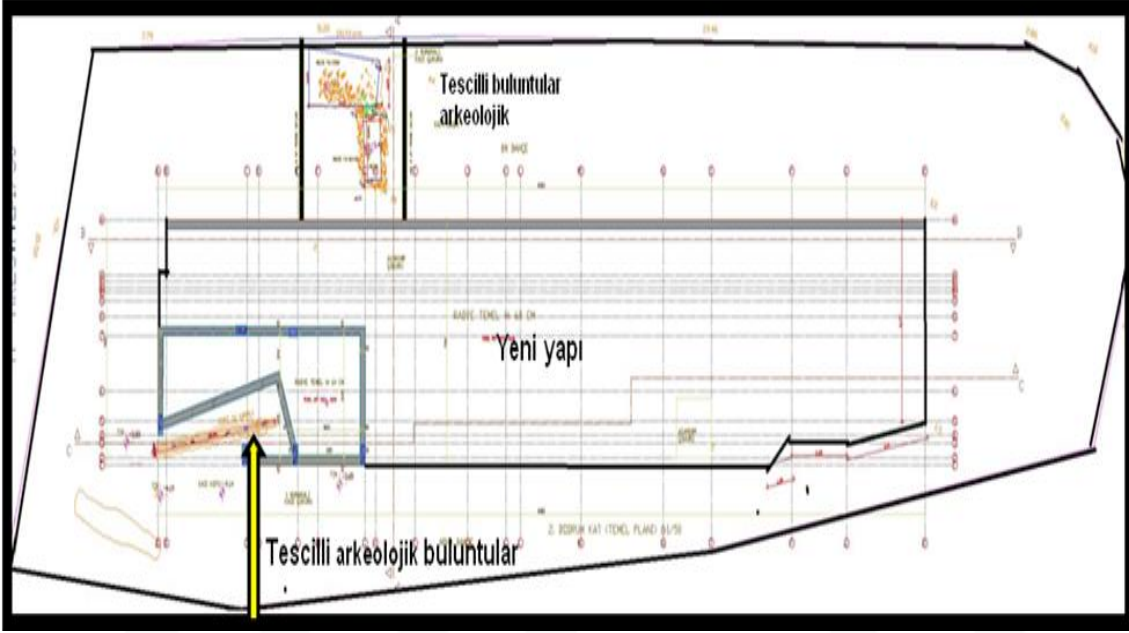

Şekil 227. Örneklem.17. buluntu (Müze kazı raporu)

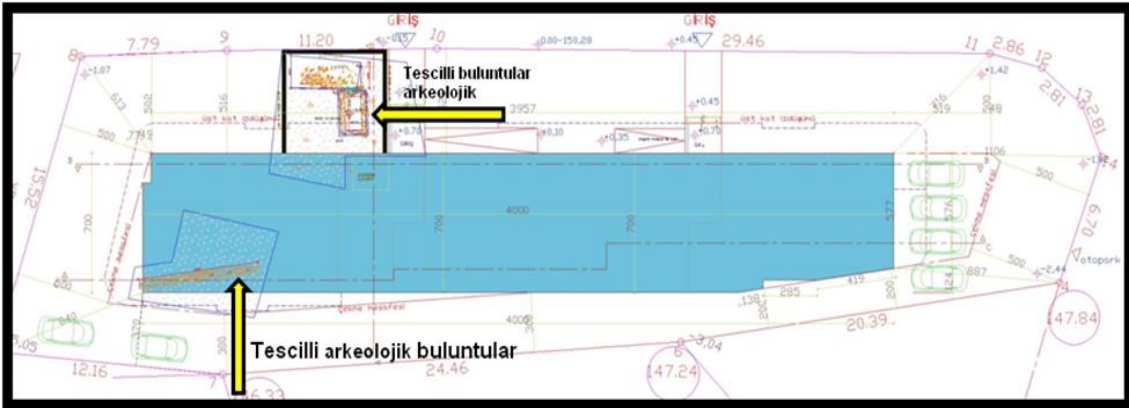
Şekil 228. Örneklem.17 küçük buluntular (Müze raporu)

Antik su kanalı, Geç Roma dönemi platform ve mezarı Kurulun 14.Eylül.2016 gün

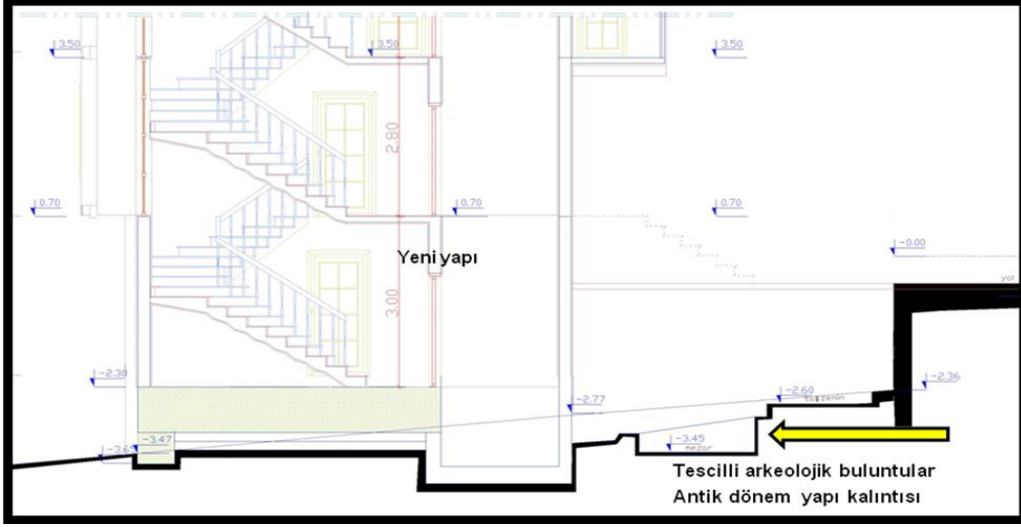
3827 sayılı kararıyla " korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı" olarak tescil edilmiştir. Aynı kararlar, parseldeki yeni yapılanma projesinde tescilli platform ve mezarın bina taban alanı dışına kaldığı, taban alanı içinde kalan tescilli antik su kanalın da temel seviyesinde bina oturum alanı dışında kalacak şekilde çözüldüğünden yeni yapılaşma projesi de onaylanmıştır.

Şekil 229. Örneklem.17 yeni yapı temel planı (Sarabil,2018)

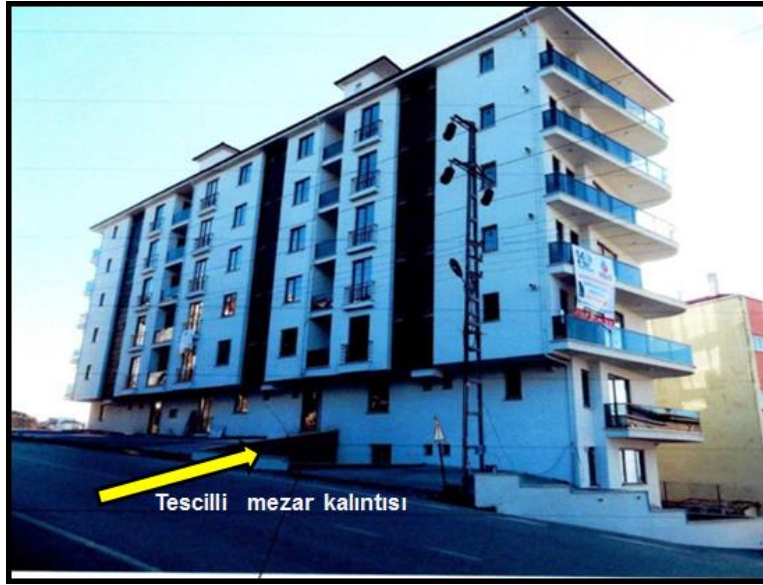

Şekil 230. Örneklem.17 yeni yapı kitle planı (Sarabil,2018)

Şekil 231. Örneklem.17 yeni yapı kısmı kesiti (buluntuları gösterir) (Sarabil,2018)

Yapıdaki “mezara zarar verildiği” tespiti üzerine, ilgilileri aleyhinde dava açılmıştır.(Kurul arşivinden) Yeni yapı ise tamamlanmıştır. Ocak 2018 de yapı kullanma izni almıştır.

Şekil 232.Örneklem.17 yapı kullanma izni başvurusu .(Kurul arşivi)

Şekil 233 Örneklem.17 yapı kullanma izni başvurusu (Kurul arşivi)

Şekil 234.Örneklem.17 yapı kullanma izni başvurusu (Kurul arşivi)

4.1.17.1. Analiz ve Değerlendirme

Tescil edilen buluntular Geç Roma dönemine aittir. Alanın çok yakınındaki Roma yapısı kalıntısı ve Hipoje tipi mezarlar, alanın Geç Roma Döneminde nekropol olarak kullanıldığını desteklemektedir.

Yeni yapı uygulaması tescilli buluntuları temel sınırları dışında bıraktığı gerekçesiyle, Buluntuya yönelik herhangi bir korumaya yönelik önlem içermemesine karşın onaylanmıştır. Buluntular yapının bahçesindedir, kullanım alanı içindedir. Yapının kullanıma başlanmasıyla buluntu tahribat edilmiş, suç duyurusunda bulunulmuştur. (Kurul arşivinden)

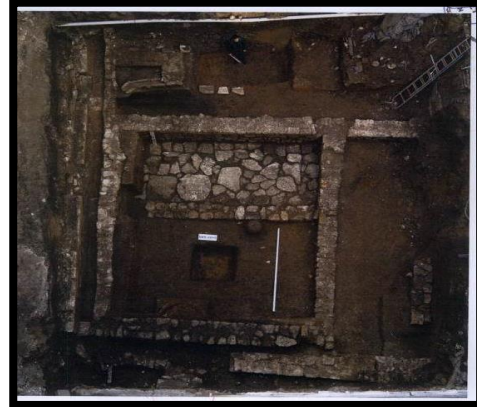

Şekil 235. Örneklem.17 tahribatı gösterir foto (Kurul arşivi)

4.1.18. Örneklem 18

Şekil 236. Örneklem.18 parsel konumu (URL-26)

Şekil 237. Örneklem.18 kazı sonrası.1 (Müze raporu)

Sinop İli Merkez İncedayı (Kefevi) mahallesinde, özel mülkiyete ait, tapunun 30 ada 43 parselidir. Parsel, buluntuların yoğun olarak çıktığı bir bölgede yer almaktadır. Parseldeki ruhsatlı inşaatın, Müze denetiminde yapılan temel kazısında kültür varlığı çıkması nedeniyle

inşaat faaliyeti durdurulmuştur. Sinop Belediyesi 27.Mayıs.2016 gün 2025 sayılı yazısıyla konu Kurula bildirmiştir.(Kurul arşivinden)

Müzenin 06.Ocak.2016 gün 39 sayılı kazı raporundan: "...Alanda kazı çalışması 04.Kasım.2015-24.Aralık.2015 tarihleri aralığında yapılmıştır....Yapılan kazı çalışması ile; parselin kuzeyinde boydan boya uzanan ve doğudan batıya doğru akan, iç genişliği 55 cm. ortalama 90 cm. derinliğinde ve 12,30 m. uzunluğunda su kanalı açığa çıkarılmıştır. Su kanalının kuzey duvarı devşirme kesme taş bloklardan tuğla kırığı katkılı kireç harçla örülmüş olup, güney duvarı ise moloz taşlardan örülmüştür. Kanalın zemini antik dönem çatı kiremitleriyle kaplanmıştır. Kanalın batı ucu güneybatıya doğru dönmektedir.

Kanalın doğu ucunda 1.32 m uzunluğunda, güney-kuzey konumlu küçük bir kanal bağlantısı bulunmaktadır. Bu kanal bağlantısı kesme taştan oyularak yapılmıştır. Bu küçük kanalın güneyinde yer alan ve kanalla bağlantılı olan tuğla ile iki sıra örülü olarak yapılan duvar kalıntısı yer almaktadır.

Küçük kanalın altına ve doğudaki parselde doğru devam eden ve kabaca 5x3 m. ölçülerinde,1,40 derinliğe ulaşan Hellenistik dönemden itibaren kullanılmış büyük bir seramik çöplüğü tespit edilmiştir. Seramik çöplüğünde çok sayıda amphora, unganterium, lekythos, tabak, kase, tava, terrakota figürün parçaları, mutfak kaplarına ait parçalar ve Hellenistik döneme ait gümüş Lysimakhos Dönemi (M.Ö. 360- M.Ö.281) sikkesi bulunmuştur. Bu büyük seramik çöplüğünün varlığı yakın çevrede Hellenistik döneme ait büyük bir seramik atölyesinin bulunduğunu göstermektedir.

Parselin batı kısmında yapılan seviye indirme çalışmaları sırasında 65 cm. eninde büyük bir yapıya (A odası) ait duvarlar ortaya çıkarılmıştır. Bu yapının doğu duvarının üst seviyesinde yanmış ve parçalanmış kap içerisinde Sinope basımlı II.Philippos;(M.S. 244-M.S. 314) dönemine ait 162 adet bronz sikke bulunmuştur. Mekan içinde yapılan seviye indirme çalışmaları sırasında duvardan döküldüğü anlaşılan fresk parçaları tespit edilmiştir. Bu fresk parçaları üzerinde bir pano içerisinde yapılan sarı, yeşil, kırmızı, mavi, siyah renklerde bitkisel motifler yer almaktadır.

Çalışmalar sonucunda su kanalının güney bitişiğinde ve parselin merkezinde büyük odalı mekan açığa çıkarılmıştır. Ana duvarları kireç harçla ve moloz taşla yapılmış olan büyük oda , daha sonraki dönemde kuzey-güney konumlu ve toprak harçlı bir duvarla iki

odaya bölünmüştür. Doğudaki daha küçük olan odanın (A odası) tabanı yassı taşlarla döşelidir. A odasının doğu duvarında çok az bir kısmı korunabilen ince kireç sıva kalıntıları yer almaktadır. A odası 6x2,50 m. ölçülerinde, B odası ise 6x4,50 m. ebatlarındadır.

Batıdaki odanın (B odası) doğu tarafında kumtaşından yapılmış-insitu olmayan- attik sütun kaidesi yer almaktadır. Bu odanın batı tarafında ise büyük bir pithos kalıntısı bulunmakta olup, pithosun etrafını çeviren çatı kiremidi parçalarının düzgünce döşenmiş olduğu görülmüştür. Insitu durumdaki pithosun yarısı oda batı duvarının doğusunda ve üst kotunda sonraki kullanımda yapılmış olan toprak harç örgülü moloz taş duvarın altında kalmıştır. B odasının ortasında 1.50x1.50 m. ölçülerinde sondaj açılmış ve bu sondajda 50 cm. derinlikte ana toprak seviyesine ulaşılmıştır.

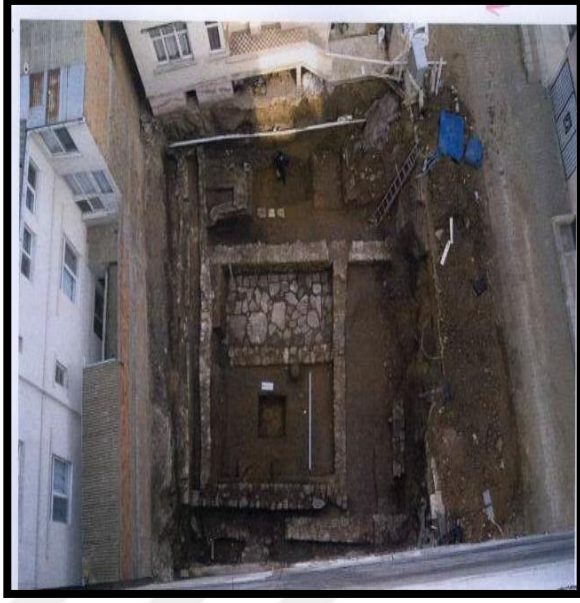
A odasının güneydoğu köşesine bitişik olarak güney yönünde uzanan 65 cm. enindeki kireç harçlı duvar ile B odasının güneybatı köşesinden yine güney yönünde uzanan duvar sokak yolunun altına doğru devam etmektedir. Yine B odasının batı duvarı ortasına bitişik başka bir duvar kalıntısı yandaki 20 no.lu parselde bulunan binanın temel altına doğru batı yönde devam etmektedir. Ayrıca B odası güney duvarının yaklaşık 2,30 m. güneyinde doğu-batı konumlu 2,25 m. uzunluğunda ve 53 cm. genişliğinde toprak harç+moloz taş örgülü geç evreye ait başka bir duvar kalıntısı daha bulunmaktadır.

Değerlendirme ve sonuç:

Kazı çalışması ile tespit edilen kalıntı ve buluntular değerlendirildiğinde; söz konusu alanda antik döneme ait yapı temel kalıntılarının bulunduğu, bu yapının M.Ö.4. yüzyıldan M.S. 4. yüzyıla kadar kullanım gördüğü anlaşılmaktadır.” İfade edilmektedir.

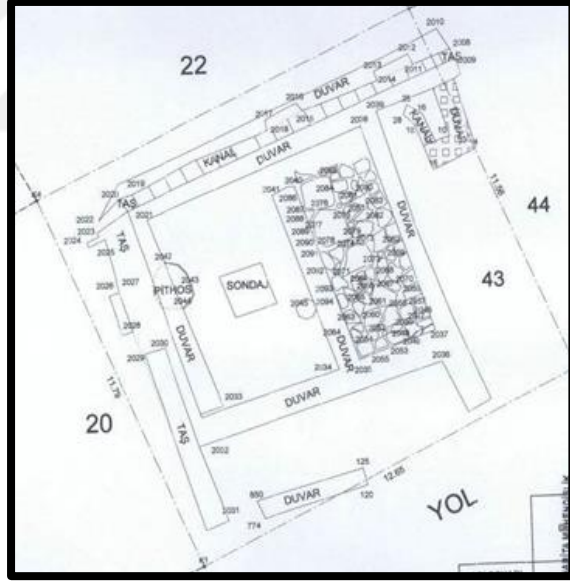
Şekil 238. Örneklem.18 kazı sonrası.2
(Müze raporu)

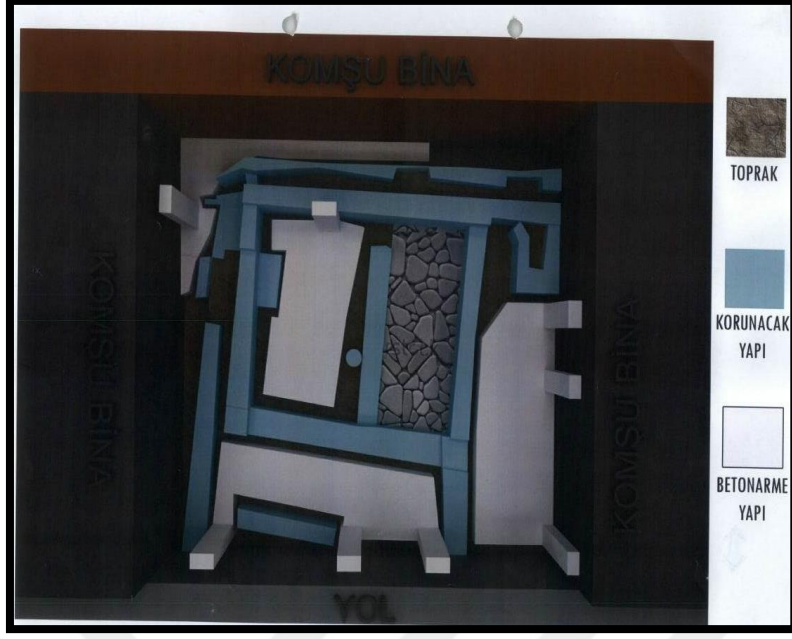
Şekil 239. Örneklem.18 kazı sonrası.3
(Müze raporu)

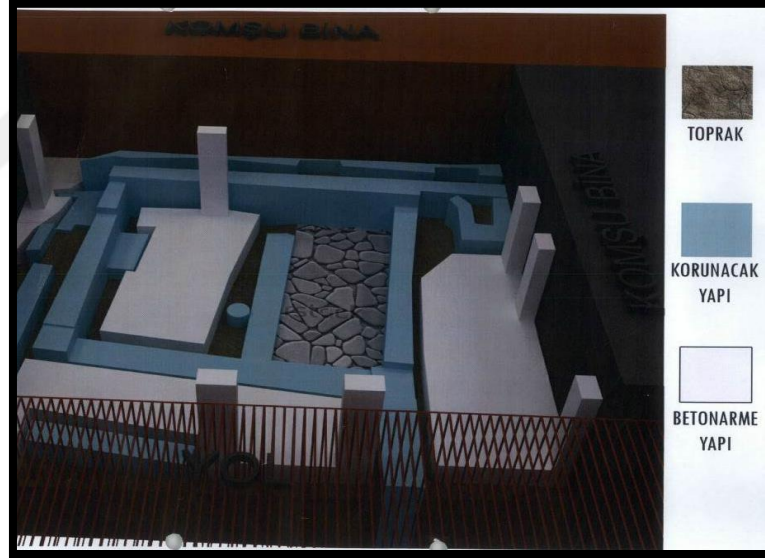
Şekil 240. Örneklem.18 kazı sonrası.4 (Müze raporu)

Şekil 241. Örneklem.18 kazı sonrası kroki
(Kurul arşivi)

Şekil 242. Örneklem.18 yeni yapı önerisi (Kırmızıgül, 2018)

Şekil 243. Örneklem.18 yeni yapı önerisi (Kırmızıgül, 2018)

Örneklem.18 parseli; Kurulun 17.Şubat.2016 gün 3217 sayılı kararıyla III.derece arkeolojik sit alanı olarak ve buluntular, anıt niteliğinde korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescillenmiştir. Yeni yapılanma projesi red edilerek buluntuları gösterir rölöve projesi, aynı toplantıda, Kurulun 17.Şubat.2016 gün 3218 sayılı kararıyla istenilmiştir.

Kurulun 08.Haziran.2016 gün 3503 sayılı kararıyla yeni yapılanma projesi, kamu teşhine açık olmaması ve önerilen yapım tekniği ile yapı kalıntılarına zarar vermesi

nedeniyle uygun görülmemiştir.

4.1.18.1. Analiz ve Değerlendirme

Parsel kazı raporlarına göre; M.Ö. 4 yy.dan M.S. 4.yy kadar kullanılmıştır. Yapıda fazla buluntu olması ve önerilen projenin yapı kalıntılarını korumadığından ile yeni yapı projesi onaylanmamıştır. Devam eden süreç içinde gelecek olan öneri projelerinden birisi onaylanacağı düşünülmektedir.

4.2.Tescilli Arkeolojik Buluntu ve Yeni Yapılanma Algısı

4.2.1. Sinop'ta Arkeoloji Anket ve Sonuçları

Anket Google Form üzerinden 01 -11.Mayıs.2018 tarih aralığında uygulandı. Anket, internet ortamında, on gün boyunca açık tutuldu. Çekirdek kitle üzerinden dağılım sağlandı. Katılımcı sayısı 418'dir. Sorular ve yanıtlar aşağıdadır.

4.2.1.1.Soru

Yaşınız nedir?

Sonuç: 418 adet katılımcıdan % 62.4 ile 20-40 yaş aralığındadır. %25.4 sı ise 40-60 grubudur.% 6.7 i 20 yaş altındayken %5.5 ü 60 yaş üstündedir. Tescilli alanlarda yapı üretim süreci içinde aktif olduğu düşünülen, 20 -60 yaş üstü grup toplam katılımcıların % 87.8 'ini oluşturmaktadır.

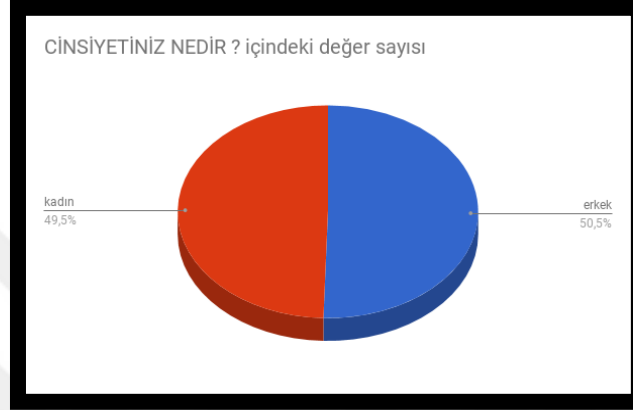

Şekil 244. Anket sonuç grafiği - 1. Soru

4.2.1.2.Soru

Cinsiyetiniz nedir?

Sonuç: Toplam katılımcının %50.5 erkek, %49.5 si ise kadındır.

Şekil 245 Anket sonuç grafiği - 2. Soru

4.2.1.3.Soru

Eğitim Düzeyiniz nedir?

Sonuç: Üniversite mezunu katılımcı sayısı %59.3 dir. %12.9 is yüksek lisans mezunu iken, %16.5 lise, % 3.8'si ortaokul, %0.5 ise ilkokul mezunudur. % 6.0 ü doktora ve üstü eğitim seviyesindeyken % 1.0 ise okuryazardır.

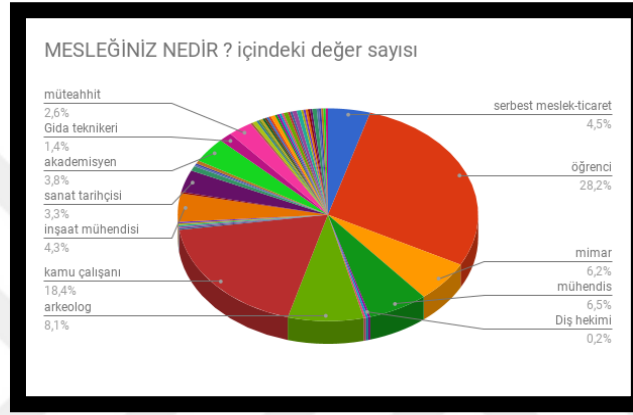

Şekil 246. Anket sonuç grafiği - 3. Soru

4.2.1.4.Soru

Mesleğiniz nedir?

Sonuç: Katılımcıların % 28.2 i öğrenci ve %18.4 si kamu çalışanıdır. % 6.5 mühendis, % 4.3 si inşaat mühendisi, %6.2 ü mimar,% 8.1 si arkeolog %3.3 sanat tarihçisi, % 2.6 müteahhit, % 3.8 akademisyen ,%4.5 serbest çalışan ,%14,1 ise diğer meslek gruplarından oluşturmaktadır.

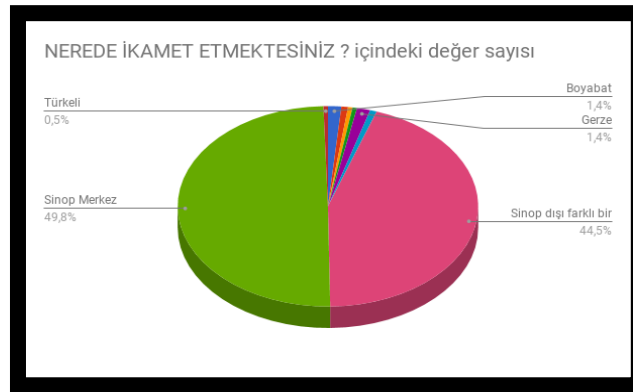

Şekil 247. Anket sonuç grafiği - 4. Soru

4.2.1.5.Soru.

Nerede ikamet etmektesiniz?

Sonuç: En çok katılım %49.8 ile Sinop merkez ikamet edenlerdendir. %44.5 ise Sinop dışında yerleşiminden katılım vardır. Sinop İlçelerden ise, %1,4 Boyabat, %1.4 Gerze, %0,5 Türkeli olup % 2,4 diğer ilçelerde ikamet etmektedir

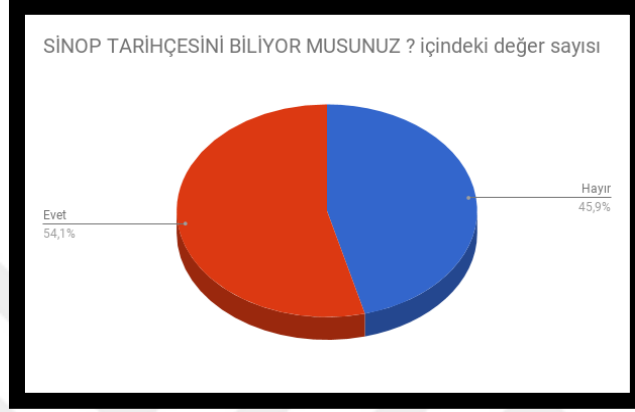

Şekil 248. Anket sonuç grafiği - 5. Soru

4.2.1.6.Soru.

Sinop'un tarihçesini biliyor musunuz?

Sonuç: Katılımcıların %54.1 i Sinop tarihçesini bilirken % 45.9 u Sinop tarihçesini bilmemektedir.

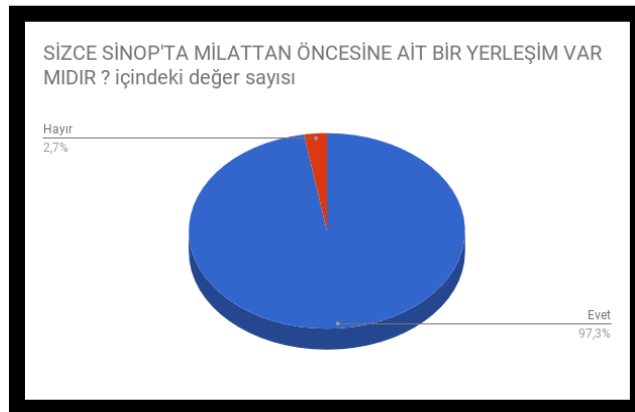

Şekil 249. Anket sonuç grafiği - 6. Soru

4.2.1.7.Soru.

Sizce Sinop'ta Milattan öncesine ait bir yerleşim var mıdır ? (6.Soruya evet yanıtını verenlerin bu soruya geçişi sağlanmıştır.)

Sonuç: Katılımcıların %97.3 ü Sinop tarihçesini bilirken % 45.9 u Sinop tarihçesini bilmemektedir.

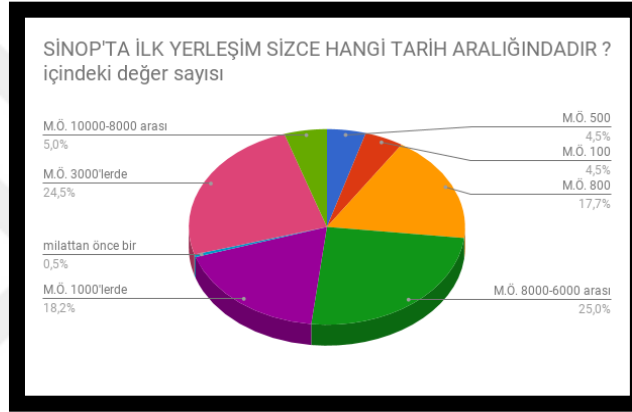

Şekil 250 Anket sonuç grafiği -7. Soru

4.2.1.8.Soru.

Sizce Sinop'ta ilk yerleşim sizce hangi tarih aralığındadır?

Sonuç: Sinop'taki yerleşimin hangi döneme ait oldu hakkında katılımcıların; %5.0' ı M.Ö. 10.000- 8000 arasına; %25.0'i M.Ö.8000- 6000 arasına; %24.5 'i M.Ö.3000' lere ait; %18.2'si M.Ö. 1000' lere ait; % 17.7 'si M.Ö. 800, % 4.5'i M.Ö. 500' lere ait, %4.5 M.Ö.100 'lere ait yerleşim olduğunu bilmektedirler. %0.5' i ise Sinop tarihçesini bilip Milattan öncesine ait bir yerleşimin bulunmadığını düşünmektedirler.

Şekil 251. Anket sonuç grafiği – 8. Soru

4.2.1.9.Soru (Tescilli Yapılar)

Sinop'ta tescilli ve korunan yapıların olduğunu biliyor musunuz?

Sinop'ta tescilli korunan yapılar olduğunu katılımcıların % 88.3 ü bilmektedir

Şekil 252. Anket sonuç grafiği – 9. Soru

4.2.1.10.Soru (Tescilli Yapılar)

Sizce bu tescilli yapıların yanına yeni binalar yapılmalı mı?

Tescilli yapıların yanına yeni bina yapılmalı mı sorusuna, %13.2' si evet , %86.8'sı hayır denilmektedir.

Şekil 253 Anket sonuç grafiği - 10. Soru

4.2.1.11.Soru (Tescilli Yapılar)

Sizce bu tescilli yapılar kaldırılıp yerine yeni binalar yapılmalı mı?

Katılımcıların, % 93,8'sı tescilli yapılar kaldırılıp yerine yeni binalar yapılmamalı, %6.2' si tescilli yapılar kaldırılıp yerine yeni binalar yapılmalı denilmektedir.

Şekil 254.. Anket sonuç grafiği - 11. Soru

4.2.1.12.Soru (Sit Alanları)

Sinop'ta tescilli ve korunan arkeolojik sit alanlarının ve kalıntılarının olduğunu biliyor musunuz?

Katılımcıların % 90.0 'ı Sinop'ta tescilli ve korunan arkeolojik sit alanlarının ve kalıntılarının olduğunu bilmektedir; % 10.0 da bilmemektedir.

Şekil 255. Anket sonuç grafiği - 12. Soru

4.2.1.13.Soru (Sit Alanları)

Sizce tescilli ve korunan arkeolojik sit alanlar ve kalıntılar alanlar ve kalıntılar korunmalı mı?

Sonuç: Sizce tescilli ve korunan arkeolojik sit alanlar ve kalıntılar alanlar ve kalıntılar korunmalı mı; sorusuna %95.9' u evet , % 4.1 2i hayır, denilmektedir.

Şekil 256. Anket sonuç grafiği - 13. Soru

4.2.1.14.Soru (Sit Alanları)

Sizce tescilli ve korunan arkeolojik sit alanlarının ve kalıntılarının yakınlarına üzerine ve aynı alana yeni binalar yapılmalı mı?

Sonuç: %91.4 hayır, %8.6 evet denilmektedir.

Şekil 257. Anket sonuç grafiği- 14. Soru

4.2.1.15.Soru (Sit Alanları)

Sinop'ta yeni yapılan bazı binalarda tescilli arkeolojik sit alanları ve kalıntıları bulunmaktadır. Bu yapılardaki tescilli arkeolojik alanları gördünüz mü veya ziyaret edip buluntuları gezebildiniz mi ?

Sinop'ta yeni yapılan bazı binalarda tescilli arkeolojik sit alanları ve kalıntıları bulunmaktadır. Bu yapılardaki tescilli arkeolojik alanları gördünüz mü veya ziyaret edip buluntuları gezebildiniz mi; sorusuna %65,6 hayır ,%34.4 evet denilmektedir.

Şekil 258 Anket sonuç grafiği - 15. Soru

4.2.2. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Dünyada ve Ülkemizde korumacılık hakkında sürekli geliştirilen ve iyileştirilen düzenlemeler devam etmektedir. Çalışma konumuza en çarpıcı yaklaşım ve net ifade ICOMOS-1990 da belirtildiği üzere: “İnsan topluluklarının kökenleri ve gelişimleri hakkında bilgilenmenin ve onları anlamının, insanlığın kültürel ve sosyal köklerini tanımak bakımından çok önemli olduğu genel kabul görmektedir.” (ICOMOS,1990). Arkeolojik miras, geçmişteki insan etkinliklerinin temel belgesini oluşturmaktadır.

Arkeolojik mirasın bir bölümü mimari yapıtlardır ve mimari miras kapsamına giren kalıntılar 1964 tarihli “Anıtların ve Sitlerin Korunmasıyla ilgili Venedik Tüzüğü’ne göre korunmalıdır. Arkeolojik mirasın diğer öğeleri yerel halkın yaşayan geleneklerinin parçasını oluşturur; bu tür yerler ve anıtların korunmaları ve yaşatılabilmesi için yörenin kültürel guruplarının katılımı gereklidir.” (ICOMOS 2013). Halkın konuya yaklaşımı korumanın ayrılmaz bir halkasıdır.

Tezde korumanın uygulayıcısı ve sürecin koruyucusu olan halkın algısının tespiti yapılarak analizde veri olarak ele alınmaktadır.

Ankete katılım, 63.205 nüfuslu olan kent merkezinden ağırlıkta olmak üzere, 418 dir. Aynı zamanda şehri tanıyıp bilen ve ziyaret edenlerin katılımı da oldukça yüksektir. Halk Sinop’un arkeolojik niteliğine karşı duyarlı ilgilidir.

Ankete 418 adet katılımcının % 62.4 ile 20-40 yaş , %25.4’ ü ise 40-60 grubudur. % 6.7 i 20 yaş altındayken %5.5 ü 60 yaş üstündedir. Tescilli alanlarda yapı üretim süreci içinde aktif olduğu (tasarımcı, yüklenici, mal sahibi gibi) düşünülen, 20-40ve 60 yaş üstü grup toplam katılımcıların % 87.8 ‘ini oluşturmakta ve bu süreç içinde aktif rol alan (mühendisler, mimarlar, müteahhitler, arkeolog, sanat tarihçisi) %30.5 i oluşturmaktadır. Ankete katılanların %50.5 erkek, %49.5 si ise kadındır.

Ankette, arkeolojik buluntunun korunması ve buluntu üzerine/yakınına yapı yapılması konusunda, halkın görüşünün sorulmasıdır. Halk, örneklem ve analizlerde de açıklandığı üzere, buluntu üzerine yeni yapılanma sürecinde birçok sorun yaşamaktadır. Buna rağmen tescilli arkeolojik “sit alanları ve kalıntılar % 95.9’ oranında korunmalıdır” görüşündedir. Bu alanlarının yakınlarına üzerine ve aynı alana yeni binalar, % 91.4 oranında

“yapılmamalıdır”, denilmektedir.

Sinop'taki yerleşimin hangi döneme ait oldu hakkında katılımcıların; %5.0' ı M.Ö. 10.000- 8000 arasına; %25.0'i M.Ö.8000-6000 arasına; %24.5 'i M.Ö.3000' lere ait; %18.2'si M.Ö. 1000' lere ait; % 17.7 'si M.Ö. 800, % 4.5'i M.Ö. 500' lere ait, %4.5 M.Ö.100 'lere ait yerleşim olduğunu bilmektedirler. Sonuç olarak, % 99.95 oranında Sinop tarihçesi, antik yerleşiminin varlığı Halk tarafından bilinmektedir. %0.5'i ise Sinop tarihçesini bilip Milattan Öncesine ait bir yerleşimin bulunmadığını düşünmektedirler. Yani buluntuların anlamı bilinmektedir.

Ankette arkeolojik sitle bütünleşen tescilli yapıların bilinip bilinmediği, bu yapıların çevresine yeni yapıların yapılması veya tamamen kaldırılarak yeni yapı yapılması hakkında da Halkın görüşü sorgulanmaktadır. Arkeolojik buluntular kentsel dokunun bütünselliğindedir, içiçe girmiş durumdadır. Dolayısıyla birini korumak diğerini de korumak noktası oluşmaktadır. Nitekim anket sonucun bu dokular varlığı % 88.3 oranında bilinmekte ve tescilli yapının “yanına yeni yapılmamalıdır” görüşü %86.8 oranında iken “tescilli yapının yerine yeni yapılmamalıdır” görüşü %93.8 oranındadır.

Alanların ziyaret edilme oranı ise %34.4 dır. Ziyaret etme oranı, uygulamalarda temperli camla yapılan “sergileme/ gösterme” amacının sonuca ulaşma oranı olarak değerlendirilmektedir.

Sonuçlara göre halk, kentsel ve arkeolojik siti bilmektedir ve farkındadır. Bu alanların korunması konusunda Halk %90.5 oranında hem fikirdir. Fakat öte taraftan tezde anlatıldığı üzere, bu alanlarda hızla yapılaşmalar devam etmekte ve tahribat süreçleri işlemektedir. Modern yaşamın gerekleri ve ekonomik rantta kalan, kentsel- arkeolojik sit alanlarda bozulmanın daha hızlı olduğu düşünülmektedir. Koruma ilklerinden ödün veren yaklaşımlarla yapılan uygulamalar koruma değil, bozulma olarak değerlendirilmektedir.

Örneğin; bir benzeri olmayan mozaik alanının veya tüm parseli kaplayan buluntunun üzerine yapı yapılmasının veya sur duvarını kullanarak konut, resmi kurum vb. yapmanın, Balatlar Kilisesinin veya devasa Roma Su sarnıçlarının koruma alanından ifraz yapılarak yanına yeni binaya izin verilmesi, “koruma” olarak değerlendirmemektedir. Bu noktada hem Halk hem yerel yönetim hem Kurul koruma / korumama ikileindedir. Kazananın olmadığı bir döngü işlemektedir.

Rant için alanlar yapılaşırken bir daha geri gelmeyecek kentsel arkeolojik sit yok olmaktadır. Yapılaşmalar ise yan yana iki arabanın dahi geçemeyeceği kadar dar sokaklara cephe veren 5-6-7-8 katlı, otoparkı vb. olmayan, içiçe, ışık almayan yapılar şeklinde oluşmaktadır.

Yıkılan binaların mevcut alanlarına, çok katlı olarak yenisi yapılmaktadır. Halk koruma taraftarı olmasına rağmen yapılaşma ve ekonomik rant sorununa önerilen çözüm eskinin koruma ilkelerine uygun korunması olmadığı, teze konu edilen alanlarla da tespit edilmektedir.

5. SORUNLAR VE TARTIŞMA

Sinop'ta yapılan arkeolojik alanlardaki yeni yapılanmalarda koruma analizi neticesinde bu alanlardaki uygulamaların;

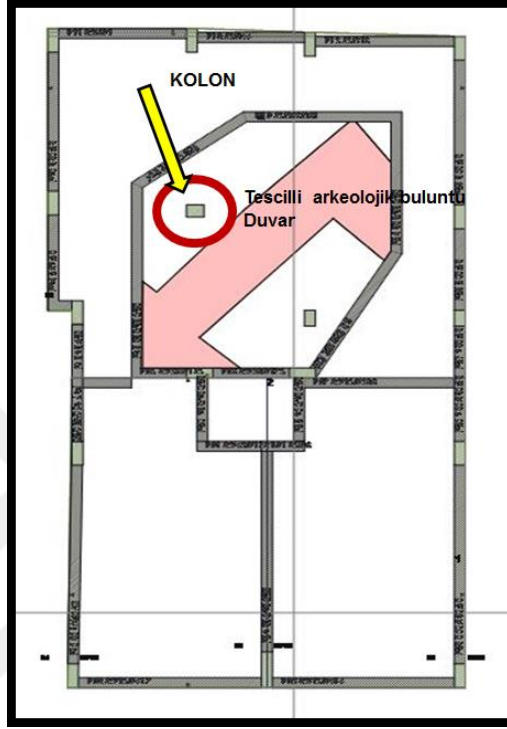
1. Çağdaş yapı ve arkeolojik buluntunun ilişkisinin incelenmesi;
2. Sadece parsel bazında alınmış olan koruma uygulamasının incelenmesi;
3. Kent ölçeğine göre incelenmesi;
4. Uygulamaların ziyaret edilebilirliği ve sergilenmesine göre incelenmesi;
5. Halkın arkeolojik buluntunun korunması ve bu parsellerde yeni yapı üretme yaklaşımları açısından analizi; yapılmaktadır.

5.1.Çağdaş Yapı – Arkeolojik Buluntu İlişkisinin İncelenmesi

Statik sorunlu yapılar, can ve mal güvenliğini geri dönüşümsüz olarak tehlikeye atmaktadır. Arkeolojik buluntu üzerine yapılanmada, yeni yapının taşıyıcı sistemi ile buluntu arasındaki ilişki önemli sorunlardan biridir.

Buluntular yapıların temel kotlarındadır (bodrum veya zemin kat hizasında). Çağdaş yapı temeli, buluntunun sürekliliğini bozmaktadır. Bazen de buluntudan dolayı çağdaş yapıda statik gereklere uygun olmayan çözümler üretilmektedir. Arkeolojik buluntu üzerinde yapılanmaya ilişkin Kurul kararlarında sadece mimari projeler değerlendirilmektedir. Birkaç projede, avan proje niteliğindeki temel önerisini gösteren plan bulunmaktadır. Dolayısıyla çağdaş yapı temelinin buluntuya müdahale düzeyi, projede ifade edilmemekte ve karar sürecinde göz ardı edilmektedir. Örneğin; Örneklem 7'de çağdaş yapının ana sirkülasyon merdiveni, yapının merkezindedir ve yük aktarımı açısından çok önemli bir aksta bulunmaktadır. Merdivenin köşesindeki kolonlardan biri, buluntunun üzerine denk gelmektedir; temel seviyesine inmemektedir. Bodrum kat seviyesindeki döşemeye oturmaktadır ve havada asılı şekildedir. Yani yapının kilit noktasındaki düşey hat, temeğe yük aktaramamaktadır, direk temel bağlantısı bulunmamaktadır. Projede, buluntu – çağdaş yapı temeli aynı paftada yer almamaktadır. Dolayısıyla pafta üzerinde bu çatışma net olarak algılanmamaktadır. Durumun vahameti yerinde yapılan tespitte de net olarak görülmektedir. Buluntunun korunması şartıyla yapılan çağdaş yapının statik sorunu

bulunmaktadır. Ayrıca, yapım sırasında buluntuya da zarar verildiği, üzerine harç vb. döküldüğü, taşlarda oynama olduğu, buğulanma ve aşırı nemlenme olduğu, havasız kaldığı da Müze raporundaki tespitlerin arasındadır. Bu örnekleme olduğu üzere, koruma ve kullanma dengesi tartışma konusu olarak değerlendirilmektedir.

Şekil 259.Örnekleme 7 temel ve buluntu planı (Kırmızıgül, 2018)

Örnekleme 11.12.14.16.de, buluntu yapının kenarında kalmaktadır ve yapıdan bağımsız konumdadır.

Örnekleme 17 de buluntu, yapının dışında, yapının duvarı ile buluntunun yüzeyi hem yüzdür Buluntu açıktadır, Kurul onaylı projesinde herhangi bir koruma uygulaması önerilmemektedir. Çağdaş yapı temelini kazılması, pabuç yapılması, kalıp çakılması vb. aşamalarda buluntuyla hem yüz olan yüzeyin korunmasının da olanaklı olmadığı düşünülmektedir. Yapı iskan izni incelemesinde, buluntunun tahrip edildiği anlaşılmıştır.

Örnekleme 1 ve örnekleme 9'da, buluntu yapının köşesinde kalmakta ve ana yapının temelini içindeki döşeme açıklığı şeklinde olup münferit temel şeklinde çözümlenmektedir.

Örnekleme 2.3.4.5.7.8.10.15.deki çağdaş yapıların temeli, radye temel şeklindedir. Yırtıklar oluşturulan temel, buluntulardan uzaklaştırılmaktadır.

Örneklemler.18 deki buluntular parselin tamamına yaygın durumdadır. Projesinde önerilen çözüm, Kurulca henüz uygun görülmemektedir.

Örneklemler.6 ve örneklemler.13'te, buluntular tüm parseli kaplamaktadır. Mozaik döşeme, sütun gibi buluntular vardır. Parsel için, defalarca “yapılaşmaya uygun değildir” şeklinde kararlar vardır. Parsel, I. Derece Arkeolojik site dönüştürülmemektedir. Bu örneklemlerdeki kalıntıların üzerine “fore kazık temelli yapı” önerilmektedir. Onaylanan mimari projede birçok detay- bilgi bulunmamaktadır, birçok soruyu da cevapsız bırakmaktadır. Kurul arşiv dosyasında projeye ilişkin ne mimari proje açıklama raporu ne de taşıyıcı sisteme ilişkin bilgi vb. bulunmaktadır ve Kurulca onaylanmış başka da belge bulunmamaktadır. Tanımlar bölümünde açıklandığı gibi, fore kazık temel uygulamalarının farklı şekilleri vardır ve korunması gerekli bir alanda temel sisteminin Kurul platformunda mutlaka tartışılarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Yerinde nasıl ve hangi zararları vererek /vermeyerek (?) bilinmeden kazıkların uygulamasının da sık aralıklı olarak yapıldığı görülmektedir. Anadolu'da bulunan ilk ve tek örnek olan tropeli mozaik döşeme ise yerinde görülmemektedir. (URL-5, 2018)

Arkeolojik veri veya korunması gerekli taşınmaz kültürel mirasın bulunduğu alanlardaki çağdaş yapı projelerinde olması gereken temel çözümleri nelerdir? Olası yaklaşımlar nedir? Çözüm alternatifleri nelerdir? Çözümün uygulaması sürecinde tescilli taşınmazın göreceği zarar düzeyi nedir? Sarsıntı vb. etkileri nelerdir?... gibi sorular tartışmaya açılmaktadır. Bulunan sonuçlara göre, proje önerilerinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Çözüme, mimar, arkeolog ve mühendis gibi disiplinler arası işbirliği ile yaklaşılmalı buluntu vb. içermeyen bir alanda yeni yapı yapılması gibi değerlendirilmemelidir.

5.2.Parsel Bazında Koruma Uygulamasının İncelenmesi

Örneklemlerdeki koruma uygulamaları tekil olarak, parsel bazında analiz edilmektedir.

“Koruma” başlığı altında yapılan uygulamalarda, tescilli buluntunun etrafının betonarme perde duvar ve üzerine de “temperli cam” uygulaması yapılmaktadır. Çağdaş yapı temelini, birebir buluntunun üzerine oturduğu uygulamalarda, koruma uygulaması yapının içinde kalmaktadır. Bazı parsellerde ise buluntu, yeni yapı temel hattının dışında

kalmaktadır.

Örneklemlerin genelinde, perde duvar ve temperli camla oluşturulan kapalı kutunun havalandırılmasına, iklimlendirilmesine yönelik herhangi bir önlem içermemektedir. Yüzyıllarca toprak altında oksijensiz ve korunaklı kalan, kazı sonucu açığa çıkartılan mimari arkeolojik buluntular; nem, küf, haşere veya diğer yapı bozucu ögelere karşı açık hale gelmektedir. Uygulama ise buluntuyu hapsetmekte, dış ortamın nem ve diğer etkilerine karşı önlemler içermemektedir.

Kutulama yönteminde hava sirkülasyonu sağlanmamaktadır. Çok nemli iklime sahip Sinop'ta yapılan bu kutuların, iç yüzeylerinde buğulanma ve rutubet oluşmaktadır. Bu uygulamalara yönelik yalıtım yapılması gündemde değildir.

Örneklemler 11.12.14.16.de buluntu yapının dışında kalmaktadır ve yapıdan bağımsız konumdadır. Uygulamaları henüz başlamamıştır. Korumada önerilen beton kutunun içi ve dışı arasında, ısı farkı oluşacaktır. temperli camla kapatılan kutuda buluntu içeren bu parsellerde; temperli camın üretim kalitesine, ısı geçirgenlik katsayısına, güneş enerjisi toplam geçirgenliğine, gün ışığı yansıtma gölgeleme katsayısına bağlı olarak; cam yüzeyinde buğulanma, su toplanma, temperli camın taşıyıcılarında paslanma, korunan mimari arkeolojik öge yüzeylerinde küflenme, kararmalar, güneşin radyasyon etkisi sonucu mozaik ve benzeri buluntularda renk hasarları vb. gibi sorunlar oluşacağı düşünülmektedir.

Örneklemler 1.2.3.4.5.7.8.9.10.15.18'de buluntular yapı içinde kalmaktadır. Yapı içinde temperli camla kapatılmaktadır. Temperli camın buluntu tarafı soğuk, yapı içine bakan tarafı sıcak yüzey oluşturmaktadır. Isı farkı sonucunda, temperli camın üretim kalitesi ve ısı geçirgenlik katsayısına bağlı olarak; cam yüzeyinde buğulanma, su toplanması, temperli cam taşıyıcılarında paslanma, korunan mimari öge yüzeylerinde küflenme, kararma gibi sorunların oluşturmaktadır.

Yapı içindeki ve dışındaki uygulamalarda, nem ve ısı etkisi ile; taş bünyesinde bulunan suda çözünebilir tuzlar çözünerek kılcal çatlaklar vasıtası ile taş içinde taşınırlar. Taşındıkları yeni yerde; taşın içinde, hemen yüzey altında veya yüzeyinde suyun buharlaşması ile yeniden kristalize hale gelmektedir. Tuzların kristallenmesi taşın bünyesindeki basıncı artırmaktadır. Bu durum taşın derinliklerinde gerçekleşirse kılcal çatlak ve/veya çatlaklar, yüzeye yakında gerçekleşirse kılcal çatlak, çatlak, kabuk atma,

pullanma, tuzlanma ve tozlaşma gibi bozulmalara yol açmaktadır. Yüzeyde kristallenirse yüzeyde birikim (kabuk), bu da temizlenmediği takdirde yüzeyde ufalanmaya neden olmaktadır. Renk bozulması, suda çözünebilir tuzlar, (demir, kurşun ve bakır gibi) metallerin korozyonu, mikroorganizma etkinliği ve aşırı ısı artışına neden olabilmektedir. Taş üzerinde gelişen bazı mantar ve cyanobakteria türü canlıların ürettikleri renk pigmentleri sarı, turuncu, kahverengi ve siyah renklenmeye neden olmaktadır. (Çetin, C., Ders Notu)

Bulutlu korumasında, betonarme kutu ve temperli cam uygulamasının buluntuya etkisi, yapı fiziği açısından analiz edilmelidir. Malzeme tanım ve detaylarının net bir şekilde projede ifade edilmeli ve uygun önlemler alınmalıdır. Analiz ve sonuçları ayrı bir tartışmanın konusudur. (URL-3, 2018).

Örnekleme.2’de, buluntular parsel içinde üç noktada ve farklı kotlarda yoğunlaşmaktadır. Projede, tescilli buluntuların olduğu alanlar ayrı mekanlar şeklinde tasarlanmakta, bu mekanlarda ızgaralı havalandırma pencereleri konulması, doğal havalandırmanın sağlanması, buluntulara kapıyla ulaşılabilirliğin sağlanması, zemin kat planında ise buluntu izdüşümünün algılanabilirliğini sağlayacak şekilde çelik taşıyıcı temperli cam uygulaması yapılması gibi önerilerle buluntuyu hapsedilmiş olma halinden kurtarmaktadır.

Uygulama sonrası iskan başvurusu yapılan örnekleme.4’de, koruma uygulamasında “temperli camda delikler açılarak havalandırmanın sağlanmaya çalışıldığı” Müze denetim raporunda belirtilmektedir.(Kurul arşivinden) Oturma izni için, Müzenin 02.04.2018 tarihli raporun sonunda“...Ancak bundan sonra, yeni inşaat yapılacak alanlardaki tescilli kalıntılar inşai faaliyetler sırasında zarar görmemesi için, temel çalışmasına başlanmadan önce, tescilli kalıntılara temas etmeden, kalıntıların ahşap kalıplara kapatılarak muhafaza altına alınması gerekmektedir. Böylelikle tescillenen kalıntılar inşaat faaliyetleri sırasında oluşacak muhtemel dış etkenlerden korunmuş olacaktır.” öneride bulunmaktadır. (Kurul arşivinden). Aynı raporda ifade edilen durum “2 nolu sondajda yer alan ve tescillenen duvar kalıntısının doğu uç kısmının taşlarını yerinden düştüğü ve sonradan yerine konulduğu görülmüştür...” şeklindeki tespit, uygulama öncesi koruma önlemlerinin alınması gerektiğini açıklar niteliktedir.

Örnekleme.6’da çağdaş yapı, metal sistemle tasarlanmıştır. Buluntular tüm parseli kaplamaktadır. Buluntular, yol kotundan aşağıdadır. Projede bu kota ait duvar

önerilmemekte ve buluntular açıkta bırakılmaktadır. Bu kota gelebilecek suyun drene edilmesi, buluntuların ve temelın korunmasına yönelik çözümlerin ele alınması gerekmektedir.

Örnekleme.9'da buluntular kapalı bir mekanda olmamakla birlikte dış şartlardan korunaklı hale getirilmektedir. Buluntuların doğal havalandırma olanağı sağlanmakta ve yarı kapalı alan oluşturulması buluntunun korunması açısından olumlu bir çözüm olduğu düşünülmektedir.

Örnekleme.13'de arka bahçede zemin kat kotunda kalan, yüksekliği 3. metre civarında olan üç bölmeli kemerli yapı kalıntısı vardır. Zemin katın üzerine yapılan bu 4. metrelik çıkma, kemerli yapının üst kotunun üzerinde yapıya doğru uzanmaktadır. Yapılan bu çıkmada düz temperli cam uygulaması önerilmektedir. Buluntuların üstten şeffaf temperli camla örtülmesi öngörülmektedir. Bu platform ve buluntular üzerinde su vb. gibi diğer hava şartlarına bağlı birikenlerin, alandan uzaklaştırılmasına için çözüm üretilmesi gereklidir. Bu noktada yapı üzerinden tescilli kalıntıyla bağlantı detayı nedir? Tescilli üzerine gelebilecek zararlar nedir? Yapının 6. Nolu aksı olan orta hattından (galeri üstünden başlamak üzere) ıslak hacimler tasarlanmıştır. Bu ıslak hacimlerin altı boşluk olup düşey bağlantıları direk buluntuların üzerine gelmektedir. Projesine göre; havada asılı şekilde iner gözüken tesisatın parselden çıkış hattı nedir? Kanalizasyona nasıl ve hangi noktada bağlanmaktadır? Kaldı ki, parselin önündeki yolda da kalıntıların devam ettiği Müze raporunun kazı raporunda belirtilmektedir. Birçok soruyu ve belirsizliğiyle projesi onaylanmıştır.

Örnekleme 17 de buluntu yapının dışında ve yapıya bitişik konumdadır. Buluntu açıktadır, Kurul onaylı projesinde herhangi bir koruma uygulaması önerilmemektedir. Çağdaş yapının iskan izni sırasındaki tespitite tahrip edildiği anlaşılmıştır, suç duyurusunda bulunulmuştur. Bu haliyle de buluntunun varlığını devam ettirmesinin olanaklı olmadığı düşünülmektedir. Onaylı projesinde koruma altına alınmayan buluntunun, tahrip edilmesinin son derece olağan olduğu düşünülmektedir. Buluntuyu korumasız bırakan projenin onaylanması, buluntunun tahrip edilmesine de yol açmak anlamına geldiği düşünülmektedir.

Örnekleme.18'deki buluntular parselin tamamına yaygın durumdadır. Öneri çözüm, Kurulca henüz uygun görülmemiştir.

Tescilli buluntular yeni yapılanmaların bodrum ve zemin katlarındadır. Yapının kirli

ve temiz su tesisatının ve diğer tesisat hatlarının giriş ve çıkış güzergahları için tesisat projeleri değerlendirilmesi gerekmektedir. Taranan dosyalarda mekanik, elektrik tesisatlar projeleri bulunmamaktadır.

Bulutunun korunmasına yönelik önerilerin analizlerin nasıl yapılacağı, önlemler ne zaman ve nasıl alınmalıdır? Uygulanan yöntemin buluntu üzerindeki etkisi ve sonuçları nedir? Kısa vadeli ve uzun vadeli olarak etkileri nelerdir? Yapılan uygulamanın çevreyle ilişkisi nedir? gibi sorular tartışma konusudur.

5.3.Kent Ölçeğinde İncelenmesi

Analizde günümüz Sinop kentine ve/veya antik dönem Sinope'nin üzerine etkileri; ayrıca kararların koruma mevzuatı açısından ilişkileri ele alınmaktadır. Buluntuların diğer parsellerde devam ediyor olması, antik yerleşimin günümüz kent merkeziyle çakışık olduğunun bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

Tez konusu olan parsellerin birçoğunda yapılan kazılar neticesinde çevre parsellere doğru devam eden duvarlar, kanallar, su kanalları, künkler, döşeme parçaları bulunmaktadır. Bu şekilde olan parseller; örneklemler 1.2.3.4.6.7.8.10.11.12.13.14.15.16.17.18. dir.

Örneklemler 2 de, yapılanma sürecinin başlangıcı, 2016'dır. Buluntular yola terk işleminde de görülmesine rağmen, buluntu baz alınmadan, yola terk işlemi Kurulun 26.05.2017 gün 4438 sayılı kararıyla onaylanmıştır. Bu işlemlerle, buluntuların bir kısmı terk edilen parselde kalmıştır. Yeni yapılanma projesinin değerlendirilmesi sürecinde yola terkin hatalı olduğu tespit edilmiştir. Kurul, yasanın 18. Maddesi gereği düzenleme gerektiği kararı vermiştir. Vatandaşın tekrardan Belediyeden parsel satın alarak tevhid yaptırması gerekmiştir. Bu işleme göre oluşan yeni parsel için düzenlenen imar durumunda, satın alıp birleştirdiği parseli, onaylı imar planındaki hattına uymaksızın, yeniden terk ettirilmiştir. Kurulda imar durumunun düzeltilmesi ve nihayetinde hakkı olan parsel alanının tamamını da kullanamayan mimari proje, Ocak.2018 de onaylanmıştır. Süreç tartışma konusu olarak değerlendirilmektedir.

Örneklemler 2, kent meydanına yakın bir konumdadır. Parselin imar plan hattına uygun olmadan oluşturulan yeni yapı hattının, kent ölçeğinde ve diğer parsellerle ilişkileri değerlendirilerek imar hattı yeniden düzenlenmelidir.

Örneklemler 3, Tescilli Sinop Kale duvarının çok yakın bir konumdadır.

Örnekleme.4 tescilli anıtsal Balatlar Kilisesi yapı topluluğunun yanındadır. Buluntuları, çevre parsellere doğru devam etmektedir. Parselin yapılanmaya açılması, koruma ilkeleriyle ve Yasanın 8. Maddesine rağmen hüküm verilmesi tartışma konusu olarak ele alınmalıdır. Kurul önceki kararlarının aksi yönünde iki kritik karar vermiştir; parselde yola terk ve ifrazı onaylanması. Sonucunda; buluntuların bütünlüğü parçalanmıştır.

Örnekleme.5 de, kazı çalışmalarında, parselin kuzeydoğusunda açığa çıkartılan su kanalının devamı bulunmaktadır, bir bütünün parçasıdır.

Örnekleme.6 da, buluntular tüm parseli kaplamaktadır. Yaygın ve devam ettiği tespit edilen buluntuların üzerinde yeni yapı izni, buluntuların yok edilmesi iznini de taşımaktadır. Korumada esas kökten çözüm üretmek ve üzerine yapı yapmamaktır. Buluntunun üzerine yapı yaparak bunu “nasıl koruruz ?” sorusunu tartışmak düşündürücüdür. Bu yaklaşım, çözümsüzlüğün başladığı nokta olmaktadır.

Örnekleme.9 parsel yanında tescilli türbe bulunmaktadır. Kentsel ve arkeolojik sitin çakıştığı bir alandır.

Örnekleme.10 daki buluntular, parselin tam 2/3 arka parsel sınırına yakın ve uzun yönüne paraleldir ve yanlardaki parsellerde de devam ettiği görülmektedir. Parselin bulunduğu yapı adası, III.derece arkeolojik sit sınırları içindedir. Yeni imar hakkına göre altı katlı olan parselin çevresinde de eski üç katlı yapılar yer almaktadır ve zaman içinde bu yapılar yıkılıp yerine yenisi yapıldığında aynı güzergahta olmak üzere antik dönem kanal ve duvarı gibi buluntuların çıkacağı düşünülmektedir. Proje onaylanma sürecinde, ön bahçe mesafesi kaldırılarak yapı cadde hattında yapıldığı takdirde, yeni yapı buluntularla hiç temas etmeden yapılabilir durumda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fakat yapıyı çekip buluntulardan uzaklaştırmak yerine, buluntuların üzerine gelecek şekilde yeni yapılanma projesi onaylanmıştır. Onay gerekçesi ise III. derece arkeolojik sit olan ve imar planının hükümlerinin geçerli olmadığı bu alandaki, “imar cephe hattının korunması”dır. Proje onay kararı ise Kurulun 20.06.2017 tarih 4517 sayılı kararıdır. Parseldeki yeni yapılanma işlemi, 26.02.2007 tarihinde ruhsatlı olarak başlatılmış ve buluntu çıkması üzerine alınan ilk Kurul karar tarihi 13.07.2007 dir. Defalarca projeler Kurula gelmiş ve uygun görülmemiştir. 2008 yılında mal sahibinin 80 yaşındaki eşi, kendi parselindeki antik dönem seramik fırını yıkmış ve antik duvarı da yıkmaya çalışmıştır. Olay anı, Müze yetkililerince tespit edilerek durdurulmuştur. Kurulca soruşturma açılması kararı verilmiş, dosya savcılığa intikal

ettirilmiş ve dava neticesinde de vatandaş ceza almıştır. 2007 tarihli projede de aynı konumdaki proje red olurken 2017 yılında buluntu üzerine önerilen yeni yapı projesi onaylanmıştır. Vatandaşın bu yaşananlardan sonra “koruma” konusundaki yaklaşımının korumayı sağlayacak nitelikte olmasının beklenmesi, soruları içermektedir.

Örneklemler.11, örneklemler.12, ifraz öncesinde aynı parseldedirler. İfraz öncesi parselde, tescilli sivil mimarlık örneği yapı bulunmaktadır. Örneklemler.11 de antik taş ocağı ve yapı kalıntısı, su künkleri vardır. Örneklemler.12 de ise antik dönem duvar kalıntısı ve su künkü vardır. Bu parseller Balatlar Kilisesi kazı alanına oldukça yakındır. İlişkili olduğu düşünülmektedir. Parselin çevresinde tescilli sivil mimarlık örnekleri de bulunmaktadır.

Örneklemler.13 deki yeni yapılanma başlangıcı 1986-1987’ dir. 22.Ağustos.1986 tarihli Müze raporunda, buluntunun korunmaya değer niteliği olmadığı ifade edilmektedir. 2016 yılında revize edilen yeni yapılanma projesinin temel kazısı sonuçları Müzenin kazınının 22.04.2016 gün 122 sayılı raporunda verilmektedir. Kazıda, 1986 tarihli raporda korunmaya değer bir buluntu değildir denilen buluntuların parselin komşu parsellerinde ve önündeki yolda da devam ettiği dört dönem yapı katmanı olduğu, yapılaşmanın MÖ 4. yüzyılda başladığı, alandaki yapıların Roma ve Bizans dönemlerinde farklı fonksiyonlara yönelik mevcut kalıntılar üzerinde yeniden dizayn edildiği anlaşılmaktadır. Aynı alana ilişkin yanlış veri oluşturan 1986 tarihli yaklaşım, geçmiş tarihli kazılarda Sinop’ta antik dönemine ilişkin birçok verinin de kayıp olduğunu ortaya koymaktadır. Kaldı ki, arşiv tarama tespitleri de aynı yöndedir.

Örneklemler.13 deki toprak üstünde bulunan üç gözlü kemerli yapının yan parsellere doğru devam ettiği yerinde açıkça görülmektedir. Kazı sonucu çıkan buluntuların çevre parsellere ve yola devam ettiği de Müze raporunda da belirtilmektedir. Çok daha büyük bir yapı bütünü olduğu düşünülmektedir. Parselin tamamının buluntu dolu olmasına karşın yeni yapılanma projesi mevcut kalıntıların üzerine gelecek şekilde 26.05.2017 gün 4436 sayılı Kurul kararıyla onaylanmıştır.

Örneklemler.14, parselin güneyinde yer alan 98 ada 14 parsel komşuluğunda tescilli Roma Dönemi Su Sarnıcı ve tescilli Balatlar Kilisesi bulunmaktadır. Su sarnıcı ve Balatlar Kilisesi I. Derecede Arkeolojik Sit Alanı olarak tescilli alanlar olup çevresiyle bir bütünü oluşturmaktadırlar. Örneklemler.14, III. derece Arkeolojik Sit sınırları içindedir. Kurulun 27.04.2018 tarihli toplantısı Sinop’ta yapılmış ve yerinde incelemede görevli raportör mimar

olarak bulunulmuştur. Balatlar Kilisesi ile alanlar arasında nitelikli çakıl mozaik döşeme de bulunmaktadır. Müze, “bu alanında Balatlar yapı kompleksini oluşturan bir bütünün parçası olduğundan I. Derece arkeolojik Sit olması ve yapı yasağının getirilmesi gerektiğini” ifade etmiştir ve kazı verileri ile de önerinin dayanaklarını göstermiştir. Söz konusu parseller I. Derece Arkeolojik Sit sınırlarına dahil edilmemiş, III. Derece Arkeolojik Sit sınırları içinde kalmıştır. Balatlar yapı kompleksi çevresinde yer almakta olan bu parsellerden mozaik çıkan hariç olmak üzere hepsi III. derece arkeolojik sit sınırları içinde bırakılmıştır. Toplantı sonunda, I. Derece arkeolojik site dahil edilen parselin sahibi, Müze Müdürüne olumsuz ve saldırgan hal ve davranışlarda bulunmuştur. “Bu alan I.derece arkeolojik sit ise neden sadece benim parselim sınıra alındı, yakın olan diğer parsellerle birlikte değil de neden sadece benim parselim? ” şeklindeki cümleler vatandaşın isyanını anlatmaktaydı. Bu tutum, Sinopluların arkeolojik buluntuların korunması – korunmaması konusunda koyduğu yaklaşımlardandır. Kent ölçeğinde ise, I. derece arkeolojik sit olan Balatlar yapı topluluğunun bu kadar yakınındaki çağdaş yapıların, kentin tarihsel kimliğini olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir.

Örnekleme 17’de Kurul onaylı projede, arkeolojik buluntuya yönelik herhangi bir koruma uygulaması önerilmemektedir. Çağdaş yapının iskan izni sırasındaki tespitte tahrip edildiği anlaşılmıştır, suç duyurusunda bulunulmuştur. Bu haliyle de buluntunun varlığını devam ettirmesinin olanaklı olmadığı düşünülmektedir. Onaylı projesinde korumaya alınmayan buluntunun, tahrip edilmesinin son derece olağan olduğu düşünülmektedir. Buluntuyu korumasız bırakan projenin onaylanması, buluntunun tahrip edilmesini de onaylamak anlamına geldiği, düşünülmektedir.

İncelenen dosya kararlarında ve /veya raporlarında, “buluntunun tüm parseli kapladığı veya devam ettiği, I. derece arkeolojik sit sınırlarına dahil olması gerektiği gibi nedenlerle yapılaşmaya izin verilmemesi gerektiği ”vb. ifade edilen parsellerde, buluntunun üzerine yeni yapı projelerini onaylanarak yapılaşmaya açılması; tartışılmalıdır. Mevzuatlarda işleyiş ideal düzende ifade edilirken, uygulayıcıların yorumları nasıldır? Konuya yaklaşım biçimleri arasındaki farklar nelerdir? Neden kaynaklanmaktadır? Bu farklar giderilebilir mi? Yaptırımları ve sonuçlarıyla korumaya katkı sağlayacak hale nasıl getirilir? gibi sorular tartışılmalıdır ve akademik düzlemde incelenmelidir.

Doğan Kuban (1969)’a göre; tek tek yapılar dışında şehir strüktürü ile ilgili bir koruma

hemen hemen yok gibidir. Gerçi bu alanda çalışan uzmanların çok az oluşu, böyle bir durumu bir dereceye kadar anlaşılabilir hale getiriyorsa da bu yüzden, geçmiş Türk kültür ürünlerinin uğradığı kayıplar ölçsüz derecede büyük olmaktadır. Ekonomik, politik, geleneksel birçok sebep her gün tarihî çevreyi bütün elemanlarıyla kemirmektedir. (Kuban,1969)

Koruma kullanma dengesi, kültürel mirasın bütün olarak değerlendirilmesi, tarihin izlerinin tespitinin yapılmasına ve belgelenmesine olanak tanınması, alternatif çözüm yollarının iyice araştırılarak analiz edilmesi gereklidir.

Gerçekten bu parsellerde yapılaşma yapılması zorunlu mudur? Alternatif oluşturacak çözüm yolları nedir? Yapılaşmanın getirisi ve götürüsü nedir? Kente katkısı nedir yeni yapıların? Arkeolojik buluntunun üzerine yeni yapı yapmanın Kent bilincine etkisi nedir?

Eğer bu parsellerde yapılaşma zorunlu ise, olası yeni yapılanma önerileri nedir? Bu parsellerde 3194 sayılı imar kanununun bağlayıcı ve zorlayıcı hükümlerinin geçerliliği nedir? Mülkiyet hakkına bağlı kazançların farklı yollarla çözümlenme olanağı var mıdır? Korumaya yönelik alınabilecek en doğru uygulamanın, önerilen olduğuna dair analizler nedir? Analiz, karşılaştırma yapılmış mıdır? Teknik verileri, açıklamaları ve alternatifleri ne olabilir? ...gibi birçok konu değerlendirilmelidir.

UNESCO Dünya Mirası Merkezi Direktörü Yang' ın, 2003 yılı Tarihi Kentler Birliği Uluslararası Bursa Buluşması'nın açılış konuşmasında değindiği gibi; Dünyanın pek çok yerinde kültür mirası tahrip edilmektedir, bunu kimse istememekle birlikte, Çevre Bakanlıkları, Kültür Bakanlıkları vs. bundan sorumludur ama sonuçta bunu korumakta en doğru adres yerel yönetimlerdir. (Tarihi Kentler Birliği, 2003)

5.4.Uygulamaların Ziyaret Edilebilirliği ve Sergilenmesine Göre İncelenmesi

Genel olarak; buluntunun sergilenmesine dönük öneriler; temperli camla kapatılarak oluşturulan döşemenin altında görülmesi, şeklindedir. Yapı kitesinin dışında olan buluntular ise betonarme perdeli temperli camlı kutunun içine alınarak korunması önerilmektedir.

Yapı içinde olan buluntuların birçoğu bodrum kotundadır. Görmek için, bordum kata inmek gerekmektedir. Apartmanın kapısının sürekli açık kalması orda yaşayanların güvenliği noktasında hassasiyet oluşturacağı düşünülmektedir.

“Değerlendirme”; Yasanın 3. Maddesinin 6. Fıkrasına (Değişik: 17.6.1987 - 3386/1 md.) göre; kültür ve tabiat varlıklarının teşhiri, tanzimi, kullanılması ve bilimsel yöntemlerle tanıtılmasıdır.(URL-1,2018) Koruma uygulamalarında amaç, korumayla birlikte değerlendirilmesinin de sağlanmasıdır.

Örneklem.1.2.3.5.7.8.14.15.18 buluntular, yapıların bodrum katında bulunmaktadır. Buluntuyu görmek için özel mülkiyete ait olan yapının bodrum katına inilmesi gerekmektedir.

Örneklem.2 de, parselin yol cephesinin buluntuya denk gelen kısımlarında seyir vitrinleri oluşturulmaktadır. Uygulama, özel mülkiyete ait olan yapının içine girilmeden de buluntuların görülmesi sağlanmaktadır.

Örneklem.4 sergilemeye yönelik öneri, projeden anlaşılabilir değildir.

Örneklem.6’da çağdaş yapı, metal sistemle tasarlanmıştır. Buluntular tüm parseli kaplamaktadır. Buluntular, yol kotundan aşağıdadır. Projede bu kota ait duvar önerilmemekte ve buluntular açıkta bırakılmaktadır. Bu kota nasıl ulaşıp gezildiği anlaşılabilir değildir. Buluntuların açıkta korunmasız bırakılması tahribe açık hale getirildiği, örneklem17’de de görüldüğü üzere, bu parselde sorun oluşturacağı düşünülmektedir. Bu haliyle sergilenme koşulları da yerine getirilmemektedir.

Örneklem.9 de buluntuların, zemin katta cadde cephesinde vitrin camları yapılarak sokakla görsel ilişki verilmektedir. Buluntular ana yapıdan tamamen bağımsız konumdadır. Buluntuların içerden görülüp gezilebilmesi amacıyla vitrin camının yan cephesi açık bırakılmış ve bu noktadan girilen, binanın girişlerinin üzerinde ahşaptan yaya yolu yapılmıştır. Özel mülkiyete ait olan yapının içine dahi girilmeden buluntular izlenebilmektedir. Buluntuların içine girilerek gezilebilmesi için çağdaş yapının girişlerinin üzerine ahşap platform önerilmektedir. Fakat bu platforma ulaşmak ve üzerinde yürümek olanaklı değildir.

Örneklem.10 parselinde, buluntular kısmen bina içinde kısmen yapının dışında kalmaktadır. Betonarme perde duvar üzerine temperli cam uygulaması yapılmaktadır. Buluntular, parselin cephe aldığı yol kotundan aşağıdadır. Uygulaması ve kullanım sırasında cam yüzeyin temiz ve açık tutulması sağlanabilirse; yoldan aşağıya bakıldığı zaman görülebilmektedir.

Örneklem.11.12.16.17 de, buluntu yapının kenarında kalmakta ve yapıdan bağımsız olarak önerilen düzenleme ile sergilenmesi önerilmektedir.

Örnekleme.13 de, parselde antik döneme ait dört yapı evresi bulunmaktadır. Buluntular yapının ana giriş katında ve bodrum kotunda yer almaktadır. Yapıya giriş çelik platformla sağlanmakta ve merdivenle de galeri katına ulaşmaktadır. Cadde cephesinde vitrin camları şeklinde (doğramalı) cephe düzenlenmektedir. Arka cephesinde de aynı şekilde cam önerilmektedir.

Koruma uygulamasında iki temel hedef güdülmektedir. Birincisi arkeolojik buluntunun korunarak sürekliliğini sağlamak ve diğeri de sergilenmesidir. Yapılan anket çalışması sonuçlarına göre yeni yapılanmalardaki sergilenen alanlarının ziyaret oranı sadece %34.4 iken %65.6 oranında ziyaret edilmediği sonucuna ulaşılmaktadır. Arkeolojik buluntu üzerine yapımına izin verilen çağdaş yapılardaki “korunan” buluntuların sergileme hedefine de ulaşmadığı anlaşılmaktadır. Ziyaret için farklı çözümlerin üretilmesi gerekmektedir. Sergi alanlarındaki ziyaret noktalarının tariflenmesi ve işaretlenmesi gereklidir. Alanlara ulaşmak, özel mülkiyete girmek, vb. detaylar dikkate alınarak, turizm açısından değerlendirilmelidir. Çözüm önerileri tartışılmalıdır.

5.5.Halkın Korunma ve Yapılanmaya Bakışının Analizi

Sinop'ta arkeolojik buluntu üzerine yapı yapım süreci, beş aydan otuz yıla kadar sürmektedir. Bu uzun süreç içinde değişen ekonomik koşullara bağlı kayıplar ve kazançlar gündeme gelmektedir. Örneklerin yapı üretim sürecinin başlangıç tarihleri ve mimari projelerinin onaylandığı tarihler tabloda 2. de verilmektedir.

Tablo 2.Yeni yapılanma süreç tarihleri tablosu

Örneklem no:	Yeni yapılanma veya temel kazısı başlangıç tarihi	Yeni yapılanma projesinin son onay tarihi
1	14.10.2016	19.07.2017
2	24.02.2017	24.01.2018
3	04.10.2017	27.04.2018
4	20.04.2015	23.02.2017
5	04.01.2017	29.03.2018
6	02.06.2012	20.06.2017
7	26.12.2014	07.05.2016
8	17.06.2016	29.03.2018
9	12.05.2015	22.02.2017
10	26.02.2007	20.06.2017
11	17.08.2015	29.03.2018
12	08.06.2015	11.11.2015
13	22.08.1986 ve 22.04.2016	26.05.2017
14	02.06.2015	27.04.2018
15	30.10.2015	07.05.2016
16	28.03.2016	27.04.2018
17	13.05.2016	14.10.2016
18	04.11.2015	Süreç devam etmektedir.

Sinopluların “koruma” başlığı altında konuya yaklaşımlarının tespiti amacıyla anket uygulaması yapılmıştır. Anket çalışması neticesinde, arkeolojik buluntuları korunması gerektiği %95.5; buluntuların üzerine veya çevrelerine yapı yapılmaması gerektiği %91.4 oranında çıkmıştır. Her şeye rağmen halk koruma taraftarıdır. Sinoplular kültürel miraslarına sahip çıkmak istemektedirler. Bu alanların üzerine yeni yapılmasını istememektedirler.

Yeni yapılanma için alternatif alanlar ve uygun çözümler üretilmelidir. Üretilcek çözümler nelerdir? Mülkiyet haklarıyla birlikte alan çözümleri nasıl olmalıdır?

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sinop merkezi yerleşimi, kent ölçeğinde kazı alanıdır. Çalışmada yapılan tespitler neticesinde, günümüz şehrinin, antik yerleşim üzerine kurulmuş olduğu düşünülmektedir. Sinop'ta yapılan her türlü müdahale, arkeolojik alana temas etmektedir. Çalışmadaki bulgu ve analizler sonucunda, "koruma"nın parsel bazında değerlendirilmesinin, "korumama" olduğu anlaşılmaktadır.

Sinoplular gerek toprak altında yatan gerek toprak üstündeki tarihin korumasını; bu alanlarda yeni yapılanmaya gidilmemesini istemektedirler. Fakat kentin büyüyen dokusu, modernleşme ve yenilenmeye doğru zorunlu hareket; Sinopluları arkeolojik alanlarda yeni yapılanmaya, zorlamaktadır.

Sinop antik dönem yerleşimine ilişkin hızla veri kaybı yaşanmaktadır.

Sinop'un tarihini ve zenginliğini gelecek kuşaklara aktarabilmesi için, kısmi değil bütüncül, anlık değil uzun vadeli ve gerçekçi çalışmalar yapılmalıdır.

Kentin ihtiyaçlarının yerel yönetimlerce, ulusal ve uluslararası olmak üzere, konusunda gerçekten uzman kadrolarla, Sinop'un yok olmaya doğru giden miraslarının korunmasına ilişkin projelerin geliştirilmesi ve uygulanması gerekmektedir.

Korumanın farkındalığının oluşturulması bu konuda kilit noktadır. Gerçek anlamda koruma zihniyetinin yönetimlerde de geliştiği takdirde çözümlerin oluşacağı düşünülmektedir.

Çalışma farkındalık yaratmaktadır.

7. KAYNAKÇA

- Akurgal, E. 1956. Sinop Kazıları-Die Ausgrabungen Von Sinope. Türk Arkeoloji Dergisi IV-I,47-61.
- Amsterdam Bildirgesi. 1975. Nisan 22, 2018 Tarihinde
Www.İcomos.Org.Tr/Dosyalar/ICOMOSTR_0885391001496825356.Pdf
Adresinden Alındı.
- Asar'ı Atika Nizamnamesi (Eski Eserler Tüzüğü), 1874.. (Tarih Yok). Nisan 23, 2018
Tarihinde <https://Acikders.Ankara.Edu.Tr/Mod/Resource/View.Php?İd=18586>
Adresinden Alındı.
- Atina Şartı. 1931. www.Icomos.Org.Tr 02.05.2018
- Aydoğdu, B. 2012. Utilization Of Social Networking Services İn Conservation: Case Study Eskişehir; Rural Settlement Including Archeological Assets / Sosyal Paylaşım Sistemlerinin Koruma Alanında Kullanımı: İnceleme Alanı; Arkeolojik Eserler İçeren Kırsal Yerleşim Eskişehir. Doktora Tezi, Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Restorasyon Anabilim Dalı.
- Bakacak, O., 2007. Critical Evaluation On Conservation Approaches İn The Archaeological Site Of Perge / Perge Arkeolojik Alanındaki Koruma Yaklaşımlarının Eleştirel Değerlendirmesi, Yüksek Lisans Tezi,,: Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara Restorasyon Anabilim Dalı.
- Belge, B., 2005. An Archaeological İssues And Resources İn İzmir Historic City Centre: An Exploratory Case Study / İzmir Tarihi Kent Merkezindeki Kentsel Arkeolojik Değerler Ve Sorunlar: Keşifsel Bir Örnek Çalışma, Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir Bölge Planlama Bölümü.
- Berberoğlu, M., 2009. Beylikler Dönenminde Sinop. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bozan, F., 2017. Uluslararası ve Ulusal Hukuk Kaynaklarında Kültür Ve Tabiat Varlıkları İle Arkeolojik Sit Alanlarının Korunması. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yaşar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı.
- Bozdemir, H., 1986. Kahramanmaraş'ta Koruma Ve Değerlendirme Çalışmaları. Tabzon: KTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı .
- Burra Tüzüğü., 1999. www.İcomos.Org.Tr/?Sayfa=Tuzukler1&Dil=Tr 03/05/2018
- Coşkunarslan, C., 2018. Arşiv.
- Çal, H., 1990. Türkiye'de Cumhuriyet Devri Taşınmaz Eski Eser Tahribatı ve Sebepleri.

Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi, 34,1.2, 379-380.

ÇEKÜL Vakfı, 2010. Yerelden Ulusala Ulusaldan Evrensele Koruma Bilincinin Gelişim Süreci. İstanbul.

ÇEKÜL Vakfı, 2016. Tarihi Ve Kültürel Mirası Koruma Proje Ve Uygulamalarını Özendirme Yarışması Tarihi Kentler Birliği, Sy.40-43. İstanbul.

Çetin,C. ,2018. Taş Eserlerde Bozulma Tür Ve Nedenleri , Taş Malzeme Bilgisi ve Bozulmalar Ders Notu. <https://Acikders.Ankara.Edu.Tr-> <https://Acikders.Ankara.Edu.Tr-> 01.05.2018

Doonan, O., 2004. Sinop Landscapes Exploring Connection In A Black Sea Hinterland, Xix-51-55 . Philadehia: University Of Pennsylvania Museum.

Dönertaş,P.,2014. Arkeolojik Sit Alanlarının Tespiti,Tescili,Korunması ve Yapılan Uygudoğrultusunda :Eskiyapar Höyüğü, Yüksek Lisans Tezi,Adnan Menderes Üniversitesi ,Sosya Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Ekinci, O.,2016. Güncel Koruma Alanı Yeniden Tarifleniyor: Gelişmeler Üzerine Uzman Görüşleri, <Http://Www.Mimarlikdergisi.Com/Index.Cfm?Sayfa=Mimarlik&Dergisayi=376&Recid=2791> 06/04/2018

Ercan,C. ,2018. Arşiv.

Erol,L.M., 2014. Kentin Yaşayan Bileşeni Olarak Arkeolojik Alanlar Ayasuluk Tepesi Selçuk/İzmir Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: ODTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü,Şehir Bölge Planlama Bölümü.

Ertosun,A.I. ,2012. Evaluation Of Protective Structures İn Archaeological Sites For İn Situ Conservation Of Architectural Remains And Artifacts / Arkeolojik Alanlarda Mimari Kalıntı ve Buluntuların Yerinde Sergilenmesi Amacıyla Geliştirilen Koruyucu Yapıların Değerlendirilme. Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Erzen, A.,1956 . Sinop Kazısı,1953 Yılı Çalışmaları. Türk Arkeoloji Dergisi, IV-I, 69-76.

Güler,E. ve Ekinci Y., 2010. Temmuz, Tarihi Çevre Korumanın Yönetmel Boyutu Ve Alan Yönetimi,Çağdaş Yerel Yönetimler, http://Www.Todaie.Edu.Tr/Resimler/Ekler/996a9500667a855_Ek.Pdf?Dergi=Cağdas%20Yerel%20Yonetimler%20Dergisi 01/05/2018

Gündoğdu, S., 2012. Sinop Balatlar Yapı Topluluğu Analitik Çözümlemesi ve Koruma Önerileri . Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Harman, Aslan, E., 2016. Arkeolojik Alanlarda ve Kırsal Mimari Miras Birlikteliğinin Korunabilirliği, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.

ICOMOS, 1990. Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimi Tüzüğü. (Z. Ahunbay, Dü.)
Www.Icomos.Gov.tr 08/05/2018

ICOMOS, 2013. Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi.
<http://www.Icomos.Org.Tr/?Sayfa=Icerik&Ayrinti=Icomos&Dil=tr> 01/05/2018

Işık, A., 2000. Antik Kaynaklarda Karadeniz Bölgesi,. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Işın, M.A.,1990. Sinop Bölgesi Yüzey Araştırması,Tarih Boyunca Karadeniz Kongresi Bildirileri II-I, Samsun, 241-277.

Kalan Mühendislik, 2008. Sinop Kalesi ve Tarihi Cezaevi. İstanbul: Yeniden Grup Matbaacılık.

Kanunu, B. Y., 1933.
<Http://Www.Emlakmevzuati.Com/Belediye-Yapi-ve-Yollar-Kanunu> 29/04/2018

Keleş, V., 2003. Sinop Gümüş Sikkeleri /The Silver Coins Of Sinop. Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı.

Kepenek, B., 2016. Narrating Past Places To Present Viewers: Presentation Of Archaeological Sites As Contemporary (Re)Constructs, The Case Of Labraunda / Geçmiş Mekanları Bugünün İzleyicisine Anlatma: Arkeolojik Alanların Modern (Re)Konstrüksiyonlar Olarak Sunumu, Labraunda. ,Yüksek Lisans, Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü , Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Anabilim Dalı.

Kırmızıgül, D.,2018. Arşiv

Koçak, Ö.,1993. Eski Çağ Tarihinde SİNOPE . Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ksenefon, 1974. Anabasis Onbinlerin Dönüşü. T. Gökçil(Dü.). İçinde İstanbul: Hürriyet Yayınları Yunan Klasikleri.

Kuban,D., 1969. Modern Restorasyon İlkeleri Üzerine Yorumlar. (8 Sayfa :341-356.). Vakıflar Dergisi,Sayı. Nisan 18, 2018 Tarihinde Acikerisim.Fsm.Edu.Tr:8080/Xmlui/Bitstream/Handle/11352/1633/Kuban.Pdf?. Adresinden Alındı.

Kültür Ve Turizm Bakanlığı. ,1990. 1950'den Günümüze.
<http://Ekitap.Kulturturizm.Gov.Tr/TR,80142/1950den-Gunumuze.Html>
08.04.2018

Madran, E. Ve Özgönül.N. , 2005, Kültürel Ve Doğal Değerlerin Korunması. Ankara: TMMOB Mimarlar Odası.

- Mehmetoğlu, G., 2008. Tarihi K ller Merkezlerinde Metro Yapımı Ve Arkeolojik Değerleri Koruma İlişkisi: İstanbul Tarihi Yarımada  rneği, İstanbul . Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir Bölge Planlama.
- Nara  zg nl k Belgesi, 1994. (D. Mazlum, & 2005, D )
<http://www.Icomos.Org.Tr/> 06/05/2018
- Öztürk,  ., 2016. Pontus: Antik  ağ'dan Günümüze Karadeniz'in Etnikve Siyasal Tarihi (Genişletilmiş 3. Baskı) . Ankara.
- Resmi Gazete, 12.Haziran.2005. Yüksek Kurulun 702 Sayılı İlke Kararı,12.Haziran 2005 Gün 25843 SayılıResmi Gazete. www.Mevzuat.Gov.Tr 30/03/2018
- Resmi Gazete., 23.Temmuz.1983. 23.Temmuz1983 Gün Ve 18113 SayılıResmi Gazete, 2863 Sayılı Yasa. Tertip : 5 Cilt : 22 , Sy. 5879-5900. www.Resmigazete.Gov.Tr A 25/03/2018
- Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi. 25/04/2018
Samsun.
- Sarabil,S. , 2018. Arşiv
- Saraç, D., 2003. History Of Archaeological And Cultural Heritage Management İn Turkey And Europe: A Look From The Past To The Present / Türkiye Ve Avrupa`Da Arkeolojik Ve Kültürel Miras Yönetiminin Tarihçesi: Geçmişten Günümüze Bir Bakış. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji.
- Sarıkaya, L., 2008. Conservation Of Archaeological Sites İn Urban Areas İn Turkey: Soli-Pompeipolis As A Case Study / Türkiye'de Kentsel Alanlardaki Arkeolojik Sitlerin Korunması: Soli-Pompeipolis  rnek  alışma Alanı, Doktora Tezi. Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir Ve Bölge Planlama Bölümü, Şehir Bölge Planlama Anabilimdalı.
- Sarıkaya, L.,2008. Conservation Of Archaeological Sitesİn Urban Areas İn Turkey: Soli-Pompeipolis As A Case Study. Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir Bölge Planlama Bölümü Şehir Bölge Planlama Anabilimdalı.
- Sel,M. ,2018. Kişisel Arşiv.
- Selçuk, H., 2014. Korumanın Tarihsel Gelişimi Nisan 20, 2018 Tarihinde
[Https://Www.Slideshare.Net/Hasanselcuk/2014-İ-Korumann-Tarihsel-Geliimi](https://Www.Slideshare.Net/Hasanselcuk/2014-İ-Korumann-Tarihsel-Geliimi)
Adresinden Alındı.
- Sinop Kazıları ,2014, Kocagöz-Demirciköy Höyük. (E. Acar, E. Kanbur, & M.   nd r , D )

<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanterisit/kocagoz-demircikoy-hoyuk> 02/05/2018

Sinop Müze Müdürlüğü Arşivi, 2018. Sinop.

Strabon, Çeviri Adnan Pekman, 2000. Geographika , Antik Anadolu Coğrafyası, Kitap XII-XIII-XIV (Dördüncü Baskı B.). İstanbul: Arkeoloji Sanat Yayınları, Sy. XI-XVI Ve 21-28.

Şimşek,G.,2012. Interventions On İmmovable Archaeological Heritage As A Tool For New Formation Process / Taşınmaz Arkeolojik Mirasa Uygulanan Müdahalelerin Yeni Biçimlenme Sürecinin Araçları Olarak Tanımlanması. Doktora Tezi. Ankara: ODTÜ,Fen Bilimleri Enstitüsü,Mimarlık Anabilimdalı.

Tarihi Kentler Birliği, Tarihi Kentler Bursa Buluşması, 29 Mayıs/1. Haziran 2003.
https://tarihiKentkerbirligi.blogspot.com.tr/2003_06_01archive.html
28/04/2018

Tuna, C., 2008. Orta Karadeniz Bölgesi Sahil Kesiminde Geleneksel Mimari. İstanbul: Arkoloji Sanat Yayınları, 25, 62 -72 .

UNESCO, Dünya Kültürel Ve Doğal Mirasınin Korunmasına Dair Sözleşme.
<https://whc.unesco.org/en/conventiontext/> 30/04/2018

URL-1, 2863 Sayılı Yasa 23.Temmuz.1983 Gün 18113 Sayılı Resmi Gazete,
<http://www.mevzuat.gov.tr/> 08/04/2018

URL-2, 658 Sayılı İlke Kararı. <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44310/Ilke-Karari-Karar-No-658--Karar-Tarihi-5111999.html> 06/04/2018

URL-3, <https://malzemebilimi.net/temperlenmis-cam-guvenli-cam.html> 06/05/2018

URL-4, Cam Kaplamaları. <http://www.okandancam.com.tr/Cephe-Kaplama-Camlari-Performans> 04/05/2018

URL-5, Temeller. <https://www.humbarahane.com/temeller-ve-temel-cesitleri/> 04/05/2018

URL-6,1999, Yüksek Kurulun 660 Sayılı İlk Kararı.
<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44311/Ilke-Karari--Karar-No-660--Karar-Tarihi-05111999.html> 01/05/2018

URL-7, Kayseri Sümer Bez Fabrikası Uygulama Öncesi İlk Hali.
http://www.spo.org.tr/Resimler/Bizden/Orj/2205_15_56_47.jpg
01./05/2018

URL-8, 2017, Kayseri Sümer Bez Fabrikası AGÜ.
<http://www.kayseristarhaber.com.tr/2017/03/29/Aguden-Mimari-Basari/>
01./05/2018

- URL-9, 12.05.2012. Zeynel Bey Türbesi Taşınması.NTV:
<https://www.ntv.com.tr/galeri/sanat/tarihi-zeynel-bey-turbesi-tasindi,B0b56qpw9u-2a4yz1xarwq/7Ppu4oM6ukmwfNqOkqkhag> A
 02/05/2018
- URL-10., 2011. Anastlyosis.
<http://sanatsozlugum.blogspot.com.tr/2011/09/anastlyosis.html> 02/05/2018
- URL-11., Camilla Boitia.
https://en.wikipedia.org/wiki/Camillo_Boito 02/05/2018
- URL-12., Kültür Ve Turizm Bakanlığı Kuruluş
<http://www.kulturturizm.gov.tr/TR,96130/kurulus-amaci-ve-gorevleri.html>
 02/04/2018
- URL-13. Koruma Kurulları Tarihesi.
<http://www.korumakurullari.gov.tr/TR,89114/tarihce.html> 19/03/2018
- URL-14. KUDEB.
<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44966/koruma-uygulama-ve-denetim-burolari-kudeb.html>- 26/03/2018
- URL-15., <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/TR,14739/kultur-ve-tabiat-varliklarini-koruma-bolge-kurulu-mudur.html> 02/05/2018
- URL-16. , 37 Sayılı İlke Kararı.
<http://teftis.kulturturizm.gov.tr/Yazdir?71A0CA146077058A3DFCD90DF1341B4A--6.5.2018> 26/03/2018
- URL-17.,http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_0623153001387886624.pdf
 02/05/2018
- URL-18., <https://haritayer.com/Sehir/Sinop>) 06/05/2018
- URL-19.,<http://www.sinopkulturturizm.gov.tr/TR,168345/cografi-konum.html>
 04.05.2018 Saat 20.00 03/05/2018
- URL-20.,<http://sinop.gov.tr/Cografya> 03/05/2018
- URL-21., Tarihinde <http://www.elli7.net/news.php?readmore=3>
 03/05/2018
- URL-22., <http://www.sinopkulturturizm.gov.tr/TR,168308/sinop-florasi.html>
 05/05/2018

URL-23.,Www.Tuik.Gov.Tr/Preistatistiktablo.Do?İstab_İd=1590)(Https://Www.Nufusu.Com/İl/Sinop-Nufusu 10.04.2018

URL-24. Http://Yunus.Hacettepe.Edu.Tr/~B9619011/Historyofsinop.Htm 03/05/2018

URL-25. Sinop Tarihçesi.
Http://Www.Sinopkulturturizm.Gov.Tr/TR,107043/Tarihce.Html 27/03/2018

URL-26. Parsel Sorgulama. Https://Parselsorgu.Tkgm.Gov.Tr
7/05/2018

URL-27., 2003. Tarihi Kentler Birliği 2003,Bursa Buluşması.
Https://Tarihikentlerbirligi.Blogspot.Com.Tr/2003_06_01_Archive.Html
08/05/2018

URL-28., 2012. Deniz Haber.Com:
Http://Www.Denizhaber.Com/Deniz-Kulturu/Ceziretul-Ussak-Yani-
Agacliklar-Adasi-H28392.Html 12/05/2018

URL-29., 2011. Wikipedi: Https://Tr.Wikipedia.Org/Wiki/Holosen 10/05/2018

URL-30., Turkey Travel Guide. Http://Www.Turkey-
Visit.Com/Map/Sinop-Map 08/05/2018

Üstün, F., 2008. Tarihsel Kaynaklara Göre Sinop Şehrinin Fiziksel Gelişimi (Antik
Dönemden 19.Yy.Sonuna Kadar). Trabzon: Yüksek Lisans Tezi, KTÜ Fen
Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilimdalı.

Valetta İlkeleri. ,2011. (Z. Ahunbay, & 2014, Dü)
Http://Www.İcomos.Org.Tr/Dosyalar/ICOMOSTR_0812398001518162308.Pdf
01/05/2018

Venedik Tüzüğü ,1964. Www.İcomos.Org.Tr/?
Sayfa=Icerik&Ayrinti=Icomos&Dil=Tr 07/05/2018

Yaka Çetin,N., 2013, Architectural Design Characteristics Of Protective Structures At
Archaeological Sites And Their Impact On Conservation Of Remains / Arkeolojik
Alanlardaki Koruyucu Üst Örtülerin Mimari Tasarım Özellikleri Ve Kalıntıların
Korunmasına Etkileri, . Doktora Tezi. İzmir: İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü ,
Mühendislik Ve Fen Bilimleri Enstitüsü ,Mimarlık Anabilim Dalı.

- Yiğitpaşa,D. Ve Öztürk,O. ,2018. Demir Çağı'nda Sinop: Kazılar Ve Yüzey Araştırmaları Işığında Genel Bir Bakış. Yayında. Samsun.
- Yıkıcı,A., 2010. Kentsel Arkeolojik Alanların Korunmasına Yönelik Planlama Yaklaşımları: Yenikapı Arkeolojik Alan Yönetim Ve Yönlendirme Rehberi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir Ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Kentsel Koruma Ve Yenileme Bilim Dalı.
- Yurtseven,Ö., 2013. Development Of A Presentation Framework For An Archaeological Site Case Study: Nysa On The Meander / Bir Arkeolojik Alanda Sunum Çerçevesi Geliştirilmesi Menderes Nysa'sı Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: ODTÜ ,Fen Bilimleri Enstitüsü,Mimarlık Anabilimdalı.

8. EKLER

8.1.Anket Çalışması

Anketin sunumu:

“Sinop, Karadeniz Bölgesinde bulunan önemli bir liman kentimizdir. Sinop doğasıyla, kent bütünlüğüyle ve tarih dokusuyla bir benzerine rastlanılmayacak güzelliktedir.

Kültürel miras; insanoğlunun, toplumların ve toplumu oluşturan kültürel grupların varlığını, kimliğini ve sürekliliğinin simgesi ve kanıtıdır. Kültürel miras, tarihsel, sanatsal, sosyal, ekonomik, dini ve manevi hatta politik değerler içerir. Yenilenemez bir kaynak olan kültürel mirasın, toplumumuz için önemli değer olan "emanet" kavramıyla özdeşleştirilecek içeriği tüm değerleriyle birlikte, gelecek nesillere aktarılması toplumsal bir sorumluluktur. (ICOMOS 2013)

Toplumsal sorumluluk ise hükmedicilerin yasal yolla verdikleri kararlar belirlenmektedir. Kararların uygulayıcısı ve koruyucusu da "halk" tır. İşte bu bağlamda anket ele alınmıştır. Bu anketin amacı: Sinop'ta bulunan tescilli kentsel ve arkeolojik alanların Sinoplularca bilinip bilinmediği; bu alanların korunması, değerlendirilmesi ve yeni yapılanmaların yapılması gibi konularda halkın yaklaşımını anlamaktır.

Çalışma Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilimdalı Restorasyon Kürsüsündeki Yüksek Lisans Tez çalışması için hazırlanmış olup sonuçlar tez çalışmasına veri oluşturmak için değerlendirilecektir.

Katıldığımız için teşekkür ederiz.

Anketin süresi on gündür.”

Sorular ve yanıtları:

1.Yaşınız nedir? : 20 Yaş Altı, 20 -40 Arası, 40-60 Arası, 60 Ve Üstü

2.Cinsiyetiniz nedir? : Kadın, Erkek

3.Eğitim Düzeyiniz nedir? : Okur-yazar, İlkokul, Ortaokul, Lise, Üniversite, Yüksek Lisans, Doktora ve Üstü

4. Mesleğiniz nedir?: Akademisyen, Arkeolog, İnşaat Mühendisi, Kamu Çalışanı, Mühendis, Müteahhit, Öğrenci, Sanat Tarihçisi, Serbest Meslek –Ticaret ve Diğer

5.Nerde İkamet etmektesiniz?: Sinop Merkez , Boyabat, Dikmen, Durağan, Erfelek, Gerze, Saraydüzü, Türkeli ve Sinop dışı farklı bir şehirde ikamet etmekteyim ve Sinop'u

zaman zaman ziyaret etmekteyim.

6.Sinop'un Tarihçesini biliyor musunuz? Evet, Hayır

7. Sizce Sinop'ta Milattan öncesine ait bir yerleşim var mıdır ? Evet, Hayır.

(6.Soruya evet yanıtını verenlerin bu soruya geçişi sağlanmıştır.)

8 Sizce Sinop'ta ilk yerleşim sizce hangi tarih aralığındadır? M.Ö. 10.000- 8000 arası
M.Ö.8000- 6000 arası, M.Ö.3000' lerde, M.Ö. 1000' lerde, M.Ö. 800, M.Ö. 500, M.Ö.100
ve Milattan öncesine ait bir yerleşim bulunmamaktadır.

Tescilli Yapılar:

9. Sinop'ta tescilli ve korunan yapıların olduğunu biliyor musunuz? Evet, Hayır

10.Sizce bu tescilli yapıların yanına yeni binalar yapılmalı mı? Evet, Hayır

11.Sizce bu tescilli yapılar kaldırılıp yerine yeni binalar yapılmalı mı? Evet, Hayır

Sit Alanları:

12.Sinop'ta tescilli ve korunan arkeolojik sit alanlarının ve kalıntılarının olduğunu
biliyor musunuz? Evet, Hayır

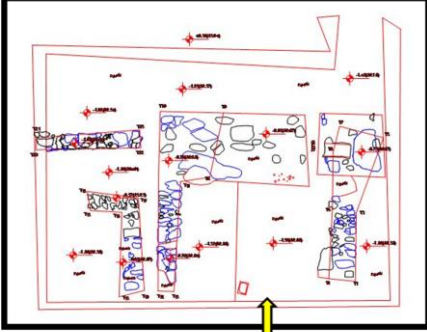
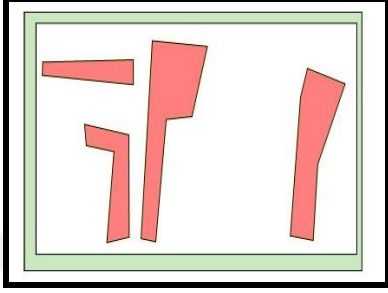
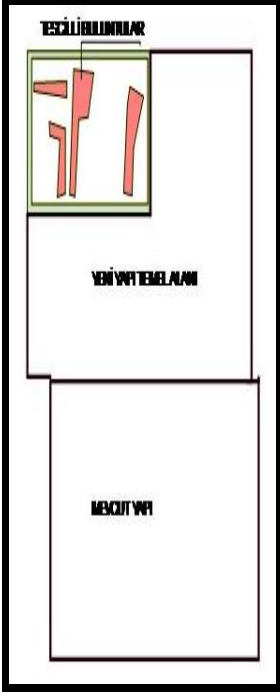
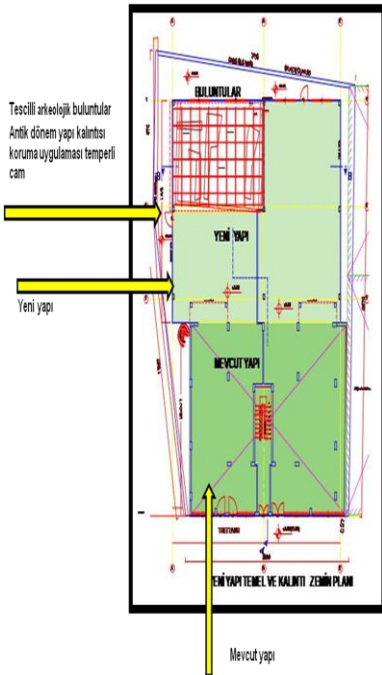

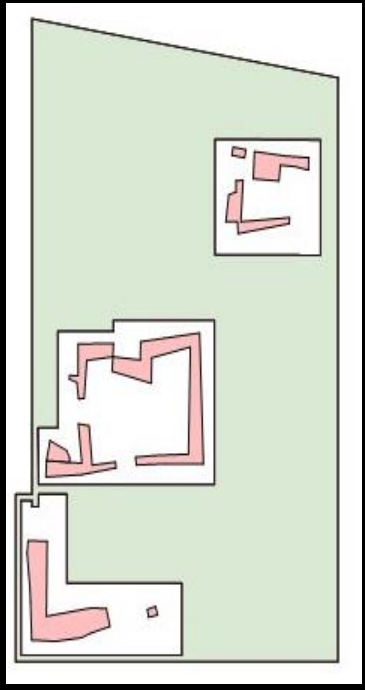
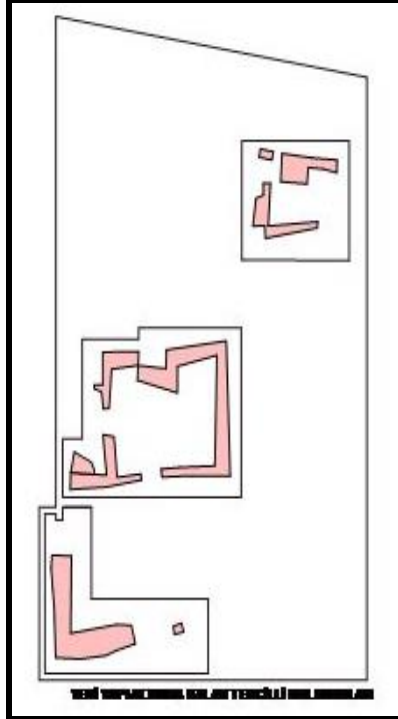
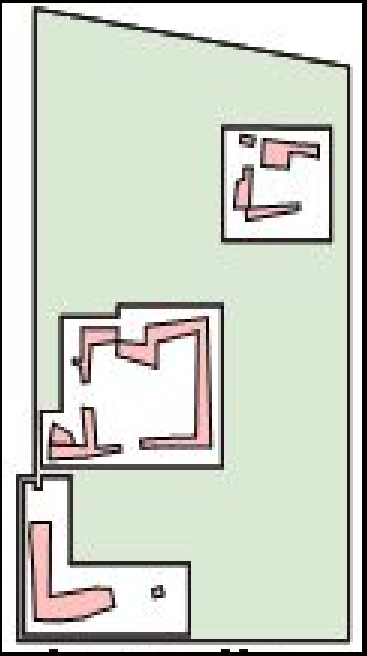
13.Sizce tescilli ve korunan arkeolojik sit alanlar ve kalıntılar alanlar ve kalıntılar
korunmalı mı? Evet, Hayır

14.Sizce tescilli ve korunan arkeolojik sit alanlarının ve kalıntılarının yakınlarına
üzerine ve aynı alana yeni binalar yapılmalı mı? Evet, Hayır

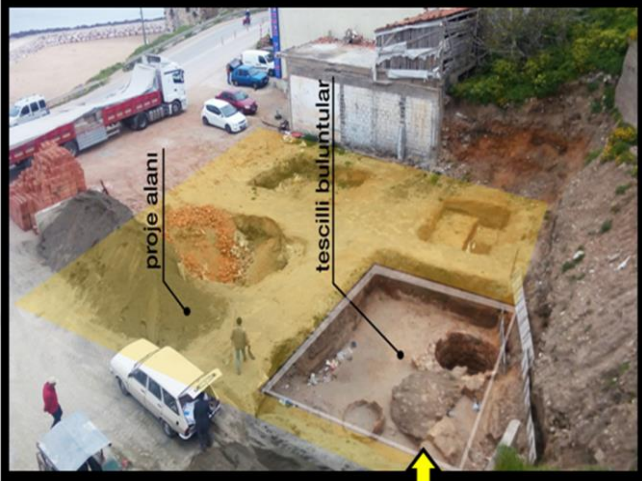
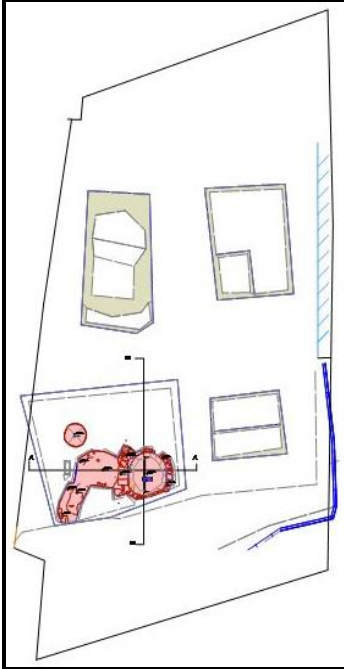
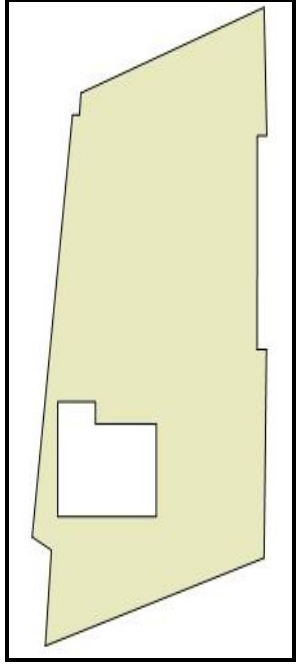
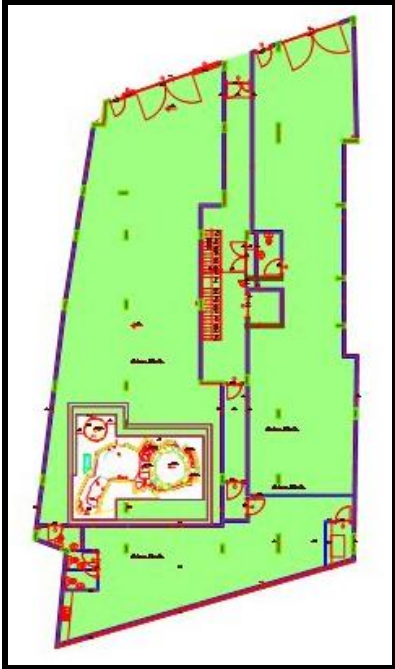

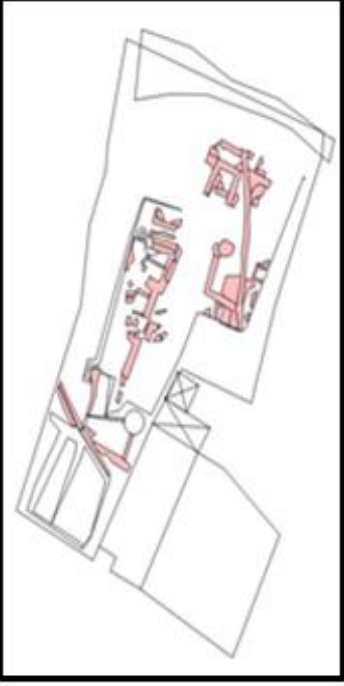
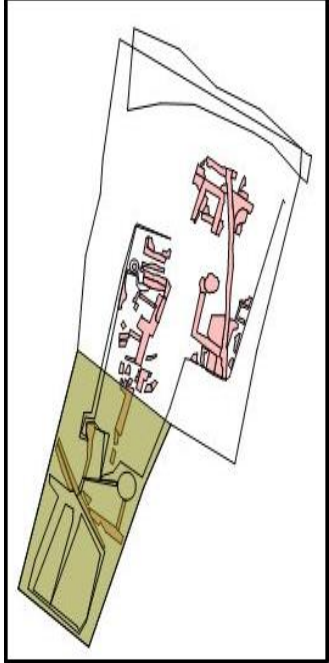
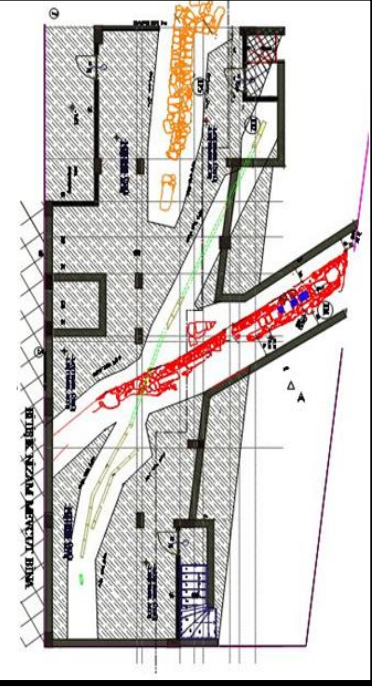
15.Sinop'ta yeni yapılan bazı binalarda tescilli arkeolojik sit alanları ve kalıntıları
bulunmaktadır. Bu yapılardaki tescilli arkeolojik alanları gördünüz mü veya ziyaret edip
buluntuları gezebildiniz mi ? Evet, Hayır

8.1. Tablolar

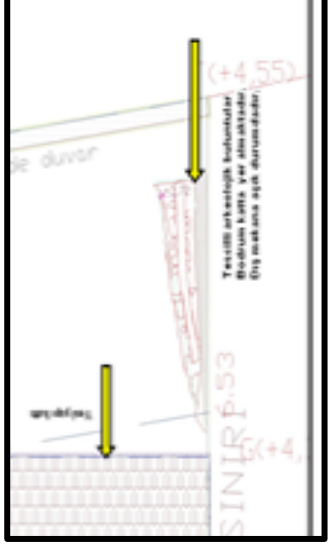
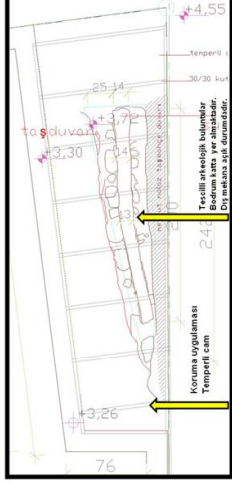

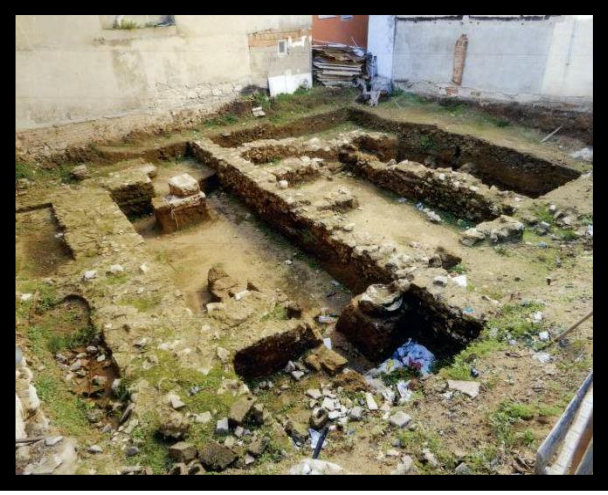
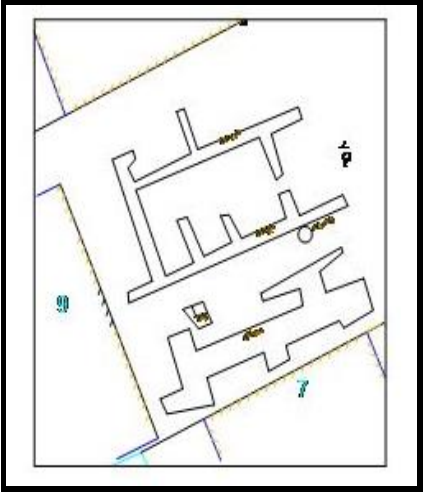
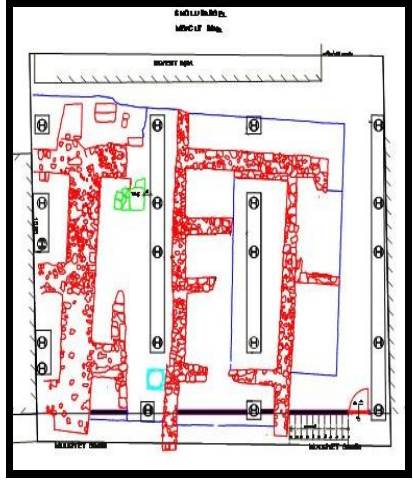
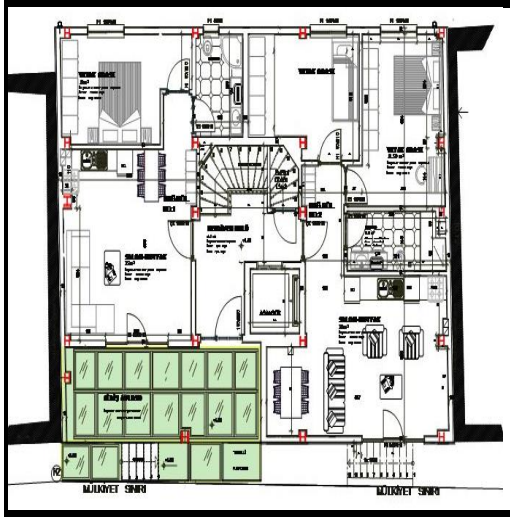
Tablo 3. Örneklem.1 ve Örneklem.2 Analiz

Dosyanın adı, bilgileri ve kazı sonu görüntüsü	Tarihlendirme	Yeni Yapı	Buluntu	Yeni yapı temeli ve koruma uygulama projesi	Koruma uygulaması açıklaması
<p>4.1.1. Örneklem.1</p> 	<p>Hellenistik Dönem ve Erken Roma Çağı'na ait kalıntılar</p>	 <p>Antik dönem yapı kalıntısı</p> 	 <p>TESCİLİ BULUNTULAR</p> <p>YENİ YAPI TEMEL PLANI</p> <p>MEVCUT YAPI</p>	 <p>Tescilli arkeolojik buluntular Antik dönem yapı kalıntısı Koruma uygulaması temperli cam</p> <p>Yeni yapı</p> <p>MEVCUT YAPI</p> <p>YENİ YAPI TEMEL VE KALINTI ZEMİN PLANI</p> <p>Mevcut yapı</p>	<p>Buluntudan 50 cm. uzaklaşmak kaydıyla betonarme temel duvarı üzerine temperli cam uygulamasının yapılması Yeni yapının temeli buluntulardan bağımsız çalışmaktadır.</p>
<p>4.1.2. Örneklem.2</p> 	<p>Hellenistik Dönem ve Erken Roma Çağı'na ait kalıntılar</p>		 <p>YENİ YAPILAR, MEVCUT YAPILAR VE TESCİLİ BULUNTULAR</p>		<p>Buluntudan 50 cm. uzaklaşmak kaydıyla betonarme temel duvarı üzerine temperli cam uygulamasının yapılması Yeni yapı temelleri mütemadi temel şeklindedir.</p>

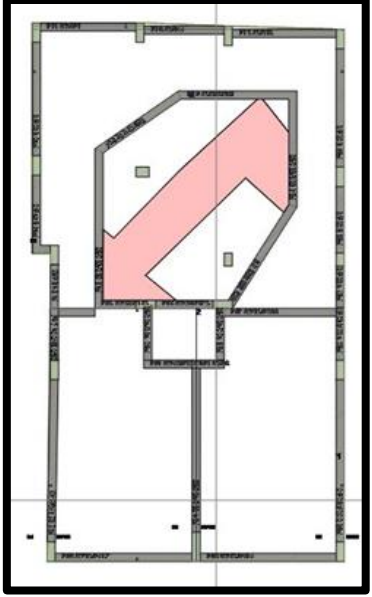
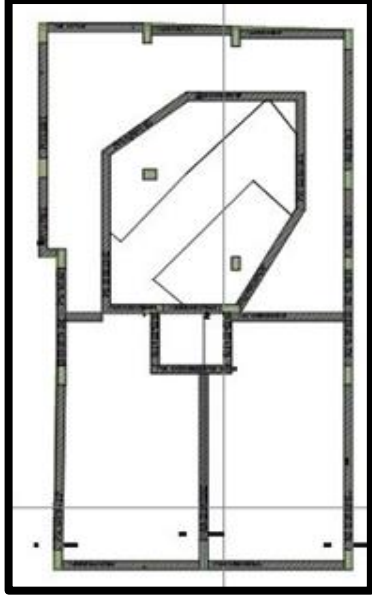

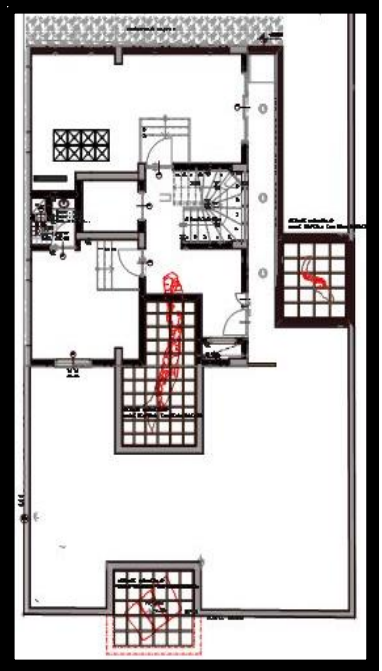
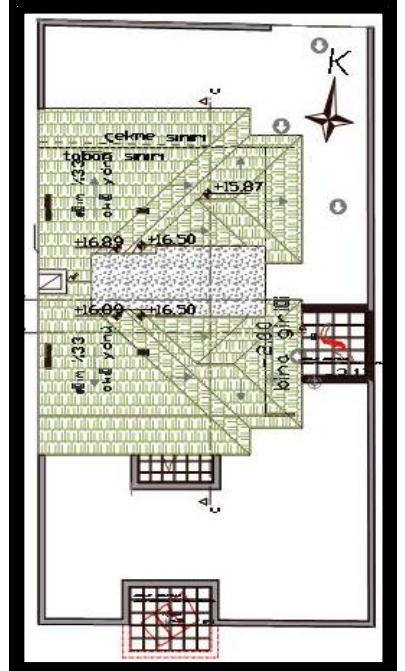
Tablo 4. Örneklem.3 ve Örneklem.4 Analiz

Dosyanın adı, bilgileri ve kazı sonu görüntüsü	Tarihlendirme	Yeni Yapı	Buluntu	Yeni yapı temeli ve koruma uygulama projesi	Koruma uygulaması açıklaması
<p>4.1.3. Örneklem.3</p> 	<p>Geç Roma Dönemi</p>				<p>Buluntudan 40 cm. uzaklaşmak kaydıyla betonarme temel duvarı üzerine temperli cam uygulamasının yapılması Yeni yapı temelleri mütemadi temel şeklindedir.</p>
<p>4.1.4. Örneklem.4</p> 	<p>M.Ö. 4. yy. Roma Dönemi Bizans Dönemi Geç Osmanlı Dönemi</p>				<p>Buluntuların parseli ifraz edilerek yeni yapı onaylanmıştır.</p> <p>Buluntular yapının bordu katında açıkta kalacak ve ziyarete uygun şekilde tasarlanmıştır.</p> <p>Bodruma gelen su ve diğer akıntılara dönük herhangi bir çözüme rastlanmamıştır.</p>

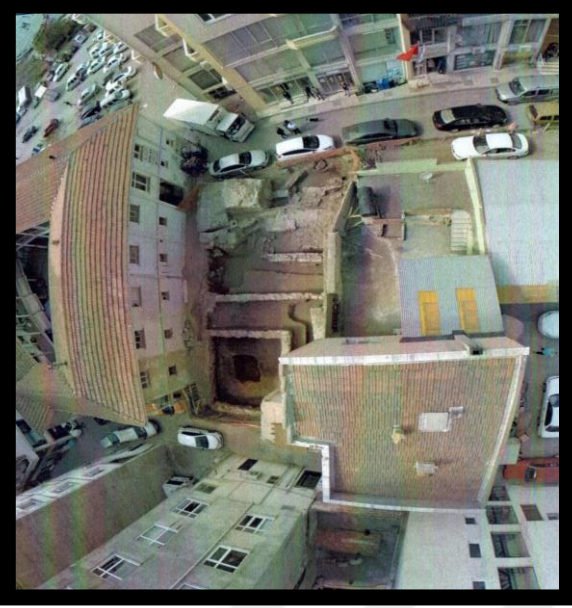
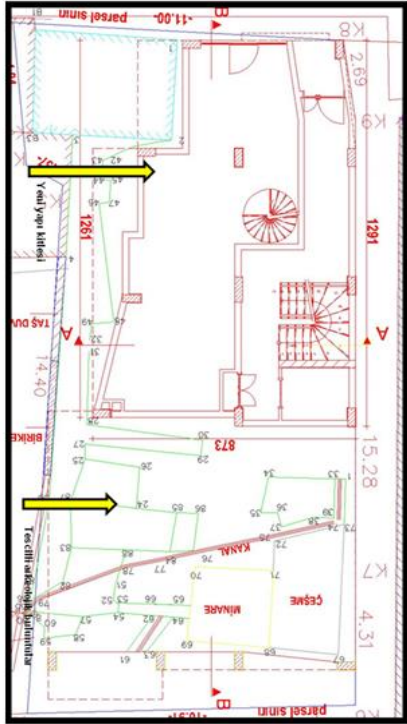
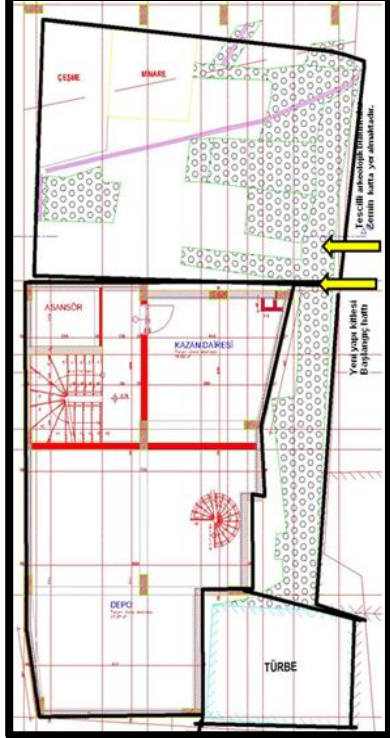
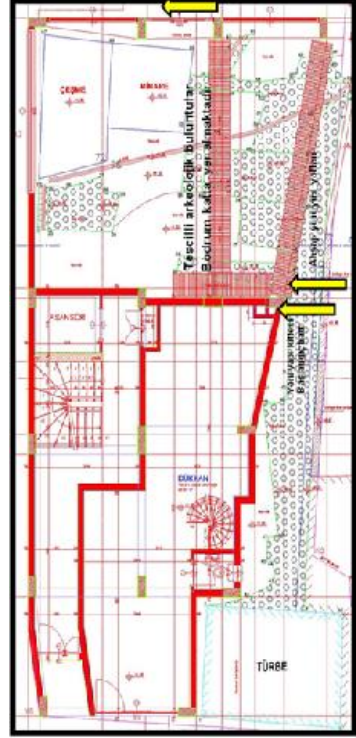

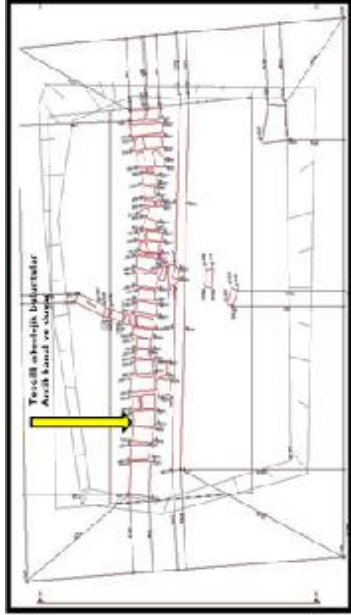
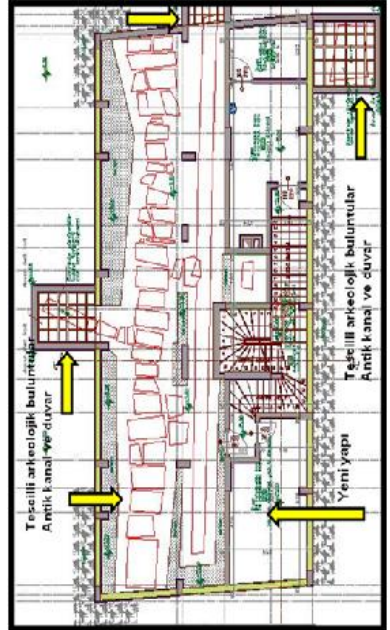
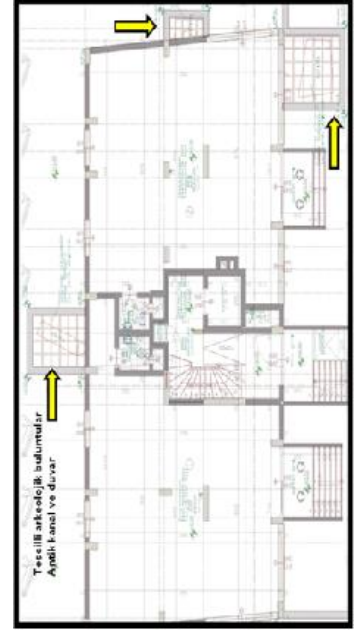
Tablo 5. Örneklem.5 ve Örneklem.6 Analiz

Dosyanın adı, bilgileri ve kazı sonu görüntüsü	Tarihlendirme	Yeni Yapı	Buluntu	Yeni yapı temeli ve koruma uygulama projesi	Koruma uygulaması açıklaması
<p>4.1.5. Örneklem.5</p> 	<p>En erken kullanımı Oryantalizan Dönem</p> <p>Geç Roma Döneminden,</p> <p>Geç Osmanlı Dönemine kadar yerleşim aralıksız</p>				<p>Mimari kalıntı olarak çıkan duvar parçası tekil olarak korunmaya alınmış ve etrafına betonarme perde duvar üzerine temperli camla koruma önerilmiştir.</p>
<p>4.1.6. Örneklem.6</p> 	<p>Geç Roma Dönemi</p>				<p>Tescilli buluntuların arasına çelik sistemli kazıklar konularak temel oluşturulmuş.</p> <p>Yapı çelik ayaklar üzerinde buluntulardan yükseltilmiştir.</p> <p>Zemin kattan temperli cam uygulaması yapılmıştır.</p>

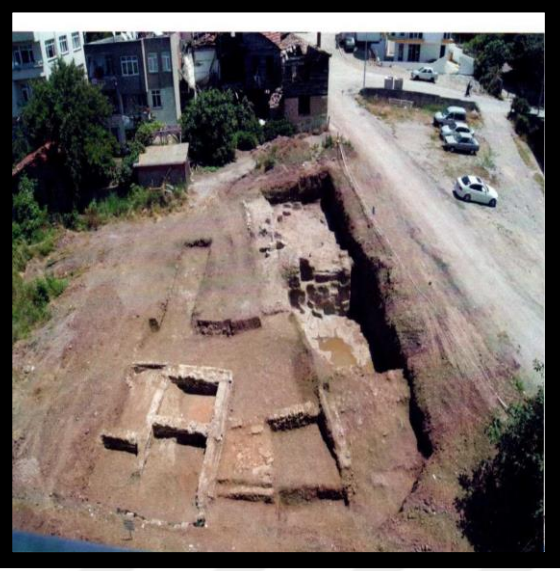
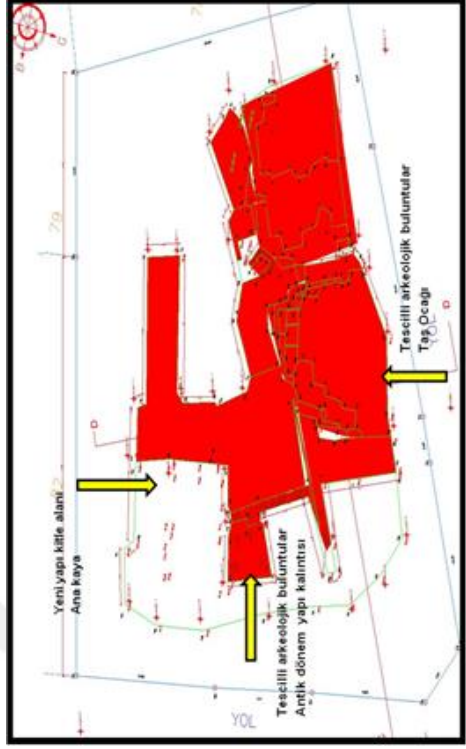
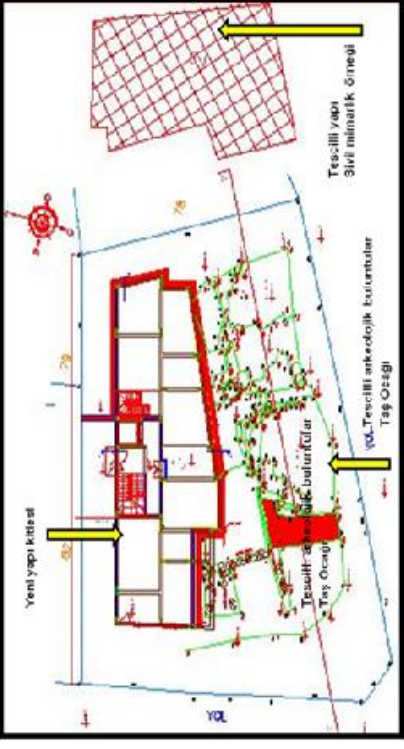
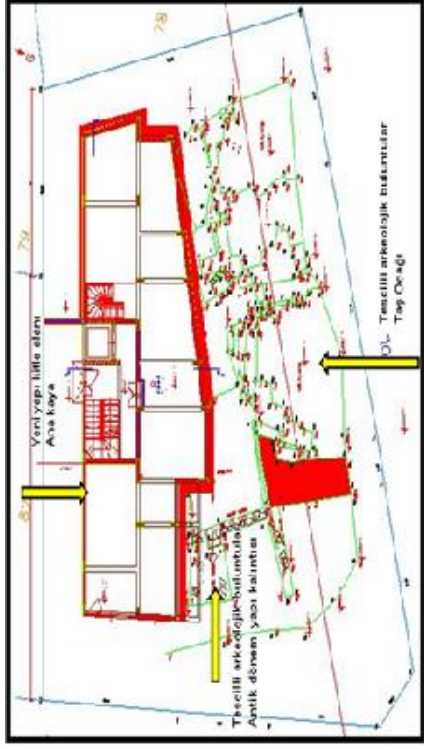

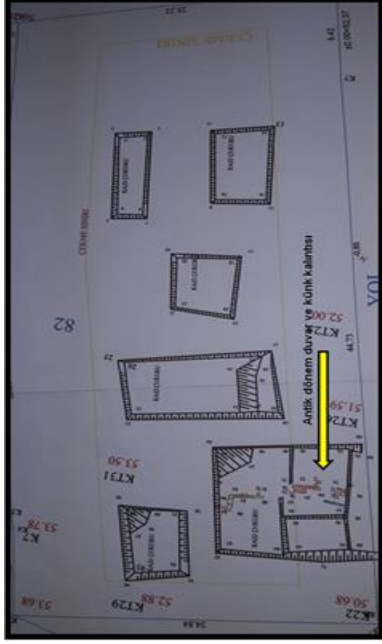
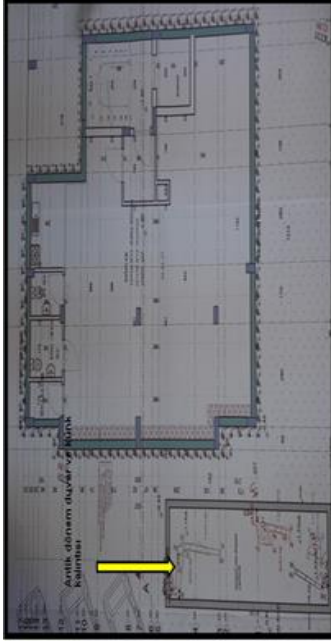
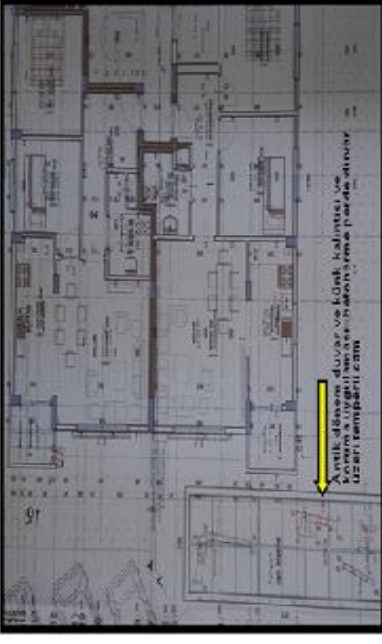
Tablo 6. Örnekleme.7 ve Örnekleme.8 Analiz

Dosyanın adı, bilgileri ve kazı sonu görüntüsü	Tarihlendirme	Yeni Yapı	Buluntu	Yeni yapı temeli ve koruma uygulama projesi	Koruma uygulaması açıklaması
<p>4.1.7 Örnekleme.7</p> 	<p>Klasik Dönemden Geç Roma Dönemine kadar uzun bir zaman periyodunu</p>				<p>Mimari kalıntı olarak çıkan duvar parçasının etrafına betonarme perde duvar üzerine temperli camla koruma önerilmiştir.</p>
<p>4.1.8. Örnekleme.8</p> 	<p>Hellenistik Dönem ve Erken Roma Dönemi'ne</p>				<p>Buluntulara yönelik alınan koruma olarak yapının bodrum katında temel planında oluşturulan yırtık ve üzerine temperli cam ile kapatılarak korunması öngörülmüştür.</p>

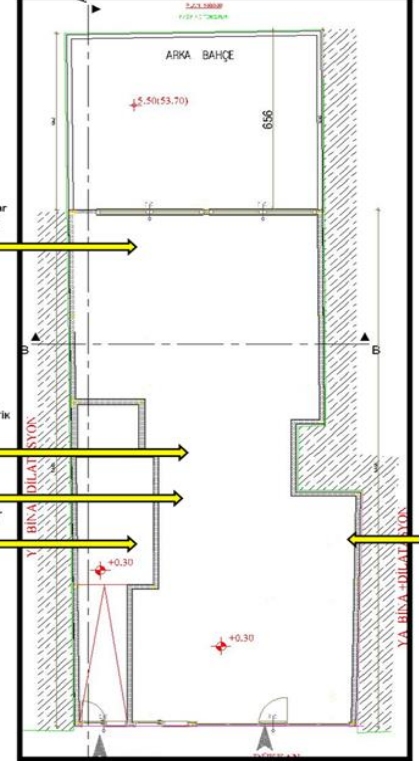
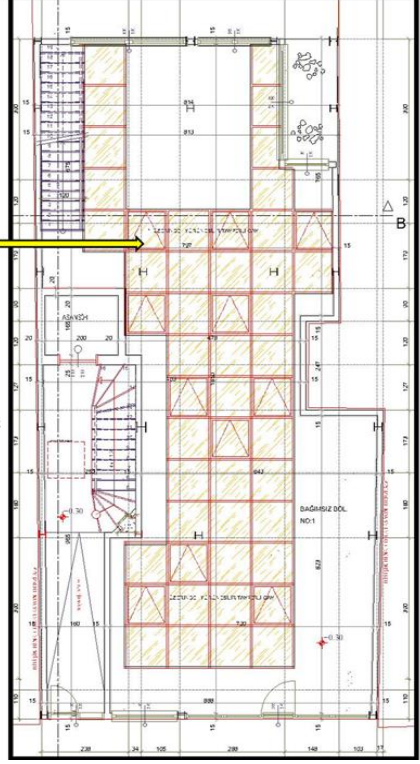

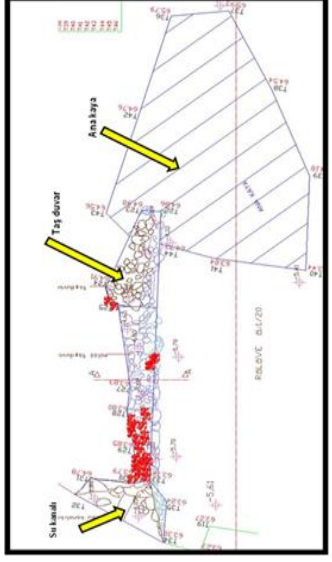
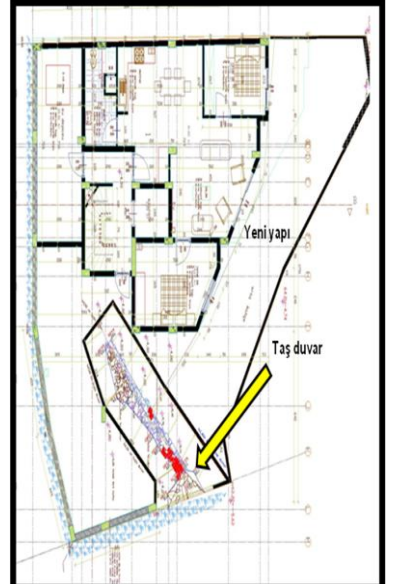

Tablo 7. Örneklem.9 ve Örneklem.10 Analiz

Dosyanın adı, bilgileri ve kazı sonu görüntüsü	Tarihlendirme	Yeni Yapı	Bulutnu	Yeni yapı temeli ve koruma uygulama projesi	Koruma uygulaması açıklaması
<p>4.1.9. Örneklem.9</p> 	<p>Kapan Cami minare kaidesi, duvar kalıntıları,</p> <p>künk yolu, Kapan Çeşmesi, payandalı duvar kalıntısı</p>				<p>Bulutnular yarı kapalı bir mekanda olmamakla birlikte dış şartlardan korunaklı hale getirilmiş</p>
<p>4.1.10. Örneklem.10</p> 	<p>Hellenistik Dönem</p>				<p>Betoanarme perde üzerine temperli cam uygulaması yapının bodrum kotundadır.</p> <p>Havalandırılması ve diğer sorunlara yönelik öneriler bilinmemektedir.</p>

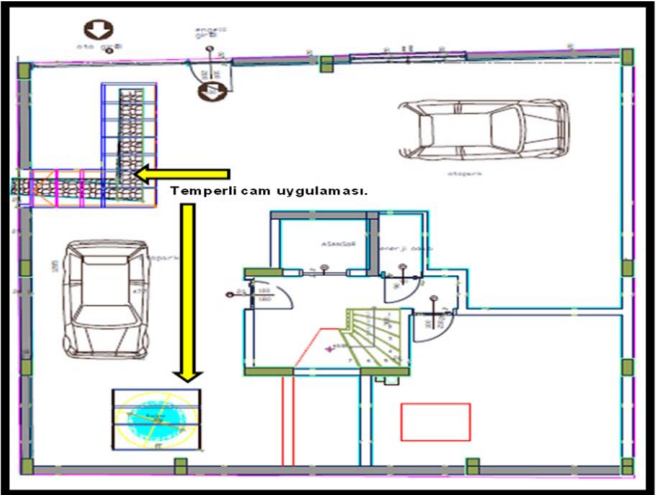

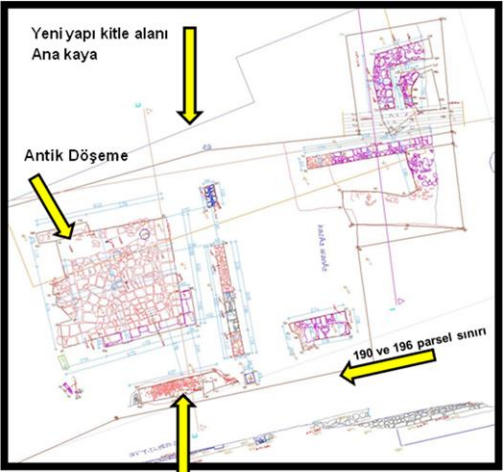
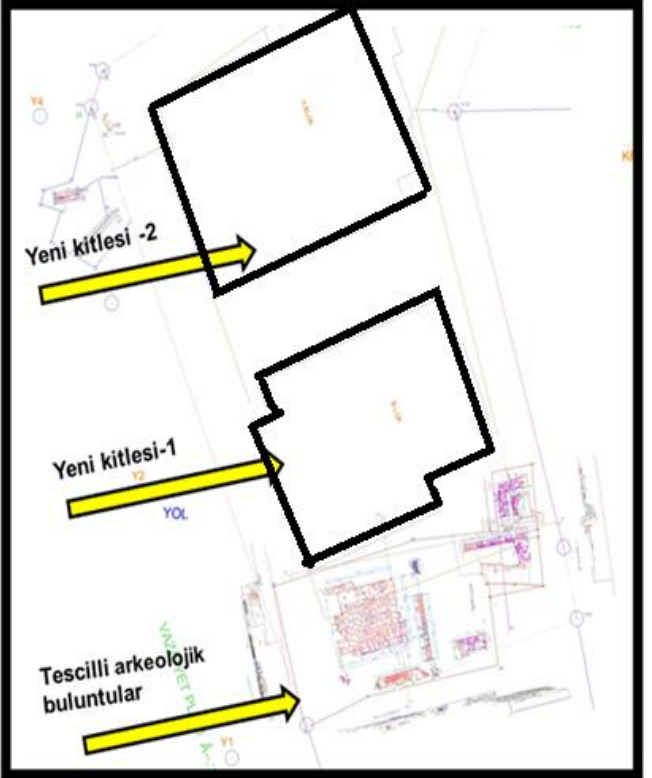
Tablo 8. Örneklemler.11 ve Örneklemler.12 Analiz

Dosyanın adı, bilgileri ve kazı sonu görüntüsü	Tarihlendirme	Yeni Yapı	Buluntu	Yeni yapı temeli ve koruma uygulama projesi	Koruma uygulaması açıklaması
<p>4.1.11. Örneklemler.11</p> 	<p>Antik taş ocağı, antik yapı kalıntısı, Osmanlı Dönemine</p>				<p>Alanın ,istenildiğinde açılabilir şekilde olmak üzere toprakla doldurulması</p>
<p>4.1.12. Örneklemler.12</p> 	<p>Hellenistik Dönemden Geç Bizans Dönemlerine kadar kullanıldığı</p>				<p>Mimari kalıntı olarak çıkan duvar parçası tekil olarak korunmaya alınmış ve</p> <p>Etrafına betonarme perde duvar üzerine temperli camla koruma önerilmiştir..</p>

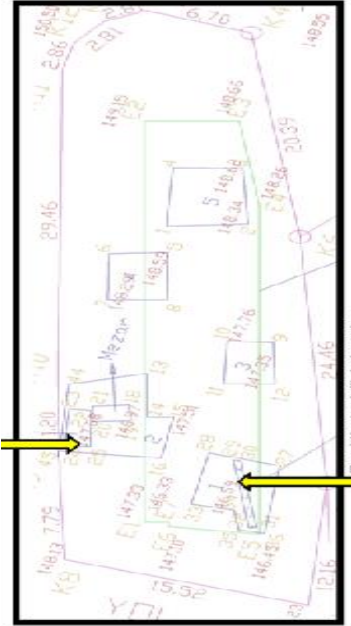
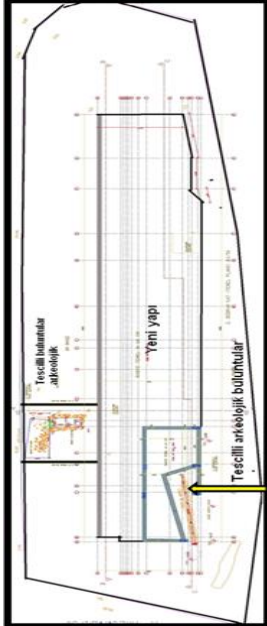

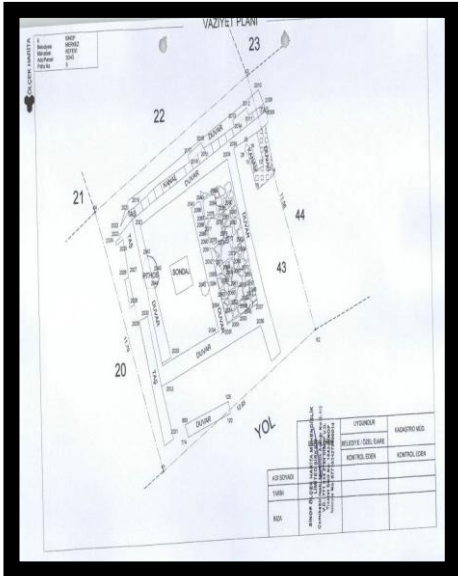

Tablo 9. Örneklemler.13 ve Örneklemler.14 Analiz

Dosyanın adı, bilgileri ve kazı sonu görüntüsü	Tarihlendirme	Yeni Yapı	Bulut	Yeni yapı temeli ve koruma uygulama projesi	Koruma uygulaması açıklaması
<p>4.1.13. Örneklemler.13</p> 	<p>Geç Klasik Dönemden MÖ. 3. yüzyıla tarihlenen mozaik üzerinde kartal kılığında girmiş Zeus' un Ganymedes' i Erken Helenistik dönem</p>				<p>Bulutların arasına sık aralıklarla kazık temel atılması öngörülmüştür</p> <p>Kazık temel üzerinde yükseltilen yapının altında kalan tüm kalıntıların zarar görmeden olduğu yerde kaldığı öngörülerek sergilemeye açılmıştır.</p>
<p>4.1.14. Örneklemler.14</p> 	<p>Roma Dönemi</p>				<p>Mimari kalıntı olarak çıkan duvar parçası tekil olarak korunmaya alınmış ve</p> <p>Etrafına betonarme perde duvar üzerine temperli camla koruma önerilmiştir..</p>

Ek 8. Analiz tablosu .4.1.15. Örneklem.15 ve 4.1.16 Örneklem.16

Dosyanın adı, bilgileri ve kazı sonu görüntüsü	Tarihlendirme	Yeni Yapı	Buluntu	Yeni yapı temeli ve koruma uygulama projesi	Koruma uygulaması açıklaması
<p>4.1.15. Örneklem.15</p> 	<p>Klasik Dönemden IV-III. yy. Helenistik Dönemden Geç Roma Dönemi'ne k</p>			<p>Etrafına betonarme perde duvar üzerine temperli camla koruma önerilmiştir.</p>	
<p>4.1.16. Örneklem.16</p> 	<p>Helenistik Dönem Mozaiikli Taban, Geç Antik Dönem'e</p>			<p>Mimari kalıntı olarak yeni yapılanma kitlesinden bağımsız olmakla birlikte bitişiğindeki parselde çıkanlarla birlikte Antik dönem özel konut kalıntısı oluşturmaktadırlar. 7Koruma önerisi henüz getirilmemiştir.</p>	

Ek 9. Analiz tablosu .4.1.17. Örneklem.17 ve 4.1.18 Örneklem.18

Dosyanın adı, bilgileri ve kazı sonu görüntüsü	Tarihlendirme	Yeni Yapı	Buluntu	Yeni yapı temeli ve koruma uygulama projesi	Koruma uygulaması açıklaması
<p>4.1.17. Örneklem.17</p> 	<p>Geç Roma dönemi platform ve mezarı</p>				<p>Buluntular yeni yapı kitesinin temel sınırında dır. Herhangi bir koruma önerisi yoktur. Daha sonrasında buluntuların tahribatı nedeniyle soruşturma açılmıştır.</p>
<p>4.1.18. Örneklem.18</p> 	<p>M.Ö.4. yüzyıldan M.S. 4. yüzyıla kadar kullanım gördüğü</p>				<p>Yapıda fazla buluntu olması ve önerilen projenin yapı kalıntılarını korumadığından ile yeni yapı projesi onaylanmamıştır.</p>

ÖZGEÇMİŞ

Sivas, 1971 doğumludur. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık Meslek Lisesi'ni 1989 yılında bitirdi ve hemşire kadrosuyla Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde görevine başladı. Ankara Organ Nakli ve Yanık Tedavi Hastanesinde hemodiyaliz hemşireliği eğitimi olarak hemodiyaliz hemşireliği yaptı.

1990 yılında Gazi Üniversitesinde Mimarlık eğitimine başladı.

Mimarlık eğitimi sırasında hem Hacettepe Üniversitesi'nde yoğun bakım hemşiresi olarak çalıştı hem de mimarlık eğitimine devam etti. Üniversitenin 3. Sınıfında hemşirelik görevinden istifa ederek çeşitli serbest mimarlık bürolarında çalıştı.

Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi'nin Mimarlık bölümünü bitirdi.

Ulaş Belediyesinde mimar olarak bir yıl kadar çalıştı. Belediyedeki mimarlık görevinden istifa etti.

1997 yılı başında Milli Eğitim Bakanlığı'na öğretmen olarak atandı. Bakanlıkta pedagojik formasyon eğitimi aldı ve bir yıl kadar öğretmen olarak görev yaptı. Öğretmenlik görevinden, 1997 yılında istifa etti.

1997-2000 İzmir ve Selçuk'ta, 2000-2007 yılları arasında İzmir Gazemir'de kendi Serbest Mimarlık Bürosunu kurarak çalışmalarına devam etti. Bu süreç içerisinde, Türkiye'nin bir çok ilinde, rölöve-restorasyon uygulamaları ile beraber birçok proje ve uygulama çalışmalarında bulundu.

2007 yılında mimarlık bürosunu, Can oğluna zaman ayırabilmek için bürosunu kapattı ve 2007-2009 yılları arasında Sağlık Bakanlığı İzmir İl Sağlık Müdürlüğü'nde hemşire kadrosunda hem hemşire hem de mimar olarak görev yaptı.

Yüksek lisans eğitimine 2008 yılında, Dokuz Eylül Üniversitesi'nde başladı. Dokuz Eylül Üniversitesinde bir yıl İngilizce hazırlık eğitimi aldı.

KPSS ile 2009 yılında Giresun Üniversitesine mimar olarak atandı ve 2009-2012 yılları arasında mimar olarak görev yaptı.

2011 yılında Erasmus programıyla Budapeşte Eötvös Loránd Üniversitesi'ne görevli olarak gitti.

KPSS ile 2012 yılında Kültür Bakanlığına atandı. 2012 yılından itibaren de Kültür Bakanlığı'nda önce Rölöve Anıtlar Müdürlüğünde ve sonra Koruma Kurulunda görev yaptı.

2016 yılında Can'ın okuduğu şehre atamasının bir türlü yapılmaması üzerine,

atanabilmek için yeniden üniversite sınavına girerek Arkeoloji Bölümü lisans eğitimine başladı.

Halen Arkeoloji Bölümü 3.sınıf öğrencisi olup Koruma Kurulunda raportör mimar olarak görevine devam etmektedir.

